

Inventarislijst

Doc nr.	Datum	Titel doc.	Toelichting	Lakgronden
1	17-3-2025	Nota - stasHT - Nota Kabinetsreactie advies Commissie Van Dam		Persoonsgegevens
2	17-3-2025	Nota - stasHT - Openbaar te maken stukken Kabinetsreactie Commissie Van Dam		Persoonsgegevens
3	23-1-2025	Nota - stasHT - Eerste appreciatie Commissie Van Dam	In deze nota is de eerste ambtelijke appreciatie van het advies van de Commissie van Dam opgenomen. Deze appreciatie is het startpunt van de uitwerking van het advies.	Lopende onderhandelingen; Persoonsgegevens
4	30-1-2025	Nota - stasHT - Aanbevelingen commissie Van Dam brede ondersteuning in relatie tot bestuurlijk overleg 12 februari	In deze nota is de uitwerkingsrichting van de aanpak t.a.v. de brede ondersteuning opgenomen.	Persoonsgegevens
5	30-1-2025	Nota - stasHT - Dwangsommen aanbeveling Commissie van Dam	In deze nota is de uitwerking opgenomen van de aanbeveling van de Commissie Van Dam om de mogelijkheden te onderzoeken om dwangsommen in de hersteloperatie af te schaffen.	Persoonsgegevens
6	30-1-2025	Nota - stasHT - Advies 5: Wees eerlijk en organiseer rust en nazorg	In deze nota is een uitwerking opgenomen van de aanbeveling van de Commissie Van Dam om te zorgen voor rust en nazorg.	Persoonsgegevens
7	31-1-2025	Nota - stasHT - Implementatie spoedadvies Schade	In deze nota is een eerste uitwerking opgenomen van de aanbeveling van de Commissie Van Dam over de herinrichting van het stelsel van aanvullende schade.	Lopende onderhandelingen; Persoonsgegevens
8	5-2-2025	Nota - stasHT - Concept-kabinetsreactie advies Commissie Van Dam	Met deze nota is het eerste concept van de kabinetsreactie voorgelegd.	Persoonsgegevens
9	5-2-2025	Nota - stasHT - Besluiten en uit te werken punten n.a.v. heisessie 4 februari 2025	Met deze nota is de besluitenlijst van de heidag voorgelegd. Die besluitenlijst schetst de besluiten over de richting voor enkele onderdelen van het advies van de commissie Van Dam, die op 4 in een heidag zijn besproken met de staatssecretaris van Financiën - Herstel en Toeslagen.	Persoonsgegevens
10	18-3-2025	Besluitenlijst heisessie 4 februari 2025		Persoonsgegevens; P-gv.*
11	11-2-2025	Nota - stasHT - Bespreeknota Van Dam; bestuurlijk kopstuk	Deze nota bevat de uitwerking van de aanbeveling van de Commissie Van Dam om een bestuurlijk kopstuk aan te stellen.	Persoonsgegevens; P-gv.
12	11-2-2025	Nota - stasHT - Bespreeknota inzet BAC	Deze nota bevat een uitwerking van een onderdeel van de aanbeveling van de commissie Van Dam om de bezwaarafhandeling te versnellen en verbeteren. Het gaat hier specifiek om de inzet van de BAC.	Persoonsgegevens
13	12-2-2025	Nota - stasHT - Besluiten en uitgangspunten aanvullende schade	In deze nota (vervolg op de nota die op 31 januari is opgesteld) worden nadere beslispunten voorgelegd t.b.v. de uitwerking van de aanbeveling van de Commissie Van Dam om het stelsel voor aanvullende schade te herinrichten.	Persoonsgegevens; P-gv.
14	18-2-2025	Nota - stasHT - ACTH-versie kabinetsreactie Commissie Van Dam	Met deze nota is de eerste versie van de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de Ambtelijke Commissie Toeslagen Herstel (ambtelijk voorportaal van de Raad Sociaal Domein –Toeslagen) voorgelegd.	Persoonsgegevens
15	18-2-2025	Nota - stasHT - 3.000 gezinnen	Deze nota bevat een nadere uitwerking van de aanbeveling van de Commissie Van Dam om een aanpak in te richten voor gezinnen die de regie op hun leven kwijt zijn.	Persoonsgegevens
16	20-2-2025	Nota - stasHT - Kabinetsreactie Commissie Van Dam	Met deze nota is een tweede en aangepaste versie van de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de ACTH opgenomen.	Persoonsgegevens; P-gv.
17	21-2-2025	Nota - stasHT - Kabinetsreactie Van Dam ACTH versie definitief	Met deze nota is een derde aangepaste versie van de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de ACTH opgenomen.	Persoonsgegevens
18	24-2-2025	Nota - stasHT - Nota definitieve ACTH-versie kabinetsreactie Van Dam	Met deze nota is de uiteindelijke versie van de kabinetsreactie die definitief is geagendeerd voor de ACTH.	Persoonsgegevens
19	28-2-2025	Nota - stasHT - Aanbieden Kabinetsreactie rapport commissie Van Dam in RSD-T en MR	Met deze nota is de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de RSD-Toeslagen voorgelegd.	Persoonsgegevens
20	3-3-2025	Nota - stasHT - RSD-T versie Kabinetsreactie Van Dam	Met deze nota is een aangepaste versie van de kabinetsreactie t.b.v. de RSD-T voorgelegd.	Persoonsgegevens
21	3-3-2025	Nota - stasHT - 3e versie Kabinetsreactie Commissie Van Dam t.b.v. RSD-T	Met deze nota is de derde en definitieve versie van de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de RSD-T voorgelegd.	Persoonsgegevens
22	7-3-2025	Nota - stasHT - Versnelling en verbetering bezwaarproces-IB	In deze nota is de uitwerking van maatregelen over de aanbeveling van de Commissie Van Dam om de opstopping bij bezwaren tegen te gaan.	Persoonsgegevens
23	10-3-2025	Nota - stasHT - Besluit t.a.v. niet standaard lakken, eerst belangenafweging	In deze nota is de uitwerking opgenomen over de aanbeveling van de Commissie Van Dam om de opstopping bij de dossierverstrekking tegen te gaan door dossiers ongelakt te verstrekken aan advocaten. Daarnaast gaat de nota ook in op de dossierverstrekking aan ouders. Bij deze nota zijn een aantal bijlagen bijgevoegd, die ook zijn toegevoegd aan deze set stukken 1. Nota ongelakt verstrekken; 1a. Ambtelijke analyse; 2. Nota januari cte Van Dam; 3. Advies landsadvocaat; 4. kernpunten gesprek AP; 5. lakinstructie huidige proces.	Persoonsgegevens
24	31-10-2024	Nota - stasTD - Ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan advocaten		Persoonsgegevens
25	10-3-2025	Ambtelijke analyse ongelakt verstrekken dossiers eind 2022		
26	30-1-2025	Nota - stasHT - Nota commissie Van Dam en dossiers		Persoonsgegevens
27	29-1-2025	Landsadvocaat Advies - Advies privacy van derden in relatie tot verstrekking ouderdossiers 29 januari 2025		Persoonsgegevens
28	24-2-2025	Nota - stasHT - Kernpunten van het gesprek met de voorzitter AP		Persoonsgegevens
29	10-3-2025	Bijlage 5. Inhoudelijke lakinstructies huidige proces		Persoonsgegevens

* P-gv. = Persoonsgegevens



akkoord
18-3'25

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Nota Kabinetsreactie advies Commissie Van Dam

Datum
17 maart 2025

Notanummer
2025-0000080645

Bijlagen
1. Kabinetsreactie
2. Set openbaar te maken stukken

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam t.b.v. verzending aan de Eerste Kamer.

Beslispunten

- Stemt u er mee in om bijgaande kabinetsreactie aan de Eerste Kamer te sturen? Zo ja, dan wordt u verzocht om de kabinetsreactie te ondertekenen.
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van alle bijgaande nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn actieve openbaarmaking nota's. Omlijnde delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

akkoord
18

Kernpunten

- Op 14 maart heeft u de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam aan de Tweede Kamer gestuurd.
- Deze kabinetsreactie had gelijktijdig ook naar de Eerste Kamer gestuurd moeten worden, maar dat is per abuis niet gebeurd.
- De bijgevoegde kabinetsreactie is aangepast voor verzending aan de Eerste Kamer. De inhoud van de brief is gelijk aan die vrijdag 14 maart is verzonden aan de Tweede Kamer.
- Bijgevoegd is tevens de set met stukken die ten grondslag liggen aan de kabinetsreactie en die openbaar gemaakt moeten worden met de kabinetsreactie. Deze stukken worden met de kabinetsreactie naar de Eerste Kamer gestuurd. Gelijktijdig worden deze stukken ook naar de Tweede Kamer nagezonden, zoals u heeft toegezegd in uw brief aan de Tweede Kamer van 14 maart jl.
- Vanwege de grote omvang van de openbaar te maken stukken, is tevens een leeswijzer toegevoegd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

akkoord.

17-3 '25

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG



Persoonsgegevens

nota

Openbaar te maken stukken Kabinetsreactie Commissie Van Dam

Datum

17 maart 2025

Notanummer

2025-0000080680

Bijlagen

1. Oplegbrief Tweede Kamer

2.. Set openbaar te maken stukken

Aanleiding

In de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam, die op 14 maart jl. aan de Tweede Kamer is gestuurd, heeft u toegezegd om de onderliggende stukken van de kabinetsreactie na te zenden. In deze nota leggen we de openbaar te maken stukken aan u voor.

Beslispunten

- Stemt u in met het versturen van bijgaande brief en alle openbaar te maken stukken aan de Tweede Kamer? Zo ja, dan wordt u verzocht om de oplegbrief te ondertekenen.
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van bijgevoegde eerdere nota's en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's. Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

akkoord

Kernpunten

- Op 14 maart heeft u de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam aan de Tweede Kamer verzonden.
- In de brief is de toezegging gedaan om alle onderliggende nota's zo snel mogelijk naar de Tweede Kamer te sturen.
- Alle relevante nota's en stukken die hebben bijgedragen aan (besluitvorming over) de kabinetsreactie zijn in bijgevoegde set opgenomen.
- Vanwege het grote aantal stukken, is aan het begin een leeswijzer opgenomen.
- In de nota's zullen enkel punten worden gelakt die vallen binnen de volgende categorieën (in lijn met de richtlijnen voor actieve openbaarmaking:
 - Persoonsgegevens
 - Lopende onderhandelingen; met name tussen SGH en Rijk.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

besprechen
26-1 125

~~27/1, 10 15 10 15 11 11~~

TER BESPREKING

HEDEN

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Eerste appreciatie Commissie Van Dam

Datum

23 januari 2025

Notanummer

2025-0000024009

Bijlagen

geen

Aanleiding

Op 23 januari heeft de Commissie Van Dam haar rapport "Minder beloven, meer doen" gepresenteerd. Bijgaand ontvangt u een eerste appreciatie/reactie op de aanbevelingen in het rapport van de Commissie. Op maandag 27 januari is een bespreking gepland over deze eerste appreciatie.

Bespreekpunten

- We bespreken graag de eerste appreciatie op de aanbevelingen met u.
- Verder bespreken we ook graag het tijdspad voor de kabinetsreactie en verdere uitwerking met u.
- Tot slot lichten we graag toe welke programmastructuur we voor ogen hebben om opvolging te geven aan het rapport Van Dam.

Kernpunten

- De Commissie heeft in haar rapport een aantal knelpunten signaleerd. Om die knelpunten op te lossen beschrijft de Commissie een zestal aanbevelingen:
 1. Herontwerp het compensatieproces van aanvullende schade
 2. Haal gezinnen die de regie kwijt zijn uit dit proces
 3. Pak de verstopping rond dossiers en bezwaren aan
 4. Harmoniseer brede ondersteuning
 5. Wees eerlijk en organiseer rust en nazorg
 6. Stel een bestuurlijk kopstuk aan
- In de bijlage wordt per aanbeveling een eerste appreciatie gegeven. Sommige aanbevelingen zijn meer concreet of vergen minder uitwerking, deze zijn al in meer concrete teksten voor de kabinetsreactie geschreven. Enkele aanbevelingen vergen echter nog meer uitzoekwerk. Voor aanbevelingen 1, 3 en 6 is meer uitwerking nodig. De impact van deze aanbevelingen is groter dan verwacht op basis van de 'sneak preview'.
- We zien het huidige tijdspad voor de kabinetsreactie krap is. Bij de drie hiervoor genoemde aanbevelingen moet nog dermate veel worden uitgezocht, dat het beter lijkt om de kabinetsreactie op te schuiven tot na het voorjaarsreces. Dat geeft tijd om meer vragen uit te werken en daarmee kunnen we in de kabinetsreactie een meer gedegen appreciatie en verder tijdspad geven.
- Ook als we de kabinetsreactie na het voorjaarsreces verzenden, zullen nog niet alle vragen t.a.v. de aanbevelingen zijn beantwoord. We gaan er van uit dat er ook dan nog uitwerking nodig is (denk bijvoorbeeld aan het uniforme schadekader), waar de Kamer later over zal worden geïnformeerd.

- Voor de budgettaire effecten geldt dat deze nog nader moeten worden uitgewerkt. Dat zal worden meegenomen in de uitwerking per deeladvies. In algemene zin is het beeld dat een aantal van de aanbevelingen, met name aanvullende schade, druk zullen geven op het beschikbare budget.

Toelichting

Projectstructuur Kabinetsreactie

Zoals u in de eerste appreciatie kunt lezen zijn er veel ambtenaren Financiën breed betrokken bij het proces van deze kabinetsreactie. Het vervolg van het advies Van Dam zal vanuit pDG Herstel projectmatig worden aangestuurd via zes inhoudelijke deelprojecten (een per aanbeveling) en drie deelprojecten op overkoepelende juridische, financiële en stakeholder gerelateerde vraagstukken. Er zal een begeleidend directeurenoverleg worden ingericht met de betrokken directies/DG's. Daarbij zullen in ieder geval DG Toeslagen, DGFZ, DJZ en FEZ aansluiten. Een uitgewerkt plan van aanpak en tijdspad van de tijdslijnen met betrekking tot de uitwerking van de aanbevelingen en het moment waarop u nota's kunt verwachten zal begin volgende week beschikbaar zijn en met u besproken kunnen worden.

Planning sturen kabinetsreactie

We hebben eerder voorgesteld om de kabinetsreactie mee te laten lopen met de 19^e VGR en deze, na behandeling in de MR, op 21 februari naar de Kamer te sturen. Deze planning was gebaseerd op de aanname dat de commissie op 6 januari een eerste concept met ons zou delen. Dit is uiteindelijk afgelopen woensdag aan ons aangeboden. De inhoud van het rapport en de aanbevelingen die de commissie doet vraagt om een goede inhoudelijke reactie met handelingsperspectief.

Wij stellen daarom voor de planning twee weken op te schuiven. We bouwen daarmee rust in het proces en tijd om alles goed uit te kunnen zoeken. De behandeling zou dan op 7 maart in de MR zijn, ook de ambtelijke en ministeriële voorportalen (de ACTH en RSD-Toeslagen respectievelijk) schuiven daarmee op. De ACTH zal dan plaatsvinden in de week van 17 februari. De RSD-T kan plaatsvinden na het voorjaarsreces op 4 maart, waarna de brief na de MR van 7 maart verzonden kan worden. Er is al onderling overleg met AZ geweest over onze behoefte voor rust en tijd, daar is ambtelijk positief op gereageerd.

Budgettaire consequenties

De budgettaire consequenties van de voorgenomen maatregelen worden op dit moment in kaart gebracht. In algemene zin is het beeld dat een aantal van de aanbevelingen, met name aanvullende schade, druk zullen geven op het beschikbare budget.

Maatregelen die geld kosten en passen binnen het huidige budget voor de Hersteloperatie (10,2 mld., exclusief de middelen op de Aanvullende Post) kunnen, onder voorbehoud van het budgetrecht van het parlement en van instemming van het parlement met het nieuwe beleid, worden opgenomen in de reactiebrief. **Maatregelen** die niet binnen het huidige budget passen en aanspraak zouden maken op de reservering op de Aanvullende Post of een beroep doen op het generaal beeld dienen integraal gewogen te worden tijdens de voorjaarsbesluitvorming. Aanspraak maken op de Aanvullende Post (bijvoorbeeld de 900 mln. voor aanvullende schade) en/of een beroep doen op het generaal beeld vergt expliciete toestemming van de minister. Hetzelfde geldt voor de reservering op de Aanvullende Post voor de plannen voor emotioneel en maatschappelijk herstel die momenteel in ontwikkeling zijn (i.r.t. aanbeveling 5).

In de reactiebrief kan in dit geval alleen gesproken worden over **voornemens**, want deze maatregelen lopen nog mee in de voorjaarsbesluitvorming.

Op 17 februari spreken FEZ en Herstel met u over de inzet voor Herstel t.a.v. de voorjaarsbesluitvorming. Hierna vindt er indien nodig ook nog een gesprek met u en de minister plaats, alvorens de beleidsbrief in de BR wordt besproken en naar de IRF wordt gestuurd.

Communicatie

De adviezen van de commissie Van Dam over het schadestelsel hebben tot onrust en vragen geleid onder ouders. Zij zitten met vragen over de fatale termijn in de wet. Voor hen is aanmelden voor aanvullende schade onlosmakelijk verbonden met de wijze waarop zij geholpen zullen worden. Dit geldt ook voor ouders die zich afvragen of ze hun lopende schadetraject nu kunnen afronden terwijl er mogelijk een nieuw kader wordt vastgesteld. Er zal daarom op korte termijn communicatie nodig zijn over de aanmeldtermijn en het feit dat we aandacht hebben voor de ouders die onder de huidige regimes hun traject hebben afgerond of willen afronden

Politiek/bestuurlijke context
n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Bijlage: Eerste appreciatie advies Commissie Van Dam

1. Herontwerp het compensatieproces van aanvullende schade **Advies Commissie**

Het schadeproces cf. voorstel spoedadviescommissie

1. De commissie adviseert twee 'hoofdroutes' en één terugvaloptie voor de meest complexe schade. Route A is SGH, Route B is een 'zelfstandige route' waarin de ouder zijn eigen schade in kaart brengt met een advocaat. Daarnaast komt er een terugvaloptie voor ouders met de meest complexe vormen van schade, de Commissie Complexe Schade (de commissie ziet dit als een doorontwikkeling van CWS). CCS is anders dan de CWS geen adviescommissie.
2. Bij de zelfstandige route moet altijd een mens betrokken zijn. De ouder moet zich juridisch laten bijstaan.
3. Alle routes, inclusief de terugvaloptie, moeten leiden tot een schikkingsvoorstel. CCS heeft geen adviserende rol in een bestuursrechtelijk traject, maar doet een schikkingsvoorstel aan de Staat en de ouder.
4. De twee hoofdroutes hanteren hetzelfde kader, waarbij de commissie adviseert dat de staatssecretaris binnen drie maanden **dit schadekader** vaststelt. De commissie adviseert 'aan te sluiten' bij het SGH-kader en dit te verbeteren door daarin ook precies te omschrijven per schadepost aan welke eisen van aannemelijkheid en bewijslast moet zijn voldaan.
5. Het schikkingsvoorstel moet zo onafhankelijk mogelijk van de Staat tot stand komen, door onafhankelijke derden. Deze onafhankelijke partij doet een schikkingsvoorstel aan beide partijen.
6. De Staat gaat in beginsel akkoord zolang het voorstel zich binnen de bandbreedtes, of doet een voorstel tot aanpassing. De ouder kan ook een voorstel doen tot aanpassing. Als ouder en overheid er niet uitkomen, volgt een bestuursrechtelijk besluit waartegen bezwaar en beroep aangetekend kan worden.
7. De commissie adviseert in beginsel geen onderscheid te maken tussen groepen en toegang voor routes. Dat onderscheid bestaat in de huidige situatie nog wel voor SGH, dit wordt niet zo expliciet benoemd in het rapport, maar is wel een belangrijke nuance.

waar lees ik dat?

→ optie: CCW formeel besluit toegang rechten (zonder bezwaar)

Eerste appreciatie

De commissie heeft een constructief en redelijk concreet advies gegeven voor de inrichting van een nieuw schadestelsel. De uitlegbaarheid van het stelsel is waarschijnlijk beter geborgd in het systeem zoals de commissie voorstelt, dan de huidige spreiding van kaders en werkwijzen over vier of vijf verschillende schaderoutes. Voorgesteld wordt daarom het advies op dit punt zoveel mogelijk over te nemen. Daarbij wordt opgemerkt dat het advies de nodige vervolgvragen oproept die nader uitgezocht moeten worden. Op dit moment kunnen we dan ook nog niet zeggen dat de aanbeveling volledig kan worden overgenomen, of wellicht op sommige punten toch nog aangepast moet worden t.b.v. de uitvoering ervan. Vanzelfsprekend vraagt de uitwerking van alle gevolgen van dit advies, evenals het implementeren ervan, tijd. De commissie adviseert tussentijds niet stil te staan, maar de ingeslagen weg te blijven volgen tot we 'over' kunnen naar het nieuwe stelsel. Om het advies volledig te omarmen moet een aantal zaken verder worden uitgewerkt. Daarvan zijn de belangrijkste voor nu:

Ontwikkeling schadekader

De commissie adviseert in de komende drie maanden een nieuw schadekader te laten besluiten door de staatssecretaris, waarna het 'in beheer' komt bij de ketenverantwoordelijke. Ook al bestaat de basis voor dit kader reeds bij de SGH-methode, lijkt dit een ambitieuze tijdlijn. De volgende factoren zijn van belang (niet limitatief):

- Het kader is – zoals de commissie ook lijkt te erkennen – grofmazig in de toepassing en dit vereist verfijning. Het ministerie en SGH zijn hier in de praktijk al sinds oktober 2024 mee bezig, en hebben dit nog niet volledig rond.
- Het kader moet aansluiten bij schadeclaims vanuit zowel de SGH-methodiek als die van de zelfstandige route, terwijl de zelfstandige route nog in ontwikkeling is.
- Het kader dat SGH hanteert is vastgelegd in de DVO met SGH, waar ook de Staat haar handtekening onder heeft gezet. Aanpassing is juridisch alleen mogelijk met wederzijdse instemming.

Lopende onderhandelingen

Lopende onderhandelingen

- Het advies dat de commissie geeft ten aanzien van DUO-schulden van jongeren moet worden meegewogen in het 'nieuwe' kader;
- Daarbij moeten we ook bekijken hoe we bijvoorbeeld ex-partners mee nemen en andere doelgroepen waar we de afgelopen maanden beleidsmatige keuzes op hebben gemaakt.
- Een centrale vraag blijft: wat houdt een terugtrekkende beweging op controle in voor de tekenbereidheid van de Staat? Gebeurt dit blind op basis van VSO's aangeleverd door de expert, of vindt een marginale toetsing plaats?

SGH/Luisterroute

- Om de gevolgen van het advies voor SGH precies te duiden, hangt veel af van de lezing van het advies in relatie tot schadeberekening. De commissie lijkt in het visuele ontwerp van het schadestelsel¹ een splitsing voor te stellen tussen de schadeberekening en de SGH-methodiek tot dat punt. Dat wil zeggen dat de SGH-route verloopt zoals nu het geval, inclusief invullen van schadeposten aan de hand van het kader en verhaal van de ouder, maar dat de berekening en het aanbieden van een VSO extern belegd wordt.
- Er moet dus een standpunt worden ingenomen over het beleggen van schadeberekening, de wijze van aanvaarding door de staat en de door de commissie benoemde verbetering in governance van de huidige SGH;
- Voorgesteld wordt daarom om in gezamenlijkheid met SGH de commissie te vragen om een verduidelijking van het advies op het punt van schadeberekening, om minstens te voorkomen dat SGH en het ministerie in de lezing van dit advies tegenover elkaar komen te staan;

och
eugen
input

Omzetting CWS naar CCS (Commissie Complexe Schade)

- Het inrichten van een CCS die voortbouwt op de bestaande CWS – conform het commissieadvies – vraagt naar huidige verwachting een transitietraject van vele maanden. Dit is nadrukkelijk een eerste inschatting. De soort werkzaamheden, het eindproduct, het toe te passen schadekader en de positie van de organisatie zullen deels wijzigen. Het is nog onduidelijk of deze transitie te realiseren is met de huidige medewerkers of dat aanvullende expertise nodig is. Daarnaast heeft de CWS afgelopen jaar een intensief verandertraject doorlopen en er kan 'verandermoeheid' ontstaan bij medewerkers. Het opnieuw werven van medewerkers is sterk van invloed op de doorlooptijd van de transitie.
- Hiermee ligt de vraag voor of er een transitie in gang moet worden gezet of dat er parallel een nieuw orgaan moet worden ingericht.
- Het is van belang om op korte termijn CWS duidelijkheid te verschaffen over de nieuwe commissie en welk deel van CWS 'mee kan'. Hier moeten we ook bekijken welke best practices van CWS we meenemen.
- Implementatie van een CCS vraagt aanpassing van regelgeving, mede in relatie tot de vraag hoe het bestuursrechtelijke vervolg eruit ziet als er niet tot een vso gekomen kan worden.

¹ Pagina 32-33.

- Daarnaast zal moeten worden gezien welke wijzigingen er in de Wht of daarop gebaseerde lagere regelgeving moeten plaatsvinden (bijvoorbeeld de instellingsregeling van de huidige CWS).

Schadevergoedingsroute via 'zelfstandige route'

- De route B die de commissie beschrijft is niet de digitale route die wij aan het ontwikkelen waren. De voorgestelde methodiek van deze route lijkt op die van de reeds in ontwikkeling zijnde digitale route en de bestaande regieroute-VSO.
- De commissie geeft ruimte dat dit een digitale invulhulp wordt, maar er moet altijd menselijke begeleiding aan te pas komen. Dat vraagt dus een aanpassing van de route die we nu voor ogen hadden, met ook daar de vraag wie de onafhankelijke schadebeoordelaar zal zijn. Die rol ligt nu bij BZB van de belastingdienst en de mensen van de regieroute. Hierbij wordt opgemerkt dat de commissie in haar naschrift juist voorstelt om de "Belastingdienst aan de Belastingdienst terug te geven".
- Tegelijkertijd worden belangrijke afwijkingen voorgesteld ten opzichte van de regieroute en digitale route.
- Een voorzichtige inschatting is dat het omvormen van wat reeds bestaat naar een zelfstandige route tot minstens de zomer van 2025 zal duren.

Rol advocaat?

Rol ministerie bij accepteren en tekenen

- De Commissie adviseert de overheid op meer afstand te zetten bij de uitvoering van de schaderoutes en minder te controleren. Tegelijkertijd is de overheid partij bij de vso en zal dus iets geregeld moeten worden om te toetsen of en hoe de overheid akkoord kan gaan met een schikkingsvoorstel. En (bij het niet kunnen bereiken van een akkoord) op welk bedrag eventueel een beschikking wordt afgegeven;
- De vraag die speelt wanneer een beschikking wordt afgegeven is of het wenselijk is om bezwaar over te slaan en rechtstreeks beroep mogelijk te maken én of daarvoor een wettelijke grondslag moet worden geboden.
- De commissie adviseert daarbij niet langer '100% te controleren' op individuele schikkingsvoorstellen. Een onafhankelijke schadeanalyse ten opzichte van allebei de routes en de CCS zou deze terugtrekkende beweging met het oog op de rechtmatigheid van uitgaven ook sneller mogelijk maken. Het afbouwen van controles is ook in lijn met de recent aangenomen motie Van Eijk. Tegelijkertijd kleeft een belangrijk risico aan het overnemen van het advies zoals hierboven beschreven indien betrokken partijen een andere lezing van dit advies hebben, of het advies minder zwaar weegt. Het vereist in ieder geval gevalideerde interne controleprocessen bij de partijen die een rol hebben in het proces.

boeging bij totstandkomen vso

welk advies?

Gevolgen voor ontwikkeling Digitale Route

De Digitale Route bevindt zich momenteel in de pilotfase. Circa 40 ouders bevinden zich in de route en de route is nog steeds vrij beschikbaar voor maximaal 200 ouders. Het advies van de commissie om aan de ene kant geen nieuwe initiatieven te starten en tegelijkertijd op de ingeslagen weg zoveel mogelijk meters te blijven maken, levert op dit punt spanning op. Aangezien de 'zelfstandige' route voor een deel voortbouwt op de Digitale Route, zou het voorstel zijn deze route na de pilotfase niet verder op te schalen maar door te ontwikkelen naar de nieuw te vormen zelfstandige route.

Financiële gevolgen

In de begroting is 3,9 mld. gereserveerd voor schade, waarvan circa 900 mln. op de aanvullende post. Extra uitgaven die niet passen binnen de huidige begroting moeten ook aan MFIN worden voorgelegd.

Het hanteren van één schadekader voor alle routes en alle doelgroepen (incl. ex-partners) waarbij het huidige SGH-kader als basis genomen wordt zal naar verwachting leiden tot druk op de begroting. De mate waarin dit plaats zal vinden hangt met name af van de aantallen gedupeerde ouders en ex-partners die deel gaan nemen aan de routes en de mate waarin het gemiddeld bedrag zich ontwikkelt.

Wij zien risico's in de aanname in het rapport over een verwacht aantal van 26.000 deelnemers. Ouders kunnen zich nog aanmelden en een deel van de routes is nog beperkt opengesteld waardoor er naar ons idee nog geen conclusie getrokken kan worden over beperkte deelname. Daarnaast is op basis van eigen inzichten er nog maar in een zeer beperkte mate correlatie tussen de hoogte van de vastgestelde schade en de uitkomst van de Integrale Beoordeling.

Mede op basis van de voorgestelde aanpassingen van de commissie lijkt het aannemelijk dat substantieel meer gedupeerde ouders zich zullen aanmelden voor aanvullende schade. Daarnaast heeft de commissie geen rekening gehouden met onder andere de ex-partners.

Het omvormen van de CWS naar een CCS vraagt een herrekening van de uitvoeringskosten van de nieuwe CCS, die nu nog niet te berekenen zijn. De begeleiding van de ouder bij de zelfstandige route vraagt meer begeleiding / rechtsbijstand dan momenteel geraamd. Dat heeft niet alleen een financiële impact, maar ook een operationele impact omdat er nu al een schaarste is op dit gebied.

In algemene zin lijkt het nemen van tijd voor de goede uitwerking van oplossingen tot gevolg te kunnen hebben dat het kasritme van de geplande bestedingen in de tijd naar achteren schuift.

Juridische implicaties

'De commissie leest de Wet hersteloperatie toeslagen zo dat indien het niet lukt om op basis van een VSO tot een vergelijk te komen, er altijd sprake dient te zijn van een bestuursrechtelijke eindbeslissing. Dat zal dan een afwijzende beslissing zijn die ook weer vatbaar is voor bezwaar en beroep.'² Hieruit valt op te maken dat de commissie er niet vanuit gaat dat een wetswijziging noodzakelijk is om de voorgestelde werkwijze mogelijk te maken. Op het eerste oog wordt ambtelijk ook geen aanleiding gezien om een wetgevingstraject te starten voor de schaderoutes aangezien eerder ook gekozen is voor het niet voorzien van een expliciete wettelijke grondslag voor de SGH-route. Vanzelfsprekend wordt dit nader uitgewerkt. De wetgevingsopgave voor het aanpassen van de adviestaak van de huidige CWS en de transitie naar CCS wordt gering geschat.

De vraag is wat het voorstel betekent voor de WHT, de bestuurlijke route en de bevoegdheden voor CWS. Mogelijk is op onderdelen wet- en regelgeving nodig, hetgeen tijd kost.

Overgangsvraagstukken

Bepalen van de mate waarin het huidige stelsel door kan met voortgang boeken terwijl op de achtergrond een overgang wordt voorbereid, ook met het oog op juridische gevolgen voor (be)schikkingen die nu overeengekomen of afgegeven worden;

tegelijk minder
bijstand voor
juridische
procedures
alles valt of
staat met
het schade kader
en verkersten

we kunnen
besluiten
CWS/CCS de
adviestaak te
laten houden
besluit by T

² Citaat uit advies, p. 49 bijlage 2.

2. Haal gezinnen die regie kwijt zijn uit dit proces

Advies Commissie

De Commissie Van Dam stelt voor om 2.000 tot 3.000 gezinnen uit het herstelproces te halen. Het gaat daarbij om gezinnen die de eigen regie al voor de toeslagenaffaire kwijt waren of die door toedoen van de overheid deze regie zijn kwijtgeraakt. Dit zijn gezinnen die grote problemen hebben op meerdere leefgebieden en die zelf niet uit deze problemen kunnen komen. De Commissie meent dat het nodig is dat iemand anders voor deze gezinnen de regie overneemt.

*gaat wel
ver*

Eerste appreciatie (reeds geschreven in de vorm van een kabinetsreactie)

Het kabinet deelt de zorgen van de commissie waar het gaat om deze gezinnen en is dan ook voornemens een specifieke aanpak hiervoor in te richten.

Hieronder zijn daartoe de aanbevelingen van de Commissie en de eerste appreciatie van het Kabinet toegelicht.

Allereerst stelt de Commissie Van Dam voor om samen met de gemeenten een landelijk team te organiseren dat het oplossen van de problematiek van deze gezinnen met voldoende doorzettingsmacht ter hand neemt. Dit team kan onder leiding staan van een bestuurlijk kopstuk die aanspreekbaar is voor het te bereiken resultaat. Het idee daarbij is dat één hulpverlener de regie tijdelijk overneemt en op deze manier het bieden van compensatie, aanvullende hulp en langjarig perspectief voor deze gezinnen combineert.

Een dergelijke integrale aanpak wordt nu al aangeboden in de vorm van de doorbraakmethode van het Instituut Publieke Waarden (IPW). De aanpak van IPW bestaat er in de kern uit dat zij met gedupeerden en alle maatschappelijke partners om tafel gaat en vervolgens een gezamenlijk plan van aanpak opstelt, waarin alle herstelbehoeften worden samengebracht. Na dit plan van aanpak regisseert IPW samen met de ketenpartners de parallelle uitvoering van het herstel. IPW heeft op deze wijze voor circa 1.300 gezinnen een doorbraakplan gemaakt en gerealiseerd, en heeft nu ook een centrale rol in de pilot voor de begeleiding van nabestaanden van overleden gedupeerden. Het Kabinet meent dan ook dat deze doorbraak- en totaalaanpak van IPW een goede basis vormt voor de beoogde aanpak van het door Commissie Van Dam voorgestelde team. De Commissie geeft aan dat het voor deze gezinnen noodzakelijk is om tijdelijk de "regie over te nemen". Het kabinet deelt de constatering dat voor combinatie van problemen op meerdere leefgebieden (zogenaamde multi-problematiek) het voor deze gezinnen vaak moeilijk maakt om nog langer regie te ervaren. De totaalaanpak is er daarom op gericht om alle onderdelen van herstel zo om deze gezinnen heen te organiseren dat zij op termijn deze regie wel weer terug kunnen nemen. De manier om dat te doen is door deze groep met voorrang een integrale aanpak aan te bieden. Deze aanpak is gericht op gezinnen die samen met het op te zetten team nu hun meerjarige problematiek willen oplossen. Dat betekent dat de aanpak wordt vastgelegd in een gezamenlijk plan van aanpak met alle herstelpartners en zo veel mogelijk wordt afgerond met een vaststellingsovereenkomst. Samen met de gezinnen wordt zo de regie geleidelijk weer terug gewonnen. Gelet op de daarvoor noodzakelijke uitwisseling van gegevens is het hierbij van belang dat er goed gekeken wordt naar de privacy aspecten van deze samenwerking. Mogelijk is hier ook nog een aparte rechtsgrond voor nodig.

*art 20 Gw
zie aanbeveling
7 Staats c.*

De 2.000 tot 3.000 gezinnen zijn volgens de Commissie in beeld bij de gemeenten, IPW en de stichting Lotgenotencontact. Ook UHT heeft ouders in beeld. De commissie stelt voor de route voor deze mensen alleen op uitnodiging plaats vindt en dat mensen worden uitgenodigd op basis van "meest urgente gevallen eerst". Daarbij constateert zij dat daarvoor geen definitie valt te maken maar hulpverleners uit de praktijk kunnen bepalen hoe dit het beste kan worden vormgegeven.

In lijn met dit advies ziet het Kabinet geen nieuwe regeling voor zich waar men zich voor kan melden. Eerder moet gedacht worden aan een aanpak waarin het

maatschappelijk veld (gemeenten, UHT, ketenpartners en organisaties die dicht bij ouders staan, zoals de Rijnmondse alliantie, Number 90 en Number 5) de bij haar bekende gezinnen aandraagt. Het door de Commissie voorgestelde team kan vervolgens beoordelen of deze gezinnen geholpen zijn met deze aanpak en welke gezinnen met urgentie moeten worden geholpen. Vervolgens worden deze gezinnen uitgenodigd voor een totaalaanpak buiten het reguliere proces om. De Commissie stelt voor om het team te formeren vanuit de gemeenten en IPW. Het kabinet is voornemens om op zeer korte termijn met hen hierover in gesprek te gaan om een dergelijk team zo snel mogelijk operationeel te kunnen maken. Daarbij voorziet het Kabinet ook een rol van de bestaande ketenpartners als UHT, juist ook om de beoogde integraliteit van het herstel te kunnen waarborgen. In het verlengde hiervan wijst het Kabinet erop dat IPW in het kader van de totaalaanpak bij de nabestaandenregeling de ketenpartners al traint om met een integrale aanpak doorbraken te realiseren in complexe gevallen. Deze aanpak zou ook hier kunnen worden toegepast.

Eveneens stelt de Commissie voor om op voorhand afspraken te maken op een aantal leefgebieden door afspraken te maken met AEDES over huisvesting en GGZ Nederland waar het gaat om (mentale) gezondheid.

Vanuit de praktijk van de hersteloperatie is al duidelijk geworden dat in veel gevallen ook zaken of andere leefgebieden geregeld moeten worden om herstel effectief uit te kunnen voeren. Zo is reeds met een aanbesteding voor aanvullende voorzieningen op het gebied van mentaal welzijn en psychologische hulp gestart. Het Kabinet wil daarnaast ook graag met deze partijen in gesprek over de mogelijkheden om de problematiek van deze gezinnen met voorrang op te lossen. Daarbij moet helaas wel rekening gehouden worden met het feit dat het zowel de GGZ als AEDES op dit moment ook met schaarste op gebied van capaciteit en beschikbare woningen worden geconfronteerd. Dat maakt de haalbaarheid van afspraken over voorrang verlenen aan deze ouders op voorhand een moeilijke opgave.

De aanbevelingen van de Commissie overziend ziet het Kabinet op een gefaseerde aanpak voor zich die erop gericht is op korte termijn/voor de zomer met deze route te kunnen starten.

In de eerste fase wordt de vormgeving van deze route bepaald en worden afspraken gemaakt over de wijze van doorverwijzing, beoordeling, uitnodiging en behandeling van deze 2.000 tot 3.000 gezinnen. In deze fase worden ook de praktische afspraken gemaakt om het voorgestelde team in het leven te roepen. Het kabinet voorziet daarbij naast IPW, de gemeenten en de bekende ketenpartners ook een rol voor de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Volkshuisvesting en Volksgezondheid en Welzijn en Sport.

In de tweede fase worden de doorbraakmethode en de totaalaanpak praktisch vertaald naar de groep van 2.000 tot 3.000 gezinnen. IPW heeft aangeven dat veel van de bestaande bouwstenen van het integrale model ook voor deze groep kunnen worden gebruikt. In derde fase wordt deze aanpak opgeschaald zodat op korte termijn gestart kan worden met deze route. Vanaf het begin zal begonnen worden het benaderen van maatschappelijke partners (zoals bv. GGZ en AEDES) om voor de start van de route (bestuurlijke) afspraken te hebben gemaakt over de geprioriteerde inzet op deze leefgebied.

Deze gefaseerde aanpak wordt momenteel in gang gezet. Een en ander vergt uiteraard ook nog een meer gespecificeerde inschatting van het benodigd budget, en de (doorloop) tijd die het vergt om de problematiek van deze groep te kunnen oplossen. Het Kabinet zal op de korte termijn de Tweede Kamer in meer detail informeren over de voorgeving van de route.

3. Pak de verstopping rond dossiers en bezwaarprocedures aan:

Advies commissie

- Erken het recht op informatie
- Stop met persoonlijke dossiers, dit is een te grote inspanning voor UHT;
- Zorg voor een laagdrempelig en direct contact met UHT.
- Pak de wachtstapel bij de BAC aan
- Stop met lakken bij stukken die onder geheimhouding naar advocaten gaan.
- Schaf de dwangsommen bij niet tijdig beslissen af.
- Maak de inzet van advocaten bespreekbaar.

Eerste appreciatie

Algemeen

- Een aantal onderwerpen is nog onderwerp van besluitvorming of verdiepingsgesprekken met de staatssecretaris.
- Er zijn voor zowel bezwaar als dossiers aparte nota's in de maak waarin de aanbevelingen uit het rapport worden meegenomen. Met deze nota's worden mogelijkheden verder verkend waarbij de perspectieven en consequenties voor ouders en advocaten alsook de haalbaarheid in de uitvoering wordt meegenomen.

Erkennen van het recht op informatie

- Ouders, ondersteunt door hun gemachtigden hebben recht op informatie. We zien dat het delen van informatie bijdraagt aan inzicht over wat er is gebeurd, helpt bij het controleren van het werk van UHT en het maken van een afweging of men in bezwaar zou willen gaan.
- Het ouderdossier wordt op dit moment niet standaard aangeboden, wel ontvangt iedere ouder standaard het informatie- en beoordelingsformulier. Dat betekent dat de 80-85% die niet in bezwaar gaat, geen dossier ontvangt
- UHT werkt aan personele opschaling en versnelling van het verstrekken van het ouderdossier, bijvoorbeeld door minder controles, om meer ouders van een ouderdossier te voorzien. Indien alle ouders een ouderdossier zouden willen dat kan UHT dat met de schaarste in capaciteit niet realiseren
De consequenties van de voorgestelde aanbevelingen worden in kaart gebracht in de nota die betrekking heeft op dossiers. Hierbij wordt concreet gekeken naar zowel de omvang van het dossier (8.42), de wijze van verstrekken als de groep waaraan dit wordt aangeboden.

→ Start met
P!uz Club
by ITB Rest
dat kan nu
⇒

Stoppen met persoonlijk dossiers

- Uit eerdere onderzoeken is ook gebleken dat ouders met dit dossier niet geholpen zijn. De volledige persoonlijke dossiers zijn daarom al als laagst geprioriteerd. We zijn het eens met het stoppen hiermee. De ouders die hiervoor in de wachtrij staan, kunnen we het ouderdossier als alternatief aanbieden. Dit vraagt echter om zorgvuldige communicatie met deze groep ouders.
- Het huidige ouderdossier is ontwikkeld op basis van ontevredenheid bij ouders en gemachtigden met het eerdere hersteldossier. Daarnaast zorgt het ouderdossier voor efficiency omdat dit dossier in alle stappen van het proces gebruikt wordt. De inhoud van het huidige ouderdossier is afgestemd met advocaten en ouders en bevat meer informatie dan het oorspronkelijke hersteldossier.

P!uz vs
ouderdossier
lyst advocaten
kan ook
andere.

Zorg voor een laagdrempelig en direct contact met UHT

- UHT verwelkomt het advies om actiever tijdens de integrale beoordeling het gesprek aan te gaan met de ouder over de informatiebehoefte en beter uit te vragen of het extra documenten betreft, het IB formulier volstaat dan wel het ouderdossier gewenst is.

→ 8:42 dus

Ongelakt verstrekken

- We hebben beleidsadvies uitgevraagd bij de landsadvocaat en de Autoriteit Persoonsgegevens. In die adviezen zullen ook de aanbevelingen uit het rapport betrokken worden. Voordat er maatregelen kunnen worden aangekondigd is het belangrijk na te gaan in hoeverre hier juridische mogelijkheden voor zijn zonder dat ten koste te laten gaan van de veiligheid en privacy van betrokkenen. Ook is daarbij de vraag welke uitvoeringsconsequenties het heeft als er een aparte werkstroom komt voor de advocatuur. Nadat alle adviezen binnen zijn zal er een integrale afweging gemaakt kunnen worden. Indien het advies tijdig binnen is wordt dit meegenomen in de eerder beschreven nota mbt dossiers.

8:42
awb

lex specialis
derogaat
leg
generalis

Pak de wachtstapel bij de BAC aan

- We kunnen ons vinden in het advies over het maken van afspraken in prioritering van de potentiële wachtvoorraad van de BAC. UHT werkt parallel aan maatregelen om bezwaren op te kunnen lossen, bijvoorbeeld door responsieve bezwaarbehandeling. De uitwerking hiervan wordt betrokken bij de nota die nog volgt en nog nader besproken wordt met de BAC.
- Daarnaast zou de inzet van zienswijze in de IB bij kunnen dragen aan het verminderen van bezwaarinstream. Dit wordt meegenomen in de nota m.b.t. bezwaar.

eerder
vso gesprek
wat is
de grondslag
van bezwaar

Maak de inzet van advocaten bespreekbaar

- De commissie roept advocaten, beroepsorganisaties en de Raad voor de Rechtsbijstand op om met elkaar in gesprek te gaan en tot werkbaardere modellen te komen.
- Dit advies zou betrokken moeten worden bij de lopende gesprekken van het ministerie met o.a. UHT blijft in gesprek met o.a. de werkgroep toelagenadvocaten en de Raad voor de Rechtsbijstand.

Afschaffen dwangsommen BNTB

- Dit vraagt allereerst nadere uitwerking en besluitvorming. U wordt hierover zo snel mogelijk geïnformeerd nu dit samenhangt met trajecten die op dit moment bij JenV en BZK lopen m.b.t. dwangsommen. Een vraag die openstaat en is voorgelegd aan de Landsadvocaat is of het mogelijk is om de rechterlijke dwangsom, zonder alternatief effectief rechtsmiddel, af te schaffen.
- Indien het afschaffen van de dwangsommen gerealiseerd wordt, dan kan het budget voor dwangsommen naar beneden worden bijgesteld. Dit zal worden meegenomen in de verdere uitwerking.

? hoer la

15m "regie leyt groep"

4. Harmoniseer brede ondersteuning

Advies commissie

De Commissie Van Dam geeft aan dat de verschillen in de brede ondersteuning tussen gemeenten wringen en zorgen voor frustratie bij ouders. De commissie vraagt daarom om harmonisering van de brede ondersteuning door middel van kaders die door het Ministerie van Financiën, de VNG en de 35 grootste gemeenten worden vastgesteld. Daarnaast adviseert de commissie om geen nieuw schuldentraject in te richten voor toeslagenuouders die na volledige compensatie opnieuw in de schulden komen. Tot slot adviseert de commissie om snel de gesprekken te starten over de overgang van brede ondersteuning naar reguliere ondersteuning in het sociaal domein.

Eerste appreciatie

Wij omarmen het advies om op structurele basis met een grote groep gemeenten, de VNG en ervaringsdeskundigen over de brede ondersteuning in gesprek te gaan. Op die manier kunnen we de samenwerking versterken en informatie en 'best practices' delen. Dat zal een belangrijke positieve impuls geven aan de harmonisering van de brede ondersteuning.

Het ministerie van Financiën zal samen met de VNG en het ministerie van SZW het initiatief nemen voor het door de commissie voorgestelde ketenoverleg om te komen tot inhoudelijke kaders over wat wel en wat er vooral ook niet onder brede ondersteuning valt. De verschillen tussen gemeenten zorgen voor veel onduidelijkheid en frustratie van ouders. Wij ondersteunen daarom de basisgedachte achter het opstellen van kaders. Het is echter belangrijk om dan ook te benoemen dat dergelijke kaders de ruimte voor gemeenten beperken om individuele afwegingen te maken en 'maatwerk' te bieden. Dat vraagt dan ook management van verwachtingen naar ouders toe: niet alles kan dan meer. Uniforme kaderstelling raakt ook de decentrale verantwoordelijkheid van gemeenten. Kaderstelling kan alleen in samenwerking met de gemeenten, VNG én ervaringsdeskundigen.

? snap ik niet

De Commissie Van Dam noemt ook het belang van het starten van gesprekken over de overgang van brede ondersteuning naar reguliere ondersteuning. Dit is inderdaad essentieel voor een duurzame ondersteuning aan ouders en om duidelijkheid te bieden aan alle betrokkenen. Duidelijke afspraken tussen gemeenten en het Rijk over doorlopende ondersteuning voor gezinnen die dat nodig hebben, kunnen bijdragen aan een stabiele basis waarop de afbouw van de brede ondersteuning gestoeld kan worden. In het ketenoverleg zullen we met alle betrokkenen naar die afspraken toewerken.

Ten slotte heeft het kabinet het voornemen om een externe organisatie aan te stellen op het gebied van de brede ondersteuning naar aanleiding van de motie Heite c.s.. Ook deze nieuw aan te stellen organisatie zal een belangrijke rol spelen in het harmoniseringsproces door middel van monitoring, het uitwisselen bevorderen van 'best practices' en het ondersteunen van gemeenten.

Het inzetten van een bestuurlijk kopstuk kan helpen om de bovenstaande processen in goede banen te leiden, om te zorgen dat zij daadwerkelijk voor versnelling en verbetering zorgen voor ouders én gemeenten.

In samenhang met oplossingen niet zomaar verdelers op ingeslagen weg.

Financieel

Naast een afname van de mogelijkheid tot individueel maatwerk, kan de harmonisering van brede ondersteuning druk opleveren op de beschikbare budgetten. De tekst van de Commissie Van Dam zelf levert geen risico's op. Maar harmonisering zou wel kunnen leiden tot ruimhartiger brede ondersteuning over de volledige linie van gemeentes

De toekenningen binnen de brede ondersteuning kennen een bandbreedte van € 100 (gemiddelde van de 10 gemeentes met de laagste toekenningen) tot circa € 8500 (gemiddelde van de 10 gemeentes met de hoogste toekenningen). De budgettaire effecten zullen sterk afhankelijk zijn van de keuzes die bij het

opstellen van de kaders worden gemaakt en of er zowel naar harmonisatie aan de onderkant als de bovenkant wordt gekeken. Dat is een risico voor de budgetten. Gemeenten worden thans gefinancierd via een specifieke uitkering.

5. Wees eerlijk en organiseer rust en nazorg

Advies Commissie

De Commissie geeft aan dat het proces rust en eerlijkheid nodig heeft. Liever het eerlijke verhaal, dan het gewenste verhaal. Liever goed dan snel. De Commissie adviseert om 2027 als einddatum los te laten; het is de inschatting van de commissie dat dit niet haalbaar is. Rust betekent ook dat niet steeds gevraagd moet worden om meer snelheid en nieuwe regelingen. Erken dat een aantal ouders, jongeren en ex-partners nog lange tijd gebukt zal gaan onder de gevolgen van de toeslagenaffaire. Voor hen moet er een plaats met mogelijkheden voor verwerking zijn. Daar moet ook nazorg beschikbaar zijn.

Jongeren

De Commissie geeft in haar advies aan dat zij in de korte beschikbare tijd geen volledig beeld heeft kunnen krijgen van deze problematiek. Het advies van de Commissie is dan ook in de basis om dat beeld wel te krijgen. Daar zal op ingezet moeten worden. In het algemeen geeft de Commissie wel aan dat zij een nieuwe route voor jongeren niet verstandig vindt.

Eerste appreciatie

We delen het advies dat gedupeerde ouders en hun kinderen gebaat zijn bij eerlijkheid, rust en nazorg. Die waarden staan centraal in de huidige hersteloperatie en dit advies maakt duidelijk dat hierop verder moet worden geïnvesteerd.

We begrijpen dat het noemen van een einddatum onrust veroorzaakt. Voor sommigen is het (emotionele) herstelproces na vele jaren leed immers pas net gestart. Tegelijkertijd zou het loslaten van een einddatum juist ook weer onzekerheid kunnen veroorzaken. Ouders hebben behoefte aan spoedige afronding van financieel herstel. En het kabinet heeft de ambitie om financieel herstel in 2027 af te ronden. Het volledig lostalen van een jaartal zal niet bevorderlijk zijn voor ouders die wachten op financieel herstel. Tegelijkertijd moeten we duidelijk zijn dat in 2027 niet alles stopt. We zien dat mensen vaak pas na het afronden van financieel herstel kunnen nadenken over de toekomst. Duidelijk moet zijn dat die nazorg goed ingericht is en dat ouders daar ook na afronden van hun financieel herstel nog op kunnen onderbouwen. Daarom zien wij ook een knip in de einddatum voor ons: de ambitie blijft om financieel herstel zo veel mogelijk in 2027 af te ronden, maar voor emotioneel herstel en nazorg is er een langere horizon. Dit advies sterkt ons in de overtuiging dat een kritische blik nodig is. En het advies maakt duidelijk dat we naar ouders en kinderen duidelijk moeten zijn wat zij van ons in de toekomst kunnen verwachten. Die wetenschap brengt immers ook rust.

Het advies om meer tijd te nemen aan de voorkant en goed te luisteren omarmen wij. Uit de vele gesprekken, dialoogsessies en co-creatiesessies met zowel gedupeerde ouders als niet-gedupeerde inwoners komt telkens de behoefte aan erkenning ingevuld door gehoord en gezien worden terug. Deze erkenning komt terug in de verschillende soorten gesprekken met ouders en jongeren maar ook bij de mensgerichte inzet van PZB'ers bij UHT, de ervaringsdeskundigen bij KOTA-Rapportage en de inzet van luisterend schrijvers bij de SGH schadeherstelroute en de regieroute VSO waar de kern is; luisteren en horen wat ouders en jongeren aandragen en nodig hebben. Met het oog op rekenschap en blijvende verwerking is en wordt vooruitgekeken naar het vormgeven van maatschappelijk herstel vanuit verschillende invalshoeken: inwoners, bestuurlijk, professioneel en wetenschappelijk. Via deze lijnen is een plan in de maak waarin geleerde lessen en

niet knippen
in 2027 operatie
dat trekken
herstel is
afhankelijk
van de mens
en kan
jaren duren
veegt ook
inzet
mensen
zelf.
wel
verder
gaan

herdenken een duidelijke plek krijgen. De uitvoering van dit plan zal naar verwachting vanaf 2025 in gezamenlijkheid tussen inwoners, overheden en organisaties gebeuren.

Juist vanwege de erkenning van het pijnlijkste feit dat het aangerichte leed voor veel mensen niet hersteld wordt, past het ons hierin aan te sluiten bij het tempo van de getroffen en. Onze gezamenlijke focus nu ligt op het inrichten van een voorziening voor de langere termijn met aandacht en zorg voor gedupeerde inwoners. Daarom zijn we na een periode van gesprekken hierover met gedupeerde inwoners in 2023 overgegaan tot een marktverkenning voor het aanbesteden van een landelijk verwijs- en expertisecentrum mentaal welzijn (IVC), een steunpunt voor lokale gemeenschappen en beogen we verdere inkoop van steun bij mentaal welbevinden, voor zowel ouders als jongeren. De opzet van dit IVC behelst een landelijk expertisecentrum voor langere termijn waar ouders en jongeren terecht kunnen voor blijvende verwerking.

herstel
recht !

Jongeren

Voor jongeren adviseert de commissie eerst meer te inventariseren om welke groep het gaat, wat de omvang en problematiek is, voordat opnieuw een initiatief wordt gestart dat grote kans heeft om de blokkades alleen maar te doen toenemen. Wij hechten eraan te benadrukken dat wij stevig investeren in het betrekken van jongeren in de hersteloperatie via verschillende participatietrajecten. De stem van honderden verschillende jongeren is zodoende terug te vinden in de voorzieningen die voor hen georganiseerd zijn om het leven op te kunnen pakken. Alhoewel wij hierdoor een zo goed mogelijk beeld proberen te krijgen van hun leefwereld onderschrijven wij het belang van gedegen inzicht in de problemen die getroffen jongeren ervaren. Daarom vinden wij het ook belangrijk om ons begrip van de problematiek verder te verdiepen, zodat we gericht en effectief kunnen blijven werken aan oplossingen die echt het verschil maken voor getroffen jongeren.

→ als onderdeel van routes
niet iets nieuws qua
proces.

6. Stel een bestuurlijk kopstuk aan

Advies Commissie

De commissie adviseert om een bestuurlijk kopstuk aan te stellen, die verantwoordelijk is om vanuit gezag de prestaties van de gehele hersteloperatie te verbeteren. Deze persoon moet zorgen voor overzicht, regie en doorzettingsmacht. Het bestuurlijk kopstuk zou zelfstandig moeten kunnen rapporteren aan de staatssecretaris, ouders en media.

De Commissie ziet de volgende taken voor zich:

1. contact te onderhouden met alle ouderorganisaties, de ombudsman en de inspecties
2. te zorgen voor zo veel mogelijk overzicht op aantallen en op knelpunten
3. de organisaties kennis te laten maken met elkaars kernkwaliteiten en methoden
4. organisaties aan te spreken op zaken die een goede hersteloperatie in de weg staan en zo impasses te doorbreken
5. de regie te nemen op de ontwikkeling en toepassing van één schadekader
6. de verantwoordelijkheid te nemen voor gezinnen die de regie kwijt zijn.

Eerste appreciatie

Institutionele ruimte

- Hier wordt aanbevolen om een zogeheten bestuurlijk gezant/functionaris aan te stellen die onder de politieke verantwoordelijkheid van de staatssecretaris een complexe taak of een combinatie van complexe taken oppakt. Dit wordt ook wel een zogeheten regeringscommissaris genoemd.
- In de MR van 10 januari jl. is ingestemd met de door BZK opgestelde Aanwijzingen inzake regeringscommissarissen. Daaronder wordt verstaan 'een tijdelijk door de regering benoemde deskundige voor een bepaald project of bepaalde opdracht, niet zijnde een lid van de topmanagementgroep of andere topmanager werkzaam onder de verantwoordelijkheid van een minister'.
- De regeringscommissaris opereert per definitie onder de politieke verantwoordelijkheid van de staatssecretaris, maar in de praktijk kan hij of zij wel een onafhankelijke en gezaghebbende rol vervullen. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat de regeringscommissaris rechtstreeks (zonder tussenkomst staatssecretaris) met de TK communiceert.
- De aandachtspunten uit de Aanwijzingen zijn onder meer dat de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de regeringscommissaris in het organisatiebesluit van het ministerie worden opgenomen en dat hij of zij direct onder de SG ressorteert.
- Voorbeelden van huidige regeringscommissarissen zijn de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (Rabin Baldewsingh) (onderdeel van BZK) en de Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld (Mariëtte Hamer) (onderdeel van OCW).

Uitgangspunten

- Het ambtelijk uitgangspunt is dat met de aanstelling van een regeringscommissaris de bestaande juridische (al dan niet in de Wht verankerde) taken en bevoegdheden in de hersteloperatie niet worden gewijzigd. De regeringscommissaris zal het bij voorkeur met het bestaande kader moeten doen, hetgeen een 'informele rol' impliceert: partijen aan tafel krijgen, kinken in de kabel signaleren en oplossen etc.
- Indien de regeringscommissaris taken en bevoegdheden van andere actoren in de hersteloperatie moet overnemen, kan dat ook maar zal naar

- verwachting het wettelijke kader moeten worden gewijzigd. Fundamentele wijzigingen in de kaders zullen tot vertraging leiden vanwege de benodigde implementatietijd en tot onzekerheid en onrust richting ouders.
- We kunnen variëren in de mate waarin een regeringscommissaris zelfstandigheid heeft. Maar hoe meer zelfstandigheid, hoe meer inbreuk op de bestaande kaders van de hersteloperatie. Anderzijds: hoe meer zelfstandigheid, hoe meer ruimte om onorthodoxe wijzigingen door te voeren.
 - Hoe breder de taakomschrijving van de regeringscommissaris zou worden en hoe meer deze richting directe aansturing van het ambtelijk apparaat gaat, hoe meer het voor de hand zou liggen om niet te kiezen voor een regeringscommissaris maar te focussen op de versterking van het Directoraat-Generaal aan het hoofd van de hersteloperatie.

7 nieuwe

Denkbare richtingen voor het vervolg

- Een regeringscommissaris kan toegevoegde waarde hebben als deze een vrije rol buiten ambtelijke organisatie heeft als aanjager en rapporteur. Dit zou kunnen aansluiten bij de punten 1 t/m 4 en 6 van de adviescommissie.
- Er is geen toegevoegde waarde als regeringscommissaris de ambtelijke organisatie zelf overneemt, daar zijn we zelf al voor en kost veel implementatietijd (als er steviger regie op de ambtelijke organisatie nodig is ligt een nieuwe DG meer voor de hand). Dit risico zou met name kunnen spelen bij pt 5 van de adviescommissie.
- FIN kan aan een regeringscommissaris alle benodigde steun toezeggen. Het zou mogelijk kunnen zijn om vanuit de bestaande betrokken diensten collega's beschikbaar te stellen aan de regeringscommissaris, in plaats van dat deze zelf een eigen afdeling zou moeten oprichten en medewerkers moet werven.
- Te beantwoorden vragen:
 - Rapporteert een regeringscommissaris rechtstreeks aan de Kamer of via de stas?
 - Hoe 'publiek' wordt de regeringscommissaris, ook in uitingen richting de media?
 - Welke producten gaat de regeringscommissaris opleveren?
 - Voor welke duur wordt de regeringscommissaris benoemd?
- Het is onze inschatting dat overneming van deze aanbeveling op korte termijn (nl. met een ministerieel besluit) kan worden gerealiseerd, mits er geen wijziging in de wettelijke taken en bevoegdheden van derden nodig is.
- Keuzes en details kunnen worden uitgewerkt in overleg met DGH en DJZ.

16.000.30

top 10. 0000 pp.
100 pp.



Ministerie van Financiën

3/2

13.30 - 14.00 uur

25m bespreken
30-1-25

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Programma DG Herstel
Programma DG
Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Aanbevelingen commissie Van Dam brede ondersteuning
in relatie tot bestuurlijk overleg 12 februari

Datum

30 januari 2025

Notanummer

2025-0000027528

Bijlagen

1. Concepttekst brief
2. Motie Heite c.s.

Aanleiding

De commissie Van Dam vraagt om harmonisering van de brede ondersteuning door middel van kaders en adviseert om de gesprekken over de overgang van brede ondersteuning naar reguliere ondersteuning te starten. Op 12 februari vindt een bestuurlijk overleg plaats met de VNG en het ministerie van SZW waarin deze adviezen aan de orde zullen komen. Middels deze nota willen we u in voorbereiding op dit overleg alvast meenemen in onze standpunten en die van de VNG en het ministerie van SZW wat betreft deze aanbevelingen. Ook vindt u in deze nota een toelichting op de concepttekst die wij hebben opgesteld voor de kabinetsreactie op dit advies.

Beslispunten

- Kunt u zich vinden in de onderstaande aanpak?

bespreken.

Kernpunten

- Bijgaand treft u de conceptbrieftekst voor brede ondersteuning voor de reactiebrief op de aanbevelingen van de commissie. Deze tekst is voorgelegd aan de VNG en het ministerie van SZW.
- Op een aantal punten is met hen nog geen overeenstemming bereikt.
- Het bestuurlijk overleg op 12 februari is daarom essentieel om tot bestuurlijke afspraken te komen over de adviezen van de commissie Van Dam en de toekomst van de brede ondersteuning.
- In de toelichting wordt beschreven op welke punten we richting of in het bestuurlijk overleg nog overeenstemming moeten bereiken en wat de verschillende standpunten zijn. Met name de VNG staat op een aantal van de hieronder toegelichte punten op de rem.
- Ook de motie Heite c.s. vraagt om een bepaalde mate van uniformering van de brede ondersteuning en om een team in te stellen dat gemeenten ondersteunt bij dit proces. Ook wat betreft deze motie moet nog overeenstemming worden bereikt en staat met name de VNG vooralsnog op de rem.
- Samenvattend zijn we het eens met de VNG als het gaat om een bepaalde mate van (procesmatige) inkadering bij de brede ondersteuning. We zijn het nog niet eens over de manier waarop de gemeenten betrokken worden bij het opvolgen van de adviezen van de commissie Van Dam en over de opvolging van de motie Heite c.s. Ook zijn we het nog niet eens over de mate

? zonder afhoord
logisch

? VNG
? v/d sloot v.2

waarin tijdens het bestuurlijk overleg bestuurlijke afspraken zullen worden gemaakt over de procesmatige inkadering van de brede ondersteuning.

Toelichting

Opvolging adviezen commissie Van Dam:

1. Ga in gesprek met de 35 grootste gemeenten en ervaringsdeskundigen.

- Wij willen hiervoor een structuur opzetten van breed maatschappelijk overleg (35 gemeenten, ervaringsdeskundigen, jongeren, VNG, ministerie van SZW). De precieze invulling van deze structuur en de bezetting daarvan is nog nader te bepalen.
- De VNG wil geen direct gesprek tussen het Rijk en gemeenten en wijst hierbij op de interbestuurlijke verhoudingen, omdat de VNG door gemeenten is gemandateerd om als vertegenwoordiger van gemeenten op te treden. In de basis wil de VNG daarom vasthouden aan huidige structuur, waarbij zij optreedt als vertegenwoordiger van de gemeenten.
- Hierover bestaat een verschil van inzicht, maar in de bijgevoegde brief is nu opengelaten hoe we deze gesprekken aan willen pakken, om dit niet op de spits te drijven.

2. Toewerken naar de publicatie van procesmatige kaders voor de zomer.

- De VNG en wij lijken het erover eens dat een bepaalde mate van procesmatige inkadering noodzakelijk is. De VNG is met gemeenten al in gesprek over beleidsregels die bepaalde begrippen binnen de brede ondersteuning verduidelijken en ook definiëren wat er niet onder de brede ondersteuning valt.
- De VNG wil in de conceptreactie op de commissie Van Dam echter niet vooruitlopen op hoe deze kaders eruit zouden moeten zien en op welke gebieden er kaders zouden moeten komen. Voor nu hebben we hier in de conceptbrief overeenstemming over bereikt.
- Wij willen in het bestuurlijk overleg van 12 februari graag bestuurlijke afspraken maken over bestuurlijke afspraken maken over de harmonisering van de brede ondersteuning. De VNG wil de gesprekken die hierover met gemeenten gevoerd moeten worden afwachten. SZW heeft een vergelijkbare mening als de VNG.

3. Ga in gesprek over hoe de overgang van de brede ondersteuning naar de reguliere ondersteuning in het sociaal domein eruit komt te zien.

- Wij willen het gesprek hierover openen, met als doel om een warme overdracht en zachte landing voor gedupeerden te creëren en met als doel om hierover heldere afspraken te maken in de verdeling van verantwoordelijkheden.
- In het bijzonder willen we afspraken maken over de (ondersteuning van) gezinnen die de regie kwijt zijn en over het formeren van een team vanuit gemeenten en IPW om deze groep te ondersteunen, zoals de commissie Van Dam voorstelt. Hierover ontvangt u nog een separate nota.
- SZW wijst hierbij op de decentrale verantwoordelijkheden van gemeenten op het gebied van reguliere dienstverlening. In de basis verschillen we hierover niet van inzicht.

Opvolging motie Heite c.s.:

- De motie Heite vraagt om een zekere uniformering van de brede ondersteuning, om een team in te stellen dat gemeenten ondersteunt bij het bereiken van deze uniformering en om een evaluatie op te leveren over de toereikendheid en effectiviteit van de brede ondersteuning. In de uitvoering van de motie lezen wij een bevestiging van de uitvoering van de adviezen van de commissie Van Dam.
- We willen via een aanbesteding een nieuwe onafhankelijke externe partij inschakelen om deze ondersteuning aan gemeenten te leveren en daarmee meer regie te kunnen houden.
- Deze partij moet onafhankelijk kunnen benoemen wat er goed en niet goed gaat en moet het ook mogelijk maken om de brede ondersteuning beter te monitoren en na één jaar evidence-based te evalueren.
- De VNG is geen voorstander van het aanstellen van een externe partij en lijkt deze taken liever zelf uit te willen voeren. Hiervoor willen ze vanuit het ministerie graag een nieuwe opdracht ontvangen. Met name op het gebied van monitoring en evaluatie zijn de mogelijkheden van de VNG echter beperkt.

Regie
by herstel
eerst
bespreken.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

De kamerbreed aangenomen motie Heite c.s. vraagt om een zekere uniformering van de brede ondersteuning, om een team in te stellen dat gemeenten ondersteunt bij het bereiken van deze uniformering en om een evaluatie op te leveren over de toereikendheid en effectiviteit van de brede ondersteuning.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



besproken 3-2'25

**HEDEN – IVM CONCEPT KABINETSREACTIE
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

SG-Cluster
Directie Juridische zaken

Persoonsgegevens

nota

Dwangsommen aanbeveling Commissie van Dam

Datum
30 januari 2025

Notanummer
2025-0000029074

Bijlagen
geen

Aanleiding

De adviescommissie Van Dam heeft geadviseerd om dwangsommen bij niet tijdig beslissen af te schaffen omdat die niet zouden leiden tot versnelling maar tot vertraging (onderdeel van aanbeveling 3).

Beslispunten

- Stemt u ermee in om in dit stadium niet aan te kondigen om de Wet hersteloperatie toeslagen te wijzigen en dwangsommen daarin af te schaffen?
- Stemt u er mee in om in de kabinetsreactie aan te geven dat u de mogelijkheid onderzoekt of het juridisch houdbaar is dwangsommen bij niet tijdig beslissen af te schaffen?
- Stemt u ermee in om advies te vragen aan een externe partij (zoals de Landsadvocaat of een andere deskundige)? → *RvS advies*

*nu nog niet uitgewerkt
verkenning
wenselijkheid
BZK / J&V ?*

Kernpunten

- Wij adviseren u in de kabinetsreactie aan te geven dat u de mogelijkheid onderzoekt om de dwangsommen bij niet tijdig beslissen af te schaffen die het ministerie verbeurt bij de hersteloperatie als één van de manieren om een oplossing te vinden voor de grote hoeveelheid juridische procedures. Op dit moment onderzoeken wij of het beperken van de mogelijkheid om een dwangsom op te leggen in de hersteloperatie juridisch houdbaar is in relatie tot het Verdrag van de Rechten voor de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Uit onze eigen voorlopige analyse, die we op dit moment met experts van J&V en BZK uitwerken, blijkt dat dit juridisch kwetsbaar is, zeker als aan het afschaffen van dwangsommen terugwerkende kracht wordt verleend.
- Wij adviseren daarom ten hoogste naar de Kamer te communiceren dat wordt onderzocht of het juridisch mogelijk is om in de hersteloperatie toeslagen bestuursrechtelijke dwangsommen af te schaffen. Als ervoor gekozen zou worden om op kortere termijn al het beleidsvoornemen te communiceren om de dwangsommen binnen de hersteloperatie af te schaffen, dient in ogenschouw te worden genomen dat dit op gespannen voet kan staan met hoger recht, hetgeen tot een wet zou kunnen leiden die op een later moment door de rechter onverbindend wordt verklaard.
- Wij adviseren u tevens een externe partij (bijv. de Landsadvocaat of een andere deskundige) om advies te vragen over de juridische houdbaarheid van het beperken van de mogelijkheid om een dwangsom op te leggen in

*herstel recht
argument
loopt niet hier
en/
of herstel regelingen
algemeen
RvS advies*

de hersteloperatie. Een externe blik kan in het vervolgtraject nuttig zijn. De Landsadvocaat is momenteel bezig met een adviesvraag van de IND met betrekking tot de mogelijkheid tot het beperken van het opleggen van dwangsommen. Indien u ermee instemt om extern juridisch advies in te winnen, kunnen wij daarbij ook betrekken of het verschil maakt dat dwangsommen betaald worden in het kader van hersteloperaties (i.t.t. andere bestuursrechtelijke procedures).

- U spreekt op 5 februari met de staatssecretaris voor rechtsbescherming. U kunt tijdens dit gesprek de vraagstukken rondom het beperken van dwangsommen aan de orde brengen. Dit gesprek wordt voorbereid door DGH.

Toelichting

Advies commissie Van Dam (p. 36):

Schaf de dwangsommen bij niet tijdig beslissen af. Dwangsommen schieten op dit moment hun doel voorbij. Dat komt omdat de hersteloperatie op meerdere fronten muurvast zit. Door alle dwangsomprocedures wordt dit alleen maar erger, omdat de prikkel is om meer bezwaren in te dienen. Bovendien leidt het tot oneerlijkheid: ouders die zich niet roeren worden continu achteraan gezet in de wachtrij, omdat zij die dat wel doen, voorrang krijgen. UHT houdt de verplichting om binnen een redelijke termijn besluiten te nemen.¹ Zij moet alles op alles blijven zetten om blokkades op te heffen en achterstanden in te lopen.

Huidig inzicht rondom dwangsommen

1. Beleid en uitvoering

- Dwangsommen leiden vooral bij bezwaar (integrale beoordeling (IB) en aanvullende compensatie van werkelijke schade (WS)) en bij aanvragen WS tot een doorkruising van de behandelvolgorde en het verbeuren van dwangsommen. Bij de integrale beoordeling geldt dat in veel mindere mate, veel zaken kunnen daar op volgorde worden opgepakt en dwangsommen kunnen worden voorkomen of beperkt.
- Dwangsommen hebben op individueel niveau effect want mensen die een beroep-niet-tijdig-beslissen indienen worden sneller geholpen.
- Het collectief ondervindt echter de nadelen van deze individuele acties die op grote schaal voorkomen. Bij sommige onderdelen van de hersteloperatie worden ouders min of meer gedwongen om naar de rechter te gaan om door het instellen van een beroep niet tijdig beslissen, een beslissing af te dwingen.
- Bovendien bemoeilijkt deze dynamiek het sturen aan de voorkant van het bezwaarproces, doordat beroepen niet tijdig beslissen geprioriteerd worden boven andere casussen.
- Het verbeuren van dwangsommen kan verder een prikkel zijn voor ouders om de bezwaarprocedure volledig te doorlopen, wat belemmerend werkt om er aan de voorkant van het bezwaarproces samen uit te komen. Een vergelijkbare situatie geldt voor werkelijke schade.
- Er kan niet gesteld worden dat de hersteloperatie als geheel zal versnellen als er geen beroepen-niet-tijdig-beslissen zouden hoeven worden afgehandeld, dan wel dwangsommen zouden hoeven worden betaald. Dat blijkt uit de uitvoeringstoets die UHT gedaan heeft rondom wetsvoorstel

¹ Voetnoot uit rapport Commissie-Van Dam: ie redelijke termijn geldt dan in het licht van de hersteloperatie, inclusief wat redelijk verwacht mag worden van UHT. Het begrip 'redelijke termijn' bedoelen we hier zoals het is beschreven in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens over het recht op een eerlijk proces.

dat onder andere zag op het mogelijk verlengen van de beslisttermijnen. Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat advocaten toch procedures zullen starten om de wetswijziging onverbindend te verklaren wegens strijd met het EVRM. Of doordat ze zich tot de burgerlijke rechter wenden. Dat sluit aan bij de ervaringen bij andere bestuursorganen (IND).

RVS advies

EU recht
andere kader

2. Juridisch

Algemeen bestuursrecht

- De Algemene wet bestuursrecht (Awb) kent verschillende routes voor het opleggen van een dwangsom: de bestuurlijke dwangsom² en een tweetal rechterlijke dwangsommen.³
- De mogelijkheden tot het opleggen van een dwangsom zijn neergelegd in de Awb en gelden daarmee in beginsel voor de gehele overheid. Er zal gemotiveerd moeten worden waarom een afwijking van de Awb noodzakelijk is.
- Wij achten het waarschijnlijk dat bestuurlijke dwangsommen in het kader van de hersteloperatie afgeschaft kunnen worden. In het kader van de Wet Open Overheid zijn bestuurlijke dwangsommen bijvoorbeeld uitgesloten om te voorkomen dat de overheid geconfronteerd zou worden met verzoeken die worden ingediend met het enkele doel om een dwangsom te verkrijgen. In het vreemdelingenrecht is het afschaffen van de bestuurlijke dwangsommen door de Afdeling bestuursrechtspraak toelaatbaar geacht. Daarbij speelde wel mee dat door middel van een beroep niet tijdig beslissen in combinatie met een dwangsom het bestuursorgaan gedwongen kon worden om een besluit te nemen.⁴
- Wat betreft het afschaffen van rechterlijke dwangsommen in het kader van de hersteloperatie, ontbreekt op dit moment een motivering van noodzakelijkheid. Indien al een toereikende motivering kan worden gevonden, zal de maatregel gezien het doorlopen van de wetgevingsprocedure niet op korte termijn effect hebben.
- Indien er voor de bestuursrechter geen mogelijkheden meer zijn om een beroep niet tijdig beslissen te behandelen, achten wij het aannemelijk dat de burgerlijke rechter zich als restrechter onvankelijk zal achten in procedures omtrent niet tijdig beslissen. Ook de civiele rechter is bevoegd om dwangsommen op te leggen. De situatie rondom dwangsommen zou zich daardoor kunnen verplaatsen naar de civiele rechter, waardoor het nut van de maatregel beperkt kan zijn.

Verhouding tot hoger recht

- Artikel 6 EVRM bevat onder andere het recht op een behandeling van een zaak binnen een redelijke termijn door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht. De redelijke termijn gaat lopen in de bezwaarfase. In samenhang met artikel 13 EVRM dient op nationaal niveau te worden voorzien in een effectief rechtsmiddel waarmee de procedure kan worden versneld. Een rechtsmiddel is volgens het EHRM alleen 'effectief' indien dit middel schending van de redelijke termijn (of continuering daarvan) kan voorkomen, dan wel in een adequate genoegdoening kan voorzien ter zake van schendingen die in het verleden hebben plaatsgevonden.

² Artikel 4:17 Awb.

³ Artikel 8:55d en artikel 8:72 Awb.

⁴ Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State 30 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3352.

- Het EVRM vereist dus niet noodzakelijkerwijs dat er een procedure met een dwangsom voorhanden moet zijn. Het is echter wel de vraag of met het afschaffen van de mogelijkheid tot het opleggen van een dwangsom er nog wel een effectief rechtsmiddel voorhanden is. *en moet lyn ihr herstel.*
- In het vreemdelingenrecht heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de Tijdelijke wet opschorting dwangsommen onverbindend verklaard voor zover de mogelijkheid is uitgesloten om een rechterlijke dwangsom op te leggen in asielzaken. Dit is volgens de Afdeling in strijd met het beginsel van effectieve rechtsbescherming. Deze uitspraak is in de Europeesrechtelijke context van het vreemdelingenrecht tot stand gekomen en gebaseerd op artikel 47 Handvest en het beginsel van doeltreffende rechtsbescherming. Artikel 47 Handvest biedt een gelijkwaardige bescherming als artikel 6 en 13 EVRM tegen overschrijding van de redelijke termijn. Daarom kan dit precedent van de Afdeling met betrekking tot het uitsluiten ook een precedent zijn buiten de context van het vreemdelingenrecht. Dat geldt des te meer omdat de Afdeling in deze uitspraak op basis van de wetsgeschiedenis van de Wet dwangsom concludeert dat de wetgever het voor doeltreffende rechtsbescherming noodzakelijk achtte dat een burger beroep kan instellen tegen het niet tijdig nemen van een besluit, en dat de bestuursrechter daar een dwangsom aan kan verbinden. Volgens de Afdeling is er zonder bestuursrechtelijke dwangsom geen enkel effectief rechtsmiddel meer om het bestuursorgaan ertoe te bewegen op tijd een besluit te nemen.
- Indien het uitsluiten van de mogelijkheid tot het opleggen van een dwangsom al verenigbaar zou zijn met hoger recht, dan zal bij de vormgeving van een wetsvoorstel moeten worden nagedacht over de omgang met bestaande situaties. Om in lopende bezwaarzaken de mogelijkheid tot het opleggen van een dwangsom af te schaffen zou tenminste materieel terugwerkende kracht aan het voorstel moeten worden toegekend. Terugwerkende kracht in het nadeel van de rechtszoekende is slechts bij uitzondering toegestaan en behoeft een zware motivering. De regering zou dwingende redenen van algemeen belang moeten geven om dit effect te laten hebben op al lopende procedures en dwangsommen. *stoppen instroom*

Lopende rechtszaken rondom dwangsommen

- Rechters legden tot voor kort veelal een dwangsom op van 100 euro per dag met een maximum van 15.000. Voor opvolgende BNTB's worden in voorkomende gevallen hogere bedragen opgelegd. In verweer verzoekt de UHT al langer om een het dwangsombedrag te verlagen naar 50 euro per dag, zodat de dwangsom van 15.000 minder snel volloopt.
- Dat standpunt vindt zijn weerslag in een deel van de jurisprudentie van lagere rechters. Sommige rechters hanteren namelijk nog steeds het hogere bedrag van 100 euro. Aan de Afdeling bestuursrechtspraak is in hoger beroepsprocedures gevraagd om daar één lijn in te trekken. De zitting daarover heeft plaatsgevonden op 23 november jl, waarbij UHT bepleit heeft de lagere dagvergoeding voor een dwangsom als uitgangspunt te hanteren. Het wachten is nu op een uitspraak van de Raad van State, die kan elk moment komen. Er wordt nu geen ruimte meer gezien om richting de Raad van State nog verdere afwegingen mee te geven rondom de hoogte van de dwangsommen.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

Peteren
7-2-25

7/2

10.00 - 10.30 uur

**HEDEN
TER BESPREKING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Programma DG Herstel
Programma Ketenregie

Persoonsgegevens

nota

Advies 5: Wees eerlijk en organiseer rust en nazorg

Aanleiding

De Commissie van Dam geeft in advies 5 aan dat het proces voor gedupeerden rust en eerlijkheid nodig heeft. Liever het eerlijke verhaal, dan het gewenste verhaal. Liever goed dan snel. De Commissie adviseert om 2027 als einddatum los te laten; het is de inschatting van de Commissie dat dit niet haalbaar is. Rust betekent voor de commissie ook dat niet steeds gevraagd moet worden om meer snelheid en nieuwe regelingen. Erken dat er ouders, jongeren en ex-toeslagpartners zijn die nog lange tijd gebukt zullen gaan onder de gevolgen van de toeslagenaffaire. Voor hen moet er een plaats met mogelijkheden voor verwerking zijn. Daar moet ook nazorg beschikbaar zijn. Zij adviseren hier de opzet van een landelijk expertisecentrum voor. In deze nota vindt u onze duiding van deze adviezen.

Datum

30 januari 2025

Notanummer

2025-0000032042 2025-0000034453

Bijlagen

geen

Bespreekpunten

- Graag bespreken wij de lopende en geplande initiatieven die aansluiten bij dit advies. Hiervoor is om donderdag 6 februari om 17:15 een overleg ingepland;
- Graag bespreken wij ook de mogelijke reactie op het voorstel voor de inrichting van een landelijk expertisecentrum.

Kernpunten

- Op het gebied van nazorg en verwerking geven we op dit moment al grotendeels invulling aan de adviezen van de commissie Van Dam en zijn er een aantal geplande activiteiten die met het rapport in lijn zijn.
- Ons advies is om de lopende activiteiten verder te stroomlijnen op basis van de insteek die Van Dam kiest.
- Met betrekking tot het advies om een landelijk expertisecentrum in te richten is het belangrijk te benadrukken dat de term 'expertisecentrum' verschillende betekenissen kan hebben.
- Het is goed om een expliciet onderscheid te maken tussen expertise op het gebied van nazorg en blijvende verwerking voor gedupeerden van de toeslagaffaire enerzijds, en kennisontwikkeling en beschikbaarstelling daarvan met het oog op toekomstige hersteloperaties anderzijds.
- Het opzetten van een nieuw centrum zou additionele financiële middelen vragen. Door aan te sluiten op de bestaande en geplande initiatieven, waar al financiële dekking voor gereserveerd is (loopt mee in de voorjaarsbesluitvorming 2025), volgen we het advies van de commissie

Van Dam op zonder dat hiervoor extra middelen benodigd zijn en nieuwe beloften gedaan worden.

- Daarom adviseren wij doorgang te geven aan de initiatieven die we op dit terrein al ondernemen en in overleg met gedupeerde ouders en maatschappelijke partners ontwikkeld hebben.

Toelichting

Commissie: *"Dat betekent dat blijvende verwerking nodig is en er een plek nodig is waar ouders naartoe kunnen als ze het zwaar hebben. Daar moet ook het landelijk expertisecentrum komen dat kan helpen met emotioneel herstel. We adviseren om in overleg met de oudercommissie hiervoor een plaats en ritueel te ontwerpen"*

Nazorg en blijvende verwerking

Hieronder lichten we toe op welke manieren al toegewerkt wordt naar langdurige aandacht voor nazorg. Het advies is om de verschillende routes zodanig op elkaar aan te laten sluiten (en hierin te faciliteren) dat in de komende drie jaar de bottom-up en top-down voorzieningen bij elkaar komen.

Informatie Verwijs- en Contactcentrum mentale gezondheid en psychische zorg

- Op dit moment wordt een opdrachtnemer gezocht voor het opzetten van een informatieverwijscentrum voor mentale gezondheid en gezondheid waarvan uit doorverwezen kan worden naar (ingekochte) specifieke psychologische zorg of procesbegeleiding voor jongeren.
- Dit centrum zal bijdragen aan het emotioneel herstelproces en zal de brede ondersteuning door gemeenten en reguliere GGZ ontlasten.
- Dit aanbestedingsproces is de uitkomst van afspraken die een van uw ambtsvoorgangers in mei 2024 met de VNG en de voormalige minister SZW heeft gemaakt om de veelvoorkomende ggz-problematiek van gedupeerden als onderdeel van de brede ondersteuning te adresseren. Hierover is het parlement geïnformeerd.
- De behoefte aan één vindplaats van steun bij mentaal welbevinden komt niet alleen vanuit ouders en jongeren, maar ook vanuit gemeenten, hulpverleners en ambtenaren.
- Kennis van de achtergrond van de hersteloperatie toeslagen, erkenning van het leed en een sensitieve benadering dragen bij aan verwerking.
- Het IVC vervult tevens de functie van langdurige kennistaak van 10 jaar voor thema's rondom mentale gezondheid en de gevolgen van de toeslagenaffaire. Kennis zal daarmee voor de volgende generatie beschikbaar blijven, juist ook voor gedupeerde inwoners met een uitgestelde hulpvraag, zoals kinderen. Kennis zal ook beschikbaar zijn om te worden opgenomen in andere (Rijksbrede) programma's.
- De behoefte aan een dergelijke voorziening is groot en is daarom landelijk, vanuit financiën opgepakt als onderdeel van de bestuurlijke afspraken. Op termijn kan dit IVC opgaan in een (breder) landelijk expertisecentrum.

Steunpunt lokale communities

- Er is een project opgestart, in navolging van lokale zelfregie door gedupeerde ouders en in samenwerking met een aantal van hen, om lokale communities te consolideren en te versterken. Door drie jaar lang de ontwikkeling van deze communities middels een steunpunt te financieren en helpen ontwikkelen, creëren we voor de toekomst lokale

vindplaatsen van steun en erkenning. Het steunpunt helpt de lokale communities deze drie jaar naar verzelfstandiging.

- De kracht van lokale communities ligt bij de inwoners zelf en is gericht op het vergroten van de veerkracht van en door inwoners, steun vinden bij elkaar en toegang vinden tot vormen van hulp en steun.
- De communities zelf zijn een bron van ontmoeting, (h)erkenning en sociale cohesie voor blijvende verwerking.
- Het steunpunt wordt nadrukkelijk gevraagd de lokale communities vanuit zelfregie te helpen aanhaken bij andere ingangen voor lange termijn, precies om de blijvende verwerking te faciliteren waar Van Dam toe oproept.

Stichting Steunouder

- Met het oog op duurzame steun onafhankelijk van de hersteloperatie zijn we begonnen met steun bieden aan gezinnen via Stichting Steunouder.
- Gedupeerde inwoners kunnen zonder indicatie en voorwaarden met de coördinator, die vooral luistert en de tijd neemt, verkennen welke steun er in het dagelijks leven nodig is om weer 'gewoon' te participeren in het dagelijks leven.
- De coördinator blijft betrokken tot en met het moment dat de benodigde steun gevonden is. Op dit moment zijn 80 gezinnen met deze vorm van steun geholpen en verkennen we de mogelijkheden om deze steun uit te breiden naar 200 gezinnen.

Aandacht emotioneel herstel in lopende routes

- Het advies van de commissie om meer tijd te nemen aan de voorkant van het proces en goed te luisteren naar de behoeften van ouders wordt omarmd. We voegen daaraan toe dat er goed geluisterd moet worden ook naar de kracht en mogelijkheden van ouders.
- Uit de dialoogsessies blijkt steeds de sterke behoefte aan erkenning, die voor ouders en jongeren vooral inhoudt dat zij gehoord en gezien worden, in hun behoeften en in hun mogelijkheden.
- Deze erkenning komt in elke fase terug, bijvoorbeeld in gesprekken, de inzet van persoonlijk zaakbehandelaars bij UHT, ervaringsdeskundigen bij KOTA-Rapportage, Stichting Lotgenotencontact en de luisterend schrijvers bij de SGH-schadeherstelroute.
- Het proces van SGH is vormgegeven vanuit de behoeften van ouders en in samenwerking met ouders. Het centraal stellen van het ouder verhaal, uitgaan van vertrouwen en de ouder zelf het tempo laten bepalen in het proces zijn werkende mechanismen die op meer plekken in de hersteloperatie inzetbaar zijn.
- De werkwijzen met ruimte voor goed luisteren, zoals van Stichting Lotgenotencontact, KOTA-rapportage, SGH, Steunouder en de VSO-regieroute dienen als voorbeeld voor andere werkwijzen.
- We onderzoeken waar we deze voorbeelden in andere processen na kunnen volgen. Dit vraagt toerusting van medewerkers in bijvoorbeeld empathische gespreksvoering, ruimte in processen en aandacht voor een dienstverlenende cultuur.

Een plaats en een ritueel

- Ouders hebben in de vele gesprekken die we gestructureerd met hen hebben gevoerd een aanbeveling gedaan voor een cultureel

herstelcentrum. Dit zou volgens hen een fysieke plek moeten zijn waar alles samenkomt dat nodig is voor herstel, in welke vorm dan ook. Er is ruimte voor workshops, exposities, lezingen, kunst, theater, dans, poëzie, et cetera. Het herstelcentrum zou in de praktijk samen moeten werken met bestaande maatschappelijke organisaties.

- In gesprekken met jongeren komt tevens de wens naar voren voor een centrale plek buiten de overheid waar ruimte is voor contact en kennis over en aandacht voor geleerde lessen. Bijvoorbeeld een fonds waar ervaringsdeskundigen werken die meedenken over herstel, lotgenotencontact stimuleren, herdenkingen organiseren en leerlessen verzamelen en verspreiden.
- Deze blijvende aandacht voor de impact van de toeslagenaffaire draagt bij aan een blijvend gevoel van erkenning. Het gaat dan specifiek om een blijvende plek waar ouders en jongeren ook in de toekomst eventueel terecht kunnen voor hulp, erkennen en begeleiding naar zorg.
- Dit idee zal samen met gemeenten en ouders en vooral in samenhang met de voorgaande punten moeten worden uitgewerkt.
- Ons advies is om op basis van deze uitwerking samen met de ontwikkeling van het IVC en het stimuleren van de lokale communities in de loop van de tijd te bezien of en hoe een eventuele nazorgvoorziening voor de lange termijn vorm zou moeten krijgen.

Kennis over herstel, herstelprocessen en -operaties

- Naast landelijke en lokale beschikbaarheid voor ouders en jongeren van voorzieningen voor blijvende verwerking en emotioneel herstel is het van belang om ook bij de overheid de kennis over herstelprocessen en -operaties te borgen.
- Onder eindverantwoordelijkheid van het ministerie van BZK is daarom een kennisnetwerk ingericht waarin de komende jaren vanuit Financiën, maar ook SZW en JenV een actieve bijdrage wordt geleverd.
- Het kennisnetwerk beoogt het leren tussen huidige hersteloperaties te faciliteren, de kennis voor toekomstige hersteloperaties te borgen, eventuele toekomstige erkenningstrajecten te ondersteunen in het werk én om de lessen die hierin worden opgedaan breder te delen binnen de overheid.

Concluderend advies m.b.t. Opvolging advies commissie Van Dam:

- De huidige activiteiten zijn niet expliciet bedoeld voor het oprichten van een landelijk expertisecentrum. Dat laatste brengt immers meer organisatorische en financiële uitdagingen met zich mee. Wel verwachten we dat de ingeslagen routes zullen leiden tot één punt of centrum voor de lange termijn.
- We adviseren om over dit advies in overleg te treden met de Oudercommissie, andere ouders en jongeren en met verschillende relevante partijen.
- We adviseren daarbij tevens het tempo van de ouders en jongeren en de ontwikkeling van alles wat al in gang is gezet nauwkeurig te volgen.
- Daarbij moet wat ons betreft het uitgangspunt zijn om aan te sluiten bij initiatieven die wij al hebben genomen of van plan zijn te nemen, binnen de huidige budgettaire kaders.

Financiële paragraaf

- Er ligt voor het thema perspectief, waarover u binnenkort een inwerksessie heeft, een plan dat meeloopt in de voorjaarsbesluitvorming.
- Zoals hierboven aangegeven sluiten diverse elementen aan bij de adviezen van de commissie-Van Dam op dit punt. Hiervoor is eerder een reservering gemaakt op de Aanvullende Post.
- Na goedkeuring van u en van de minister van Financiën kunnen deze middelen als onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming worden vrijgegeven.
- Als u besluit dat er boven op de al bestaande plannen nog iets extra's nodig is, bijvoorbeeld een fysiek expertisecentrum, dan is het goed om kennis te nemen van het gegeven dat hier budgettair niet in is voorzien; hier is geen dekking voor.
- Directie FEZ moet u hier derhalve negatief op adviseren. Als u anders besluit moet gezocht worden naar dekking, d.w.z. dat de kosten ergens anders in mindering zullen worden gebracht.

Politiek/bestuurlijke context

- In de werkgroep maatschappelijk herstel werken we samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), die de opdracht heeft breder te werken aan herstel van vertrouwen, ambtelijk vakmanschap en omgaan met maatschappelijk ongenoegen.
- In de werkgroep wordt ook samengewerkt aan het herstellen van de relatie met gedupeerden en de samenleving o.a. door inzicht te geven in de implementatie van de geleerde lessen naar aanleiding van de toeslagenaffaire.
- Naast BZK wordt op deze thema's ook samen opgetrokken met Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Justitie en Veiligheid (J&V), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Dienst Toeslagen (DGT), en de Belastingdienst (DGB).
- Er is op dit moment nog geen sprake van overdracht naar deze partijen, maar van een samenwerking op de onderwerpen die maatschappelijk herstel aangaan.
- Er is nog niet gesproken over het opzetten van een expertisecentrum voor nazorg en blijvende verwerking met deze partijen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



nieuwe
versie
n.av
4-2'25
sessie
gelezen
3-2'25

TERSTOND

~~DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK~~

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Programma DG Herstel
Schade

Persoonsgegevens

nota

Implementatie spoedadvies Schade

Datum

31 januari 2025

Notanummer

2025-0000030164

Bijlagen

Aanleiding

Op 23 januari heeft de spoedadviescommissie van Dam haar advies gepresenteerd om de hersteloperatie te verbeteren. Het eerste deeladvies luidt: 'Herontwerp het compensatieproces voor aanvullende schade'. In deze nota wordt uw besluit gevraagd de eerste stappen te zetten in het voorbereiden van dit deeladvies. Gezien de grote (rechts)onzekerheid die het spoedadvies teweegbrengt onder ouders, advocaten en stakeholders, zijn zo snel mogelijk keuzes op hoofdlijnen noodzakelijk. Graag bespreken we met u de nadere invulling van deze richtinggevende beslispunten.

Beslispunten

Kunt u akkoord gaan met het verder uitwerken van de volgende punten:

- Het ontwikkelen van een uniform schadekader waarbij het geldende SGH-kader het uitgangspunt vormt en waarbij causaliteit en proportionaliteit voor alle doelgroepen in voldoende mate geborgd is. Het resultaat zal nogmaals ter akkoord worden voorgelegd;
- Het ontwikkelen van een schadestelsel cf. de volgende uitgangspunten:
 - o De bestaande SGH-route, met manieren om de schaalbaarheid en governance te borgen (Route A);
 - o Een 'zelfstandige' schaderoute, m.u.v. het verplichten van een advocaat (Route B);
 - o Een 'route' voor complexe schade, nader in te richten (Route C);
 - o Een mogelijkheid bestuursrechtelijk te beschikken wanneer schikking mislukt;
 - o Een op dit stelsel aangepast aanmeldportaal, zo spoedig mogelijk live te gaan in minimale variant;
- Het stopzetten met het toelaten tot de pilot digitale route, mediation in bezwaar op de IB-beschikking met schadecomponent en in beginsel ook tot de regieroute-VSO;
- Het verruimen van de aanmeldmogelijkheden voor ouders tot in ieder geval 1 juli 2025, waarbij het juridische vehikel nog wordt voorgelegd ter beslissing;
- Het doorgaan met procedures in de CWS-route zolang ouders hier wettelijk gezien het recht op hebben en aangeven dit te wensen, waaronder het aanbieden van VSO's op lopende bezwaren in de CWS-procedure;

- Het communiceren van deze besluiten en voornemens in de kabinetsreactie op het spoedadvies of in voorkomende gevallen zoveel eerder als nodig, met oog op het zo veel mogelijk voorkomen van ruis, alsmede het betrekken van relevante betrokkenen bij de uitwerking.
- Besluiten met budgettaire consequenties kunnen enkel worden gecommuniceerd als het integrale budgettaire beeld volledig is (medio februari) en na goedkeuring minister i.v.m. gevolgen begroting.

Alternatief kunt u besluiten in de kabinetsreactie slechts minimaal te communiceren over opvolging van het deeladvies met betrekking tot aanvullende schade en dit te doen wanneer meer vervolgvragen die het advies oproept beantwoord zijn.

Kernpunten

- De commissie adviseert een schadestelsel dat op veel punten aansluit bij het bestaande stelsel. Desondanks verwachten we dat volledige implementatie van het advies tot minstens de zomer van 2025 zal duren. Daarbij gaat de prioriteit naar het in kaart brengen van de wijze waarop dit advies bij kan dragen aan de schaal- en uitvoerbaarheid van de hersteloperatie.
- Bij het ontwikkelen van de nieuwe schaderoutes en het doorontwikkelen van de SGH-methode gelden de volgende uitgangspunten:
 - o Cf. het spoedadvies kiezen we zo veel mogelijk voor een simpel en uitlegbaar stelsel;
 - o Daarbij wordt gestreefd naar een door de staat vastgesteld schadekader waarin causaliteit en proportionaliteit van de schadevergoeding bij alle doelgroepen in voldoende mate geborgd wordt;
 - o Waar mogelijk voorkomen we stilstand of vertraging van lopende trajecten;
 - o De huidige wettelijke aanmeldtermijn mag geen beletsel vormen voor ouders;
 - o Afspraken, governance en checks & balances moeten in het hele stelsel geborgd zijn;
 - o In de VSO's wordt de finale kwijting zo geformuleerd dat ouders echt een punt (kunnen) zetten achter hun financieel herstel;
- De SGH-route (Route A) blijft grotendeels in stand, waarbij rekenschap wordt gegeven aan de aandachtspunten van de commissie: schaalbaarheid en governance.
- Bij het ontwikkelen van de zelfstandige route (Route B) wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande middelen in de pilot digitale route en de methodiek van de regieroute-VSO. Het verplichten van een advocaat, zoals de commissie voorstelt, wordt niet wenselijk geacht omdat het naar verwachting een drempel opwerpt, niet altijd van toegevoegde waarde is en een mogelijke bottleneck vormt in de uitwerking.
- Met betrekking tot route C wordt met de CWS onderzocht of het logisch is de CWS – cf. het advies – door te ontwikkelen naar de nieuwe Commissie Complexe Schade (CCS). Dit kan relevant zijn omdat de CCS wellicht dusdanig anders van aard wordt dan de CWS, dat de overlap gering is. Wel blijft het uitgangspunt dat ouders ook hun complexe schade gecompenseerd kunnen krijgen binnen de hersteloperatie zonder noodzakelijkerwijs naar de rechter te stappen.

- Het reeds ontwikkelde aanmeldportaal bestaat na implementatie van het advies langs bovenstaande lijn uit deels verouderde routes en informatie. Het aanmeldportaal wordt aangepast aan het nieuwe stelsel en blijft in beginsel de enige aanmeldmogelijkheid na livegang, anders dan aanmeldmogelijkheden op grond van de Awb zoals die nu ook worden benut.
- De nieuwe tijdlijn voor het aanmeldportaal en de ingrijpende delen van het spoedadvies – met name het wijzigen van het schadekader – zullen vragen oproepen bij ouders en hun bijstand, of doen dat al. Dit richt zich met name op de aanmeldtermijn. De uitvoering wenst hier zo snel mogelijk eenduidig antwoord op te kunnen geven. Om die reden wordt u nu gevraagd om een principebesluit op dit punt, waarbij we de 'hoe' zo snel mogelijk uitwerken. Daarbij wordt u erop gewezen dat de aanmeldtermijn de facto reeds twee keer gewijzigd is, meest recent nog iets meer dan een maand geleden.
- Ouders en hun bijstand die zich nu in een schaderoute bevinden, worden op zijn minst goed voorgelicht over hun positie en mogelijkheden alvorens ze eventueel onder huidige voorwaarden een VSO tekenen met de Staat of een beschikking accepteren.
- Tegelijkertijd werkt een aantal routes vanaf het moment dat dit besluit genomen wordt met een schadekader waarvan vaststaat dat dit verandert. Dat geldt voor de digitale route, regieroute-VSO, mediation in bezwaar (voorzover daar schade wordt betrokken) en de CWS. Om die reden wordt u geadviseerd niet meer ouders toe te staan tot de genoemde VSO-routes en op termijn definitief stop te zetten of door te ontwikkelen naar de 'zelfstandige' route. De wet schrijft voor dat commissies (waaronder de CWS) de taak hebben om te adviseren inzake bepaalde wettelijk omschreven taken. Om die reden kan deze taak van CWS niet 'stopgezet' worden zonder te voorzien in een andere commissie die die adviestaak overneemt. Mogelijkheid zou zijn om de CWS zowel een adviestaak te laten houden op grond van de Wht en een "complexe zakentaak" voor wat betreft het komen tot een VSO. De wettelijke grondslag daarvoor ontbreekt op dit moment.
- Een tijdelijke uitzondering op voorgaande zou kunnen worden gemaakt voor de regieroute-VSO, omdat deze ook ingezet wordt bij spoedeisende gevallen en de recent gelanceerde nabestaandenaanpak.
- U wordt geadviseerd door te gaan met het afdoen van bezwaren en beroep bij werkelijke schade, ook middels een VSO, conform de huidige werkwijze van UHT.
- Het nieuwe stelsel beweegt verder weg van het huidige stelsel waarin een bestuursrechtelijke aanvraag met beschikking door UHT de wettelijke basis is. In het door de commissie geadviseerde stelsel ontvangt een ouder bij het weigeren van een schikking nog wel een bestuursrechtelijke beschikking met het schikkingsbedrag. Uitsluitend een bestuursrechtelijke aanvraag doen zonder voorafgaand schikkingstraject is niet meer mogelijk. Tegen de beschikking na het mislukken van het schikkingstraject zou wel bezwaar en beroep mogelijk zijn, en – vanwege het niet slagen van de onderhandeling ook – waarschijnlijk. Dit traject roept nog vragen op. Het is in deze fase bijvoorbeeld onmogelijk te zeggen wat het toetsingskader voor dit besluit zou moeten zijn voor de bezwaarbehandelende organisatie (UHT) en de rechter. Vanzelfsprekend is uitwerking hiervan wel een voorwaarde om dit stelsel werkend te krijgen.

- Nog niet alle juridische en financiële implicaties van het advies zijn in kaart gebracht. Vanzelfsprekend zijn daardoor ook nog niet alle risico's in beeld in deze fase. Wel wordt verwacht dat het aantal bezwaren op een beschikking volgend op een CWS-advies van UHT zal oplopen in afwachting van de gevolgen van dit advies omdat ouders en hun bijstand veranderende omstandigheden verwachten en een herbeoordeling zullen wensen.
- Een planning voor het uitwerken, voorbereiden en implementeren van de maatregelen is in voorbereiding en zal worden uitgewerkt op basis van de bespreking van deze nota en de keuzes ten aanzien van de beslispunten. Gelet op de implicaties van vervolgkeuzes zult u hier nauw bij betrokken worden.

Toelichting

Het deeladvies van de spoedadviescommissie aangaande schade is constructief en grotendeels bruikbaar bij het vormgeven van aanvullende schadevergoedingen in de hersteloperatie. Wel kan het enige tijd duren voor het advies volledig geïmplementeerd is, mocht u daartoe besluiten. Hieronder is verder uitgewerkt wat de stand van ons huidige denken is op implementatie van dit deeladvies per onderdeel van schadevergoeding.

Uniform schadekader

De commissie adviseert een uniform schadekader te hanteren, op basis van het bestaande SGH-kader. De commissie adviseert hier tevens drie maanden de tijd voor te nemen. Deze tijdslijn wordt door ons als ambitieus ingeschat, ook omdat rekening moet worden gehouden met de werking van de nog niet bestaande CCS en draagvlak onder ketenpartners. Het opstellen van een uniform schadekader is met prioriteit opgepakt waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de expertise die in de praktijk is opgebouwd. Speciale aandacht zal worden gegeven aan de mogelijkheden voor de onderbouwingsvereisten, bijvoorbeeld als sprake is van lage of kortdurende terugvorderingen of andere omstandigheden die een verhoogde causaliteitstoets vereisen. Gelijktijdig zal gewogen worden in hoeverre het schadekader – hoewel uniform voor alle routes – onderscheid mogelijk zou moeten maken voor de verschillende doelgroepen.

SGH claimt bovendien intellectueel eigendom over het schadekader. Deze zienswijze wordt door het ministerie betwist waar het de inhoud van het kader betreft, maar met dit gegeven moet rekening worden gehouden bij het schetsen van een realistische tijdlijn.

SGH-werkwijze / Route A

De commissie adviseert de SGH-methode grotendeels in stand te houden en te beschouwen als 'hoofdroute'. Daarnaast adviseert de commissie het ministerie een terugtrekkende beweging te maken op het gebied van schadeberekening en individuele controle. De commissie vraagt aandacht voor de governance en de opschaling van de SGH-route als belangrijke succesfactoren.

Ondanks dat dit advies betekent dat SGH grotendeels op de ingeslagen weg door kan, heeft het advies een aantal beleidsimplicaties:

1. SGH als 'hoofdroute' maakt het nog urgenter op korte termijn afspraken te maken met SGH over onder welke voorwaarden zij ouders in behandeling kunnen nemen die nu niet in aanmerking komen voor de SGH-route. Lopende onderhandelingen

Lopende onderhandelingen

2. Een terugtrekkende beweging van het ministerie op het gebied van controle zou met het oog op de rechtmatigheid van uitgaven sneller mogelijk zijn indien het opstellen van het feitenrelaas, het analyseren van de schade, het bepalen van het schadebedrag en het aanbieden van de VSO niet langer allemaal onder één organisatie (SGH) ondergebracht zou zijn. Dit kan inhouden dat het verstrekken van het schikkingsvoorstel wordt losgetrokken van SGH, zoals het advies voorschrijft. Op die manier is immers beter geborgd dat VSO's op een onafhankelijke wijze tot stand komen. Onze lezing – in afwachting van nadere duiding door de

adviescommissie – is dat de commissie dit ook bedoelt in hun visualisatie van het schadestelsel.

3. Half februari stond al een evaluatiemoment gepland met SGH over de tot nu toe tijdelijke controleafspraken in relatie tot de opschalingsopgave. De opschaling van SGH blijft achter op het in de DVO overeengekomen opschalingsplan. Het advies van de commissie maakt des te urgenter dat goede afspraken worden gemaakt om de opschaling te borgen en dat dit ook bij een terugtrekkende beweging uit de schadebeoordeling op orde wordt gebracht. Daarbij is de vraag tot dusver onbeantwoord in hoeverre SGH in staat is haar opschalingsopgave conform de DVO waar te maken.

Het maken van een terugtrekkende beweging op het gebied van controle (voorafgaand aan ondertekening vso) wordt afgeraden zolang er geen goede borging is van het controleproces binnen de schadeketen. In de DVO met SGH is de mogelijkheid expliciet opgenomen dat een derde partij de controle uitvoert. Indien deze controle een risicogerichte 'systeemcontrole' betreft, moet worden opgemerkt dat het gebruikelijk is bij systeemcontroles dat ook gekeken wordt naar de governance en 'checks and balances'. Deze externe controleur zou ook aan opschalingsdoelen kunnen toetsen. Daarnaast zullen nieuwe / aanvullende afspraken moeten worden gemaakt in de DVO met SGH en (indien van toepassing) ook met CCS een DVO worden afgesloten, hetgeen tijd kost.

Zelfstandige schadevergoedingsroute / Route B

De zelfstandige route die de commissie beschrijft is niet de Digitale Route zoals we aan het ontwikkelen waren. De voorgestelde methodiek van deze route lijkt op een combinatie van de Digitale Route en de Regieroute-VSO met dien verstande dat de regieroute nu van maatwerk uitgaat op basis van het CWS kader. De commissie geeft ruimte dat onderdeel van deze route een digitale invulhulp wordt voor de ouder en juridische bijstand, maar er moet altijd menselijke begeleiding aan te pas komen bij voorkeur zo vroeg mogelijk in dit proces. Dat vraagt dus een aanpassing van de route die we nu voor ogen hadden, met ook daar de vraag wie de onafhankelijke schadebeoordelaar zal zijn en aan welke bewijslast deze beoordelaar toetst. Daar is op dit moment nog niet meer over te zeggen dan de hoofdlijn dat we deze route gaan ontwikkelen en dat we daarbij oog hebben voor het belang van een goede en evenwichtige informatieverstrekking aan de ouders aan de voorkant.

De commissie adviseert ouders te verplichten een advocaat in de arm te nemen in deze route. Dit wordt onwenselijk geacht. Overwogen zou kunnen worden dat ouders – net als in de regieroute op dit moment – sterk aangeraden wordt gebruik te maken van juridische bijstand. Onze ervaring tot dusver met deze werkwijze is positief. Om die redenen werken we voor nu met het uitgangspunt dat we het in de arm nemen van een advocaat niet verplichten.

Digitale Route, regieroute-VSO en mediation in bezwaar

De commissie adviseert een schadestelsel in te richten bestaande uit twee routes, met een uitwijkmogelijkheid voor complexe schade. Daarmee komen in het toekomstige stelsel de digitale route, regieroute-VSO en het schadevergoedingstraject bij mediation in bezwaar te vervallen als mogelijkheden om schade vergoed te krijgen.

Het is met het oog op de ambitieuze tijdlijnen zaak bij de ontwikkeling van de nieuwe 'zelfstandige' route zo veel mogelijk gebruik te maken van de ervaring die in deze routes is opgedaan, de hulpmiddelen die zijn ontwikkeld en de bemensing. Daarbij staat ook nog de vraag open op welke wijze lopende schadezaken afgehandeld dienen te worden. Voor die stroom zaken is het van belang gebruik te blijven maken van instrumenten om er samen met ouders uit te komen.

Bovenstaande geldt in zekere mate ook voor CWS. De CWS heeft op dit moment nog een plaats in de hersteloperatie. Wel wordt uitgezocht wat de gevolgen zijn van voorliggend besluit voor de werkwijze van CWS en bijvoorbeeld de behandeling van bezwaren op beschikkingen op basis van een CWS-advies, zoals die op dit moment ook in behandeling zijn (idem voor beroepen). Voor het eventueel opheffen van de CWS of het omvormen naar de CCS, is mogelijk wijziging van regelgeving nodig. Ook leidt het tot een aantal uitvoeringstechnische vragen gekoppeld aan de overgang van het oude stelsel naar het nieuwe stelsel.

U ontvangt nog nadere advisering over het inzetten van regieroute en CWS om de pilot 'totaalherstel' voor nabestaanden al dan niet door te zetten, of net als de overige routes stop te zetten. Het ligt voor de hand om de nieuwe schaderoutes (A-C) ook in te zetten binnen de totaalaanpak die momenteel nog is bedoeld voor nabestaanden, maar in het kader van de aanbeveling van de commissie ook ingezet zou moeten worden voor gezinnen die intensieve begeleiding vragen.

Ontwikkeling CCS / Route C

De commissie adviseert de Commissie Werkelijke Schade om te bouwen naar de Commissie Complexe Schade. Deze nieuwe CCS zou, in tegenstelling tot de huidige CWS, geen advies meer moeten afgeven. Wat de precieze rol van de CCS zou moeten worden is nog onduidelijk. Als het de bedoeling is dat de CCS zelf schikkingen gaat opstellen, moet nog worden uitgezocht in hoeverre dit kan als commissie, welke rechtsvorm hierbij past en welk takenpakket noodzakelijk is.

Een belangrijk uitgangspunt bij de ontwikkeling van de CCS is dat voorkomen moet worden dat te veel ouders naar de CCS gaan, maar ook dat te weinig ouders ervoor in aanmerking komen. Omwille van de uitvoerbaarheid is het onwenselijk als ouders altijd naar de CCS zouden kunnen, al dan niet bovenop het doorlopen van een reguliere schaderoute. Tegelijkertijd moet de CCS wel open staan voor ouders die daadwerkelijk complexe schade geleden hebben. Hoe deze kanaalsturing geborgd kan worden, is nog niet duidelijk. In het vervolg wordt uitgewerkt of vanuit de A- en B-routes zoals de commissie die ziet bepaalde zaken of posten kunnen worden doorverwezen naar de CCS, of dat de CCS rechtstreeks toegankelijk is onder bepaalde voorwaarden.

Centraal blijft bovendien de vraag wat complexe schade is, wie dat bepaalt en op welk moment in het proces. Daar is op dit moment nog geen eenduidig antwoord op te geven – de commissie geeft zelfs slechts een anekdotisch voorbeeld – maar hier wordt zo snel mogelijk beleid op gevormd. Voor de hand ligt dat de beantwoording van dit vraagstuk mee moet lopen met de doorontwikkeling van het uniforme schadekader.

Aanmeldportaal en aanmeldtermijn

Het aanmeldportaal voorziet in vier behoeftes:

1. Ouders aan de wettelijk verplichting van het doen van een aanvraag laten voldoen door aanmelding bij de Dienst Toeslagen;
2. Ouders voorzien van informatie over de keuzes die ze hebben;
3. Ouders een schaderoute laten kiezen;
4. Op één plek overzicht houden van aantallen ouders per route.

Het advies van de commissie verandert de behoefte aan het portaal niet. Met het voorstel om zo snel mogelijk door te gaan met een minimumvariant dient de ouder zich nog steeds aan te melden en behouden we op één plek overzicht van aanmeldingen.

De wet voorziet in een fatale aanmeldtermijn voor aanvullende schade op 31 maart 2025, of zes maanden na het onherroepelijk worden van de IB. In de praktijk geldt dit voor circa 1000 ouders. Aangezien ouders in ieder geval tot 31 december 2024 nog in bezwaar konden tegen hun IB, zal hoe dan ook voor het gros van de ouders (ruim 30.000) onder de huidige wet de aanmeldtermijn op 1 juli 2025 verlopen. Voor sommige ouders verloopt de termijn al op 31 maart 2025, maar dat is dus een relatief kleine groep.

De procedure (bezwaar, beroep of hoger beroep, inclusief de openstaande rechtsmiddelen termijnen of bedenktijd bij een VSO) moet dan volledig zijn afgerond tenminste zes maanden vóór 31 maart 2025 (1 oktober 2024). Van een beperkte aanvullende groep ouders verstrijkt de aanvraagtermijn ergens tussen 31 maart 2025 en 1 juli 2025. Het gaat dan om de zaken die tussen 1 oktober 2024 en eind december onherroepelijk zijn geworden door de afronding van bezwaar of (hoger)beroep, waarbij er ook geen rechtsmiddel meer open staat.

Omdat dit een relatief kleine groep van 1000 ouders betreft, wordt onderzocht in welke mate het mogelijk is voor alle ouders 1 juli 2025 te hanteren als aanmeldtermijn zonder de wet te moeten veranderen. Mocht een wetswijziging wel noodzakelijk zijn, wordt dit aan u voorgelegd.

Desondanks kan een fatale aanmelddatum van 1 juli 2025 als te beknellend worden ervaren door ouders indien niet ruim genoeg voor die tijd duidelijk is welke mogelijkheden zij hebben om zich te melden voor aanvullende schade en hoe deze beoordeeld wordt. Daardoor ontstaat een dilemma waarover een politiek besluit noodzakelijk wordt.

Voor dit moment wordt geadviseerd om in ieder geval op korte termijn te communiceren dat de aanmelddatum voor ouders met aanvullende schade verlengd wordt, en daarbij eventueel te noemen dat dit tenminste tot 1 juli 2025 zal zijn.

Financiële implicaties

In de informatienota van 30 januari bent u geïnformeerd over de mogelijke ramingen naar aanleiding van het implementeren van het spoedadvies t.a.v. aanvullende schade. Deze ramingen bevinden zich binnen een bandbreedte van €3 mld. en ruim €4,2 mld. Voor aanvullende schade is op dit moment €3 mld. beschikbaar en 900 mln. gereserveerd op de Aanvullende Post. Voor vrijgave van de Aanvullende Post is instemming van de minister vereist. Dit geldt ook voor een eventueel beroep op generale middelen. De financiële gevolgen van het spoedadvies zullen meelopen in de voorjaarsbesluitvorming.

Communicatie

Een deel van de voorliggende besluiten worden zo snel mogelijk na uw akkoord gecommuniceerd met stakeholders om ook met ouders te delen. Dit betreft met name het besluit in relatie tot de aanmeldtermijn, het stopzetten van toelatingen voor enkele schaderoutes en de gevolgen van het nieuw te ontwikkelen schadekader voor lopende zaken.

Er wordt gewerkt aan Q&A's voor medewerkers om ouders te beantwoorden die in schaderoutes zitten die naar verwachting stopgezet worden alsmede voor ouders die zich in de CWS route bevinden.

Politiek/bestuurlijke context

Het advies van de spoedadviescommissie om een terugtrekkende beweging te maken op het gebied van individuele controle, sluit aan bij de motie Van Eijk (motie 31066, nr. 1457) die eerder dit jaar is aangenomen. Deze motie spreekt wel van de voorwaarde dat de kwaliteit van schadestaten voldoende geborgd moet zijn (governance).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



10-2 125
J

TER BESPREKING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Concept-kabinetsreactie advies Commissie Van Dam

Datum

5 februari 2025

Notanummer

2025-0000029725

Bijlagen

1, Kabinetsreactie Commi

Aanleiding

Op 23 januari heeft de Commissie Van Dam haar rapport "Minder beloven, meer doen" gepresenteerd. Op 14 maart stuurt u de kabinetsreactie aan de TK. Bijgaand vindt u de concept-kabinetsreactie.

Bespreekpunt

- We bespreken graag de concept-kabinetsreactie, zoals die nu voorligt, en uw eventuele opmerkingen daarbij met u.

Kernpunten

- Op 23 januari heeft de Commissie Van Dam haar advies over de voortgang van de hersteloperatie gepresenteerd.
- Op 14 maart stuurt u de eerste kabinetsreactie aan de TK. De verzending van de kabinetsreactie is uitgesteld.
- Op 4 februari heeft een uitgebreide heidag plaatsgevonden, waarin we de onderwerpen dossiers en bezwaren, schaderoutes, brede ondersteuning en intensieve begeleiding hebben besproken.
- Op de heidag is besproken om de brief vorm te geven langs de besluiten en uitzoekpunten die op die dag zijn genomen.
- De brief is vormgegeven langs de besluiten en actiepunten die op 4 februari met u zijn besproken. Dat maakt de brief nu nog vrij lijvig. In een volgende versie zal nog worden gekeken waar de teksten meer kunnen worden ingedikt. Daarbij kunnen we dan ook uw voorkeuren meenemen.
- De aanbevelingen van de Commissie Van Dam over rust, nazorg en herdenking en het bestuurlijk kopstuk zijn nog niet met u besproken op de heidag. U ontvangt aparte nota's om de richting van uitwerking en rectie in de brief met u te bespreken. Daarom staan deze punten nog op PM in de brief.
- Op dit moment werkt DGH aan een routekaart en planning naar verzending van de brief. Daarin maken wij inzichtelijk welke onderwerpen wanneer met welke stakeholder moet worden besproken en afgestemd. Daarbij maken wij tevens inzichtelijk op welke momenten u verdere stukken kunt verwachten. Tot slot zorgt DGH dat u periodiek een overzicht ontvangt met alle punten die i.h.k.v. de kabinetsreactie of de verdere uitwerking van de maatregelen nog ingezet worden en de stand van zaken ervan. Wij willen dit overzicht wekelijks meesturen met de stukken voor het stafoverleg, u ontvangt deze lijst voor het eerst bij de stukken voor het stafoverleg van 18 februari.

Toelichting
Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.



afgehoord

5-2/25

TER BESLISSING

TERSTOND

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Dienst Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Besluiten en uit te werken punten n.a.v. heisessie 4
februari 2025

Datum

5 februari 2025

Notanummer

2025-0000034299

Bijlagen

1. Besluiten en uit te werken

Aanleiding

Op dinsdag 4 februari vond een heisessie plaats waar over 4 thema's uit de aanbevelingen van de commissie van Dam besluiten en uit te werken punten zijn geformuleerd. Deze leggen wij aan u voor ter vaststelling alvorens deze aan de ACTH worden verzonden.

Beslispunten

- Stemt u in met bijgaande besluiten en uit te werken punten en verzending van dat stuk aan de ACTH.

Kernpunten

- De in de bijlage opgestelde besluiten en uit te werken punten worden gedeeld met de ACTH en vormen de basis voor de concept Kabinet reactie. Deze brief wordt afgestemd met alle ketenpartners en is dinsdag 12 februari gereed.

Communicatie

Zie afspraken onder proces, de bijlage zal eerste met de ACTH worden gedeeld, de conceptbrief en inhoud wordt ook afgestemd met de andere ketenpartners.

Politiek/bestuurlijke context

Ter opvolging van het rapport van de commissie van Dam.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

afgehoord met

nieuwe
versie

Aanwezigen:

Staatssecretaris HT (mw. Palmen - Schlangen)

Persoonsgegevens

Blok I Dossiers en Bezwaren

Besluiten
<i>Dossiers</i>
We hebben het over ouderdossiers en niet over persoonlijke dossiers.
We gaan ongelakt verstrekken aan advocaten. Daarmee beogen we versnellingen en transparantie in het proces te realiseren.
<i>Bezwaren</i>
BAC instroom wezenlijke bezwaren te beperken door alleen in te zetten waar het moet, waarbij ook de rol van de BAC wordt heroverwogen. Daarbij worden alle mogelijke varianten overwogen (van geen rol tot en met een aangepaste rol waarbij het instellingsbesluit zo nodig wordt aangepast), de kennis van de BAC wordt behouden in het nieuw vorm te geven proces. We onderzoeken of de werkwijze van de CVW gebruikt kan worden in het bezwarenproces en bij de rol van het BAC.
We omarmen de aanbeveling van Van Dam m.b.t. het inperken van dwangsommen en gaan onderzoeken hoe dit mogelijk gemaakt kan worden.

Uit te werken vragen
<i>Dossiers</i>
We bekijken nog hoe om te gaan met het ongelakt verstrekken van dossiers aan ouders, zodat de beoogde versnelling mogelijk is. Daarbij moet ook gezien worden hoe om te gaan bij het detecteren van derden gegevens. En hoe dit opweegt t.o.v. versnelling.
Er komt een sessie met de AP, die heeft aangeboden op de juridische risico's en consequenties van ongelakt verstrekken toelichting te geven.
We onderzoeken de mogelijkheid om veel voorkomende onderliggende stukken of dossiers zoals de CAF dossiers gelakt openbaar te maken, bijvoorbeeld op een site, waarnaar verwezen kan worden indien nodig. Zo kan voorkomen worden dat telkens dezelfde afweging moet worden gemaakt.
<i>Bezwaren</i>
We onderzoeken de volgende drie maatregelen die door vermindering van de druk op de capaciteit mogelijk lichte versnelling teweeg brengen:

Blok III: Brede ondersteuning en intensieve begeleiding

Besluiten
Bij de uitvoering van de brede ondersteuning door gemeenten wordt de oorspronkelijke bedoeling weer centraal gesteld, d.w.z. hulp na financiële compensatie. Omdat in 2025 de IB's worden afgerond en er ook vorderingen worden gemaakt in de schadevergoeding, is daar aanleiding toe.
De brede ondersteuning wordt beter aangesloten op de behoefte van ouders, zodat invulling kan worden gegeven aan 'de bedoeling' om hulp te bieden op de 5 leefgebieden.
De aanbeveling tot intensieve begeleiding voor de groep (van 2000-3000 ouders) die dit het meeste nodig hebben wordt erkend. Dit hangt nauw samen met de brede ondersteuning maar vraagt verdere uitwerking. Dit vraagt ook aansluiting bij de reguliere ondersteuning vanuit het sociaal domein, waarover met o.a. SZW en gemeenten zal worden overlegd, waarbij ieder zijn eigen verantwoordelijkheid heeft.
Gemeenten kijken bij de toepassing van brede ondersteuning wat passend is, hierbij moet gebruik gemaakt worden van kaders (die opnieuw samen met de bestuurlijke partners worden bekeken en vastgesteld waarbij centraal stellen van de oorspronkelijke bedoeling uitgangspunt is).

Uit te werken
Uitwerking van betere aansluiting brede ondersteuning op het sociaal domein etc. wordt opgepakt, waarna afstemming wordt georganiseerd met o.a. SZW en gemeenten.
Uitzoekpunten i.h.k.v. intensieve begeleiding: - Hoe ziet de doelgroep eruit? - Hoe maken we onderscheid tussen ernstige groep en reguliere groep. - Startpunt dient ook uitgezocht te worden, wanneer wordt begonnen met brede ondersteuning om de beste aansluiting bij overig herstel en bv sociaal domein te vinden.

Blok IV: Proces

Besluiten afspraken en actiepunten
De besluiten en uitzoekpunten zoals hier geformuleerd onder blok I t/m III komen terug in de brief en zijn leidend voor deze 4 thema's. Voor de 2 thema's die vandaag niet zijn besproken geldt dat daar de reguliere routes (nota richting staatssecretaris) inclusief bespreking) wordt gevolgd. Daaruit volgende besluiten en uitzoekpunten worden toegevoegd aan dit overzicht en de brief. Alle aanwezigen stemmen in met de gemaakte besluiten en uitwerkpunten en dragen deze ook uit in de uitwerking.
Alle conclusies en aanbevelingen van Van Dam dienen in brief benoemd en besproken te worden.
Voor alle uitzoekpunten geldt dat met spoed uitwerking wordt ingezet, alles wat binnen 1 week uitgezocht kan worden landt in de brief. In de gevallen dat punten verdere uitwerking vragen wordt in de brief opgenomen wanneer/op welke wijze die uitwerking volgt.
Voorliggende besluitenlijst wordt woensdag verzonden aan de ACTH om eerste toelichting te geven. Parallel wordt gewerkt aan de concept brief en afstemming met alle betrokken ketenpartners daarover, dat concept is dinsdag 11 februari gereed.
Parallel aan de afstemming in de ACTH vindt ook afstemming plaats met de ketenpartners daarbuiten. DGH maakt daartoe op korte termijn een lijst met die betreffende ketenpartners en stemt die af met betrokkenen.

Aanwezigen:

Staatssecretaris HT (mw. Palmen - Schlangen)

Persoonsgegevens

Blok I Dossiers en Bezwaren

Besluiten
<i>Dossiers</i>
We hebben het over ouderdossiers en niet over persoonlijke dossiers, persoonlijke dossiers worden niet meer verstrekt in het kader van de hersteloperatie.
We gaan ongelakt verstrekken aan advocaten. Daarmee beogen we versnellingen op het proces te realiseren. <i>en transparantie</i>
<i>Bezwaren</i>
BAC instroom proberen te beperken door alleen in te zetten waar het moet, waarbij ook de rol van de BAC wordt heroverwogen. Daarbij worden alle mogelijke varianten overwogen (van geen rol tot en met een aangepaste rol waarbij het instellingsbesluit zo nodig wordt aangepast), de kennis van de BAC wordt behouden in het nieuw vorm te geven proces. We onderzoeken of de werkwijze van de CVW gebruikt kan worden in het bezwarenproces en bij de rol van het BAC.
We omarmen de aanbeveling van Van Dam m.b.t. het afschaffen van dwangsommen en gaan onderzoeken hoe dit mogelijk gemaakt kan worden. <i>inperken.</i>

wezenlijke bezwaren

Uit te werken vragen
<i>Dossiers</i>
<i>niet relevant voor mij</i> Er wordt uitgezocht wat het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten gaat opleveren in het proces. Daarbij kijken we hoe om te gaan met het ongelakt verstrekken van dossiers aan ouders, zodat de beoogde versnelling mogelijk is. Daarbij moet ook gezien worden hoe om te gaan bij het detecteren van derden gegevens. En hoe dit opweegt t.o.v. versnelling.
Er komt een sessie met de AP, die heeft aangeboden op de juridische risico's en consequenties van ongelakt verstrekken toelichting te geven.
We onderzoeken de mogelijkheid om veel voorkomende onderliggende stukken of dossiers zoals de CAF dossiers gelakt openbaar te maken, bijvoorbeeld op een site, waarnaar verwezen kan worden indien nodig. Zo kan voorkomen worden dat telkens een afweging moet worden gemaakt. <i>de zelfde</i>

Bezwaren
We onderzoeken de volgende drie maatregelen die door vermindering van de druk op de capaciteit mogelijk lichte versnelling teweeg brengen:
- We zoeken naar mogelijkheden voor het opschorten van termijnen en het in de uitvoering eenduidig hanteren van termijnen,
- Het inhoudelijk voeren van verweer,
- Afstemming zoeken met de rechtspraak over of er werkafspraken te maken zijn over de wachtrijen die zich voordoen in de behandeling van BNTB-verzoeken.
Voor het terugdringen van bezwaren wordt ook gezien hoe UHT verder kan inzetten op responsieve bezwaarafhandeling.
Het advies m.b.t. dwangsommen wordt omarmd, de uitwerking, vormgeving en implementatie daarvan vraagt verdere uitwerking.
Er wordt aandacht gevraagd voor de brede en consistente toepassing van Artikel 6 EVRM.

Blok II: Schaderoutes

Causaliteit is een sterkere variant van aan nemelijkheid
uitgaan aan nemelijkheid

Besluiten
Er komt een uniform schadekader, en een uniforme wijze van de toepassing daarvan en de wijze waarop de causaliteit aannemelijk kan worden gemaakt. De aannemelijkheid van causaliteit maakt daar onderdeel van uit (forfaitaire bedragen dan wel de toekenning ervan zijn in balans met de aannemelijkheid). Dit schadekader én de aannemelijkheid van causaliteit wordt /gevalideerd door een externe partij. Dit kan ook SGH-kader blijven
De aanbeveling m.b.t. het beperken tot 2 schaderoutes (zoals Van Dam voorschrijft) en de nieuwe governance rond SGH, wordt overgenomen. Er is erkenning voor de waarde van de methode 'luisteren'. Uitgangspunt is: er komt een eenduidige uitkomst bij de 2 verschillende routes, de toeleiding naar de derde schakel (commissie complexe schade) vindt plaats op basis van de 2 hoofdroutes.
Voor wat betreft de toegang tot de schaderoutes is een knip in de doelgroepen niet mogelijk. Daarom gaan we uit van het verhaal van de ouder dat getoetst wordt aan het extern gevalideerde schadekader met daarin een passende vorm van het vaststellen van de aannemelijkheid.
We houden op dit moment vast aan de ambitie van het kabinet om de hersteloperatie in 2027 af te ronden en stellen alles in het werk om dat waar te maken.

Uit te werken vragen
We gaan na of het mogelijk is om als voorwaarde te stellen om in aanmerking te komen voor het sluiten van een VSO met de Staat, de gedupeerde instemt met het opschorten van beslistermijnen op bezwaar. <i>→ Termijnen gaan lopen bij beschikking pas bij niet uitkomen in VSO komt een beschikking.</i>
Uitwerken wat nodig is voor het opstellen en laten /valideren van een uniform schadekader met bijbehorende causaliteit (t.b.v. het bepalen van aannemelijkheid) door een externe partij.
De overgang van 4-schaderoutes naar 2 levert een aantal uitwerkingpunten op, waaronder: hoe ziet de nieuwe governance eruit, wat is nodig in de wet, wat is nodig met het oog op de implementatie en hoe om te gaan met de overgangsperiode en de communicatie daarover aan ouders en advocaten.
Hoe zit het met de opschaalbaarheid van SGH. Dit hangt nauw samen met de ambitie van het kabinet om in 2027 af te ronden.
De financiële consequenties moeten scherper in kaart worden gebracht.

Blok III: Brede ondersteuning en intensieve begeleiding

resetten!

Besluiten
Het doel van de brede ondersteuning door gemeenten wordt opnieuw omarmd, we stellen de oorspronkelijke bedoeling centraal (d.w.z. hulp na financiële compensatie). Omdat in 2025 de IB's worden afgerond en er ook vorderingen worden gemaakt in de schadevergoeding, is daar aanleiding toe. Dat betekent dat we 'ruimhartig' in het advies van Van Dam zo interpreteren dat gemeenten die gedupeerden nu te weinig helpen worden aangemoedigd dit wel te doen, en we tegelijkertijd passender aansluiting op regulier sociaal domein en materieel herstel borgen. <i>met</i>
De brede ondersteuning wordt beter aangesloten op het financieel herstel, zodat invulling kan worden gegeven aan 'de bedoeling' om hulp te bieden op de 5 leefgebieden, <i>behoefte ouders</i> en te voorkomen dat er dubbel materieel herstel plaats vindt.
De aanbeveling tot intensieve begeleiding voor de groep (van 2000-3000 ouders) die dit het meeste nodig hebben wordt overgenomen. Dit hangt nauw samen met de brede ondersteuning maar vraagt verdere uitwerking, <i>exhenc</i> met de omarming naar het oorspronkelijke deel van de brede ondersteuning (zie hierboven) wordt niet op die uitwerking gewacht. Dit vraagt ook aansluiting bij de reguliere ondersteuning vanuit het sociaal domein, waarover met o.a. SZW en gemeenten zal worden overlegd. <i>Toeslagen is onderdeel</i>
Gemeenten kijken bij de toepassing van brede ondersteuning wat passend is, hierbij moet gebruik gemaakt worden van kaders (die opnieuw samen met de bestuurlijke partners worden bekeken en vastgesteld waarbij centraal stellen van de oorspronkelijke bedoeling uitgangspunt is). <i>v/h geheel en niet andersom</i>

Uit te werken

Afstemming en vervolgens uitwerking organiseren met o.a. SZW en gemeenten, op betere aansluiting van de brede ondersteuning op sociaal domein, materieel herstel en de beoogde intensieve begeleiding.

Uitzoekpunten i.h.k.v. intensieve begeleiding:

- Hoe ziet de doelgroep eruit?
- Hoe maken we onderscheid tussen ernstige groep en reguliere groep.
- Startpunt dient ook uitgezocht te worden, wanneer wordt begonnen met brede ondersteuning om de beste aansluiting bij overig herstel en bv sociaal domein te vinden.

step 1
zelf
verder
uitwerken

Blok IV: Proces

Besluiten afspraken en actiepunten

De besluiten en zoekpunten zoals hier geformuleerd onder blok I t/m III komen terug in de brief en zijn leidend voor deze 4 thema's. Voor de 2 thema's die vandaag niet zijn besproken geldt dat daar de reguliere routes (nota richting staatssecretaris) inclusief bespreking) wordt gevolgd. Daaruit volgende besluiten en zoekpunten worden toegevoegd aan dit overzicht en de brief. Alle aanwezigen stemmen in met de gemaakte besluiten en uitwerkpunten en dragen deze ook uit in de uitwerking.

Alle conclusies en aanbevelingen van Van Dam dienen in brief benoemd en besproken te worden.

Voor alle zoekpunten geldt dat met spoed uitwerking wordt ingezet, alles wat binnen 1 week uitgezocht kan worden landt in de brief. In de gevallen dat punten verdere uitwerking vragen wordt in de brief opgenomen wanneer/op welke wijze die uitwerking volgt.

Voorliggende besluitenlijst wordt woensdag verzonden aan de ACTH om eerste toelichting te geven. Parallel wordt gewerkt aan de concept brief en afstemming met alle betrokken ketenpartners daarover, dat concept is dinsdag 11 februari gereed.

Parallel aan de afstemming in de ACTH vindt ook afstemming plaats met de ketenpartners daarbuiten. DGH maakt daartoe op korte termijn een lijst met die betreffende ketenpartners en stemt die af met betrokkenen.

Ten behoeve van de afstemming met ketenpartners stelt DGH spreekteksten op. Deze besluiten en uitwerkpunten zijn daarbij leidend.

Er wordt over bovenstaand proces en het bestuurlijk overleg op woensdag 12 februari contact opgenomen en afgestemd met AZ.

DGH/DGFZ informeren P-gv. en P-gv. over procesuitkomsten n.a.v. heisessie



Ministerie van Financiën

19/2
1530-16.00416

17-2125

TER BESPREKING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Bespreeknota Van Dam; bestuurlijk kopstuk

Datum

11 februari 2025

Notanummer

2025-0000040109

Bijlagen

geen

Aanleiding

In het rapport van de commissie Van Dam worden een zestal adviezen gegeven. Een van die adviezen betreft het aanstellen van een bestuurlijk kopstuk. In deze nota vindt u mogelijkheden ten aanzien van dit advies. Graag bespreken wij dit met u.

Bespreekpunten

- Graag bespreken we met u:
 - mogelijkheden voor het versterken van de interne en de externe organisatie;
 - op hoofdlijnen de richtlijnen waaraan de opdracht en het profiel van een regeringscommissaris moet voldoen.

Kernpunten

- De commissie Van Dam adviseert om een bestuurlijk kopstuk aan te stellen om doorbraken in de hersteloperatie te realiseren. Dit kopstuk is aanspreekbaar op de te behalen resultaten en krijgt een klein bureau krijgen met enkele medewerkers.
- De aanbeveling van Commissie Van Dam kan worden gesplitst in een intern en extern perspectief;
 - Intern: versterking van (de regierol van) het programma DG Herstel. Onder meer door het weer (tijdelijk) benoemen van een programma-directeur-generaal en het versterken van de regie-organisatie.
 - Extern: aanstellen van een regeringscommissaris ¹ of een taskforce.
- Een mogelijkheid zou zijn om een regeringscommissaris aan te stellen met een informele rol op een aantal aspecten van het advies. De onderdelen die zich hier goed voor lenen zijn volgens ons;
 1. *Afhandeling aanvullende schade en uniform schadekader;*
 2. *Intensieve begeleiding voor gezinnen die de regie kwijt zijn;*
 3. *Invullen rol brede ondersteuning en overgang regulier sociaal domein.*
- Voor met name de intensieve begeleiding als de brede ondersteuning kan ook gedacht worden aan een taskforce. Een regeringscommissaris kan gezien worden als te zwaar met name richting de aansturing van gemeenten.

¹ Daaronder wordt verstaan een tijdelijk door de regering benoemde (onafhankelijke) deskundige voor een bepaald project of een bepaalde opdracht. Voorbeelden zijn de regeringscommissaris Grensoverschrijdend gedrag of Informatiehuishouding.

Toelichting

Advies van Dam – bestuurlijk kopstuk

In het rapport 'Minder beloven, meer doen' wordt onder aanbeveling 6; het instellen van een bestuurlijk kopstuk verwezen naar een aantal taken die dit kopstuk zou moeten uitvoeren.

"Het bestuurlijk kopstuk moet de kwaliteit en samenwerking tussen de verschillende organisaties verbeteren door:

- 1. contact te onderhouden met alle ouderorganisaties, de ombudsman en de inspecties;*
- 2. te zorgen voor zo veel mogelijk overzicht op aantallen en op knelpunten;*
- 3. de organisaties kennis te laten maken met elkaars kernkwaliteiten en methoden;*
- 4. organisaties aan te spreken op zaken die een goede hersteloperatie in de weg staan en zo impasses te doorbreken*
- 5. de regie te nemen op de ontwikkeling en toepassing van één schadekader*
- 6. de verantwoordelijkheid te nemen voor gezinnen die de regie kwijt zijn.*

Verder adviseert Van Dam dat voor de uitvoering van deze taken het bestuurlijk kopstuk een klein bureau krijgt met enkele medewerkers. Het bestuurlijk kopstuk is ook aanspreekbaar op de te behalen resultaten.

Versterken van het programma DG Herstel

Op dit moment wordt de functie van [P-gv.] van het pDG Herstel waargenomen door [Persoonsgegevens]. Afgelopen zomer is met het vertrek van [Persoonsgegevens] gekozen voor deze optie in het licht van het transitieplan om het programma DG Herstel af te bouwen. Zowel DGfZ als DGH hebben aangegeven dat de huidige situatie vraagt om versterking. Met [P-gv.] wordt nu gekeken naar hoe we het programma DG Herstel (bestuurlijk) kunnen versterken.

Invullen rol bestuurlijk kopstuk

De commissie Van Dam vraagt expliciet om een bestuurlijk kopstuk met afstand tot de hersteloperatie en die niet in dienst is van een van de partijen. Voor andere belangrijke thema's binnen de Rijksoverheid, zoals Racisme & Discriminatie, Informatiehuishouding of Grensoverschrijdend gedrag, kiezen andere departementen voor het instellen van een regeringscommissaris.

Een regeringscommissaris is een tijdelijk door de regering benoemde deskundige voor een bepaald project. Dat kan zijn de voorbereiding van wetgeving, het als deskundige bijstaan van bewindslieden bij de parlementaire behandeling van wetgeving, maar ook het vervullen van bijzondere opdrachten. Op grond van de *Aanwijzingen inzake de instelling van een regeringscommissaris* valt de regeringscommissaris rechtstreeks onder [P-gv.] van Financiën en heeft de regeringscommissaris rechtstreekse toegang tot de verantwoordelijke bewindspersoon.² Daarbij moet een profiel opgesteld worden waar aan deze persoon aan moet voldoen, conform het beeld dat Van Dam schetst.

² Die *Aanwijzingen* schrijven eveneens voor dat de regeringscommissaris en diens taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden opgenomen in het organisatie- en mandaatbesluit van het instellende departement. Zo worden deze afgebakend ten opzichte van andere functionarissen binnen het departement en bekendgemaakt aan externen.

Het instellen van een regeringscommissaris is niet zonder risico. Een duidelijke opdracht moet meegegeven worden om de rollen en verantwoordelijkheden van een dergelijke functionaris zo goed mogelijk te duiden. De regeringscommissaris zal bij voorkeur binnen het bestaande (wettelijke) kader moeten passen, hetgeen een 'informele rol' impliceert; partijen aan tafel krijgen, kinken in de kabel signaleren en oplossen en doorbraken creëren binnen een aantal knelpunten in de hersteloperatie. Indien de regeringscommissaris taken en bevoegdheden van andere actoren in de hersteloperatie moet overnemen, zal naar verwachting het wettelijke kader moeten worden gewijzigd.

Toelichting invulling extern bestuurlijk kopstuk

Vooruitlopend op een bespreking met u hebben we gekeken welke onderdelen van het advies mogelijk zouden kunnen benut voor een externe rol.

1. Afhandeling aanvullende schade en uniform schadekader

Het advies geeft aan dat het ministerie een van de partijen is in de schadeafhandeling en 'meer op afstand' geplaatst moet worden'. Dit kan op twee manieren, waarbij het bestuurlijk kopstuk een rol kan spelen.

- Een regeringscommissaris kan vanuit een onafhankelijke rol signaleren waar de knelpunten zitten en welke doorbraken kunnen worden gerealiseerd;
- Daarnaast kan een tijdelijke commissie van deskundigen (bijvoorbeeld (oud)staatsraden) kan zorgen voor externe validatie van het schadekader. Het kader zelf ontwikkelen zal wel bij het ministerie belegd blijven.

2. Intensieve begeleiding voor gezinnen die de regie kwijt zijn

De intensieve begeleiding vraagt een heel nieuw proces, waarbij met veel stakeholders gewerkt moet worden. Hierbij moet in kaart gebracht worden welke gezinnen, waarbij Van Dam schat dat dit tussen de 2000 en 3000 gezinnen zijn, het meest de regie kwijt zijn. Het bestuurlijk kopstuk zou:

- een rol spelen bij de triage om te bepalen welke gezinnen hieraan voldoen;
- op basis van reputatie en gezag doorpakken op de interbestuurlijke knelpunten;

Dit vergt een mandaat, bijvoorbeeld in de vorm van beslissingsbevoegdheid of financiële ruimte.

3. Invullen rol brede ondersteuning en overgang regulier sociaal domein.

Om alle stakeholders, 35 gemeenten en de VNG, op één lijn te krijgen en goede afspraken te maken kan een regeringscommissaris mogelijk een rol spelen. Gezien de autonomie van gemeenten als mede overheden zijn een taskforce waarschijnlijk een realistischer en effectiever alternatief zijn. Om toe te werken naar het op afstand zetten van de brede ondersteuning en de intensieve begeleiding kan een combinatie van bestuurlijk kopstuk en een gezamenlijke aansturing door FIN, SZW en VNG wenselijk zijn.

Communicatie

n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Het ministerie van BZK heeft in 2024 het beleid rondom regeringscommissarissen geüniformeerd. Hiermee is invulling gegeven aan de positie en onafhankelijkheid

van soortgelijke functies binnen de rijksoverheid. Dit is specifiek voor
regeringscommissarissen opgesteld, adviescolleges vallen bv onder de Kaderwet
Adviescolleges.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

513
1530

Bespreken
14-2 '25

**HEDEN I.V.M. SPOEDIGE VERWERKING IN KABINETSREACTIE VAN DAM
TER BESPREKING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Herstel
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Bespreeknota inzet BAC

Datum

11 februari 2025

Notanummer

2025-0000043903

Bijlagen

1. Scan nota versnelling
2. Rapport maatregelen

Aanleiding

Een belangrijk deel van de adviezen van de commissie Van Dam zien op de maatregelen die de commissie ziet om versnelling te brengen in het bezwaarproces. Ten aanzien van de rol van de BAC stelt de commissie dat de instroom naar de BAC omlaag moet en de BAC meer zou moeten prioriteren in de behandeling van bezwaren. Aan de hand van deze nota bespreken we graag met u de mogelijke richtingen om al dan niet verder vervolg te geven aan de adviezen.

Bespreekpunten

- Graag bespreken we met u uw visie op de rol van de BAC, de relatie met lopende trajecten en de kabinetsdoelstelling om alle bezwaren tegen de IB eind 2026 afgerond te hebben. We bespreken ook graag in hoeverre u opvolging wilt geven aan de adviezen van de spoedadviescommissie.

Kernpunten

- Mocht u het advies van de commissie van Dam over de BAC overnemen, dan bespreken we graag met u een aantal scenario's (of combinaties daarvan) die denkbaar zouden kunnen zijn, waaronder:
 1. De rol van de BAC inperken, door bijvoorbeeld;
 - a) De BAC gericht inzetten door enkel dossiers voor te leggen waarin UHT tot een oordeel van niet-gedupeerdheid is gekomen;
 - b) De BAC gericht inzetten door UHT alle bezwaren inclusief hoorzittingen (cf. 7:2 Awb) te laten behandelen tenzij sprake is van zeer complexe dossiers, ernstige gedupeerdheid of waar sprake is van een nieuwe bezwaargrond;
 - c) De regle in het bezwaarproces volledig bij UHT leggen waarbij de mogelijkheid tot een beroep op de BAC enkel bij de UHT ligt (nee, tenzij i.p.v. ja, tenzij).
 2. De huidige structuur (en rollen UHT en de BAC) in stand houden en d.m.v. responsieve behandeling en mandateren van bezwaarbehandelaars UHT tot het kunnen treffen van schikkingen de instroom verder beperken. BAC zuiverder inzetten als adviesmodel in lijn van de CvW en huidige zittingsmodel BAC afschalen;
 3. De BAC in de huidige vorm opheffen.

advies
M.
Scheltema

BAC als sluitstuk
na de
schade routes ?

Pagina 1 van 5

Toelichting

Reeds getroffen maatregelen om te versnellen

- Reeds vanaf 2022 is het bezwaarproces binnen UHT en de BAC voortdurend onder de aandacht en zijn meerdere maatregelen getroffen om versnelling in dit proces te brengen.
- Zo zijn in 2023 aanvullende – deels meer onorthodoxe – maatregelen onderzocht. Daaruit is onder meer een gerichtere inzet van de BAC voortgevloeid middels aanpassing van haar instellingsregeling. Tegelijkertijd heeft dat niet tot het gewenste effect geleid.
- In 2024 zijn dan ook nadere (onorthodoxe) versnellingsmaatregelen onderzocht. Dat heeft geleid tot een schikkingsvoorstel dat vanaf augustus 2024 wordt gedaan aan ongeveer 4.800 gedupeerde ouders met een bezwaar-IB.
- Eerder bent u geïnformeerd (zie ook de bijlagen) over de uitkomsten van een traject o.l.v. BCG om de bezwaarbehandeling door de BAC en de samenwerking tussen UHT en de BAC van een impuls te voorzien, ook vanuit de gedachte gedupeerden zo snel mogelijk te helpen en de kabinetsdoelstelling om de bezwaren tegen de IB eind 2026 afgerond te hebben niet uit het zicht te verliezen.
- Mede als gevolg daarvan wordt nu sterker ingezet op het verhogen van de productiesnelheid binnen de BAC, zet de UHT sterker in op responsieve bezwaarbehandeling en het mandateren van bezwaarbehandelaars om op onderdelen schikkingen aan te kunnen bieden, en moeten betere afspraken tussen UHT en de BAC over inhoud en verstrekking van dossiers voor minder administratief tijdsverlies zorgen. Daarnaast vormt hybride insourcing (het inhuren van circa 25 FTE met een resultaatverplichting) een belangrijk onderdeel van de opschaling.

Waar staan we nu

- Met deze maatregelen is het in het meest gunstige scenario niet onrealistisch dat alle bezwaren tegen de IB eind 2026 zijn afgerond. Maandelijks rapporteert de BAC over de voortgang en productie t.o.v. de norm die gesteld is om eind 2026 alle IB-bezwaren afgerond te hebben.
- Tegelijkertijd liggen er een fors aantal aannames en randvoorwaarden onder de productieopshaling ten grondslag, waardoor bij een enkele tegenslag de kabinetsdoelstelling al snel in het geding zou kunnen komen. Alleen als de BAC 100% van haar ambities en productieopshaling weet te realiseren, is eind 2026 haalbaar zonder aanvullende instroombeperkende maatregelen te treffen.
- Naast maatregelen binnen de BAC zet UHT verder in op responsieve bezwaarbehandeling, hetgeen kan bijdragen aan het emotionele herstel van ouders door hen beter te horen, regie te geven en maatwerkoplossingen te bieden. Momenteel vragen veel ouders en hun advocaten om naar de BAC te gaan omdat dit bijdraagt aan hun emotioneel herstel, bijvoorbeeld door uitgebreid gehoord te worden. Responsieve bezwaarbehandeling kan deze behoefte om gehoord te worden gaan vervullen indien UHT steeds meer zelf bezwaren zonder de BAC gaat afhandelen.
- Verdere versnelling in het gehele bezwaarproces is in beginsel alleen mogelijk door verderstrekkende maatregelen te nemen, zoals het verder beperken van de rol van de BAC. In het kader van responsief werken zou een helder geclausuleerde rol/inzet van de BAC erg behulpzaam kunnen zijn voor UHT om aan het begin van de inhoudelijke behandeling met ouder/gemachtigde tot een

passende oplossing te komen, zoals ook de BAC dat bepleit. Op dit moment staat de poort richting de BAC echter wijd open en bestaat daarnaast bij een aantal advocaten (vaak ook bij hen die veel ouders vertegenwoordigen) de reflex om UHT te passeren en pas bij de BAC inhoudelijk in gesprek te gaan.

Implicaties van verderstreckende maatregelen

- De eerder geschetste scenario's waarin de rol van de BAC wordt ingeperkt, vergen mogelijk aanpassing van wet- en regelgeving, zoals het instellingsbesluit van de BAC. We dienen ons hierbij rekenschap te geven van het feit dat we bij de vorige wijziging van de instellingsregeling (om de instroom naar de BAC te beperken), zelf hebben gezegd dat dat uitsluitend kan met overgangsrecht.
- Eventuele aanpassingen van de instellingsregeling met als doel om de instroom richting de BAC te beperken, hebben daarmee enkel nog effect op het aantal IB-bezwaren dat nog zal volgen. Naar verwachting zijn dat er ongeveer 1.600 (16%, het huidige bezwaarpercentage, op nog circa 10.000 af te geven IB-beschikkingen).
- Voor een ander standpunt (er is geen overgangsrecht nodig) is een dragende motivering noodzakelijk. Deze motivering zou wellicht gevonden kunnen worden in een belangenafweging, als blijkt dat we met alle reeds ingezette maatregelen en minder ingrijpende maatregelen die wellicht nog genomen kunnen worden nog steeds van mening zijn dat ouders niet snel genoeg geholpen zijn en de kabinetsdoelstelling om alle IB-bezwaren eind 2026 af te ronden onder druk staat.
- Binnen de scenario's waarin de rol van de BAC wordt beperkt, kan een spanningsveld ontstaan tussen enerzijds het al dan niet waarborgen van de (perceptie van de) rechtspositie van gedupeerden (namelijk door zelf de keuze te kunnen maken om een beroep te doen op de BAC) en anderzijds het belang om snelheid voor gedupeerden te maken en knelpunten te doorbreken, die mogelijk ook raken aan instroombeperkende maatregelen richting de BAC.
- De BAC is in beginsel fel tegenstander van elke vorm van inperking van haar rol of maatregelen die de instroom richting de BAC beperken en stelt dat hiermee onterecht wordt getornd aan de rechtsbescherming van gedupeerden. De BAC zal zich in deze discussie mogelijk ook tot media en politiek wenden. Tegelijkertijd is het van belang om te benoemen dat ook voor bezwaren die de UHT ambtelijk afdoet geldt dat deze volgens de wettelijke voorschriften uit de Awb worden behandeld. Er kan echter wel een duidelijke perceptie ontstaan van verminderde rechtsbescherming.
- De overwegingen hebben in meer of mindere mate ook impact op andere lopende trajecten, zoals de aanbesteding van hybride insourcing en de wijziging van de governance van de BAC inclusief de bijbehorende aanpassing van het instellingsbesluit. Verstreckende maatregelen die de rol van de BAC sterk inperken, maken dat het minder voor de hand ligt om nu verder in te zetten op deze trajecten, die zich tegelijkertijd wel in een vergevorderd stadium bevinden.

Uitwerking scenario's op hoofdlijnen

- Hieronder zijn de mogelijke scenario's op hoofdlijnen verder uitgewerkt, waarin naast de eerdergenoemde (algemene) aandachtspunten ook de voordelen van dergelijke maatregelen worden benoemd.
1. *De BAC gericht inzetten door enkel dossiers voor te leggen waarin UHT tot een oordeel van niet-gedupeerdheid is gekomen;*

- a. De BAC wordt veel gericht ingezet, niet zozeer om de hoogte van compensatie te bezien, maar om de meer fundamentele vraag te herbeoordelen of iemand wel of niet gedupeerd is.
 - b. Hierbij zou het gaan om zo'n 1200 dossiers waarin sprake is van niet-gedupeerdheid. De BAC kan door desbetreffende personen worden ingezet om dit oordeel te herbeoordelen o.b.v. het bij UHT aanwezige dossier.
 - c. Ieder ander(soortig) bezwaar zal enkel door UHT worden behandeld, waarbij geen aanspraak kan worden gemaakt op beoordeling door de BAC.
 - d. Complex is dat er een flink aantal bezwaren reeds in werkvoorraad is waarop het overgangsrecht van toepassing zou zijn.
2. *De BAC gerichter inzetten door UHT alle bezwaren inclusief hoorzittingen (cf. 7:2 Awb) te laten behandelen tenzij sprake is van zeer complexe dossiers, ernstige gedupeerdheid of waar sprake is van een nieuwe bezwaargrond;*
- a. In dit scenario maakt UHT de inschatting of een bezwaardossier zeer complex is, op basis van een aantal nog te definiëren criteria. Deze dossiers worden gericht voorgelegd aan de BAC.
 - b. Afhankelijk van de te hanteren criteria kan een inschatting worden gemaakt om hoeveel dossiers dat ongeveer gaat en welke meerwaarde (in tijdsbesparing) dit scenario met zich meebrengt.
 - c. Een alternatief is om de BAC enkel in te zetten op bezwaren die op basis van nieuwe gronden (en waarvoor dus nog geen 'bestendige lijn' is vastgesteld) zijn ingediend.
3. *De regie in het bezwaarproces volledig bij UHT leggen waarbij de mogelijkheid tot een beroep op de BAC enkel bij de UHT ligt (nee, tenzij i.p.v. ja, tenzij);*
- a. Deze maatregelen zou gevoelig kunnen liggen omdat de perceptie kan ontstaan dat aan de keuzevrijheid van gedupeerden wordt getornd.
 - b. Tegelijkertijd past een dergelijke regierol van UHT wel in de gedachtegang dat de BAC in principe een adviesrol heeft en dus op verzoek van UHT bepaalde complexe zaken zou kunnen behandelen.
4. *De huidige structuur (en rollen UHT en de BAC) in stand houden en d.m.v. responsieve behandeling en mandateren van bezwaarbehandelaars UHT tot het kunnen treffen van schikkingen de instroom verder beperken. BAC zuiverder inzetten als adviesmodel in lijn van de CvW en huidige zittingsmodel BAC afschalen;*
- a. Dit is de minst ingrijpende wijziging en zou mogelijk zonder aanpassing van het instellingsbesluit kunnen worden vormgegeven. Het gaat hier immers over de wijze waarop de BAC een bezwaar behandelt en een advies uitbrengt, niet zozeer over een beperking van instroom.
 - b. Deze maatregelen brengt naar verwachting een flinke versnelling met zich mee, maar dient nader te worden doorberekend.
5. *De BAC in de huidige vorm opheffen;*
- a. De BAC wordt opgeheven en alle bezwaren worden afgehandeld door UHT.
 - b. Dit scenario biedt de meeste zekerheid als het gaat om het behalen van de kabinetsdoelstelling om de IB-bezwaren in 2026 af te ronden, maar zal veel weerstand oproepen.
- Voorliggende nota richt zich specifiek op de BAC en de wisselwerking met UHT. Qua proces is het voor u van belang om te weten dat u in de week van 24

februari een bredere nota over bezwaar ontvangt (waarin bijv. ook wordt ingegaan op responsieve bezwaarbehandeling door UHT) en in beginsel in de week van 3 maart een nota over dossiers ontvangt.

Communicatie

Eventuele maatregelen kunnen worden opgenomen in de kabinetsreactie op het advies van de commissie Van Dam.

Politiek/bestuurlijke context

Discussies over de rol van de BAC liggen vaak gevoelig. Het risico dreigt dat deze discussie op enig moment niet enkel tussen het ministerie en de BAC wordt gevoerd, maar ook door de media en Kamer wordt opgepikt. Daarnaast werkt de voorzitter van de BAC samen met de heer Scheltema en de Nationale Ombudsman aan een document hoe zij de opvolging van het advies van de spoedadviescommissie voor zich zien. Naar verwachting wordt dit document ergens in de periode voor het debat van eind maart gepubliceerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

1312
1200 u

12-2 '25
Bespreken
besproken
met aan
passing akkoord.

TERSTOND

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Programma DG Herstel
Schade

Persoonsgegevens

nota

Besluiten en uitgangspunten aanvullende schade

Datum

12 februari 2025

Notanummer

2025-0000040836

Bijlagen

1. Schadenota d.d.
31 januari
2. Terugblikrapportage
SGH

Aanleiding

Op 3 februari heeft u een beslisnota ontvangen over de implementatie van het spoedadvies van de commissie Van Dam (zie bijgevoegd ter achtergrond). Een aantal beslissingen uit die nota is tijdens de heidag van 4 februari genomen, een deel staat nog open. Daarnaast ontvangt u een voorstel voor een aantal uitgangspunten voor de gesprekken die nu gevoerd moeten worden met stakeholders, met name SGH. Het eerstvolgende gesprek op ambtelijk niveau met SGH staat gepland op vrijdag 14 februari. Graag bespreken we de inhoud van deze nota met u voor dit moment.

P-gv.?

Beslispunten

U wordt gevraagd akkoord te gaan met de volgende punten:

- Het stoppen met toelaten van gedupeerden tot de pilot digitale route en tot mediation met een werkelijke schade component in bezwaar op de IB-beschikking. De regieroute-VSO wordt vooralsnog voortgezet en schaaft reguliere instroom terug tot minstens het nieuwe kader vastgesteld is;
- Het doorgaan met procedures in de CWS-route zolang ouders hier wettelijk gezien het recht op hebben en aangeven dit te wensen en doorgaan met het aanbieden van VSO's op lopende bezwaren in de CWS-procedure; *aangescherpt*
- Het zo spoedig mogelijk livegaan met het aanmeldportaal;
- Het toelaten van ouders met een onherroepelijke IB ouder dan 6 maanden tot een schaderoute tot in ieder geval 1 juli 2025 zodat zij weten onder welke condities hun aanvullende schade wordt afgehandeld.

wel blijven
inzetten op
VSO's in bezwaar
IB.

? akkoord
zoals
besproken

Daarnaast wordt u gevraagd akkoord te gaan op de uitgangspunten voor het vervolg, en deze punten expliciet communiceren met SGH:

- Het omarmen van de methode van de *luister*-route;
- Het volgen van het proces om tot een schadekader te komen zoals in deze nota uiteengezet, de inhoudelijke vertrekpunten en met name de momenten waarop u wordt geïnformeerd;
- Verbeteren van de governance ten aanzien van robuuste opschaling (claimcode) en ten aanzien van de schadebeoordeling, zodat Financiën een terugtrekkende beweging kan maken bij de controle. Dit betreft idealiter een organisatorische scheiding tussen de rollen van optekenen van het verhaal en schadebeoordeling, en tenminste het inrichten van structurele externe (systeem)controle op de schade-beoordeling.

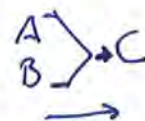
validatie

- De mogelijke inzet van een ~~second opinion~~ om de opschaalbaarheid van de SGH-route als de door Commissie Van Dam aanbevolen hoofdroute te beoordelen;
- Het voortzetten van de huidige controlewerkwijze bij SGH, tot het moment dat overgegaan wordt op een nieuwe werkwijze in het kader van de implementatie van het spoedadvies;

?

Kernpunten

- De volgende eerder voorgelegde besluiten heeft u genomen op de heidag van 4 februari jl. en worden uitgewerkt:
 - o Het ontwikkelen van een schadestelsel dat uitgaat van twee schikkingsroutes met een uniform schadekader – de SGH-route (route A) en de zelfstandige route (route B) – met aanvullend de mogelijkheid complexe schade concreet te laten berekenen door een andere entiteit (CCS in spoedadvies). Een concrete berekening van complexe materiele schade volgens het civiele schaderecht betekent: maatwerk dus niet forfaitair; → gaat om complexe situaties
 - o Het ontwikkelen van een schadestelsel dat uitgaat van twee routes – de SGH-route (route A) en de zelfstandige route (route B) – met aanvullend de mogelijkheid complexe schade te laten berekenen;
- We zien een proces voor ons waarin we vóór het moment dat u het kader uiteindelijk vaststelt, eerst een zorgvuldige analyse maken van de belangrijkste juridische, wetstechnische en uitvoerings-aspecten van een dergelijk kader, waarbij we lessen meenemen uit de toepassing van de huidige schadekaders. Dit zullen we de komende weken* intern op een rij zetten met medewerkers van de betrokken directies, waarna u een nota ontvangt. Daarna starten we een proces van externe afstemming met de belangrijkste stakeholders zoals de SGH.
- We adviseren u op basis van de 'terugblik' de huidige werkwijze met SGH voort te zetten tot 'over' gegaan kan worden op een nieuwe werkwijze.
- De algemene conclusie van deze terugblik is dat de controleafspraken in kwalitatieve zin bijdragen aan procesverbetering, maar dat het lage aantal aangeleverde dossiers per week een definitieve kwantitatieve beoordeling lastig maakt.
- Voor de nieuwe werkwijze bij SGH zijn twee opties geïdentificeerd: het splitsen van de werkzaamheden van SGH tussen verschillende uitvoerders en het instellen van een brede externe controle.
- Los van deze opties blijven de governance en schaalbaarheid van SGH een punt van aandacht. Op het gebied van de governance heeft het ministerie na advies van onze advocaat NautaDutilh zorgen over de aanhoudende rol van de oprichters in SGH en hun brede statutaire bevoegdheden.
- Aanstaande vrijdag vindt bestuurlijk overleg plaats. Indien u akkoord gaat met deze nota, communiceren we bij dit overleg het uitgangspunt dat verantwoordelijkheden die nu volledig bij SGH liggen, wat betreft het ministerie gesplitst dienen te worden. Ook communiceren onze advocaten de geconstateerde gebreken in de governance per brief, later diezelfde dag.



byv
ondernemers
kan individueel
zijn maar
niet per se
civiel

* vóór 1-3

?

Toelichting

Terugblik SGH-controle

De nadere controleafspraken tussen het ministerie van Financiën en SGH zijn geïntroduceerd in oktober 2024 met als doel de verwerking van schadestaten te

versnellen en de kwaliteit van de controleprocessen te verbeteren. In de bijgevoegde 'terugblik' is onderzocht wat voor een effect de controleafspraken hebben gehad op deze doelen, en welke vervolgstappen nodig zijn. De huidige controleafspraken zijn tijdelijk van aard en lopen tot medio februari 2025. Voortzetting hiervan vereist uw besluit. Tevens willen we de bevindingen van deze terugblik verwerken in de kabinetsreactie op het spoedadvies.

Per criterium trekken we de volgende conclusies:

1. Verhoging output

Volgens het opschalingsplan van SGH zou de productie eind januari 2025 rond de 100 á 150 aanleveringen per week moeten liggen. Dit is niet gerealiseerd; in de laatste week zijn er slechts 15 schadestaten aangeleverd. De doelstelling om ruim 400 dossiers aan te leveren ter controle is wel gehaald. Er zijn 383 unieke dossiers ontvangen. De overige dossiers betreffen tweede aanleveringen van eerder afgekeurde schadestaten. Na een succesvolle controle wordt op basis van het dossier een VSO opgesteld tussen de ouder en de Staat.

De behaalde resultaten zijn reden tot de zorg dat de beoogde opschaling naar 350 aanleveringen per week, per mei 2025, conform het opschalingsplan van 26 augustus 2024, niet gehaald zal worden.

2. Afwijzingspercentage

Er is een dalende trend in het afwijzingspercentage van de schadestaten zichtbaar. Dit wordt verklaard door de beleidsafspraken die zijn gemaakt in het najaar (die hebben geleid tot kwalitatief betere schadestaten) en een lerend effect bij SGH: schade-analisten en kwaliteitscheckers nemen vaker contact op met auditors bij afwijzingen. De aannemelijkheid van een flink deel van de schadeposten blijkt na eerste afwijzing alsnog onderbouwd te kunnen worden. Uiteindelijk blijkt daarmee minder dan 5% van initieel 'toegekende' bedragen onterecht. De initiële kwaliteit is evenwel niet voldoende en daarmee is allerminst een reden om de controle te laten vervallen.

3. Uitlegbaarheid

De gemiddelde hoogte van de compensatie van de goedgekeurde schadestaten past binnen de huidige raming van een gemiddelde uitkering van €88.000 per schadestaat (voor IB's hoger dan 30k), maar fluctueert sterk. Hoe dit zich ontwikkelt in de toekomst is niet te voorspellen, omdat dit mede afhankelijk is van beleidsafspraken in het kader van het spoedadvies van de commissie Van Dam. Een relatie tussen het aanvullende schadebedrag en de financiële omvang van de IB is niet duidelijk zichtbaar op basis van de beschikbare schadestaten. Daardoor is het niet mogelijk te concluderen dat een lagere IB-beschikking leidt tot een lager schadebedrag – hetgeen wel uitgangspunt is in de ramingen – maar het is tevens te vroeg om te concluderen dat dit per definitie niet het geval is.

4. Navolgbaarheid

De 10%-regeling wordt steeds minder gebruikt. In combinatie met een dalend afkeuringspercentage wijst dit op een lerend effect bij SGH. De verlichte controle voor <70K-dossiers leidt tot enige versnelling in de uitvoering van de controle van de schadestaat, maar dit is geen significante versnelling.

5. Verbeterkansen – proces van schadeanalyse

Gezien de positieve effecten – dan wel het uitblijven van negatieve effecten – kunnen de huidige controleafspraken van kracht blijven. Voor verdere versoepeling moet de schaalbaarheid en governance van SGH beter geborgd zijn.

Hiervoor zijn twee opties denkbaar. Ten eerste kan het proces dat nu in zijn geheel bij SGH ligt gesplitst kunnen worden tussen meerdere partijen. Eén partij – SGH – blijft verantwoordelijk voor het opschrijven van het Feitenrelaas en de begeleiding van de ouder. Het analyseren van de schade en opstellen van de schadestaat zou extern belegd kunnen worden. De inschatting is dat dit qua uitvoering relatief eenvoudig is, doordat SGH nu ook met onderaannemers werkt die dan in principe alleen van opdrachtgever wisselen. Bijkomend voordeel is dat de nieuwe schadebeoordelende uitvoerder ook de concept-schikkingsvoorstellen zou kunnen opstellen van de nieuw op te richten 'route B' en die van de complexe schade, waardoor gelijke uitkomsten tussen routes nog beter geborgd kunnen worden.

Bovenstaande optie is een afwijking van de DVO en kan voor SGH onacceptabel zijn. Ervaringen uit het verleden wijzen uit dat in dit geval een conflictsituatie met SGH al snel in de media en breder in de politiek uitgespeeld wordt.

Om escalatie te voorkomen zou het als alternatieve optie mogelijk zijn een externe partij aan te trekken als controleur van de schadestaten. Dit zou gepaard moeten gaan met een externe doorlichting van de governance van SGH en verbetermogelijkheden in de schaalbaarheid. Voorgesteld wordt om uit te gaan van optie 1, en optie 2 als terugvalmogelijkheid te zien. In de DVO is tevens (vrijblijvend) geformuleerd dat de Staat het voornemen heeft een externe controleur een opdracht te geven.

6. Schaalbaarheid en governance

Los van de gekozen optie wordt voorgesteld in de kabinetsreactie op het spoedadvies op te nemen dat de SGH-route wordt omarmd en dat het kabinet zich schaart achter de oproep je te melden als luisterend schrijver bij SGH. Het aantal luisterend schrijvers wordt gezien als één van de bottlenecks die kunnen ontstaan in de route. Het verhelpen van de eerder geconstateerde bottleneck in de schadeanalyse vereist een meer diepgravende analyse waarbij de inzichten van SGH essentieel zijn. Op dit moment is het voor het ministerie onvoldoende duidelijk hoe de schaalbaarheid van schadeanalyse verbeterd kan worden.

Ten aanzien van de governance heeft het ministerie zorgen over de rol die de oprichters van SGH nog steeds hebben en de brede statutaire bevoegdheden die zij hebben.

SGH beschikt over een bestuur en raad van toezicht, maar daarnaast over een gremium genaamd de Oprichters. De Oprichters hebben op grond van de statuten "*in de visie, koersen besluitvorming een zwaarwegende stem*", stellen het bestuursreglement vast, doen een bindende voordracht ten aanzien van de voorzitter van de raad van toezicht en hebben zeggenschapsrechten inzake de selectie van de leden van de raad van toezicht. De Oprichters vallen buiten de kaders van wet- en regelgeving, hetgeen niet wordt opgevangen in de governance van SGH. NautaDutilh stelt dat de governance van SGH daarmee niet voldoet aan de afspraken in de DVO en niet aan wettelijke vereisten. Dit zou kunnen worden

opgelost door de bevoegdheid van de Oprichters te schrappen, of aanzienlijk te verminderen en in te kaderen.

Proces uniform kader en verdere implementatie advies

In de heisessie van 4 februari 2025 heeft u hierover reeds het volgende besloten:

- *Er komt een uniform schadekader, en een uniforme wijze van de toepassing daarvan, onderdeel van dat kader is de wijze waarop schade aannemelijk wordt gemaakt. Forfaitaire bedragen dan wel de toekenning ervan zijn in balans met de aannemelijkheid. Dit schadekader én de aannemelijkheid wordt gevalideerd door een externe partij. Dit kan ook SGH-kader blijven.*
- *De aanbeveling m.b.t. het beperken tot 2 schaderoutes (zoals Van Dam voorschrijft) en de nieuwe governance rond SGH, wordt overgenomen. Er is erkenning voor de waarde van de methode 'luisteren'. Uitgangspunt is: er komt een eenduidige uitkomst bij de 2 verschillende routes, de toeleiding naar de derde schakel (commissie complexe schade) vindt plaats op basis van de 2 hoofdroutes.*
- *Voor wat betreft de toegang tot de schaderoutes is een knip in de doelgroepen niet mogelijk. Daarom gaan we uit van het verhaal van de ouder dat getoetst wordt aan het extern gevalideerde schadekader met daarin een passende vorm van het vaststellen van de aannemelijkheid.*
- *We houden op dit moment vast aan de ambitie van het kabinet om de hersteloperatie in 2027 af te ronden en stellen alles in het werk om dat waar te maken.*

De commissie Van Dam adviseert binnen drie maanden tot een uniform schadekader te komen. Een ontwikkelperiode van drie maanden wordt ambtelijk ambitieus geacht, maar de inzet is in eerste instantie om hier zoveel mogelijk naar te streven. We zien het volgende tijdsplan voor ons:

- Grofweg wordt geschat dat nog ongeveer twee à drie weken nodig zijn voor een eerste interne verkenning van de uitgangspunten voor het uniforme schadekader en om een ontwikkeltraject met externe stakeholders te starten.
- Wij stellen voor na interne afstemming daarna (ongeveer) drie à vier weken te nemen om het kader extern af te stemmen met belanghebbenden. De belangrijkste hiervan is SGH, aangezien zij geacht worden de 'hoofdroute' te worden en het proces van aanpassing van het schadekader in de DVO met SGH is vastgelegd. Ook bijvoorbeeld de werkgroep sociaal advocaten en CWS kunnen hierin een rol spelen.
- Externe validatie van het resultaat zal op basis van ervaringen in het verleden ongeveer een week kosten.
- Vanzelfsprekend kunt u aangeven op welke punten in het proces u geïnformeerd wenst te worden. Wij gaan er in beginsel vanuit dat wij dat na iedere bovengenoemde stap zullen doen.
- Tijdige totstandkoming van het kader is voorwaardelijk voor een tijdige inwerktreding van de nieuwe routes. Deze moeten voor een deel ingericht worden op basis van het kader.

1 van de 2

Voor de procesaanpak ten aanzien van de nieuwe routes worden de volgende uitgangspunten geadviseerd:

- We streven ernaar het nieuwe schadestelsel 'rond' te hebben medio juli 2025. We schatten dit in als een zeer ambitieus tijdsplan. Daarom werken

we niet toe naar één livegang-moment, maar lanceren onderdelen wanneer ze klaar voor implementatie zijn.

- Bij het vormgeven van route B streven we naar een aanpak waarbij we vanaf het begin nauw ouders en advocaten betrekken. Daarbij wordt ook zoveel mogelijk voortgebouwd op reeds opgedane ervaringen met bijvoorbeeld de regieroute-VSO en de Digitale Route.
- Het ontwikkelen van een route voor complexe schade (CCS) wordt de CWS vanaf het begin betrokken, aangezien de commissie adviseert de CWS om te vormen.

Onderdeel van deze aanpak is tevens het oplossen van een aantal juridische en beleidsmatige open eindes. Dat hangt samen met bijvoorbeeld het uitgangspunt dat ouders volgens het spoedadvies in een beschikking dienen te ontvangen wat anders het schikkingsbedrag was geweest. Hoe om te gaan met bezwaar en beroep, het toetsingskader van het beschikkende bestuursorgaan, en of het in dat geval voor een ouder niet altijd aantrekkelijk zou zijn een schikking te weigeren en op basis van hetzelfde bedrag in bezwaar en beroep te kunnen, zijn allemaal zaken die nog niet uitgewerkt zijn en wel noodzakelijk zijn voor het operationaliseren van het advies.

?
ik zie dit
anders

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

De Tweede Kamer heeft bij motie Grinwis opgeroepen tot het aanbieden van de SGH route aan alle ouders met aanvullende schade, te beginnen met ouders die een IB>30k hebben. De afspraken met SGH waaronder het schadekader, de controlewijze en de beperking van de inzet van SGH tot ouders met een IB<30k (met een uitzondering voor de ouders die zich voor mei 2024 hadden aangemeld) zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst.

Daarnaast is de motie van Eijk aangenomen waarin het kabinet wordt gevraagd om zo snel mogelijk over te stappen op een systeemcontrole van SGH.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Deze informatie in relatie tot lopende gesprekken met SGH kan tot voltooiing niet openbaar gemaakt worden.



nieuwe versie
19-2-25
[Signature]

TER BESLISSING

Aan
de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

ACTH-versie kabinetsreactie Commissie Van Dam

Datum

18 februari 2025

Notanummer

2025-0000048007

Bijlagen

1. Kabinetsreactie
Commissie Van Dam

Aanleiding

De kabinetsreactie op het advies van de Commissie van Dam wordt op 26 februari besproken in de Ambtelijke Commissie Toeslagen Herstel, als ambtelijk voorportaal voor de Raad Sociaal Domein-Toeslagen en MR. Bijgaand ontvangt u de versie van de kabinetsreactie voor bespreking in de ACTH.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het aanbieden van bijgaande kabinetsreactie voor bespreking in de ACTH op 26 februari?

Kernpunten

- Op 14 maart verstuurt u de kabinetsreactie op het advies van de Commissie van Dam aan de Tweede Kamer.
- In aanloop naar verzending wordt de kabinetsreactie besproken in de ACTH op 26 februari en de RSD-T op 11 maart.
- De stukken voor de ACTH moeten uiterlijk op vrijdag 21 februari worden aangeleverd.
- De ACTH-versie is de laatste mogelijkheid om nog grote aanpassingen aan de kabinetsreactie aan te brengen. Nadat de stukken aan de ACTH zijn aangeboden en daar zijn besproken, kan de kabinetsreactie niet meer ingrijpend gewijzigd worden.
- Na de ACTH ontvangt u de RSD-T versie van de kabinetsreactie. Deze gaat mee in de eerste tas na het reces (op 28 februari).
- In de brief zijn uw eerdere opmerkingen op de versie die u op 13 februari heeft ontvangen verwerkt. Daarnaast zijn nog enkele belangrijke wijzigingen aangebracht, die in de toelichting hieronder beschreven zijn.
- Uw eerdere opmerking bij de tekst over het bestuurlijk kopstuk moet nog worden verwerkt, dat zal gebeuren na bespreking van de nota hierover met u en dit wordt meegenomen in de versie die op 21 februari naar de ACTH wordt gestuurd.
- Morgen leggen wij u nog een nieuwe versie van de passages over aanbevelingen bestuurlijk kopstuk en brede ondersteuning voor naar aanleiding van de vandaag gevoerde gesprekken.

Toelichting

- De ACTH-versie van de kabinetsreactie is in grote lijnen gelijk aan de versie die u op 13 februari heeft ontvangen.

- In deze versie is een tekst over jongeren en kinderen ingevoegd, om ook te reageren op dat onderdeel van het advies van de Commissie.
- Bovendien is de passage over het ongelakt verstrekken van dossiers aangepast naar aanleiding van het gesprek met de AP.
 - De AP heeft aangegeven dat zij zich kan vinden in het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten zo lang afspraken worden gemaakt over de geheimhoudingsplicht.
 - Echter heeft de AP aangegeven dat ongezien ongelakt verstrekken aan ouders een te groot risico vormt. In de brief zat een passage die meldde dat onderzocht wordt of ongelakt verstrekken aan ouders een mogelijkheid is en dat dit met de AP besproken zou worden. Dit is nu aangepast, zodat we niet meer de indruk wekken dat dossiers ongezien ongelakt aan ouders verstrekt zullen worden.
- De passage over de budgettaire effecten is aangescherpt, zodat het uitgangspunt om binnen de huidige budgettaire ruimte te blijven beter naar voren komt.
- Een laatste belangrijke wijziging is de tekst over de brede ondersteuning, naar aanleiding van gesprekken met VNG en SZW na het Bestuurlijk Overleg van woensdag 12 februari. We hebben hier een PM toegevoegd, omdat deze tekst de komende weken nog verder onderwerp van gesprek is met VNG en SZW en in het Bestuurlijk Overleg op 3 maart definitief afgestemd zal worden.

?
 'cwb
 belangen
 afweging
 en indien
 nodig
 anonimiseren.

Communicatie
 n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context
 n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
 Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

eerst.

bespreken

8-3-8'25

deelnemers
even afstemmen

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Programma DG Herstel
Programma DG
Herstelbeleid



Persoonsgegevens

nota

3.000 gezinnen

Datum
18 februari 2025

Notanummer
2025-0000047924

Bijlagen
geen

Aanleiding

De Commissie van Dam heeft in aanbeveling 2 aangegeven; *"haal 2.000 tot 3.000 gezinnen die de regie kwijt zijn uit dit proces"*. Hieronder treft u denkrichtingen en voorstellen over de uitwerking van deze aanbeveling. Graag gaan wij met u in gesprek over de aanpak en vervolgstappen.

Beslispunten

1. Gaat u akkoord met de uitgangspunten van deze gesloten aanpak gebaseerd op vindplaatsen, triage, en uitnodiging?
2. In de integrale aanpak voor gezinnen die de regie kwijt zijn komen verschillende vormen van aanpak bij elkaar zoals de doorbraakmethode van IPW. Bent u het eens met de redenering dat er meerdere methodes mogelijk zijn voor de aanpak waar IPW er een van is, maar dat andere methoden ook kunnen worden toegepast naar gelang de behoefte van de gedupeerde?
3. Gaat u akkoord om nu te starten en aanvullende afspraken met AEDES en GGZ (huisvesting en mentale zorg) hier later op te leggen?
4. Kunt u instemmen met een rol voor een beleidstafel of onafhankelijk advies in deze aanpak onder regie van Financiën?

Kernpunten

1. Het idee is om de vormgeving van deze aanpak uit te werken op basis van de concepten "vindplaatsen, triage en uitnodiging". Daarmee is sprake van een gesloten aanpak voor alleen deze doelgroep.
2. Het voorstel is om voor deze omschreven groep een integrale methode toe te passen waarbij verschillende doorbraak methodes zoals die van instituut Publieke Waarden (IPW), worden aangevuld met werkwijzen uit het veld. Het credo is "wat werkt nemen we mee". Het door de Commissie van Dam voorgestelde team van professionals uit de gemeenten, IPW en ketenpartners gaat deze methode dan toepassen onder regie van DG-Herstel. In de begroting is momenteel rekening gehouden met 3.000 casussen IPW in de periode 2025-2027 (1.000 per jaar) a ca. € 11k per casus.
3. De Commissie van Dam stelt voor om afspraken te maken met AEDES en de GGZ. Dergelijke afspraken kosten tijd. Het voorstel is om nu al te

beginnen met opzetten van de integrale aanpak herstelelementen op het gebied van huisvesting en mentale gezondheid daar aan te koppelen, zodra die afspraken zijn gemaakt (en daar dus nu niet eerst op de wachten).

4. De regie op deze route blijft belegd bij het ministerie van Financiën en DGH. De uitvoering vindt plaats door het op te zetten team, in nauwe samenwerking met de ketenpartners van DGH. Omdat triage en uitnodiging hand in hand gaan en het veld veel expertise heeft maar het ministerie de verantwoordelijkheid draagt, kan een beleidstafel mogelijk onder leiding van een onafhankelijke voorzitter het grijze gebied wat gaat ontstaan in deze aanpak inkleuren. Op deze manier kan de verantwoordelijkheid voor uitnodiging gebaseerd worden op onafhankelijke expertise en worden de betrokken partijen meer eigenaar van de oplossing wat implementatie vereenvoudigd.
5. In de komende periode dient vastgesteld te worden wat een haalbaar doel voor deze aanpak is. Wanneer is deze interventie klaar en kunnen deze gezinnen dan indien nodig naar het reguliere sociale domein? Daarbij kan ook worden nagegaan of het een optie is deze aanpak onder te brengen bij SZW (evt. met een bruidsschat; bijv. het huidige IPW budget), vooruitlopend op de overgang naar het reguliere proces waarbij de ouder binnen het regulier sociaal domein wordt geholpen. Deelt u de insteek dat deze aanpak een wegbereider kan zijn voor de overgang naar het reguliere sociale domein d.w.z. SZW?

VZ min fin
DGH
Regie
voeren!

niet los te
zien van
herstel
en

compensatie

Toelichting

1. Vindplaatsen, triage en uitnodiging

Vooraf is het uiteraard van belang om te weten hoe de groep van "2.000 tot 3.000 gezinnen" tot stand is gekomen. Onderdeel daarvan is een gesprek met de Commissie van Dam. Het doel is om vooraf een duidelijk beeld te hebben van de scope van deze aanbeveling. Als in deze groep gezinnen zitten die met een onderdeel van regulier herstel ook zouden kunnen worden geholpen is de voorgestelde integrale aanpak wellicht een (onnodig) te zwaar middel. Een dergelijke situatie kan dan snel tot afronding komen. De commissie spreekt zelf ook over het vastlopen in de reguliere aanpak en kastje-muur-scenario's, dit kan ook opgelost worden zonder deze integrale aanpak. Deze afweging komt bij de triage te liggen zoals hieronder beschreven.

De aanpak die wordt voorgesteld is niet louter het kopiëren en opschalen van de bestaande IPW aanpak. Het idee is om de methode als basis hier ook te hanteren en te combineren met herstel elementen die nu ook al leiden tot deel oplossingen (b.v. bestaande urgentieroutes). Die deeloplossingen zijn echter vaak nu niet afdoende voor deze gezinnen. Het idee om samen met de keten- een maatschappelijke partners een alles bij elkaar gecombineerde integrale aanpak op te zetten voor deze gezinnen. De grondgedachte is "wat werkt, nemen we mee".

Gelet op de voor deze aanpak noodzakelijke uitwisseling van gegevens is het van belang dat er voor aanvang goed gekeken wordt naar de privacy aspecten van deze samenwerking.

of informatie

¹ Uit de triage ook blijken dat er gezinnen zijn die hier helemaal geen baat hebben en dat deze beter geholpen zijn in de bestaande hersteloperatie

Het rapport stelt dat de gezinnen kunnen worden aangedragen door professionals uit het maatschappelijk veld. Deze moeten met urgentie worden behandeld. Het rapport stelt verder dat er geen criteria vast te stellen zijn of gezinnen tot deze afgebakende doelgroep gerekend kunnen worden, maar dat dit in de praktijk beoordeeld moet worden.

Het voorstel is om de aanpakwerken met een model van zogenaamde vindplaatsen, een vorm van triage en vervolgens de gezinnen uit te nodigen voor deze herstelroute. In de concept Kabinetsreactie is nu opgenomen "Het door de Commissie voorgestelde team kan vervolgens beoordelen of deze gezinnen geholpen zijn met deze aanpak en welke gezinnen met urgentie moeten worden geholpen".

De "vindplaatsen" zijn de maatschappelijke en ketenpartners die deze gezinnen voorstellen voor deze route. De triage wordt uitgevoerd door het op te zetten team waarna de uitnodiging kan komen om deel te nemen aan deze aanpak. De triage zou eventueel op termijn onder een bestuurlijk kopstuk kunnen worden uitgevoerd.

Doormiddel van deze triage behoudt het op te zetten team de regie over de instroom en zorgt ervoor dat de mogelijke schaars beschikbare capaciteit voor deze integrale aanpak benut wordt voor de gezinnen die deze aanpak ook echt het hardst nodig hebben. In de triage kan ook geconstateerd worden dat de IPW-aanpak niet afdoende is voor het versterken van de eigen regie bij de ouder. Of dat de ouder meer is geholpen met een onderdeel van de reguliere aanpak. Mede gezien de capaciteit van de verschillende betrokken organisaties, betekent dit dat niet iedereen tegelijk kan worden geholpen. Er zal waarschijnlijk een vorm van wachtrij ontstaan, wanneer de aanpak bekend wordt.

De exacte invulling van de triage wordt samen met de gemeenten, IPW en maatschappelijke en ketenpartners uitgewerkt. Te denken valt aan een kwalitatieve toetsing op volgende aspecten:

- Het gezin kampt met aanhoudende problematiek op meerdere leefgebieden, eventueel aangevuld met actuele bestaansonzekerheid
- Een inschatting vooraf of de voorgestelde integrale aanpak deze gezinnen ook gaat helpen.
- Of de motivatie er is bij deze gezinnen om zich naar vermogen zelf in te zetten om samen met de juiste hulp tot duurzame oplossingen te komen (door een PvA op te stellen en af te sluiten met een VSO)
- Het uitgangspunt is om hiermee te bepalen of de aanpak succesvol kan zijn voor de "aangeleverde" gezinnen. Het is niet de bedoeling om hier op voorgaand harde toegangs criteria te ontwikkelen.

Na deze toets worden de gezinnen dan uitgenodigd voor de hierboven toegelichte integrale herstelroute. Of een ouder zelfregie en veerkracht ervaart door deze interventie ligt ook bij het vermogen van de ouder zelf om hier in te participeren. De commissie spreekt van een langjarig perspectief, maar dat is in alleen realiseerbaar als de ouder hier zelf ook een rol in neemt.

2. De integrale aanpak en de voorgestelde vormgeving van de beoogde route.

De Commissie van Dam spreekt van een groep van "2.000 tot 3.000 gezinnen" die bekend zijn bij het maatschappelijk veld. Deze gezinnen waren de regie al kwijt

Integrale
aanpak

en/of de toeslagenaffaire is hierin voor hen net de laatste zet geweest, aldus de Commissie.

Strikt genomen is de (meervoudige) problematiek die zij ervaren niet altijd aan de toeslagenaffaire toe te rekenen. Anderzijds is het bieden van herstel dat louter gekoppeld is aan de toeslagenaffaire voor deze gezinnen hoogst waarschijnlijk ook niet afdoende om weer verder te kunnen met hun leven. De Commissie stelt dan ook voor dat "iemand anders de regie over neemt" en deze gezinnen helpt met een "totaalaanpak". Daarvoor zou één team moeten worden opgericht. → onderdeel DG H.

Het Instituut Publieke Waarden (IPW) werkt al met een dergelijke methodiek. In de doorbraakmethode en de totaalaanpak bij de nabestaandenregeling brengt IPW allereerst in een gezamenlijk gesprek met de gedupeerde en alle keten- en maatschappelijke partners de herstelbehoeften in kaart. Hierna wordt een plan van aanpak opgesteld door IPW en regisseert IPW samen met de ketenpartners de zo veel mogelijk parallelle uitvoering van het herstel. In de brede ondersteuning heeft IPW zo in circa 1.200 casussen een oplossing weten te creëren. In de nabestaandenregeling is zij recent gestart met een pilot van 10 casussen. Idealiter wordt daarna het herstel afgerond met een Vaststellingsovereenkomst (VSO).

Het voorstel is om voor deze groep een integrale aanpak te ontwikkelen die lijkt op de methode van IPW maar aangevuld kan met andere werkwijzen en urgentieroutes die nu al worden toegepast in het veld. De aanpak kan dus IPW zijn maar dat hoeft niet altijd. Het credo is "wat werkt nemen we mee". Vanuit dat uitgangspunt zoekt de integrale aanpak dan naar een oplossing voor deze doelgroep.

Het voorstel is om hieromheen dan het "team" te formeren dat Commissie van Dam voorstelt. Dat betreffende team moet nog gevormd worden. Het idee is dat dit multidisciplinaire team bestaat uit professionals vanuit de gemeenten, IPW, ervaringsdeskundige en ketenpartners onder regie van DG-Herstel. Indien gewenst kan daarbij vanuit het ministerie worden geholpen ontbrekende informatie aan te leveren, zoals inkomensgegevens of andere informatie waar beschikking over is. De methode is alleen succesvol als de ouder zelf ook een inspanning levert om het probleem op te lossen. Uiteindelijk kan je hulp niet opleggen.

3. AEDES en de GGZ

Het rapport meent dat er op voorhand afspraken gemaakt moeten worden met AEDES over voorrang voor deze gezinnen op het gebied van huisvesting en GGZ Nederland waar het gaat om (mentale) gezondheid. Echter deze partijen kampen echter met zeer beperkte beschikbaarheid en capaciteit.

Om de door de Commissie van Dam voorgestelde afspraken met partijen als AEDES en GGZ Nederland ook echt van de grond te krijgen is een breed politiek-bestuurlijk commitment nodig van het gehele kabinet. Een dergelijke commitment rond krijgen en daarna ook vastleggen in bestuurlijke afspraken vergt tijd. Met AEDES en GGZ Nederland worden de gesprekken op korte termijn gestart.

IPW heeft aangegeven dat veel van de bestaande bouwstenen kunnen worden vertaald naar een integrale aanpak voor deze groep. Het idee om daar zo snel

mogelijk mee te starten en – wanneer ze beschikbaar komen – de extra's als huisvesting en geestelijke zorg daar dan aan "te koppelen."

Daarbij kan IPW al samenwerken met de aan te besteden opdracht Informatie-, en verwijscentrum mentale gezondheid (IVC) en gebruik maken van de inzet van ervaringsdeskundigen binnen de lokale gemeenschap. Het aanbestedingstraject voor het Informatie-, en Verwijscentrum mentale gezondheid (IVC) is in volle gang (verwachte ingangsdatum medio april). Vanuit het IVC wordt psychosociale en traumasensitieve hulp geboden kan – indien gewenst- worden doorverwezen naar specifieke zorg op het gebied van geestelijke gezondheid, die wordt ingekocht buiten de reguliere GGZ om. Ook voor de Inkoop specifieke zorg loopt reeds een aanbestedingstraject. De inzet van IPW, de kracht van informele netwerken in de vorm van ervaringsdeskundigen en de ondersteuning op het gebied van mentaal welzijn (middels IVC en ingekochte, non-reguliere zorg) zijn sleutelementen die direct op een duurzame wijze kunnen worden ingezet zonder gemeenten of reguliere zorg daar verder mee te belasten.

4. *Beleidstafel*

De Commissie van Dam geeft ook aan dat het op te zetten "team" voldoende doorzettingsmacht nodig heeft richting alle keten- en maatschappelijke partners om de benodigde voorrang en integrale aanpak voor deze gezinnen te kunnen realiseren. De voorgestelde triage heeft ook een bestuurlijke dimensie omdat daarin wordt besloten wie wel en wie niet wordt uitgenodigd voor deze route.

Om deze dimensie te borgen zien wij twee opties:

- a. De regie op de uitvoering van deze route kan worden belegd bij DGH;
- b. Een beleidstafel met een onafhankelijk voorzitter kan kleuring geven aan het grijze gebied en kan zorgen voor onafhankelijke waardering van besluitvorming rondom triageverzoeken. Dit zorgt voor een onafhankelijk standpunt en daarmee mogelijk minder onderhevig aan kritiek. Omdat het veld op deze manier verbonden is door de beleidstafel, en ze bij de besluitvorming zijn is de verwachting dat dit ook voor verhoogde inzet en dus doorzettingsmacht zorgt.

combinatie van ...

5. *Wanneer is de problematiek opgelost en wordt het onderdeel van het reguliere sociale domein?*

Met het oplossen van de multi-problematiek voor deze gezinnen is dan straks invulling geven aan een herstelopdracht van de Commissie van Dam die verder gaat dan louter herstel van de toeslagenaffaire. Met deze aanpak beweegt het ministerie van Financiën zich daarmee steeds dichter naar het sociaal domein van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

In zekere zin loopt de aanpak voor deze groep daarmee vooruit op de beoogde overdracht naar SZW wanneer de "harde" financiële compensatie van de toeslagenaffaire straks is afgerond. In dat licht kan ook overwogen worden om de aanpak die nu in de steigers wordt gezet voor de groep vanaf het begin af aan onder regie te brengen van SZW en SZW hierbij een bruidsschat te geven.

Communicatie

Er hebben op ambtelijk niveau de eerste verkende gesprekken plaatsgevonden met IPW en VNG over de contouren van deze aanpak. Met de verdere invulling wordt gewacht totdat deze nota is besproken.

Politiek/bestuurlijke context

Er zijn tot dusver geen moties of Kamervragen over dit onderwerp.

**Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
n.v.t.**



*graag
aanpassen
zoals
besproken* 21-2'25

**TERSTOND
TER BESLISSING**

Aan
de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Kabinetsreactie Commissie Van Dam

Datum
20 februari 2025

Notanummer
2025-0000050387

Bijlagen
1. Kabinetsreactie

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u een nieuwe versie van de Kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam, t.b.v. de ACTH van 26 februari.

Beslispunten

- In de kabinetsreactie zijn twee teksten opgenomen t.a.v. de toekomst brede ondersteuning. Welke tekst wilt u opgenomen hebben in de ACTH-versie, Variant A of Variant B?
- In de kabinetsreactie is de tekst over het bestuurlijk kopstuk aangepast n.a.v. de bespreking die op 19 februari met u geweest is.
 - Gaat u akkoord met de tekst die hierover in de kabinetsreactie is opgenomen?
- De commissie Van Dam heeft aanbevolen om te stoppen met het verstrekken van het persoonlijk dossier.
U heeft tijdens de heisessie van 4 februari jl. besloten om deze aanbeveling over te nemen. Dit is daarna niet meer in een beslisnota aan u voorgelegd. Volledigheidshalve verzoeken wij u hierbij om formeel te besluiten tot het stoppen met verstrekken van het persoonlijk dossier.
- Gaat u akkoord met het aanbieden van bijgaande versie van de kabinetsreactie aan de ACTH? De kabinetsreactie moet uiterlijk vrijdagochtend 21 februari vóór 09:00 uur aan de ACTH verzonden worden.

Kernpunten

- Bijgaand ontvangt u een nieuwe versie van de kabinetsreactie t.b.v. bespreking in de ACTH van 26 februari.
- In deze versie zijn de teksten over bestuurlijk kopstuk en brede ondersteuning aangepast n.a.v. de gesprekken die hierover hebben plaatsgevonden op 19 februari.
- In de brief zijn tevens uw opmerkingen op de versie van de kabinetsreactie van 19 februari verwerkt. Voor zover opmerkingen niet verwerkt zijn, wordt dat in deze nota toegelicht.
- De ACTH-versie is de laatste mogelijkheid om nog grote aanpassingen aan de kabinetsreactie aan te brengen. Nadat de stukken aan de ACTH zijn aangeboden en daar zijn besproken, kan de kabinetsreactie niet meer ingrijpend gewijzigd worden.

Toelichting

Brede ondersteuning

- Voor het onderdeel brede ondersteuning hebben de afgelopen dagen gesprekken plaatsgevonden met VNG en SZW over de brede ondersteuning, naar aanleiding van het Bestuurlijk Overleg van 12 februari.
- In de interdepartementale stuurgroep KOT (19-02) is naar voren gekomen dat VNG en SZW bezwaar hebben tegen de eerdere tekst die over brede ondersteuning is opgenomen in de kabinetsreactie. De bezwaren van VNG en SZW zijn:
 - De VNG en SZW willen niet vooruitlopen op de uitkomsten van de in de brief voorgestelde gesprekken, bijvoorbeeld als het gaat om verdere inkadering van de brede ondersteuning.
 - In de bestuurlijke afspraken die in 2020 zijn gemaakt met de VNG om het rijk te ondersteunen bij het herstelproces, is afgesproken dat gemeenten autonoom zijn en dat het plafond van de Spuk enkel begrotingstechnisch is. De VNG is van mening dat verdere inkadering van de brede ondersteuning of meer regie vanuit het Rijk ingaan tegen de destijds gemaakte afspraken en gemeenten in de weg staan om maatwerk te leveren aan ouders.
 - De VNG en SZW zijn van mening dat er al grote stappen zijn gezet op het gebied van harmonisatie van de brede ondersteuning, met name door middel van de op 1 januari 2025 doorgevoerde wetswijziging waarin de termijnen voor de brede ondersteuning zijn gewijzigd.
- Om tegemoet te komen aan de bezwaren van VNG en SZW, is een nieuwe tekst voor de kabinetsreactie gemaakt die meer uitstraalt dat we de toekomst van de brede ondersteuning in gezamenlijkheid met VNG en andere departementen gaan uitwerken. Deze tekst is nadrukkelijk nog niet met hen afgestemd, omdat we het belangrijk vinden om eerst van u te horen wat uw inzet is en voor welke variant u kiest in de kabinetsreactie.
- Dit is afgesproken in de interdepartementale stuurgroep KOT (het gremium waarin we de interdepartementale partners uit de ACTH spreken en waar de VNG ook zitting in heeft) om een confrontatie in de ACTH en verdere vertraging van het tijdpad te voorkómen. VNG en SZW vinden dat de tekst die tot nu toe in de kabinetsreactie was opgenomen geen gezamenlijkheid uitstraalt en dat er een te zware wissel wordt getrokken op een koerswijziging van de hersteloperatie; de brief straalt geen historisch besef uit waarom de gemeenten indertijd zijn ingesprongen in de hersteloperatie.
- In de brief zitten nu beide teksten: Variant A is de oude tekst zoals die in vorige versies van de kabinetsreactie is opgenomen; Variant B is de nieuwe tekst, die tegemoet komt aan de bezwaren van VNG en SZW.
- Ons advies is om, met oog op de relatie met VNG en SZW en de samenwerking die nog nodig is met hen de komende jaren, te kiezen voor Variant B. We adviseren om deze verder met hen af te stemmen.
- De komende anderhalve week wordt er er ambtelijk toegewerkt naar voorbereiding op het bestuurlijk overleg van 3 maart met SZW en VNG.
- Komende maandag 24 februari vindt er met u een overleg plaats over de te betrekken gemeenten en andere stakeholders bij het proces van harmonisatie van de brede ondersteuning.

Bestuurlijk kopstuk

- De tekst onder het kopje versterken van de regierol op de hersteloperatie is conform de bespreking met u op 19 februari aangepast.
- In de tekst is een voorstel voor gericht versterken van een aantal onderwerpen opgenomen.

Reactie op versie kabinetsreactie 19 februari

- In de versie van de kabinetsreactie die u op 19 februari heeft ontvangen, heeft u drie opmerkingen gemaakt.
 1. De eerste opmerking ziet over het moment van afronden van de IB. in de brief staat dat eind van het jaar alle IB's zijn afgerond. U heeft daarbij aangegeven dat dit rond de zomer zou zijn.

De tekst die in de kabinetsreactie zit is gebaseerd op de tekst die in de aanbiedingsbrief van de VGR zit en die u op 21 februari aan de TK stuurt. Daarin staat dat alle IB's eind van 2025 afgerond zijn. Het is verstandig om in deze planning eenduidig aan te houden in de kabinetsreactie. Daarom is deze opmerking niet verwerkt.

2. Uw tweede opmerking gaat over het verstrekken van dossiers aan ouders. U geeft aan dat de invulling van dossierverstrekking aan ouders al is ingevuld n.a.v. het gesprek met de AP. U heeft daarbij een tekstsuggestie gezet om meer concreet te duiden hoe die dossierverstrekking aan ouders eruit komt te zien.

Ons advies is om deze opmerking nu niet in de brief te verwerken. Door de tekst meer algemeen te houden, houden we ruimte om de uitwerking af te wachten en hebben we ruimte om (bij knelpunten) later nog een andere route in te slaan.

U ontvangt op 3 maart nog een beslisnota om het besluit over ongelakt verstrekken aan advocaten, zoals dat nu in de kabinetsreactie benoemd is, formeel aan u voor te leggen.

3. Uw derde opmerking ziet op het slot van de brief, waarin u meer wil uitstralen dat de hersteloperatie zo integraal mogelijk wordt aangepakt. De aanpassing hebben we met uw P.gv. besproken en doorgevoerd.

Aanpassingen schaderoutes

- Bij het onderdeel schade zijn nog enkele verduidelijkingen toegevoegd n.a.v. de technische briefing van de Commissie aan de Tweede Kamer. Dit betreft een verduidelijking dat het uniforme schadekader forfaitair is op basis van de uitgangspunten van het civiele recht.
- Daarnaast is tekstueel een dubbeling weggehaald over de complexe schade, waarbij in de volgende alinea reeds was verwoord dat het doel is dat de complexe schaderoute zich uitsluitend richt op complexe casuïstiek.
- Tot slot adviseert de Commissie van Dam expliciet om na een mislukte schikking de afhandeling van de schade alsnog via een bestuursrechtelijke beschikking af te doen. De verhouding van dit advies met de Wet hersteloperatie toeslagen en het bestuursrecht vergt nadere bestudering (tevens signaleerd door de werkgroep advocatuur toeslagen).

Planning kabinetsreactie

- Op 21 februari moeten de stukken voor de ACTH (uiterlijk vóór 09:00 uur) worden aangeleverd.
- De bespreking in de ACTH vindt plaats op woensdag 26 februari. Na de ACTH zal de RSD-T-versie van de kabinetsreactie worden voorbereid. Deze ontvangt u met het aanbiedingsformulier in de eerste tas na het reces op 28 februari.
- U ontvangt op 3 maart nog een beslisnota om het besluit over ongelakt verstrekken aan advocaten, zoals dat nu in de kabinetsreactie benoemd is, formeel aan u voor te leggen, zodat het besluit formeel genomen is voordat de kabinetsreactie uit gaat.
- Op 4 maart om 12 uur moeten de stukken voor de RSD-T worden aangeboden aan AZ.
- Op 11 maart vindt de RSD-T plaats. Vervolgens wordt de brief na de MR van 14 maart verzonden aan de Tweede Kamer.

Communicatie

n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

n.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

13-3'25

**TERSTOND
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

**DG Toeslagen
Bureau DG**

Persoonsgegevens

nota

Kabinetsreactie Van Dam ACTH versie definitief

Datum

21 februari 2025

Notanummer

2025-0000055074

Bijlagen

geen

Aanleiding

Vanochtend is met u gesproken over de laatste versie van de kabinetsreactie, welke zo spoedig mogelijk wordt gedeeld met de deelnemers van de ACTH. Bijgaand treft u de laatste versie ter akkoord.

Beslispunten

- U wordt gevraagd om akkoord te gaan met voorliggende versie van de kabinetsreactie en deze te verstrekken met de ACTH-deelnemers.

Kernpunten

- In bijgaande versie van de kabinetsreactie is de passage over het ongelakt verstrekken van dossiers ongewijzigd. Vanochtend is met u een aanpassing besproken van de tekst t.a.v. ongelakt verstrekken van dossiers. Wij adviseren u de om die aanpassing nog niet op te nemen om ruimte te laten voor de besluitvorming die op dit vlak nog moet volgen.
- In de week van 3 maart ontvangt u deze nota, waarin uitgebreid wordt ingegaan op de voor- en nadelen, risico's en zorgen t.a.v. het ongelakt verstrekken. Op dat moment is ook het advies van de AP definitief. Afhankelijk van uw besluit op basis van die nota kan de brief alsnog worden aangepast.
- Het hoofdstuk over brede ondersteuning is aangepast naar aanleiding van de bespreking van vanochtend.

akkoord
mits
verduidelijking
wordt
opgenomen

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



In combinatie
bespreken
2-3 125
J

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG



Persoonsgegevens

nota

Nota definitieve ACTH-versie kabinetsreactie Van Dam

Datum

24 februari 2025

Notanummer

2025-0000055751

Bijlagen

geen

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u de versie aan van de kabinetsreactie Van Dam, zoals die is aangeboden aan de ACTH voor de bespreking ervan op woensdag 26 februari.

Kernpunten

- Op donderdag 20 februari heeft u de ACTH-versie van de kabinetsreactie op het advies van de commissie Van Dam ontvangen.
- Deze versie is vrijdag 21 februari met u besproken. Naar aanleiding daarvan zijn enkele aanpassingen gedaan. Vervolgens heeft u in de middag een nieuwe versie via de mailprocedure ontvangen.
- Op uw verzoek is de tekst over het ongelakt verstrekken van dossiers aan ouders nog verwerkt, zodat wordt meegedeeld dat we dossiers ook ongelakt aan ouders gaan verstrekken tenzij uit een marginale toets blijkt dat dit niet kan.
- Vrijdag is bijgaande versie aan de ACTH aangeboden, ter bespreking op 26 februari.
- Na de bespreking worden eventuele opmerkingen verwerkt in de versie van de kabinetsreactie t.b.v. de RSD-T op 11 maart. Deze versie ontvangt u (met het aanbiedingsformulier) in de eerste tas na het reces op 28 februari (gelijktijdig met deze nota en ACTH-versie).

Toelichting

Communicatie

nvt

Politiek/bestuurlijke context

nvt

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



2-3'25
nieuwe
versie
bespreken.

TER BESLISSING, UITERLIJK DINSDAG 4 MAART OM 10:00

Aan

de minister van Financiën

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

Aanbieden Kabinetsreactie rapport commissie Van Dam in RSD-T en MR

Datum
28 februari 2025

Notanummer
2025-0000058823

Bijlagen
Aanbiedingsformulier RSD-T
Versie A Kabinetsreactie
Versie B Kabinetsreactie

Aanleiding

In januari heeft de Commissie Van Dam haar advies uitgebracht over de hersteloperatie toeslagen. De kabinetsreactie is op 26 februari besproken in de Ambtelijke Commissie Toeslagen Herstel, voorportaal van de Raad Sociaal Domein-Toeslagen (RSD-T). Via deze nota wordt de kabinetsreactie aan u voorgelegd en wordt u gevraagd om akkoord te gaan met verzending aan de RSD-T. U wordt verzocht uiterlijk dinsdag 4 maart vóór 10 uur te reageren, zodat wij kunnen zorgen dat de stukken tijdig (dinsdag 4 maart uiterlijk om 12:00 uur) aan de RSD-T worden verzonden.

Beslispunt

- Gaat u, minister, akkoord met verzending van de kabinetsreactie aan de RSD-T?
- Gaat u, staatssecretaris, akkoord met verzending van de kabinetsreactie aan de RSD-T?
 - Kunt u, staatssecretaris, aangeven welke versie van de brief u wil sturen – Versie A of Versie B - met oog op de tekst over ongelakt verstrekken van dossiers?
 - Ons advies is om versie B te verzenden aan de RSD-T
- Als u, staatssecretaris, akkoord gaat met de kabinetsreactie, dan wordt u verzocht het aanbiedingsformulier te ondertekenen.

Kernpunten

- De kabinetsreactie is besproken in de ACTH van 26 februari jl. Daar zijn enkele tekstuele aanpassingen voorgesteld. Daarnaast is er overleg met de VNG/SZW over enkele passages over de brede ondersteuning. Deze kunnen mogelijk nog wijzigen na het BO met de VNG van maandag 3 maart.
- In de kabinetsreactie is het uitgangspunt bevestigd dat de uitwerking van de adviezen in beginsel past binnen het huidige budget van € 11,7 mld.
- Graag ontvangen we van u, minister en staatssecretaris, uiterlijk dinsdag 4 maart vóór 10:00 uur een reactie i.v.m. tijdige aanlevering van de stukken aan de RSD-T
- Eventuele wijzigingen die u heeft op de kabinetsreactie zullen verwerkt worden voorafgaand verzending naar de RSD-T.

- In het aanbiedingsformulier staat reeds dat (eventuele) laatste wijzigingen nog verwerkt zullen worden. Daarmee worden redactionele zaken of correcties bedoeld.

Toelichting

Proces RSD-T en MR

- Voor agendering in de MR is een bespreking nodig in een onderraad van de MR. Bij het aantreden van het nieuwe kabinet is besloten dit te doen via de Raad Sociaal Domein (RSD). Deze zal thematisch over Toeslagen en Herstel gaan, RSD-Toeslagen.
- De RSD – Toeslagen is op dinsdag 11 maart op het Catshuis. Vanuit Financiën zal Persoonsgegevens meegaan als ambtelijke ondersteuning.
- Aanpassingen in de kabinetsreactie zijn daarna alleen mogelijk indien daar in de RSD-T expliciet mandaat voor wordt gevraagd. Mocht dit nodig zijn, dan zorgen we ervoor dat dit in de annotatie voor de staatssecretaris voor de RSD-T wordt opgenomen.
- Als het stuk door de RSD akkoord is bevonden, wordt het doorgeleid naar de MR. Daar wordt het besproken onder het agenda punt 'conclusies onderraden'.
- Na akkoord in de MR zal de kabinetsreactie op 14 maart verzonden worden naar de Staten-Generaal.

Kabinetsreactie

- De kabinetsreactie is besproken in de ACTH van 26 februari. Naar aanleiding hiervan zijn enkele tekstuele wijzigingen aangebracht in de tekst over de dwangsommen en in de tekst over de brede ondersteuning en schaderoutes om het uitgangspunt te benadrukken dat de hersteloperatie binnen de huidige budgettaire kaders moet blijven.
- Ten opzichte van de ACTH-versie is bovendien een redactionele slag gemaakt op de brief door COMM.
- Bovendien zijn naar aanleiding van de steeds lopende gesprekken met VNG en SZW enkele tekstuele suggesties en wijzigingen aangebracht in de tekst over de brede ondersteuning. Daarbij is vastgehouden aan de thema's waarvan u eerder heeft aangegeven dat u het belangrijk vindt die in de brief terug te zien, te weten:
 - Het specifiek benoemen van de budgettaire situatie in de paragraaf over brede ondersteuning.
 - Het rekening houden met/het aansluiten van de voortgang van het financieel herstel op de brede ondersteuning.
- In de bijlagen vindt u naast een schone versie van de kabinetsreactie, ook een versie waarin de wijzigingen zijn bijgehouden ten opzichte van de versie die op 21 februari aan de ACTH is gezonden.
- Tegelijkertijd met deze RSD-T versie van de kabinetsreactie ontvangt u, staatssecretaris, tevens ter informatie de ACTH-versie van de kabinetsreactie.
- Op 21 februari heeft u een advies met verbetervoorstellen vanuit het perspectief van ouders ontvangen van (onder meer) de Nationale Ombudsman. De Tweede Kamer heeft een afschrift van deze brief ontvangen. In de kabinetsreactie is gemeld dat dit advies is ontvangen en dat daar een separate reactie op zal volgen.

- Op 25 februari heeft een gesprek plaatsgevonden met de Oudercommissie, waarin de inhoud van de kabinetsreactie met ze is besproken. De Oudercommissie heeft veelvuldig aandacht gevraagd voor de rol van het ministerie bij de schadeafhandeling (meer op afstand komen). Ook heeft de Oudercommissie zich bijzonder kritisch uitgelaten over de brede ondersteuning; de dienstverlening door gemeenten wordt als slecht ervaren, er zijn wachtlijsten en onverklaarbare verschillen in de ondersteuning. De Oudercommissie is bijzonder kritisch over de aanscherping van de termijnen in de wetswijziging van 1 januari jl. Tot slot vindt de Oudercommissie dat er aanjagers met gezag moeten komen om de brede ondersteuning te verbeteren.
- De Oudercommissie komt met een eigenstandig advies. Daar zal separaat op worden gereageerd.

Ongelakt verstrekken dossiers

- U heeft vorige week, mede n.a.v. uw gesprek met de AP op 18 februari, aangegeven dat u wil dat UHT dossiers ongelakt gaat verstrekken aan advocaten, onder geheimhouding, en dat dossiers bovendien ongelakt aan ouders kunnen worden verstrekt als na een marginale toets niet blijkt dat er gegevens gelakt moeten worden om belangen van derden niet te schaden. Dit is nu zo opgenomen in de kabinetsreactie die is besproken in de ACTH.
- Deze passage loopt vooruit op een formeel besluit van u hierover, op basis van een analyse van potentiële opbrengsten en risico's.
- Er is de afgelopen dagen gewerkt aan een analyse. Hierin wordt ingegaan op mogelijke werkwijzen, de tentatieve inschatting van de opbrengst, en de risico's. Hierover ontvangt u een nota in de week van 3 maart.
- Die analyse is nog niet afgerond, maar we zien al wel een aantal risico's, die maken dat het verstandig kan zijn om de stelligheid van de tekst over het verstrekken van dossiers in de kabinetsreactie af te zwakken.
- Wij willen benadrukken dat de tekst die nu is opgenomen in de kabinetsreactie een gedragen tekst is, maar wij zien risico's ten aanzien van de haalbaarheid van de beloftes die met deze tekst worden gedaan. Dit betreft onder meer het risico dat de in de Kamerbrief aangekondigde maatregel niet uitvoerbaar is, niet daadwerkelijk leidt tot significante tijdswinst of grote juridische of privacy risico's kent.
- We zien bijvoorbeeld dat advocaten verdeeld zijn over de mogelijkheid of wenselijkheid van het ontvangen van ongelakte dossiers met een geheimhoudingsplicht. Na het gesprek dat u hierover gevoerd heeft met advocaten op 20 februari, hebben wij van de werkgroep toeslagenadvocaten per mail dit signaal ontvangen. Daarmee staat niet vast dat de aangekondigde verstrekking aan advocaten onder geheimhouding een uitvoerbare maatregel is. Daarnaast zien we dat het verstrekken van dossiers aan ouders na een marginale toets mogelijk tijdswinst oplevert, maar dat daar in sommige gevallen significante risico's voor medewerkers of derden tegenover staan. Bovendien is het de vraag of een versnelling in het lakproces kan worden gematcht met het tempo van het samenstellen van dossiers, zodat niet elders in het proces ouderdossier een bottleneck ontstaat.
- Wij vinden het belangrijk dat u kennisneemt van de inhoud van de nota en analyse, zodat u daar in uw besluitvorming rekening mee kan houden. Wij zien het daarbij als een risico om in de kabinetsreactie die naar de RSD-T

niet
zoals
besproken
hier
opgenomen.

?

gestuurd vooruit te lopen op dat besluit, zeker aangezien daarmee mogelijk verwachtingen worden gewekt die in de praktijk mogelijk niet waargemaakt kunnen worden.

- Wij adviseren u dan ook om de tekst in de kabinetsreactie voor nu af te zwakken tot een voornemen waarvan de exacte besluitvorming nog moet plaatsvinden (zoals opgenomen in Versie B).
- Gelet op het bovenstaande leggen we u twee versies van de kabinetsreactie voor:
 - Versie A waarin de tekst zit die op 21 februari met u is besproken.
 - Versie B waarin een tekst is opgenomen met meer voorbehouden en die meer ruimte biedt.

U wordt verzocht aan te geven welke versie van de kabinetsreactie u aan de RSD-T wil sturen.

Proces Bestuurlijk Overleg VNG (BO)

- De afgelopen weken zijn intensieve gesprekken gevoerd met VNG en SZW over de brede ondersteuning. Dat heeft geleid tot een tekst, waar de VNG en SZW inmiddels beter mee lijken te kunnen instemmen.
- Op 3 maart staat nog een BO gepland met VNG en SZW. Met een separate nota ontvangt u de annotatie voor dat overleg.
- Het is mogelijk dat n.a.v. dit BO, nog wijzigingen moeten worden aangebracht in de kabinetsreactie. Hiervan is reeds melding gemaakt in de ACTH.
- Als in het BO wordt besproken dat nog tekstuele wijzigingen nodig zijn, dan zullen wij direct na het BO ambtelijk zorgen dat die tekst wordt aangepast. U ontvangt in dat geval maandag (eind van de middag) terstond een nieuwe versie van de kabinetsreactie met de besproken aanpassingen.

Communicatie

nvt

Politiek/bestuurlijke context

Op 27 maart heeft de Vaste Kamercommissie voor Financiën een debat gepland over de hersteloperatie. De 19^e VGR en de kabinetsreactie zijn onderdeel van de beraadslaging.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



Ministerie van Financiën

d. J. 3-3'25

**TERSTOND
TER BESLISSING**

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Bureau DG

Persoonsgegevens

nota

RSD-T versie Kabinetsreactie Van Dam

Datum
3 maart 2025

Notanummer
2025-0000064255

Bijlagen
1. Kabinetsreactie
2. Aanbiedingsformulier

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking over de kabinetsreactie met u op 3 maart, leggen we u hierbij een nieuwe versie van de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam voor, ten behoeve van de RSD-T.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met verzending van bijgevoegde kabinetsreactie naar de RSD-T? Zo ja, dan wordt u verzocht om het bijgevoegde aanbiedingsformulier te ondertekenen.

Kernpunten

- Op 28 februari heeft u de RSD-T versie van de kabinetsreactie ontvangen (DGH/RSD-T 58823). Naar aanleiding daarvan is op 3 maart in de ochtend een bespreking geweest over de kabinetsreactie. U heeft gekozen voor versie A. Deze hebben wij aangepast conform uw opmerkingen.
- In de versie die u nu voorgelegd krijgt zijn nog enkele (niet inhoudelijke) tekstuele wijzigingen verwerkt, die volgen uit de afstemming van de kabinetsreactie met SGH. De kabinetsreactie is besproken in de ACTH van 26 februari jl. Daar zijn enkele tekstuele aanpassingen voorgesteld. Daarnaast is er overleg met de VNG/SZW over enkele passages over de brede ondersteuning. Deze kunnen mogelijk nog wijzigen na het BO met de VNG van maandag 3 maart.
- In de kabinetsreactie is het uitgangspunt bevestigd dat de uitwerking van de adviezen in beginsel past binnen het huidige budget van € 11,7 mld.
- Eventuele wijzigingen die u heeft op de kabinetsreactie zullen verwerkt worden voorafgaand verzending naar de RSD-T.
- In het aanbiedingsformulier staat reeds dat (eventuele) laatste wijzigingen nog verwerkt zullen worden. Daarmee worden redactionele zaken of correcties bedoeld.
- Na uw akkoord op deze versie leggen wij de brief ook voor aan de minister voor akkoord voor verzending aan de RSD-T. Deze wordt begeleid met een korte oplegnota, met dezelfde strekking als deze nota (behoudens de toelichting onder "kabinetsreactie") en die in gaat op de budgettaire consequenties.

Toelichting

Proces RSD-T en MR

- Voor agendering in de MR is een bespreking nodig in een onderraad van de MR. Bij het aantreden van het nieuwe kabinet is besloten dit te doen via de Raad Sociaal Domein (RSD). Deze zal thematisch over Toeslagen en Herstel gaan, RSD-Toeslagen.
- De RSD – Toeslagen is op dinsdag 11 maart op het Catshuis. Vanuit Financiën zal Persoonsgegevens meegaan als ambtelijke ondersteuning.
- Aanpassingen in de kabinetsreactie zijn daarna alleen mogelijk indien daar in de RSD-T expliciet mandaat voor wordt gevraagd. Mocht dit nodig zijn, dan zorgen we ervoor dat dit in de annotatie voor de staatssecretaris voor de RSD-T wordt opgenomen.
- Als het stuk door de RSD akkoord is bevonden, wordt het doorgeleid naar de MR. Daar wordt het besproken onder het agenda punt 'conclusies onderraden'.
- Na akkoord in de MR zal de kabinetsreactie op 14 maart verzonden worden naar de Staten-Generaal.

Kabinetsreactie

- De kabinetsreactie is besproken in de ACTH van 26 februari. Naar aanleiding hiervan zijn enkele tekstuele wijzigingen aangebracht in de tekst over de dwangsommen en in de tekst over de brede ondersteuning en schaderoutes om het uitgangspunt te benadrukken dat de hersteloperatie binnen de huidige budgettaire kaders moet blijven.
- Ten opzichte van de ACTH-versie is bovendien een redactionele slag gemaakt op de brief door COMM.
- Bovendien zijn naar aanleiding van de steeds lopende gesprekken met VNG en SZW enkele tekstuele suggesties en wijzigingen aangebracht in de tekst over de brede ondersteuning.
- In de bijlagen vindt u naast een schone versie van de kabinetsreactie, ook een versie waarin de wijzigingen zijn bijgehouden ten opzichte van de versie die op 21 februari aan de ACTH is gezonden.
- Op 21 februari heeft u een advies met verbetervoorstellen vanuit het perspectief van ouders ontvangen van (onder meer) de Nationale Ombudsman. De Tweede Kamer heeft een afschrift van deze brief ontvangen. In de kabinetsreactie is gemeld dat dit advies is ontvangen en dat daar een separate reactie op zal volgen.
- Op 25 februari heeft een gesprek plaatsgevonden met de Oudercommissie, waarin de inhoud van de kabinetsreactie met ze is besproken. De Oudercommissie heeft veelvuldig aandacht gevraagd voor de rol van het ministerie bij de schadeafhandeling (meer op afstand komen). Ook heeft de Oudercommissie zich bijzonder kritisch uitgelaten over de brede ondersteuning; de dienstverlening door gemeenten wordt als slecht ervaren, er zijn wachtlijsten en onverklaarbare verschillen in de ondersteuning. De Oudercommissie is bijzonder kritisch over de aanscherping van de termijnen in de wetswijziging van 1 januari jl. Tot slot vindt de Oudercommissie dat er aanjagers met gezag moeten komen om de brede ondersteuning te verbeteren.

- De Oudercommissie komt met een eigenstandig advies. Daar zal separaat op worden gereageerd.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Op 27 maart heeft de Vaste Kamercommissie voor Financiën een debat gepland over de hersteloperatie. De 19e VGR en de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Van Dam zijn onderdeel van de beraadslaging.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



4-3 '25

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

**DG Toeslagen
Bureau DG**

Persoonsgegevens

nota

3e versie Kabinetsreactie Commissie Van Dam t.b.v.
RSD-T

Datum
3 maart 2025

Notanummer
2025-0000064950

Bijlagen
1. Kabinetsreactie
2. Aanbiedingsformulier

Aanleiding

Bijgaand ontvangt u een nieuwe versie van de kabinetsreactie ten behoeve van de bespreking ervan in de Raad Sociaal Domein – Toeslagen (RSD-T) op 11 maart. In deze versie is de aanpassing verwerkt die in het bestuurlijk overleg uit het bestuurlijk overleg met VNG en SZW over de brede ondersteuning.

Beslispunten

- Gaat u akkoord met verzending van bijgevoegde kabinetsreactie naar de RSD-T? Zo ja, dan wordt u verzocht om het bijgevoegde aanbiedingsformulier te ondertekenen
- Graag uw akkoord op openbaarmaking van deze nota, conform de beleidslijn actieve openbaarmaking.

akkoord

Kernpunten

- Op 3 maart heeft nog een Bestuurlijk Overleg plaatsgevonden met VNG en SZW over de brede ondersteuning. In dit overleg is gesproken over de kaders waar de komende maanden aan gewerkt zal worden en is ook de tekst uit de kabinetsreactie aan de orde gekomen.
- De VNG en SZW hebben daarop aangegeven een aanpassing te willen zien in de tekst over de budgettaire aspecten. In essentie wil de VNG zekerheid dat er dekking is voor de plannen van aanpak die gemeenten opstellen met ouders. We hebben met FEZ gewerkt aan een tekst die enerzijds deze duidelijkheid geeft, maar tegelijkertijd ook het belang en de urgentie uitstraalt voor het Rijk en VNG om met het oog op de budgettaire beheersbaarheid van de uitvoering van de brede ondersteuning te komen tot nieuwe kaders.
- De tekst die nu in de brief is opgenomen wordt nog afgestemd met IRF en VNG, maar we verwachten dat beiden kunnen instemmen met het resultaat.
- Vandaag (3 maart) heeft u een nieuwe versie van de kabinetsreactie ontvangen (DGH 64255). Uw reactie daarop is verwerkt in bijgaande versie van de kabinetsreactie.
- In de kabinetsreactie is het uitgangspunt nog altijd dat de uitwerking van de adviezen in beginsel past binnen het huidige budget van 11,7 mld.
- Na uw akkoord op deze versie, leggen wij de kabinetsreactie ook voor aan de minister voor akkoord voor verzending aan de RSD-T, die

kabinetsreactie zal begeleid gaan door een korte nota, die ingaat op het proces van de RSD-T en de budgettaire consequenties.

- We hebben ambtelijk bij het ministerie van AZ uitstel gevraagd voor aanlevering van de stukken aan de RSD-T. We verzoeken u, omwille van de tijd, alvast het aanbiedingsformulier te tekenen als u akkoord bent, zodat wij de stukken zo snel mogelijk bij de RSD-T kunnen aanleveren.

Toelichting

Proces RSD-T en MR

- Voor agendering in de MR is een bespreking nodig in een onderraad van de MR. Bij het aantreden van het nieuwe kabinet is besloten dit te doen via de Raad Sociaal Domein (RSD). Deze zal thematisch over Toeslagen en Herstel gaan, RSD-Toeslagen.
- De RSD - Toeslagen is op dinsdag 11 maart op het Catshuis. Vanuit Financiën zal

Persoonsgegevens

 meegaan als ambtelijke ondersteuning.
- Aanpassingen in de kabinetsreactie zijn daarna alleen mogelijk indien daar in de RSD-T expliciet mandaat voor wordt gevraagd. Mocht dit nodig zijn, dan zorgen we ervoor dat dit in de annotatie voor de staatssecretaris voor de RSD-T wordt opgenomen.
- Als het stuk door de RSD akkoord is bevonden, wordt het doorgeleid naar de MR. Daar wordt het besproken onder het agenda punt 'conclusies onderraden'.
- Na akkoord in de MR zal de kabinetsreactie op 14 maart verzonden worden naar de Staten-Generaal.

Communicatie

n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Op 27 maart heeft de Vaste Kamercommissie voor Financiën een debat gepland over de hersteloperatie. De 19^e VGR en de kabinetsreactie op het advies van de commissie Van Dam zijn onderdeel van de beraadslaging.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.



16-3-25

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
HEDEN

TER INFORMATIE TER VOORBEREIDING OP DEEPDIVE MAANDAG 10 MAART

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Dienst Toeslagen
UHT

Persoonsgegevens

nota

Versnelling en verbetering bezwaarproces-IB

Datum

7 maart 2025

Notanummer

2025-0000072343

Bijlagen

1. nota inzet BAC

Aanleiding

Aanstaande maandag 10 maart gaat u in Utrecht met UHT in gesprek over de stappen die ouders kunnen doorlopen in het herstelproces en de opties om het herstelproces te verbeteren en te versnellen. In aanloop naar deze 'deepdive' nemen we u in deze nota mee in de mogelijkheden die UHT ziet voor verbetering en versnelling in het bezwaarproces-IB in relatie tot de aanbevelingen van de spoedadviescommissie Van Dam. Ook beantwoorden we vragen die u heeft gesteld over de bezwaarbehandeling. We plaatsen versnellings- en verbetermaatregelen in het bredere perspectief van het uitvoeringsplan bezwaar-IB en actuele ontwikkelingen rondom het bezwaarproces. Dat geeft inzicht in de impact van de sturingsmogelijkheden in het bezwaarproces.

Inmiddels nota

met

langere

actueel

10m

deepdive

bevindingen

Kern

- In opvolging van de aanbevelingen van de spoedadviescommissie Van Dam heeft UHT de werkvoorraad van bezwaren tegen de integrale beoordeling (IB) nader geïnventariseerd op basis van data. Dat biedt evenals differentiatie op basis van bezwaargronden naar verwachting mogelijkheden voor een efficiëntere uitvoering, voor een betere triage en een passende behandelvolgorde.
- UHT is begonnen met een uitbreiding van de prioritering van bezwaren onder andere m.b.t. bezwaren tegen een IB-afwijzing. Ook wordt de bestaande voorrang voor ouders in een urgente situatie en de versnelling voor 'ernstig gedupeerden' opgenomen in een meer gestructureerd en transparant proces dat ook kan worden gebruikt voor de groep gezinnen die de regie kwijt zijn.
- De mogelijke positieve impact van verdere differentiatie en prioritering in termen van versnelling moet worden afgezet tegen het belang van de opvolging van rechterlijke beslistermijnen in het kader van beroepen niet tijdig beslissen (BNTB).
- Een nadere inventarisatie van de werkvoorraad op basis van bezwaargronden vereist een grotere beschikbaarheid van ouderdossiers. Bovendien moet de daarmee beoogde versnelling worden gerelateerd aan de behandelcapaciteit.
- In opvolging van de aanbevelingen van de spoedadviescommissie intensificeert UHT haar werkwijze om met ouders in bezwaar en beroep tot een passende aanpak te komen (responsiviteit). Daartoe worden in de komende tijd concrete maatregelen in gang gezet.

- UHT streeft ernaar om eind 2026 het laatste IB-bezwaar af te ronden. Dat streven staat ernstig onder druk, onder meer door de ontwikkelingen op het gebied van de wet DBA, als gevolg waarvan UHT rekening houdt met een vertraging van het bezwaarproces die kan oplopen tot 6-9 maanden. Over de verwachte impact wordt op u zo spoedig mogelijk nader geïnformeerd.
- Het bezwaarproces wordt gekenmerkt door een groot aantal variabelen en afhankelijkheden waarop UHT maximaal stuurt op basis van een uitvoeringsplan. Ook is het bezwaarproces een keten waarin de optimale snelheid alleen kan worden bereikt als alle schakels gelijke tred houden. Versnellingsmaatregelen moeten daarom altijd in de samenhang van het uitvoeringsplan worden afgewogen om ook beperkingen onder ogen te zien.
- Differentiatie en prioritering in de werkvoorraad en de intensivering van de responsiviteit van de behandeling hebben een nog onbekend versnellend effect. De verwachting is dat dergelijke maatregelen de einddatum niet in termen van maanden dichterbij brengen.
- Het gestandaardiseerde schikkingsvoorstel brengt momenteel de grootste versnelling teweeg. Andere factoren die de snelheid van de bezwaarafhandeling sterk kunnen beïnvloeden zijn de impact van de handhaving van de wet DBA en het aantal intrekkingen van IB-bezwaren in de SGH-route.

Toelichting

Einddatum bezwaarproces-IB

- Waar in deze nota wordt gesproken over het bezwaarproces, wordt bedoeld het bezwaarproces tegen de IB, omdat in dat proces de achterstanden het grootst zijn en de noodzaak om winst te behalen het hoogst. Bezwaren tegen aanvullende schade houden nauw verband met de inrichting van het nieuwe schadestelsel en bezwaren tegen andere regelingen kunnen in de regel tijdig worden beslist.
- Op 21 februari jl. wachtten er 8.039 bezwaren-IB op afronding. 2.639 IB-bezwaren zijn afgerond (met een beschikking of intrekking, al dan niet na het sluiten van een VSO). In 2024 zijn laatste bezwaren tegen de eerste toets afgerond. UHT verwacht in totaal circa 13.000 IB-bezwaren te ontvangen.
- De behandelvolgorde in bezwaar wordt vrijwel volledig bepaald door de opvolging van rechterlijke beslistermijnen.
- UHT stelt alles in het werk voor het bereiken van het kabinetsstreven om eind 2026 het laatste bezwaar-IB af te ronden, maar dat streven staat ernstig onder druk.
- Het bezwaarproces wordt gekenmerkt door een groot aantal variabelen en afhankelijkheden. Daarom monitort UHT voortdurend alle relevante data. UHT maakt daarbij gebruik van een dynamisch model. Daarin worden alle onderdelen van het proces en de (keten-)afhankelijkheden gevolgd en in verband gebracht met het streven om eind 2026 het laatste IB-bezwaar af te ronden. Aan de hand daarvan wordt gestuurd op de voortgang.
- Daarnaast herijkt UHT periodiek de diverse aannames in dat plan op grond van nieuwe ontwikkelingen en ervaringsgegevens. Dat kan resulteren in het bijstellen van doelen en prognoses.

- In het eind 2023 gefinaliseerde uitvoeringsplan werd vastgesteld dat het met een maximale opschaling en versnelling haalbaar zou zijn om uiterlijk in Q3 2027 alle bezwaren tegen de IB afgerond te hebben.
- Het kabinetsstreven is niettemin om eind 2026 het laatste bezwaar tegen de IB af te ronden. Daar is ook de Inspanning van UHT en de BAC op gericht.
- UHT heeft om die reden een groot aantal versnellingsmaatregelen in werking gezet. Daarnaast zijn in de loop der tijd aanvullende maatregelen onderzocht die om diverse politiek-bestuurlijke of juridische redenen niet zijn omarmd.
- Om eind 2026 het laatste IB-bezwaar af te ronden moet naast het uitvoeren van alle ingezette maatregelen - waaronder het gestandaardiseerd schikkingsvoorstel en hybride insourcing bij UHT en de BAC - worden beantwoord aan de normen en aannames die zijn opgenomen in het uitvoeringsplan. Samen met aanvullende versnellingsmaatregelen is dat het instrumentarium om koers te houden richting de einddatum. Het betreft onder meer:
 - De instroom van bezwaren in de tijd (primaire beschikkingen x bezwaarpercentage). Het bezwaarpercentage daalt;
 - Opschaling en behoud van medewerkers;
 - Inwerktijd;
 - Het productief percentage;
 - De gemiddelde behandeltijd;
 - Het percentage bezwaren dat wordt afgerond met en zonder advisering door de BAC;
 - Het percentage intrekkingen;
 - De beschikbaarheid van (gelakte) dossiers;
 - De beschikbaarheid van LIC-overzichten.
- De eerst haalbare einddatum bezwaar-IB is primair afhankelijk van het moment waarop de laatste IB-beschikking wordt afgegeven. UHT verwacht eind 2025 het laatste besluit op de integrale beoordeling te nemen. De bezwaartermijn bedraagt 16 weken. De beslistermijn bedraagt 6+6 weken (12 weken) of 12 + 6 weken (18 weken) in geval van inzet van de BAC. Het is onzeker wat op dat moment de gemiddelde c.q. uiterste behandeltijd van een bezwaar zal zijn. Vaststaat dat de behandeltijd meerdere weken betreft, mede bepaald door het eventueel bieden van gelegenheid tot het aanvullen van gronden, het inplannen en voeren van een hoorgesprek, plus eventuele advisering door de BAC, inclusief hoorzitting.
- Daar komt bij dat de actuele prognose is dat UHT eind 2025 nog een flinke werkvoorraad/achterstand aan bezwaren heeft waardoor de doorlooptijd wordt verlengd met de wachttijd tot het moment dat met de inhoudelijke behandeling een aanvang kan worden genomen.
- Een en ander betekent dat het - ook indien het bezwaarproces nog verder wordt versneld - realistisch is dat het laatste bezwaar-IB niet eerder dan eind 2026 kan worden afgerond.
- Vertraging op een onderdeel in het bezwaarproces kan in sommige gevallen worden gecompenseerd door versnelling elders. Echter: het bezwaarproces is een keten. De optimale snelheid kan alleen worden gehaald als het UHT-onderdeel dat dossiers samenstelt, CAP (voor de LIC-overzichten), de BAC en UHT gelijke tred houden. Daarom stuurt UHT op de gehele keten.

- Het uitvoeringsplan van de BAC bijvoorbeeld is om die reden afgestemd op dat van UHT.
- Enkele aannames die bepalend zijn voor de einddatum van het bezwaarproces staan op dit moment onder druk:
 - De beschikbaarheid van voldoende personeel, behoud van kennis, opleidings- en sturingscapaciteit door ontwikkelingen als gevolg van de handhaving van de Wet DBA. U wordt op korte termijn nader geïnformeerd over de impact van handhaving van de wet DBA op het bezwaarproces. Ondanks de inzet van mitigerende maatregelen is de verwachting dat moet worden gerekend met een vertraging voor het bezwaarproces-IB van 6-9 maanden.
 - Intrekkingen van IB-bezwaren in de SGH-route hebben een grote impact op de werkvoorraad bezwaar-IB. In het uitvoeringsplan is de aanname gehanteerd dat 6% van de bezwaren-IB wordt ingetrokken in de SGH-route. Het aantal afrondingen door SGH – en dientengevolge het aantal intrekkingen – blijft daarbij tot op heden achter.
- Als gevolg van bovengenoemde ontwikkelingen dreigt het streven 'eind 2026' uit het zicht te verdwijnen, omdat naar verwachting achterstanden ten opzichte van het uitvoeringsplan zullen worden opgelopen die niet meer tijdig ingehaald kunnen worden.
- Daarnaast staan het productief percentage en de gemiddelde behandeltijd onder druk en blijft het aantal reguliere intrekkingen (o.a. middels het sluiten van een VSO in mediation) achter bij interne doelstellingen. UHT verwacht deze achterstand met o.a. een betere sturing geleidelijk in te lopen.
- De Impact van het geheel aan maatregelen en ontwikkelingen die versnellend of remmend kunnen werken op de voortgang van de bezwaarafhandeling wordt betrokken in een periodieke herijking van het uitvoeringsplan bezwaar.
- Die herijking wordt op korte termijn verricht en wel zodra er definitief duidelijkheid bestaat over onder meer de wijze waarop opvolging wordt gegeven aan de aanbevelingen van de spoedadviescommissie Van Dam (o.a. ten aanzien van dossierversprekking en de opdracht van de BAC) en over ontwikkelingen rondom de handhaving van de Wet DBA.
- Op basis van uw aanwijzingen worden in de herijking voorts de verwachte effecten in termen van versnelling van maatregelen die in deze nota worden besproken nader doorgerekend. Ook eventuele keuzes die u maakt ten aanzien van aanvullende versnellingsmaatregelen worden doorgerekend.
- Op basis van de herijking kan worden vastgesteld waar de uitvoering van het bezwaarproces staat ten opzichte van het streven 'eind 2026' en of aanvullende maatregelen vereist zijn om eind 2026 of eerder klaar te zijn met het bezwaarproces.

BNTB, behandelvolgorde en versnelling

- De behandelvolgorde in bezwaar-IB wordt op dit moment vrijwel volledig bepaald door de opvolging van rechterlijke beslistermijnen. Om de oudste bezwaren waarbij geen beroep niet tijdig beslissen (BNTB) is ingediend niet eindeloos onderop de stapel te laten, wordt daarnaast een klein gedeelte van de capaciteit ingezet om first-in-first-out (fif) te werken. Verder krijgen bezwaarmakers voorrang in geval van urgentie.

- UHT legt de laatste hand aan een plan van aanpak voor een proces om bezwaren van 'ernstig gedupeerden' sneller te kunnen afronden. Dat sluit aan op de werkwijze die al wordt gevolgd in het kader van de IB en is ook geschikt om 'gezinnen die de regie kwijt zijn' zoals bedoeld door de spoedadviescommissie sneller te kunnen helpen. Tegelijkertijd wordt ook de voorrang in bezwaar voor ouders in urgente situaties nader gestructureerd en transparant gemaakt.
- UHT ziet mogelijkheden om daarnaast bezwaren op andere wijze te prioriteren op basis van kenmerken of bezwaargronden.
- Daarbij moet onder ogen worden gezien dat het prioriteren van (groepen) ouders/bezwaarmakers – behoudens wanneer de behandelcapaciteit kan worden vergroot – altijd ten koste gaat van de capaciteit om opvolging te geven aan rechterlijke beslistermijnen.
- Hoewel aan rechterlijke beslistermijnen op dit moment niet onverwijld opvolging kan worden gegeven, sorteert het indienen van BNTB uiteindelijk wel het door de wetgever met de dwangsomregeling beoogde effect: het fungeert als prikkel voor het bestuursorgaan om snel(ler) een besluit te nemen. Ouders die een BNTB indienen komen daadwerkelijk eerder aan de beurt.
- Het niet benutten van een deel van de capaciteit om rechterlijke beslistermijnen op te volgen, doet afbreuk aan het gezag dat de uitvoerende macht toekent aan rechterlijke uitspraken. Het slaat daarnaast ouders een wapen uit handen – of ontnemt aan dat wapen (verder) de kracht – jegens de overheid die niet tijdig op hun bezwaar beslist.
- Daar komt bij dat het aantal BNTB's inzake bezwaar-IB nu al de behandelcapaciteit van UHT overstijgt, waardoor rechterlijke beslistermijnen vaak niet worden gehaald en ouders/gemachtigden vaak opvolgende BNTB's indienen. Daaraan worden door de rechtbank normaliter hogere dwangsommen worden verbonden. Dat betekent dat indien een (groter) gedeelte van de rechterlijke beslistermijnen niet wordt opgevolgd, het aantal opvolgende BNTB's mogelijk verder zal toenemen en het bedrag aan verbeurde dwangsommen zal stijgen.
- Daar staat tegenover dat het prioriteren van bezwaren ook een dempend effect kan hebben op het aantal ingediende BNTB's. Waar nu nog het indienen van BNTB voor vrijwel alle ouders de meest directe weg is om aan de beurt te komen, kunnen in geval van differentiatie mogelijk groepen ouders voor eerdere behandeling in aanmerking komen die zich tot dan toe genoodzaakt zouden hebben gezien om een BNTB in te dienen. Zekerheden over het effect van deprioriteren van BNTB op de instroom van nieuwe BNTB zijn bij gebrek aan ervaringsgegevens helaas niet te geven.
- Genoemde negatieve consequenties van het deprioriteren van BNTB moeten worden afgewogen tegen de verwachte positieve effecten van het differentiëren naar de aard van bezwaren op de gehele werkvoorraad en de versnelling van het volledige bezwaarproces. De uitkomst van de weging moet ook worden aangevoerd in het inhoudelijke verweer dat UHT voert in BNTB-zaken.
- Op korte termijn wordt de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State inzake BNTB verwacht. Het is raadzaam om eventuele maatregelen die raken aan BNTB te zijner tijd te bezien in het licht van die uitspraak.

Differentiëren naar de aard van bezwaren

- De spoedadviescommissie adviseert UHT en de BAC om zo spoedig mogelijk te komen tot een inventarisatie van de wachtstapel aan bezwaren.
- Een nadere inventarisatie van de werkvoorraad bezwaar-IB op basis van data biedt aanknopingspunten voor differentiatie, triage en prioritering.
- Er zijn 27 bezwaren in de categorie 'geen-kind-geen-KOT' geïdentificeerd. De behandeling daarvan is door UHT met prioriteit opgepakt. Het versnellingseffect hiervan op het gehele bezwaarproces is nihil. Wel wordt voorkomen dat bezwaren van burgers die op voorhand weinig kans maken als gedupeerde te worden aangemerkt lang in het proces blijven, inclusief kans op BNTB.
- Circa 2.200 van de ruim 8.100 bezwaren in de werkvoorraad betreffen bezwaren tegen een afwijzende IB-beschikking. Deze zaken kunnen worden geprioriteerd door UHT en BAC vanuit de overweging van de spoedadviescommissie dat de hoogste prioriteit heeft of iemand gedupeerd is. UHT heeft een begin gemaakt met het prioriteren van bezwaren tegen een negatieve IB-beschikking door één team zich daarop toe te laten leggen. Met u is daarnaast reeds de optie besproken om aan de BAC enkel nog zaken voor te leggen waarbij het vooral gaat om de vraag of de overheid onrechtmatigheid erkent.
- In de werkvoorraad bevinden zich circa 1.100 IB-bezwaren in de categorie '30K ruim voldoende'. Het betreft bezwaren tegen een IB met een surplus van €10.000,- of meer. In deze zaken is in zijn algemeenheid de kans kleiner dat bezwaar in financieel opzicht lonend is. Het uitlichten van deze doelgroep en met deze ouders/gemachtigden het gesprek in een vroeg stadium het gesprek aangaan over de merites van het bezwaar, zou in theorie een zeeffunctie kunnen vervullen. Daar staat tegenover dat een grote meerderheid van de ouders zich door gemachtigden laat vertegenwoordigen en dat in relatief veel gevallen gemachtigden het gesprek met UHT afhouden. Onderzocht wordt of het clusteren van soortgelijke zaken per gemachtigde een ingang is richting een efficiëntere afdoening van zaken. Het is niet mogelijk om de daarmee beoogde te versnelling te kwantificeren. Mogelijk zou een deel van deze groep ouders sneller en passender geholpen zijn met het aanbod van een nieuw gestandaardiseerd schikkingsvoorstel.
- UHT kijkt daarnaast of andere groepen bezwaarmakers kunnen worden geïdentificeerd waarbij differentiatie en standaardisering kansen biedt voor een efficiëntere bezwaarbehandeling. In dat kader kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een onderscheid tussen MIB- en RIB-bezwaren of de bezwaren van ouders met een IB van meer dan €30.000,- en die over meerdere toeslagjaren gedupeerd zijn.
- In het kader van efficiëntie en servicegerichtheid is de behandeling van bezwaren die zijn ingediend door drie in Rotterdam gevestigde advocatenkantoren die veel ouders vertegenwoordigen, geconcentreerd bij het bezwarenteam van UHT in Rotterdam.
- In het kader van specialisatie en efficiëntie is de behandeling van het gestandaardiseerd schikkingsvoorstel bij één team ondergebracht (team Leeuwarden).
- UHT ziet daarnaast mogelijkheden voor een bredere inventarisatie van de werkvoorraad op basis van bezwaargronden. Een daarbij is dat er voor

veel bezwaren in de werkvoorraad nog geen ouderdossier is. Deze dossiers moeten nog worden samengesteld. Veel bezwaren zijn ingediend zonder dat de indiener de beschikking had over het ouderdossier. Mede om die reden worden aanvankelijk vaak nog geen (volledige) gronden aangeleverd.

- Om op zeer korte termijn alle ouderdossiers voor bezwaren te verstrekken is fors meer capaciteit nodig. Die is nu niet beschikbaar. Aan u wordt een beslisnota voorgelegd met mogelijke maatregelen inzake dossierverstrekking. De uitkomst van de weging waar eventuele aanvullende capaciteit kan worden ingezet - in de primaire- en/of de bezwaarfase - bepaalt vervolgens of in de bezwaarfase een grotere beschikbaarheid van ouderdossiers kan worden gerealiseerd. Indieners hebben het recht op grond van het ouderdossier hun (volledige) gronden te bepalen. Gemachtigden geven ook aan dat dit dossier daarvoor nodig is. Omdat inventarisatie van de wachtstapel grotendeels afhankelijk is van de analyse van de bezwaargronden, kan die volledige inventarisatie daarom ook niet op korte termijn plaatsvinden.
- Inventariseren levert alleen effect op als daar vervolgacties aan gekoppeld kunnen worden. Daarbij is er opschaling nodig van de screeningscapaciteit om gronden te beoordelen, te bezien op relevante vervolgacties en toebedeling aan behandelaren.
- De verwachting is dat uitsplitsingen naar de aard van bezwaren en/of bezwaargronden op termijn tot tijdswinst kunnen leiden als gevolg van standaardisatie. Die tijdswinst in relatie tot het streven 'eind 2026' is op dit moment niet exact te kwantificeren, maar moet niet worden overschat.
- Iedere aanpassing in het proces gaat aanvankelijk ook met tijdverlies gepaard. De aanpassingen moeten bovendien in een relatief kort tijdsbestek in 2025 en 2026 effect sorteren en zijn mede afhankelijk van een vergroting van de beschikbaarheid van ouderdossiers in die periode. Daar komt bij dat ontwikkelingen omtrent de wet DBA effect kunnen hebben op de beschikbare capaciteit voor procesaanpassingen- en verbeteringen.
- Versnelling van het proces als gevolg van een inventarisatie van de werkvoorraad, triage en standaardisatie zijn verder voor een belangrijk deel afhankelijk van de mate waarin vervolgens de inhoudelijke bezwaarbehandeling ter hand kan worden genomen. Zij is daarmee afhankelijk van schaarse behandelcapaciteit die eveneens onder druk staat als gevolg van de ontwikkelingen omtrent de wet DBA.
- Om bovengenoemde redenen is de verwachting op voorhand dat versnelling ten opzichte van de einddatum eerder in termen van weken dan van maanden zal kunnen worden uitgedrukt.
- Een belangrijke differentiatie die nog niet volledig kan worden geëffectueerd is die naar bezwaren van ouders van wie wel of niet een verzoek om aanvullende compensatie voor aanvullende schade in behandeling is bij SGH. Om het verrichten van dubbel werk te voorkomen is het geboden dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de werkvoorraden en UHT niet onnodig bezwaren oppakt die als gevolg van de behandeling bij SGH middels een VSO kort daarna worden ingetrokken. In dat kader is het van belang om goede afspraken te maken met SGH.

Passende aanpak / responsieve bezwaarbehandeling

- De spoedadviescommissie beveelt aan om in geval van bezwaren waar sprake is van een duidelijke of aannemelijke fout een wijzigingsbesluit te nemen op basis van ruimhartigheid.
- De commissie plaatst een dergelijke benadering in het bredere kader van de responsieve overheid en overweegt dat medewerkers van UHT die met gedupeerden in gesprek gaan, ook het mandaat moeten hebben, ervaren en gebruiken dat nodig is om zaken al af te handelen zonder dat alles eerst afgestemd hoeft te worden in de ambtelijke lijn.
- UHT deelt het oordeel van de commissie dat veel zaken in onderling overleg kunnen worden opgelost waardoor bezwaar niet nodig is en de BAC kan worden ontlast.
- Een beperking is ook hier dat veel gemachtigden het gesprek met UHT afhouden, onder andere omdat zij er vaak op zijn gericht om het bezwaar voor te leggen aan de BAC. Naast eigenlijke argumenten kunnen daarbij motieven meespelen die een onnodige gang naar de BAC kunnen opleveren en voor UHT een belemmering vormen om met ouder/gemachtigde aan het begin van de inhoudelijke behandeling tot een passende oplossing te komen, zoals ook de BAC bepleit. De mogelijkheden om tot een passende aanpak te komen moeten dan ook worden gezien in samenhang met de opdracht van de BAC. Factoren die een rol spelen zijn:
 - Dat de formulering van opdracht van de BAC in haar instellingsregeling veel ruimte laat om zaken voor te leggen aan de commissie (voorleggen, tenzij);
 - Dat de BAC publiekelijk meedeelt dat de rechten van ouders en emotioneel herstel bij haar beter geborgd zijn dan bij UHT;
 - Dat voorleggen aan de BAC een verlenging van de doorlooptijd betekent waarvan een perverse prikkel kan uitgaan in het kader van BNTB.
- UHT heeft haar bezwaarproces responsief ingericht vanaf het moment dat door een wijziging van de instellingsregeling van de BAC in oktober 2023 de aanvang van de inhoudelijke behandeling verschoof van de BAC naar UHT. Daarbij wordt ook ingezet op tegemoetkoming door herziening bij duidelijke of aannemelijke fouten. Ervaring leert dat dit niet leidt tot het intrekken van bezwaren, omdat bezwaren veelal niet enkel zien op duidelijke en aannemelijke fouten. Ook de eerder genoemde beperkingen kunnen hierbij een rol spelen.
- De werkwijze om met ouders te komen tot een passende aanpak wordt de komende tijd in het kader van alle vervolgpacten bij UHT (dus breder dan bezwaar-IB) geïntensiveerd en daarmee structureel ingebed in de uitvoering. De komende maanden wordt ingezet – op basis van een plan van aanpak – op het (verder) toerusten van medewerkers om via de passende aanpak te werken (als grondhouding). Het gaat daarbij om de ruimte voor medewerkers om op maat closure te bereiken met ouders. Dit ziet toe op het bevorderen van de *soft skills* door opleiding, *coaching on the job*, intervisie alsook op het mandaat van medewerkers.
- Kernprincipes hierbij zijn: begrijpelijkheid voor de ouder, transparantie, verbondenheid, pro-activiteit, rechtvaardigheid en het streven naar impact. Passend werken binnen de bezwaar- en beroepsafhandeling heeft als doel om het gevoel van erkenning en het herstel te verbeteren. Dit wordt gedaan door zo snel mogelijk het goede gesprek met ouders én gemachtigden te voeren. In dit gesprek staat het luisteren, vragen stellen,

erkenning geven, bezien welke route passend is (menselijke maat) en het in gezamenlijkheid bekijken hoe tot een oplossing kan worden gekomen (maatwerk) centraal. Vanuit deze gezamenlijkheid ontstaat het gevoel van 'closure'.

- Elke medewerker krijgt een mandaat om tot een vergelijk te komen met ouder/gemachtigde indien de passende aanpak in het individuele geval om financiële ruimte vraagt. Medewerkers krijgen daartoe heldere instructies. Zij documenteren de gemaakte keuzes. Indien de passende aanpak vraagt om de inzet van een bedrag dat het mandaat overstijgt, kan een medewerker in afstemming met haar of zijn afdelingshoofd meer speelruimte krijgen.
- Op dit moment wordt de opdracht beschreven voor - in eerste instantie - twee coaches die vier dagen per week op de werkvloer rondlopen. Zij coachen een deel van de collega's die al over enige relevante vaardigheden of ervaring beschikken. Zij vormen een 'koplopersgroep'. Zij sluiten aan bij team- en afdelingsoverleggen om te delen, te leren, te enthousiasmeren en om behoeften ophalen ter verduidelijking/verdieping. Waar nodig trainen zij ook teamleiders, podco's en VTA's om de grondhouding passende aanpak te omarmen, te begrijpen en uit te dragen.
- Vóór de zomer worden aan medewerkers opleidingen aangeboden op het gebied van passende aanpak. De aandacht richt zich daarbij op bestaande trainingen door voormalig rechters van onder andere de Centrale Raad van Beroep, onder wie Antoinette Schaap, tevens een van de voorzitters van de BAC. Daarnaast wordt voor elke afdeling een startconferentie georganiseerd met een enthousiasmerend/inspirerend en een praktisch-inhoudelijk deel. Periodiek zullen daarnaast externe sprekers hun ervaring op het gebied van de responsieve overheid delen met de UHT-medewerkers.
- Onderzoek naar ervaringen bij andere overheidsorganisaties laat zien dat 'de passende aanpak' bijdraagt aan een betere en snellere afhandeling van bezwaren en vermindering van beroepen doordat bezwaarmakers zich gehoord, gezien en begrepen voelen. Op voorhand is niet met zekerheid te zeggen tot welke concrete resultaten de structurele inbedding van de passende aanpak zal leiden. Het ligt voor de hand dat naarmate vertrouwen groeit, bezwaren sneller afgedaan kunnen worden, er meer bezwaren worden ingetrokken en minder ouders de noodzaak zullen ervaren om in beroep te gaan. Er zijn indicatoren vastgesteld om de voortgang op het gebied van ouderbeleving en het aantal passende oplossingen te monitoren. Ook voor de passende aanpak geldt dat de versnelling in relatie tot de einddatum niet kan worden gekwantificeerd.
- Op korte termijn wordt een bijeenkomst georganiseerd met gemachtigden om te spreken over de passende aanpak, om input op te halen en om draagvlak te creëren.

Schikkingsvoorstel

- Stand van zaken gestandaardiseerd schikkingsvoorstel per 4 maart 2025:
 - 4.080 brieven verstuurd
 - 1.465 interesses
 - 1.253 VSO's verstuurd
 - 979 VSO's getekend

- Tot op heden heeft 24% van de ouders in de doelgroep (erkend gedupeerd; bezwaar-IB ingediend vóór 1 juni 2025 bezwaar-IB ingediend en op 1 september 2024 nog geen beslissing op bezwaar ontvangen) het schikkingsvoorstel van €5.000,- geaccepteerd.
- Van 2.400 ouders is nog onduidelijk hoe zij reageren op het schikkingsvoorstel. Op basis van de respons tot op heden is dat minimaal 25% positief zal reageren. Dat betekent dat UHT rekent met de verwachting van 2.036 getekende VSO's op een populatie van 4.800 ouders. Daarmee is de verwachte positieve respons 42%.
- Het schikkingsbedrag is tevoren nauwkeurig berekend en afgewogen teneinde een goede balans te vinden tussen aantrekkelijkheid van het voorstel en overcompensatie. De hoge adoptiegraad is een indicatie dat het bedrag tegemoetkomt aan het financieel belang van ouders bij het bezwaar. Daarnaast speelt mee dat ouders tot een afsluiting willen komen en gemachtigden hun caseload willen verkleinen. Het schikkingsvoorstel voorziet daarmee in een behoefte.
- Het schikkingsvoorstel is veruit de grootste versneller in het bezwaarproces. Verschil met het individueel schikken is dat het gestandaardiseerde schikkingsvoorstel ook kan worden gedaan in zaken waarin nog géén individuele behandelaar is toegekend en daarmee een veel breder bereik kent. Het bespaart capaciteit bij de bezwaarafdeling van UHT, bij de BAC en – als gevolg van finale kwijting – bij de afdeling beroep van UHT en bij de rechtspraak. Daardoor kunnen andere ouders eerder worden geholpen. Het is ook een besparing op de capaciteit voor de vervaardiging van ouderdossiers, omdat een deel van de ouders die het schikkingsvoorstel heeft geaccepteerd nog geen ouderdossier had ontvangen en dat ook niet heeft opgevraagd.
- Het schikkingsvoorstel bespaart uitvoeringskosten en dwangsommen. Er gaat minder geld naar de uitvoering en meer geld naar gedupeerde ouders.
- We bespreken graag met u de merites van het schikken in bezwaar middels individuele en gestandaardiseerde schikkingsvoorstellen.

Uw mondelinge vragen:

Waarom is er geen volledig inzicht in de bezwaargronden? Welke zijn die?

- De backoffice registreert bezwaargronden, maar dat levert geen compleet beeld op van alle bezwaargronden die worden aangevoerd. We presenteren u maandag een nadere inventarisatie van bezwaargronden op basis van de thans beschikbare gegevens.
- Dat komt doordat bezwaren in veel gevallen beginnen als (quasi) pro-forma bezwaar en er meer gronden worden aangevoerd naarmate het proces vordert. Bijvoorbeeld volgend op de verstrekking van het dossier. Ouders hebben de kans om op basis van het dossier hun bezwaargronden aan te vullen, binnen een termijn van vier weken. Maar ouders houden daarna de mogelijkheid op grond van de Awb hun gronden aan te vullen. Veel ouders maken daar ook gebruik van, vaak tot kort voor of ook tijdens de hoorzitting.
- Een sterke prikkel om eerder gronden aan te voeren ontbreekt op dit moment.

Mogelijkheden om bezwaren direct af te wijzen bij niet ontvankelijkheid of niet voldoen aan vormvereisten?

- In de praktijk blijkt dat bezwaren niet of heel zelden niet-ontvankelijk zijn vanwege het ontbreken van gronden of het niet voldoen aan vormvereisten. De meeste ouders laten zich bijstaan door professionele gemachtigden, die weten aan welke eisen een bezwaar moet voldoen.
- Het is wezenlijk om te sturen op de voortgang van het bezwaarproces. Daarom zijn in het Beleid procesrecht herstel toeslagen beleidsregels opgenomen die sturen op de voortgang mogelijk maken. In die beleidsregels wordt duidelijkheid geboden over:
 - De bevoegdheid tot het niet-ontvankelijk verklaren van bezwaren (artikel 3.3)
 - De termijnen die worden geboden om gronden aan te vullen of om hoorzittingen te plannen en eventueel uitstel te verlenen.

Hoeveel mensen gaan in bezwaar alleen om hun dossier te krijgen?

- Het niet ontvangen van het dossier is een veel voorkomende bezwaargrond. Het komt echter maar sporadisch voor dat het de enige bezwaargrond is.
- Verstrekking van het dossier in de bezwaarfase leidt maar in een beperkt aantal gevallen tot intrekking van het bezwaar.
- Daarbij is van belang dat ouders niet als bezwaargrond om een dossier hoeven te vragen, alle ouders krijgen de gelegenheid op basis van een dossier bezwaargronden aan te voeren. Veel vaker hebben ouders ook andere gronden die zij handhaven of wordt het bezwaar op basis van het dossier aangevuld.
- Het is op voorhand om die reden ook allerminst zeker dat standaard verstrekking van het dossier in de IB-fase leidt tot een daling van het bezwaarpercentage. Er moet ook rekening worden gehouden met de kans dat de inhoud van het dossier aanleiding geeft om in bezwaar te gaan, zoals verstrekking van het dossier in de bezwaarfase vaak aanleiding geeft tot het aanvullen van gronden. Wel kan standaard vroegtijdige verstrekking van het dossier bijdragen aan het in een eerdere fase kunnen vaststellen van de bezwaargronden.

Is dossierverstrekking een belemmering of vertraging in de bezwaarafhandeling?

- Of en welk effect het eerder verstrekken van dossiers heeft op het bezwaarpercentage is onbekend. Dit kan positief zijn, negatief of neutraal. Wel weten we dat er tientallen bezwaarmakers zijn die na het ontvangen van het dossier het bezwaar in hebben getrokken. Het overgrote deel vult de gronden aan na ontvangst van het dossier.
- Ook als alle ouderdossiers verstrekt zijn is het de vraag of bezwaarafhandeling sneller gaat omdat deze afhankelijk is van de behandelcapaciteit van bezwaar zelf. Als dossiers eerder worden aangeleverd kunnen we wel beter prioriteren en triëren.
- Er zijn op dit moment op zichzelf voldoende dossiers op voorraad afgezet tegen de capaciteit van bezwaarbehandelaren om een bezwaar op te pakken of voor de BAC om te komen tot een hoorzitting of een advies.
- In de prognose voor dossiers is ook rekening gehouden met een toenemende vraag naar ouderdossiers in bezwaar, we houden er rekening mee dat die prognose verder naar boven toe moeten worden bijgesteld.
- Het aan de voorkant kunnen detecteren en prioriteren van typen bezwaren vraagt om een nog veel bredere beschikbaarheid van dossiers.
- De beschikbaarheid van dossiers is essentieel om bezwaren aan de hand van de gronden goed te kunnen triëren. Uit een pilot in het kader van

responsief behandelen van bezwaar komt naar voren dat zonder dossier maar heel beperkt zicht bestaat op waar het geschil in bezwaar zich op richt.

Wanneer beginnen beslistermijnen op bezwaar te lopen en onder welke omstandigheden worden die verschoven?

- Er wordt op dit moment in de regel niet gestuurd op het opschorten van de beslistermijn, vanuit de inschatting dat hiermee slechts beperkt winst te behalen valt. De wettelijke bezwaartermijn is immers 12-18 weken (zonder dan wel met inzet van de BAC), die ingaat na zes weken (tenzij er pas later bezwaar wordt gemaakt, dan is het moment van indienen bezwaar bepalend).¹ Dit terwijl de doorlooptijd in bezwaar gemiddeld 81 weken is.
- Een beperkt deel van die periode zou te overbruggen zijn door van ouders die in verzuim zijn de wettelijke beslistermijn op te schorten, bijvoorbeeld voor een termijn van vier weken te bieden om op basis van het dossier gronden aan te voeren. Dat zou onveranderd laten dat bezwaren beperkte tijd later uit de termijn lopen, waarbij de duur van de opschorting sowieso is gemaximeerd tot het moment dat ouders gronden aanvoeren.
- Andere redenen waarom opschorting geen of beperkt soelaas biedt zijn:
 - Gelet op de achterstanden bij bezwaar en de voorrang voor BNTB-dossiers, zijn beslistermijnen veelal al verstreken op het moment dat een dossier wordt verstrekt. Een verstreken termijn kan niet meer worden opgeschort.
 - Het komt regelmatig voor dat bezwaren geen zuivere pro forma bezwaren zijn zonder gronden, maar dat er al wel één of enkele gronden zijn aangevoerd. Een bezwaar voldoet in dat geval op zich aan de wettelijke vereisten, zodat de termijn niet kan worden opgeschort.
 - Het leidt tot (beperkte) aanvullende administratieve lasten om het opschorten administratief en juridisch houdbaar in te regelen. De werklast bij de backoffice is al hoog, zodat ook beperkte aanvullende lasten impact hebben op het proces.

Komt het voor dat meerdere bezwaren van één ouder tegen meerdere beschikkingen – bijvoorbeeld met betrekking tot uiteenlopende toeslagjaren – separaat – en niet gebundeld – worden behandeld?

- Dit kan voorkomen, bijvoorbeeld doordat eerste toets bezwaren eerder worden ingediend en sneller behandeld kunnen worden dan bezwaren tegen de integrale beoordeling.
- In het verleden kwam het voor dat ouders meerdere IB-beschikkingen kregen met betrekking tot verscheidene toeslagjaren of compensatieregelingen. In de regel lukt het om dan procedures gevoegd te behandelen, tenzij ze in tijd te veel uit elkaar lopen.
- Daarnaast komt het voor dat in bezwaar een beroep wordt gedaan op extra toeslagenjaren. De inspanningen zijn er op gericht om ook in die situatie tot gevoegde afhandeling te komen, maar dit lukt niet altijd. Bijvoorbeeld als pas laat in de procedure een beroep op extra jaren wordt gedaan of dat pas laat wordt onderkend.
- Er is wel ingezet op maatregelen om dit zoveel mogelijk te voorkomen:
 - werkwijze is om vroegtijdig bezwaargronden te scannen op extra jaren wordt gedaan, zodat ze meegenomen kunnen worden in de afhandeling;

¹ Artikel 6.10a Wht

- Afspraak met KOT is dat extra jaren voortvarend worden behandeld.
- Er is contact met werkgroep advocaten over de beoordeling van extra jaren. Er wordt een gesprek gepland met de werkgroep waarin de huidige maatregelen worden toegelicht. Dan zal ook worden stilgestaan of en hoe dit proces verder kan worden geoptimaliseerd, zowel vanuit het oogpunt van UHT (vroegtijdig beoordelen) als vanuit het oogpunt van de advocatuur (vroegtijdig aanvoeren gronden).

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Er is veel politiek-bestuurlijke aandacht voor het bezwaarproces en de achterstanden. Dat komt ook tot uitdrukking in de aanbevelingen van de commissie van Dam en de opvolging van die aanbevelingen.

In kaderdebatten en recent ook weer in de feitelijke vragen naar aanleiding van de 19e voortgangsrapportage blijkt ook de gerichte aandacht voor verschillende aspecten van het bezwaarproces: het versnellen van het bezwaarproces, de rol van de BAC, het verbeuren van dwangsommen, het handhaven van termijnen.

In de 19e voortgangsrapportage en de feitelijke vragen komen twee moties aan de orde:

- de motie Flach c.s., die de regering verzoekt te bezien of en hoe het openen van meer fysieke locaties verspreid over het land, zeker voor het afhandelen van bezwaren, kan bijdragen aan het versnellen van de hersteloperatie.
- de motie Stultiens over het zeer coulant en ruimhartig om te gaan met bezwaren die toch buiten de nieuwe termijn van zestien weken worden ingediend en daarbij rekening te houden met het doenvermogen van de ouders

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

- Omdat bekendheid van de enkele suggestie van een tweede schikkingsvoorstel al een aanzuigende werking kan hebben op het bezwaarproces, is uiterste vertrouwelijkheid rondom het onderwerp geboden. Daarom betreft dit informatie die niet openbaar gemaakt kan worden.
- UHT ziet in een tweede gestandaardiseerd schikkingsvoorstel een van de meest effectieve wijzen om het bezwaarproces te versnellen.
- Sinds 1 juni 2024 heeft UHT 2.400 bezwaren van ouders ontvangen met een positieve IB-beschikking, ouders met een IB-beschikking van na deze datum komen nu niet in aanmerking voor een gestandaardiseerd schikkingsvoorstel. Dit aantal loopt nog op. Uitgaande van een adoptiegraad van 42% is de aanname dat 1.000 van deze ouders een gestandaardiseerd schikkingsvoorstel zouden accepteren.
- Idealiter behandelt UHT ieder bezwaar van ouder inhoudelijk. Toch geeft UHT in overweging om een tweede vrijblijvend en gestandaardiseerd schikkingsvoorstel te doen aan bovengenoemde groep ouders. Daarmee kan op snelle wijze aan de behoefte van veel ouders worden voldaan waardoor ook andere ouders eerder kunnen worden geholpen. Het is naar verwachting het meest effectieve middel om de einddatum naar voren te halen.



TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

*nieuwe
versie
11-3-25*

DG Toeslagen
Strategie, Recht en Beleid

Persoonsgegevens

nota

Besluit t.a.v. ~~ongelakt verstrekken dossiers~~
*niet standaard
laten, eerst
belangenafweging*

Datum
10 maart 2025

Notanummer
2025-0000074526

Bijlagen

1. Nota ongelakt verstrekken
- 1a. Ambtelijke analyse
2. Nota januari cte vdam
3. Advies landsadvocaat
4. Kernpunten gesprek AP
5. Lakinstructie huidige proces
6. Mailprocedure

Aanleiding

De commissie Van Dam heeft geadviseerd om dossiers ongelakt te verstrekken aan advocaten. De kabinetsreactie op dit rapport is voorzien voor vrijdag 14 maart as. Het advies van commissie raakt aan vragen waar diverse stakeholders vanuit hun rol en verantwoordelijkheden een opvatting over hebben. Om een reactie op deze aanbeveling van de commissie op te nemen ontvangt u hierbij een beslislnota. UHT heeft de afgelopen weken gewerkt aan de voorbereidingen om dossiers versneld te toetsen voordat zij worden verstrekt.

Beslispunt

Wij adviseren u, in lijn met eerdere adviezen, om niet volledig ongelakt dossiers te verstrekken. Op dit moment wordt terughoudend gelakt. Indien u wenst daarvan af te wijken is het voorstel een marginale toets te doen, waarin een belangenafweging plaatsvindt. Ook in deze nieuwe situatie, zullen bepaalde gegevens, net zoals nu gebeurt, moeten worden gelakt.

Indien u een wijziging wenst in het proces van het verstrekken van dossiers, vragen we u akkoord te gaan met:

1. Het beoordelen van dossiers met een marginale toets. In het geval van een hoog risico (o.a. FIOD- en strafvorderlijke gegevens) wordt het dossier gelakt en in het geval van laag risico wordt het dossier ongelakt verstrekt.
 - a. Als u akkoord gaat met beslispunt 1 is een geheimhoudingsovereenkomst met advocaten niet meer nodig. Dit staat nog wel in de kabinetsreactie. In dit geval is het voorstel om de kabinetsreactie op dit punt te wijzigen.
2. Het altijd classificeren van gegevens van medewerkers, anders dan onderaan een beschikking, als hoog risico. Dit betekent dat deze worden gelakt.

Kernpunten

- Het gaat in deze nota over het op basis van een belangenafweging, c.q. marginale toets, alleen lakken van dossiers die hoog risico geduid zijn in de toets. De intentie achter dit voorstel is niet om dossiers ongezien en ongelakt te delen met advocaten en/of belanghebbenden.
- Ambtelijk zijn grote bezwaren geuit tegen het ongelakt verstrekken, ook onder geheimhouding, vanuit onder andere de departementale en Toeslagen Chief Privacy Officers en verschillende organisatieonderdelen binnen FIN, onder meer het (kern)departement, de Belastingdienst en Dienst Toeslagen zelf.

*staat er met zo
gaat om afweging
p!u2
p!2g Awb
met "hoog-
risico"
afweging
belangen.*

*Dat gaan
we ook niet
doen*

*alles verstrekken tenzij
ipv alles lakken tenzij*

- Gegeven deze bezwaren adviseren wij, in het geval van het verstrekken van dossiers, in alle gevallen een belangenafweging vooraf in te stellen, waarna dossiers ofwel gelakt worden als het een 'hoog risico' dossier is, of ongelakt verstrekt wordt.
- De belangenafweging ziet met name op de Awb-toets om in geval van gewichtige redenen al dan niet te lakken. Dit levert een beleidsmatige afweging op tussen de inbreuk op de privacy-rechten van medewerkers en derden met een mogelijk risico voor de veiligheid om een significante versnelling te bereiken enerzijds en het feit dat thans niet wordt voldaan aan de wettelijke plicht om op een redelijke termijn ouders de beschikking te geven over hun ouderdossier anderzijds.
- Daarnaast is het advies om gegevens van medewerkers niet ongelakt te verstrekken. Dit betekent dat er in de praktijk geen dossiers ongelakt verstrekt worden omdat in alle dossiers gegevens van medewerkers staan.
- Volgens Dienst Toeslagen levert 'ongelakter' verstrekken waarbij elk gegeven individueel beoordeeld moet worden geen tijdswinst op. Dat ziet met name toe op het lakken van gegevens van medewerkers. Er is meer onderzoek nodig om een kwantitatieve duiding te geven. Hierbij moeten neveneffecten worden gezien, zoals een bottleneck die kan ontstaan bij het samenstellen van dossiers.
- Verder benoemen we het eerder genomen besluit dat wanneer er gesproken wordt over 'dossier' het gaat om het ouderdossier, dit wil zeggen het dossier conform de afspraak tussen advocaten en UHT (zie voetnoten 82 en 83 van het rapport van de commissie Van Dam).
- Belangrijk is ook te vermelden dat namen onder beschikkingen ook nu al ongelakt verstrekt worden. Dit betreffen, op basis van mandaat, naar ouders gestuurde stukken.

Toelichting

Autoriteit Persoonsgegevens en Landsadvocaat

U heeft met de voorzitter van de Autoriteit Persoonsgegevens gesproken. Een van de conclusies in dat gesprek was dat er mogelijkheden zijn om ongelakt te verstrekken aan advocaten, mits:

- deze dossiers marginaal zijn getoetst, hetgeen tevens een belangenafweging inhoudt van het al dan niet ongelakt verstrekken, en
- de advocaat een geheimhoudingsverklaring vooraf heeft ondertekend.

Ook bij het verstrekken aan ouders kan een belangenafweging gemaakt worden om te komen tot het oordeel dat al dan niet wordt gelakt.

Ten overvloede, met de AP is ook besproken dat geheime adressen van derden, zoals blijf-van-mijn-lijf huizen (dit komt overigens erg weinig voor, betreft veelal de gegevens van de dossieraanvrager zelf, maar heeft potentieel een grote impact), en namen van medewerkers van de overheid die niet onder brieven, beschikkingen e.d. staan, altijd moeten worden gelakt.

Als er in een dossier gegevens staan die betrekking hebben op toezichtsinformatie, het OM of de FIOD, moet altijd eveneens een belangenafweging worden gemaakt. Er kan dan immers sprake zijn van op de zaak betrekkingen hebbende stukken ex art. 8:42 Awb, waarop belanghebbenden recht hebben, anderzijds kunnen er gerechtvaardigde redenen zijn om informatie ex art. 8:29 Awb te lakken. Dit zal in ieder geval gelden voor strafrechtelijke gegevens die nog niet eerder bij de ouder bekend waren en/of gegevens over derden.

→ gaat om afspraken per dossier per advocaat (na afweging belangen)

Inschatting versnelling

Na een marginale toets indien mogelijk een ongelakt dossier verstrekken

Dossiers worden altijd samengesteld door een medewerker, waarna het dossier wordt aangeboden voor lakken. Voordat de collega met lakken aan de slag gaat kunnen dossiers onderworpen worden aan een datacheck en al aangewezen worden als 'hoog risico' (o.a. fraude- en strafvorderlijke gegevens). In dat geval wordt het dossier na het samenstellen aangeboden om te lakken. Voor dossiers die als laagrisico uit de datacheck komen kan op basis van een quickscan/toets met vooraf bepaalde criteria, die aansluiten bij de hierboven genoemde risico categorieën en toezien op die gegevens die niet uit een data check blijken, vastgesteld worden of een dossier toch als hoog risico aangemerkt moet worden. Uit een eerste analyse komt naar voren dat deze quickscan goed uitvoerbaar is.

P:42
P:29 Awb
afweging.

Er kan dus een verschil worden gemaakt tussen dossiers die altijd te lakken gegevens bevatten (hoog risico documenten) en dossiers die mogelijk te lakken gegevens bevatten. In het eerste geval zullen er altijd gegevens gelakt moeten worden. In het tweede geval kan de uitkomst ongelakt verstrekken zijn als dergelijke gegevens niet voorkomen. Doordat advocaten en ouders gelijk behandeld worden is een geheimhoudingsverklaring dan niet nodig.

Geheimhoudingsovereenkomst

De geheimhoudingsverklaring en de processen daaromheen moeten nog verduidelijkt worden. Hiervoor is inhoudelijk afstemming met vertegenwoordigers van de advocatuur nodig. De Werkgroep Toeslagenadvocaten heeft hierover op 21 februari 2025 aangegeven extern advies af te willen wachten, en daarnaast het standpunt van de Deken en de NOVA met betrekking tot dit onderwerp. Hier heeft op dit moment dus nog geen inhoudelijke afstemming met hen over plaatsgevonden.

met
aan de
orde
op deze
wijze.

Naast de inhoud van de overeenkomst, moet er ook nagedacht worden over de wijze van vastlegging van de overeenkomst. Verder zijn er nog andere punten om uit te werken, zoals hoe om te gaan met vragen van advocaten over het delen van documenten uit het ongelakte dossier met ouders. En ook de vraag hoe om te gaan met advocaten die het niet eens zijn met de overeenkomst maar toch een ongelakt dossier willen. Het vergt tijd om dit zorgvuldig te doen.

Politiek-bestuurlijke context

Motie Ergin (31066-1452) roept op om het proces rondom dossiers te versnellen en waar mogelijk ongelakt te verstrekken.

Motie Dijk en Van Dijk (31066-1456) verzoekt om duidelijkheid over de versnellingsstappen en een vernieuwde planning voor wanneer ouders hun dossier kunnen verwachten.

Voor beide moties is aangegeven dat daarop wordt gereageerd in de kabinetsreactie op de commissie Van Dam.

Indien u akkoord gaat met beslispunt 1 zult u om de kabinetsreactie te wijzigen daarvoor specifiek mandaat moeten vragen aan de RSD-T morgen (dinsdag 11 maart).

is extra
toegelicht
in de RSD-T

Communicatie

Via Kabinetsreactie op commissie Van Dam

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.



W 19/11

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

DG Toeslagen
Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

Ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan advocaten

Datum

31 oktober 2024

Notanummer

2024-0000514445

Bijlagen

1. Context dossierverspreiding
2. Ambtelijke analyse
ongelakt verstrekken
dossiers

Aanleiding

U heeft aangegeven meer inzicht te willen in de mogelijkheden voor het ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan gemachtigden van ouders. Hierbij gaf u aan specifiek antwoord te willen op de vragen: (a) onder welke voorwaarden ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan gemachtigden van gedupeerden mogelijk zou zijn; (b) de aansprakelijkheid met betrekking tot privacy bij verstrekking van het dossier niet overgaat op de advocaat. Of dat de aansprakelijkheid overgedragen kan worden door middel van het tekenen van een document; en (c) in hoeverre dit verschilt van het strafrecht waarin het verstrekken van dossiers aan advocaten van verdachten staande praktijk is. In deze nota willen we u daarover informeren.

Kernpunten

- Ongelakt verstrekken van dossiers aan gemachtigden door de Dienst Toeslagen (DGT) staat op gespannen voet met de Awb, de AVG en het Burgerlijk Wetboek (zie bijlage 2).
- Hoewel niet ondenkbaar, is de juridische ruimte om ongelakt te verstrekken zeer klein. Het vereist een zorgvuldige weging en waarborgen per dossier. Deze waarborgen veroorzaken evenveel of zelfs meer vertraging dan het lakken zelf, en schieten daarmee dus het doel voorbij.
- De aansprakelijkheid bij ongelakt verstrekken gaat niet volledig over op de advocaat. DGT blijft mede op grond van de AVG aansprakelijk voor de juiste waarborgen. De ontvanger, de advocaat, is aansprakelijk voor zijn handelen.
- Dit verschilt van het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten van verdachten in het strafrecht.
 - Dit is gelegen in het feit dat het strafrecht punitief is. Op grond van 6 EVRM gelden strengere eisen in de bewijsvoering en de toegang tot informatie.
 - Binnen het bestuursrecht geldt dat procespartijen niet een onbeperkt recht op alle stukken hebben.
 - Bovendien valt het strafdossier niet onder de privacywetgeving, maar onder het Wetboek van strafvordering en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.
- Daarnaast is er naar aanleiding van de WOO Rijksbreed beleid vastgesteld ten opzichte van het openbaar maken van persoonsgegevens. De lijn komt er kortgezegd op neer dat alle namen gelakt worden tot en met het niveau

→ is het mogelijk om hier advies over op te vragen bij de A.P.

→ wel op alle op de zaak betrekking hebbende stukken

van de SG. Uitgezonderd de namen van ambtenaren die documenten op grond van mandaat hebben ondertekend¹.

Toelichting

Er is eind 2022 een analyse gemaakt van de mogelijkheden tot het ongelakt verstrekken van ouderdossiers (zie bijlage 2). Deze is ook gebruikt voor deze nota aangevuld met een juridische analyse naar aanleiding van uw vragen. In bijlage 1 vind u een schets van de ontwikkelingen op dossiers sinds 2022.

Perspectief van ouders.

- Bij ouders bestaat de volstrekt logisch wens om inzage te hebben in hun dossier. Ouders willen weten wat er in het verleden is gebeurd en op basis van welke gegevens UHT al dan niet besluit tot compensatie.
- Het proces waarin ouders de beschikking krijgen over hun dossier gaat te traag. Waar we ouders al gedurende de IB stukken willen geven, krijgen ze die nu in veel gevallen pas in bezwaar of bij CWS.
- Dat levert terecht frustratie op bij ouders. UHT probeert op allerlei manieren dat proces te versnellen; door inzet van meer capaciteit, door inzet van IV-ondersteuning (laksoftware) en door na het samenstellen van het dossier minder te lakken. Dat alles levert een versnelling op, maar die versnelling is onvoldoende om aan de logische en terechte wens van ouders tegemoet te komen. recht
- Eerder is gezocht naar onorthodoxe maatregelen om de problemen met dossiers op te lossen. Een van die maatregelen was het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten. Daarover is echter destijds geconcludeerd dat dat in strijd kwam met wet- en regelgeving en de belangen van anderen - zoals andere burgers, werknemers, bedrijven wier gegevens in die dossiers voorkomen - die die wet- en regelgeving beoogt te beschermen. Dat heeft ons voor een dilemma geplaatst waar we nu opnieuw voor staan. het recht
- We zien de wens van ouders, maar we zien de ruimte juridisch niet om aan die wens op deze manier (ongelakt verstrekken) tegemoet te komen. Dat wordt hieronder nader uitgewerkt.
- We zien ten slotte een aantal risico's wanneer we niettemin aan de juridische beperkingen voorbij zouden gaan: schade voor derden wier gegevens ondanks de voorzorgsmaatregelen openbaar worden, teleurstelling van ouders wanneer alleen hun advocaat het dossier volledig mag zien, en discussie over het (opnieuw) overtreden van wetgeving door Toeslagen. 'Gedoe' hierover is ook niet in het belang van ouders.

→ het is een Recht geen Wens.
Art 8:42 Awb
↓
Het Recht wordt geschonden
Als hiernaar niet wordt voldaan.

aan en
by advocaat.

niet of
de kant ver-
strekkings
aan in strijd
met wet-
geving →
nl. 8:42 Awb

Voorwaarden voor ongelakt verstrekken

- Dienst Toeslagen als bestuursorgaan wordt op verschillende manieren opgelegd heel zorgvuldig om te gaan met vertrouwelijke informatie. Namelijk:
 - een geheimhoudingsverplichting onder de Awb;
 - de AVG;
 - goed werkgeverschap in de zin van het Burgerlijk Wetboek (BW).

¹ WOO instructie BZK: Vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap kunnen voor het beschermen van de persoonlijke levenssfeer of voor het voorkomen van onevenredige benadeling de namen van ambtenaren (tot en met het niveau van de secretarisgeneraal) op grond van deze uitzonderingsgrond niet worden verstrekt. Een uitzondering zijn de namen van ambtenaren in die documenten waarin zij een besluit op grond van een mandaat hebben ondertekend.

Met het ongelakt verstrekken van dossiers acteren we op gespannen voet met deze bepalingen. Voorwaarde voor de doorbreking van die geheimhoudingsplicht is noodzaak.

- Daarom moet er ook altijd een belangenafweging gemaakt worden of vertrouwelijke informatie openbaar gemaakt kan worden. Hierbij moet het belang van de snellere kennisgeving van het dossier worden afgewogen tegen het belang van derden wiens gegevens in de dossiers voorkomen. Het gaat dan om bijvoorbeeld de gegevens van andere ouders of werknemers die bij het dossier betrokken waren. Hierbij speelt sterk mee dat de gegevens van derden niet relevant zijn voor het oordeel dat de betreffende gedupeerde ouder heeft gekregen.
- Als dossiers onbekeken worden verstrekt vindt er geen belangenafweging plaats. Daardoor bestaat de reële kans dat in strijd met bovengenoemde eisen gegevens worden verstrekt. Een dergelijk datalek is in strijd met de AVG. We weten dan immers niet welke gegevens en van wie we openbaar maken, en daardoor ook niet wat de risico's zijn wanneer die gegevens bekend worden. Dat kan een relatief klein risico hebben, een naam van een derde, maar ook een groot risico, bijvoorbeeld een geheim adres, BSN-nummer of financiële gegevens.
- Ouders krijgen momenteel waar ze recht op hebben, maar pas na langere tijd. Het gaat hier dus niet om de vraag of ze de informatie krijgen maar wanneer. Dit moet ook meegenomen worden in de afweging.

Impact van ongelakt verstrekken op versnelling

- Het lakproces bestaat nu (pilotfase) uit 2 stappen:
 - 1) lakken door laksoftware;
 - 2) controle door een medewerker.
- De tijd die een medewerker per dossier besteed aan de controle op de laksoftware moet anders gebruikt worden om een belangenafweging maken. Concreet betekent het dat tijdswinst met ongelakt verstrekken door de belangenafweging teniet wordt gedaan.
- Sterker nog, als de laksoftware niet wordt gebruikt kan de belangenafweging meer tijd kosten dan een dossier gelakt te verstrekken.

Aansprakelijkheid overdragen

- Het overhandigen van het ongelakte dossier aan een advocaat, met een geheimhoudingsovereenkomst, maakt deze tuchtrechtelijk verwijtbaar als die het toch verspreidt.
- Dat betekent echter niet dat de advocaat dat ook niet zal doen. Wanneer de dossiers verstrekt zijn, is DGT het zicht op en de macht over de gegevens kwijt. Maar de minister van Financiën blijft wel verwerkingsverantwoordelijke op grond van de AVG en ook aansprakelijk als de informatie verder wordt verspreid onder derden. Ook bij een geheimhoudingsovereenkomst.
- Bovendien weet Toeslagen bij het ongelakt verstrekken van dossiers niet op voorhand van welke personen er gegevens in dossiers staan. Bij een eventuele schending van de geheimhoudingsplicht zou dit betekenen dat alle reeds verstrekte dossiers nagelopen moeten worden om vast te stellen om welke dossiers het gaat.
- Gegevens van één persoon kunnen in meerdere dossiers voorkomen. Dossiers die met verschillende advocaten worden gedeeld. Dat maakt een eventuele verspreiding van gegevens niet herleidbaar tot de specifieke advocaat.

met A.P.
of juridisch
advies te
onderzoeken?

- Verschillende dossiers bevatten gegevens van derden, die niet relevant zijn voor de ouder en niet mogen worden gedeeld met de ouder vanuit privacy oogpunt. Voor de ouder zou het dit scenario, los van de juridische bezwaren, betekenen dat alleen de advocaat inzage heeft in het dossier aangezien de geheimhoudingsovereenkomst alleen is gesloten met de advocaat. Dat draagt niet bij aan het herstelproces van de ouder.

Vergelijking rechtsgebieden

- U vroeg specifiek om in te gaan op het verschil met het strafrecht waar het wel mogelijk is om dossiers ongelakt te verstrekken aan de raadsman die hem of haar verdedigt. Dit verschil is gelegen in het feit dat artikel 6 EVRM een onderscheid maakt tussen punitieve sancties en overige rechtsgebieden.
- Dit heeft onder meer een gevolg voor de eisen die aan het bewijs worden gesteld. Bovendien valt het strafdossier niet onder de privacywetgeving, maar onder de bepalingen uit het Wetboek van strafvordering en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Dit maakt dat er dus een ander kader geldt voor toegang tot het dossier. Binnen het bestuursrecht geldt dat procespartijen niet een onbeperkt recht op alle stukken hebben.
- In het concrete geval gaat het bijvoorbeeld om persoonsgegevens van andere burgers die zijn opgenomen in de dossierstukken. De AVG verzet zich ertegen om dergelijke gegevens zonder grondslag te verstrekken aan een derde. Nu deze gegevens ook geen bewijswaarde hebben dient de bescherming van deze gegevens te prevaleren.

*in de bestuursrechtelijke
affaire is ook
"leed" toegevoegd
in het leven van
burgers. De
terugvorderingen
waren in die zin
punitief van aard*

AVG

- De AVG vereist voor een verwerking (waaronder een verstrekking) een deugdelijke grondslag en waarborgen om de privacy te beschermen. Die waarborgen omvatten bijvoorbeeld:
 - dataminimalisatie (niet meer dan nodig verwerken en verstrekken);
 - autorisatiebeheer (niet meer mensen toegang / inzicht dan nodig), en;
 - eisen ten aanzien van beveiliging en vernietiging.
 Allen met het oog op de bescherming van de persoonsgegevens van betrokkenen.
- Het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten draagt weliswaar bij aan het voldoen aan een wettelijke verplichting, maar schendt ook de privacy van derden. In de dossiers kunnen bijvoorbeeld ook gegevens staan van andere ouders, tipgevers of een adres van een blijf-van-mijn-lijf huis.
- DGT mag niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk is om dat doel te bereiken. Dit betekent dat het doel van de verwerking in verhouding moet staan tot de inbreuk op de privacy van de betrokkenen (proportionaliteit) en dat het doel niet op een andere manier kunt bereiken, die minder ingrijpend is voor de betrokkenen (subsidiariteit). Dat betekent dat er per dossier een belangenafweging moet worden gemaakt. Gevolg daarvan is dat persoonsgegevens van derden waar nodig worden gelakt.
- Voorts geldt dat binnen het bestuursrecht geen verplichte procesvertegenwoordiging geldt door middel van een advocaat. Hierdoor zijn ook niet alle gemachtigden onderworpen aan tuchtrechtelijke regels die waarborgen dat de gegevens alleen door de gemachtigden worden ingezien.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Het volgende is in Voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer gecommuniceerd:

VGR 12: *"Conform de motie Paul c.s. worden ook onorthodoxe maatregelen verkend om dossiers sneller ter beschikking te stellen. Op basis van een eerste advies van de Functionaris Gegevensbescherming van het Ministerie van Financiën werkt UHT aan een uitwerking van maatregelen die buiten de gangbare juridische kaders liggen, zoals minder lakken, het verstrekken van ongelakte dossiers aan advocaten of het op locatie inzien van dossiers. Over enkele daarvan is UHT ook in gesprek met de NOvA. De maatregelen die doorgang kunnen vinden, worden in het vierde kwartaal van 2022 geconcretiseerd."*

VGR 13: *"Conform de motie Paul c.s. zijn ook onorthodoxe maatregelen verkend om dossiers sneller ter beschikking te stellen, zoals het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten, of het op locatie meekijken van ouders naar gegevens in diverse systemen. Hiervoor is advies ingewonnen bij de Functionaris Gegevensbescherming van het Ministerie van Financiën. Voor beide maatregelen lijkt onvoldoende juridische ruimte te zijn. Met minder ingrijpende maatregelen waar ook vol op wordt ingezet, zoals outsourcen en automatisering, kunnen dossiers sneller en beter worden verstrekt en lijkt er vooralsnog geen noodzaak om op dergelijke onorthodoxe maatregelen een beroep te doen."*

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Ambtelijke analyse ongelakt verstrekken dossiers eind 2022

Rechtsbescherming van ouders

De rechtsbescherming van ouders botst met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden, waarbij dit laatste tot op heden prevaleert. UHT is echter om die reden al geruime tijd niet in staat om ouders en hun gemachtigden tijdig een dossier te verstrekken.

Het uitgangspunt is dat alle procespartijen ongehinderd toegang dienen te hebben tot alle op de zaak betrekking hebbende stukken (equality of arms). Ook uit de AVG wordt een sterk recht van ouders afgeleid tot inzage in hun dossier. Uit jurisprudentie blijkt ook dat alle stukken die in geding worden gebracht in beginsel onbeperkt voor de wederpartij beschikbaar moeten zijn. Aan dit uitgangspunt ligt het beginsel van een 'eerlijk proces', meer in het bijzonder het beginsel van hoor en wederhoor, ten grondslag.

Juridische verplichtingen om tijdig dossiers te verstrekken kunnen ook worden herleid tot internationaalrechtelijke verplichtingen, zoals artikel 6 EVRM. Dit vanuit het verdedigingsbeginsel voor ouders en om hen een zo gelijkwaardig mogelijke positie te bieden ten opzichte van UHT of CWS. Voor de invulling van deze verplichtingen is niet alleen van belang dat er een dossier wordt verstrekt, maar is ook het moment waarop van belang.

Het fair play beginsel vereist dat UHT en CWS moeten zorgen dat ouders hun procedurele kansen moeten kunnen benutten en geen nadeel ondervinden door de handelswijze van UHT en CWS. Dit houdt in dat UHT en CWS open en eerlijk optreden en ouders adequaat en tijdig informeren, zodat ouders de gelegenheid hebben om standpunten en feiten te delen en te verdedigen. Met het niet of niet tijdig verstrekken van dossiers wordt ook dit beginsel geschonden.

Bovendien is het betrachten van transparantie naast een grondwettelijke verplichting, ook een belangrijk uitgangspunt bij het herstel van vertrouwen in de overheid. Ouders inzage bieden in dossiers is daarbij elementair.

Tot slot zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur hier relevant (abbb). Dit zijn de ongeschreven spelregels waaraan de overheid zich geacht wordt te houden. In de huidige situatie zijn met name het vertrouwensbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel, het al genoemde beginsel van fair play, en het evenredigheidsbeginsel in het geding. Als ouders te lang op hun stukken moeten wachten kan dat onvoorzienbare consequenties met zich meebrengen, op zowel politiek vlak maar ook in termen van aansprakelijkheid, te verwachten rechterlijke uitspraken over het handelen van de overheid, additionele schadeposten (vergoeding materiële of immateriële schade voor het lange wachten), enzovoorts.

Persoonsgegevens van derden in UHT dossiers

Dossiers bevatten vooral (persoons)gegevens van de ouder(s) zelf. Deze hoeven niet te worden gelakt. Daarnaast komen er ook andere soort gegevens in voor die gelakt moeten worden. Het gaat dan meestal om:

- Medewerkersgegevens Belastingdienst: naam, telefoonnummer, user-id;
- BSN van een ex-(toeslag)partner;
- Medewerkersgegevens Kinderopvanginstelling of Nationale Ombudsman;
- Tipgevers; NAW gegevens of herleidbare tekst in de melding;
- BSN van andere ouders of inwonende niet-eigen kinderen;
- ID-bewijzen van anderen dan dossieraanvrager en diens huidige toeslagpartner en toenmalige minderjarige kinderen.

Ongelakt verstrekken met geheimhoudingsafpraak

Voor deze verbetermaatregel is onderzocht of er mogelijkheden zijn om ouders met advocaten sneller te voorzien van een dossier door deze ongelakt aan de advocaat te verstrekken. Advocaten kunnen hiermee sneller en beter de belangen van ouders behartigen. Vanuit de

Rechtsbijstandsregeling is op te maken dat circa 6000 ouders worden vertegenwoordigd door circa 300 advocaten.¹

Er bestaat echter geen verplichting voor advocaten om door UHT verstrekte informatie geheim te houden voor hun cliënt. Dat sluit niet zonder meer uit dat daar (met individuele advocaten) geheimhoudingsafspraken over gemaakt kunnen worden om de risico's te mitigeren. Dit resulteert zowel in een verbintenisrechtelijke verplichting voor de advocaat als in een tuchtrechtelijke waarborg. Uitgangspunt zou daarbij kunnen zijn regel 3, lid 5 van de gedragsregels die gelden voor advocaten:

5. Indien de advocaat aan een wederpartij of een derde vertrouwelijkheid heeft toegezegd of deze vertrouwelijkheid voortvloeit uit de aard van zijn relatie met een derde, zal de advocaat deze vertrouwelijkheid ook jegens zijn cliënt in acht nemen.²

Bij schending van deze regel handelt een advocaat niet betamelijk en dat is op grond van artikel 46 van de Advocatenwet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Mochten advocaten mee willen werken, dan geeft die bepaling een basis voor de verdere geheimhouding. Uit een eerste peiling bij de NoVa is gebleken dat zij positief staan tegenover een dergelijke afspraak en reeds ervaring hebben met geheimhouding van gegevens. Het helpt daarbij ook dat op deze manier een dossier aanmerkelijk sneller ter beschikking kan worden gesteld.

Wel moet rekening worden gehouden met botsende belangen, bijvoorbeeld als een advocaat informatie in een dossier tegenkomt die naar zijn inzicht strafbaar is. Hij kan zich dan gedwongen voelen aangifte te doen en daarmee een andere wettelijke verplichting dan de geheimhouding laten prevaleren. . In het kader van vertrouwen in de overheid kan dit echter geen bezwaar opleveren tegen deze maatregel. Indien strafbare feiten zijn gepleegd, dient het recht zijn beloop te krijgen. Ook geldt dat geheimhouding evident in strijd kan zijn met het belang van de client. Dat kan de advocaat in een lastige positie plaatsen en hem ertoe bewegen aan de geheimhouding voorbij te gaan.

Echter, in dit geval is niet te verwachten dat een advocaat in gewetensnood komt of dat er een conflict ontstaat tussen de belangen van de client enerzijds en de geheimhoudingsverplichting anderzijds: de informatie over derden (zoals namen van ambtenaren of van andere ouders) heeft immers geen inhoudelijke betrekking op de zaak. Het is irrelevante informatie vanuit dat oogpunt zodat de belangen van de client niet worden geschaad indien de advocaat hierin geheimhouding betracht.

Uiteraard zal er richting advocaten duidelijkheid moeten komen over de details van de geheimhoudingsverplichting (scope). Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat er tussen advocaten onderling een geheimhoudingsovereenkomst tot stand komt. Het gaat om een overeenkomst tussen de advocaat enerzijds, en UHT of een gemandateerde DG anderzijds. De advocaat is hiertoe niet verplicht, maar als een advocaat geen beperkingen in zijn/haar handelen zal ondervinden omdat het slechts gaat om voor de zaak irrelevante gegevens, kan de verwachting terecht zijn dat de meerderheid van de advocaten overgaat tot het tekenen van een individuele geheimhoudingsovereenkomst. Er is nadere uitvraag gedaan bij de NOVA. Op korte termijn wordt antwoord verwacht.

Ouders zonder advocaat

Omdat de Advocatenwet alleen van toepassing is op advocaten lijkt het niet logisch om ook andere juridische vertegenwoordigers onderdeel te laten zijn van een dergelijke regeling.

AVG

Het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten draagt weliswaar bij aan het voldoen aan een wettelijke verplichting, maar schendt ook de privacy van derden. De maatregel stuit zodoende op bezwaren als het aankomt op de beginselen van de AVG. Op het gebied van noodzakelijkheid geldt

¹ Eind 2022

² <https://regelgeving.advocatenorde.nl/content/de-maatschappelijke-rol-van-de-advocaat>

dat het verstrekken van mogelijk precare persoonsgegevens disproportioneel is. Ten aanzien van subsidiariteit wordt bovendien gesteld dat er andere, minder ingrijpende manieren zijn om te voldoen aan de wettelijke plicht.

De voorgestelde verbetermaatregel om dossiers ongelakt te verstrekken aan advocaten met behulp van een geheimhoudingsovereenkomst biedt geen garantie dat persoonsgegevens niet toch verder verspreid worden. Het feit dat een advocaat tuchtrechtelijk verwijtbaar is als hij ze toch verspreid betekent niet dat hij dat ook niet zal doen. Wanneer de dossiers verstrekt zijn, is DG Toeslagen het zicht op en de macht over de gegevens kwijt. Dat risico mag een verwerkingsverantwoordelijke op grond van de AVG niet nemen.

Goed werkgeverschap

Dossierstukken kunnen zakelijke, maar persoonlijke en herleidbare gegevens bevatten van medewerkers, zoals een naam, userid en zakelijk telefoonnummer. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) heeft eerder over zakelijke gegevens bepaald dat dit niet per definitie een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer is. Het belang van ongehinderde toegang weegt daarmee in principe zwaarder³. Gelet echter op de gevoeligheden rondom de hersteloperatie is het mogelijk dat medewerkers persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden voor wat een ouder is overkomen. Met het anonimiseren van deze gegevens wordt een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van medewerkers voorkomen. Dat belang moet afgewogen worden tegen het belang van de ouder bij een onbeperkte kennisname van deze persoonsgegevens. In de voorgestelde maatregel gaat het echter niet om kennisname door de ouders zelf, maar het onder geheimhouding ter beschikking stellen van de dossiers aan de advocaten. Zij dragen de primaire verantwoordelijkheid. Daarmee is een waarborg gecreëerd en kan een afweging gemaakt worden over de aanvaardbaarheid van het risico dat er toch een kans is dat, mogelijk per ongeluk, bepaalde gegevens bij ouders terecht komen.

Arbeidsrechtelijk is het verstrekken van medewerkersgegevens blijkens de juridische analyse daarbij ontoelaatbaar. In het kader van goed werkgeverschap (artikel 7:611 BW) heeft Toeslagen ook de plicht om zorgvuldig om te gaan met de gegevens van haar werknemers. De huidige context waarbij publiekelijk wordt opgeroepen om persoonsgegevens van medewerkers van Toeslagen te delen met een tv-programma en op social media benadrukt het belang van naleving van deze plicht en bescherming van deze gegevens.

Juridische analyse ongelakt verstrekken aan advocaten

Een van de voorgestelde verbetermaatregelen voor het sneller verstrekken van dossiers aan (gedupeerde) ouders en hun gemachtigden is het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten van ouders. Advocaten zouden een hiervoor geheimhoudingsovereenkomst tekenen. Op basis van regel 3 lid 5 van de gedragsregels voor advocaten is een advocaat tuchtrechtelijk verwijtbaar wanneer hij een aan een derde of wederpartij toegezegde vertrouwelijkheid schendt. Wanneer zijn cliënt inzage wenst in het dossier, zou de advocaat in dit geval zelf moeten lakken.

De vraag is in hoeverre deze werkwijze toelaatbaar is met het oog op de Avg. Dossiers bevatten persoonsgegevens van een behoorlijk aantal personen. Daaronder kunnen ook gegevens voorkomen van (voormalige) medewerkers van Belastingdienst/Toeslagen en tipgevers. Bij het ongelakt verstrekken van dossiers is er geen zicht op of en welke gegevens verstrekt worden aan de advocaat. Dit kunnen uiterst gevoelige persoonsgegevens zijn. De verdere verstrekking van deze gegevens kan leiden tot een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en kan de anonimiteit van deze personen schade (in het bijzonder van belang voor tipgevers).

Beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens (artikel 5)

Los van de uitwerking van de grondslag van de levering, is de voorgestelde verwerking niet in lijn met de beginselen van minimale gegevensverwerking en integriteit en vertrouwelijkheid (artikel 5 lid 1 sub b en f). Bovendien zijn de betreffende gegevens voor andere doeleinden verzameld dan waar ze bij de verstrekking van dossiers voor verwerkt worden. Artikel 6 lid 3 Avg schrijft voor dat het doel van de verwerking moet worden vastgesteld in de rechtsgrond (wettelijke voorschrift). De onderhavige rechtsgrond is niet bedoeld om de betreffende persoonsgegevens te verwerken. Op

³ ABRvS 201806980/3/A1, ECLI:NL:RVS:2018:3155, r.o. 5.

grond van artikel 6 lid 4 kunnen gegevens in sommige gevallen verwerkt worden voor een ander doel. In dit geval is dit echter geen reële mogelijkheid, gezien de gevolgen van de verwerking groot kunnen zijn voor de betrokkenen (sub d) en er geen (voldoende) passende waarborgen zijn ingebouwd in het proces (sub e) en de verwerking onbehoorlijk zou zijn, gelet op de verhouding tussen betrokken en de verantwoordelijke (werknemer/werkgever) (sub b). Zodoende zou de voorgestelde levering niet voldoen aan het beginsel van doelbinding (artikel 5 lid 1 onder b). Deze constatering op zich is reden genoeg om van de optie af te zien. Volledigheidshalve behandel ik ook artikel 6 lid 1 sub c.

Artikel 6 lid 1 sub c

Om deze dossiers (en daarmee de persoonsgegevens) rechtmatig te verstrekken, moet er sprake zijn van een grondslag in de zin van artikel 6 lid 1 Avg. De grondslag die in dit geval het meest in aanmerking zou komen is onderdeel c: *de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust*. Toeslagen is wettelijk verplicht om dossiers te verstrekken op basis van artikel 7:4 Awb en artikel 49e Awir. De persoonsgegevens van derden zijn geen onderdeel van deze leveringsplicht en dienen in beginsel aldus gelakt te worden.

Het dossierteam van Toeslagen kampt met een capaciteitsprobleem en kan als gevolg daarvan niet tijdig voldoen aan de wettelijke plicht. Een oplossing om dossiers wel tijdig te verstrekken is om minder te lakken. Op die manier zou wel tijdig voldaan worden aan de wettelijke plicht. In die zin draagt het verstrekken van de persoonsgegevens in de dossiers aan advocaten dus bij aan het voldoen aan een wettelijke verplichting. Dit betekent echter niet dat de verwerking van deze gegevens ook noodzakelijk is hiervoor.

Noodzakelijkheid bestaat uit twee componenten, namelijk proportionaliteit en subsidiariteit. Om te spreken van een proportionele verwerking moet er sprake zijn effectiviteit en evenredigheid. Effectiviteit houdt in dat met de verwerking het gestelde doel wordt bereikt. Met evenredigheid wordt bedoeld dat het doel dat wordt nagestreefd in verhouding moet staan tot het feit dat daarvoor persoonsgegevens worden gebruikt.

De verwerking is effectief in de zin dat, door het niet hoeven voorkomen dat gegevens verstrekt worden, voldaan kan worden aan een wettelijke plicht. De verwerking van de gegevens op zich is niet effectief voor het voldoen aan de wettelijke plicht en draagt hier niet aan bij, afgezien van de versnelling van het proces.

Daarbij is de verstrekking van geheel ongelakte dossiers om te voldoen aan een wettelijke plicht moeilijk in verhouding te stellen tot het feit dat deze persoonsgegevens worden verwerkt. Zoals eerder genoemd zitten er mogelijk precare persoonsgegevens tussen. Het staat naar mijn mening disproportioneel om deze gegevens niet te lakken om eerder dossiers te kunnen verstrekken. Een mitigerende maatregel is hier dat advocaten verplicht zijn tot geheimhouding. Deze geheimhoudingsplicht is echter geen verzekering dat de persoonsgegevens niet toch verder verspreid worden. Het feit dat een advocaat tuchtrechtelijk verwijtbaar is als hij ze toch verspreid betekent niet dat hij dat ook niet zal doen. Wanneer de dossiers verstrekt zijn, is het DG Toeslagen het zicht op en de macht over de gegevens kwijt. Dat risico mag een verwerkingsverantwoordelijke niet nemen.

Ten aanzien van de subsidiariteit valt op te merken dat er momenteel ook aan andere opties gewerkt wordt om de dossiers sneller te verstrekken. Dit laat de vraag open of er niet een andere, minder ingrijpende, manier is om te voldoen aan de wettelijke plicht. Hoewel duidelijk is dat een alternatief niet vandaag of morgen gevonden is, betekent dit wel dat nog wordt onderzocht of dit probleem nog op een andere wijze op te lossen is. Er is mij te veel onduidelijk om stellig te zeggen dat dit de enige mogelijke manier.

NB. Goed werkgeverschap

De vraag die voorhanden lag had betrekking tot de toelaatbaarheid vanuit het oogpunt van de Avg. Vanuit andere perspectieven is de voorgestelde werkwijze echter ook ontoelaatbaar. Voorgesteld wordt om gegevens van onder meer medewerkers van Toeslagen ongelakt te verstrekken. Arbeidsrechtelijk is dit ontoelaatbaar. In het kader van goed werkgeverschap (artikel 7:611 BW)

heeft Toeslagen de plicht om zorgvuldig om te gaan met de gegevens van haar werknemers. Dit rijmt niet met de verstrekking van hun gegevens in dossiers.

Conclusie

Samenvattend is het om deze redenen moeilijk om te beargumenteren dat het geoorloofd is om ongelakte dossiers te verstrekken aan advocaten, om aan een wettelijke plicht te voldoen. Het feit dat iets helpt bij het voldoen aan een wettelijke plicht, betekent niet dat we het zonder meer mogen doen. De betreffende gegevens zijn zelf geen onderdeel van wat Toeslagen moet leveren om aan haar wettelijke plicht te voldoen, daarom moeten we ze normaal gesproken lakken. Ze zijn niet voor dit doel verzameld en daarom mogen ze niet voor dit doel gebruikt worden. Daarnaast is het disproportioneel, mogelijk niet nodig om ze wel te gebruiken en daarmee niet noodzakelijk voor de verwerking. Het feit dat advocaten verplicht zijn tot geheimhouding, maakt niet dat die noodzaak er wel is. Nota bene handelt Toeslagen in strijd met goed werkgeverschap als het de gegevens wel verstrekt. Het is hierom onontkoombaar dat er in de dossiers gelakt zal moeten worden.



3-2'25

graag input
J2 / uitvoering

meedenk
sessie met
AP

TER BESPREKING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
SReNB

Persoonsgegevens

nota

Nota commissie Van Dam en dossiers

Datum

30 januari 2025

Notanummer

2025-0000029258

Bijlagen

1- advies Landsadvocaat

Aanleiding

De twee aanbevelingen van de commissie Van Dam op dossierversprekking en uw verzoek om voorstellen te doen om aanpassingen in het proces rondom dossierversprekking. In de nota gaan we in op de mogelijkheden om ongelakt te verstrekken, te stoppen met het persoonlijk dossier, en schetsen we mogelijkheden om het ouderdossier in IB te verstrekken. Op het moment van schrijven heeft de Autoriteit Persoonsgegevens nog niet geadviseerd op het gebied van het lakken van dossiers, zij hebben hier nog enkele weken voor nodig. De Landsadvocaat heeft 29 januari geadviseerd, dit advies is integraal bijgevoegd en moet nog nader bestudeerd worden. De effectiviteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van de voorgestelde maatregelen zijn gelet op de tijd ook niet goed in te schatten. Edoch treft u hieronder wel een aantal maatregelen aan waarin we schetsen wat de mogelijke gevolgen kunnen zijn.

Kernpunten

- We kunnen maatregelen treffen om te stoppen met het verstrekken van persoonlijke dossiers.
- Het is ook mogelijk in de IB fase het dossier aan ouder te verstrekken, maar dit heeft naar verwachting wel negatieve impact op afhandeling bezwaar en IB. Daarbij zijn 2 mogelijkheden: a) we verstrekken deze standaard b) we verstrekken deze op verzoek van de ouder (huidige werkwijze).
- Op dit moment is in 2025 en in 2026 rekening gehouden met het verstrekken van ruim 20.000 dossiers waarvan circa 4.400 dossiers in de IB fase. Er zijn circa 11.800 nog uit te voeren beoordelingen voor aangemelde ouders, waarvan er 7.000 in behandeling zijn. De integrale beoordeling duurt van start tot afronding zo'n 3-6 maanden. Daarnaast krijgen in 2025 circa 4.200 ouders met een vooraankondiging IB een definitieve beschikking.
- Het in de IB-fase standaard verstrekken of meer verstrekken dan op dit moment gepland is heeft gevolgen waarbij in ieder geval rekening gehouden moet worden dat de afronding van de IB's doorloopt in 2026.
- Met andere woorden: de vraag is accepteren we een vertraging van de afhandeling van IB's en bezwaar ten faveure van het bij afgeronde IB's verstrekken van het dossier?
- Of en welk effect deze maatregel heeft op het bezwaarpercentage is onbekend. Dit kan positief zijn (daling), maar ook negatief of neutraal. Wel

weten we dat er slechts enkele tientallen bezwaarmakers zijn die hun bezwaar intrekken nadat ze het dossier hebben ontvangen. Het overgrote deel vult de gronden aan na het ontvangen van het dossier.

- De commissie Van Dam adviseert ook dossiers ongelakt te verstrekken aan advocaten. Het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten wordt door de Landsadvocaat juridisch kwetsbaar geacht vanwege mogelijke strijdigheid met de AVG. Dit geldt ook voor het ongelakt verstrekken aan ouders. De Landsadvocaat adviseert dan ook om hier uitsluitend over te vragen bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Deze maatregelen kost ook tijd om ingeregeld te krijgen.
- U heeft recentelijk aangegeven in lijn met het advies van de Commissie van Dam als uitgangspunt het ouderdossier te willen nemen en dit te beschouwen als, dan wel niet te beperken tot, de eerder door u benoemde 'op de zaak betrekking hebbende stukken' zoals bedoeld in onder meer artikel 8:42 AWB, hetgeen individuele dossiers mogelijk een beperktere verzameling stukken betreft dan in het ouderdossier is opgenomen.
- Eventuele maatregelen om het te verstrekken dossier in te perken zijn dan ook niet opgenomen in deze nota. Onze analyse kwam er kort gezegd op neer dat er wel in individuele situaties juridische ruimte was om aanpassingen te doen in het dossier maar dat het de vraag was of en zo ja en welke tijdswinst dit op zou leveren. Indien u een uitgebreidere analyse wenst kunnen we die uiteraard geven of mondeling toelichten.

Bizar dit

heb begrepen
dat er
nauwelijks
verschil
is

Toelichting

In deze toelichting geven we de eventuele maatregelen weer waarbij we onder meer ingaan op de juridische haalbaarheid de gevolgen voor de ouder, en de vraag of en welke tijdswinst een dergelijke maatregel op kan leveren.

I Aanbeveling verstrekken ouderdossier in IB

"Erken het recht op informatie. Erken dat mogelijk gedupeerden niet alleen recht hebben op een beslissing in de integrale beoordeling, maar ook op een adequate onderbouwing daarvan. Daarvoor is volledigheid van informatie en heldere uitleg van die informatie nodig. Dat is dus meer dan de beperkte informatie in het besluit. Al eerder is in overleg tussen UHT en de advocatuur de inhoud van het ouderdossier vastgesteld. Dat moet de standaard zijn, hoeveel moeite dit ook kost. De commissie adviseert de politiek en UHT te stoppen met het verstrekken van persoonlijke dossiers. Alle informatie daarin is voorhanden bij de Belastingdienst. Dat is nu een te grote inspanning voor UHT en het is niet noodzakelijk voor deze operatie."

bevoegdheid
controle

Awb -
waakborg functie

Onderzoekend
ja of nee
gelakt

↓
wel ongelakt

Eventuele maatregel: Verstrekken ouderdossier in de integrale beoordeling.

desgevraagd

Juridisch:

- Deze aanbeveling herhaalt de wettelijke plicht die we reeds hebben;
- De grondslag daarvoor is artikel 5:2 lid 4 van de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht). In de bezwaar- en beroepsfase wordt het ouderdossier

op grond van de artikelen 7:4 resp. 8:42 Algemene wet bestuursrecht (Awb) als op de zaak betrekking hebbende stukken standaard verstrekt.

*1ste inzage
leggen*

Gevolgen voor ouders:

- Er is een groep ouders die voldoende is voorzien met de informatie die we standaard verstrekken; deze groep vraagt niet om een dossier. Een andere groep heeft daar wel behoefte aan, al dan niet ten behoeve van een bezwaar. Voor deze groep levert eerder verstrekken een voordeel op.
- Momenteel zien we dat 80-85% van de ouders in IB geen dossier opvraagt, en ook niet in bezwaar gaat en dus genoeg lijkt te hebben aan de reeds verstrekte informatie.

*zienswijze
procedure
verstrekken*

Uitvoering & haalbaarheid:

- Op dit moment vraagt ca. 20% van de ouders in de IB om het ouderdossier. Voor deze groep lukt het, met de huidige capaciteit deels (dus nog niet voor iedereen) om het dossier tijdig te leveren. Bij 100% leveren van dossiers is forse (personele) opschaling nodig of we accepteren vertraging in de IB.
- De verwachting is dat standaard verstrekken niet uitvoerbaar is tenzij er forse personele opschaling mogelijk is. De Afdeling Dossiers zou stapsgewijs kunnen opschalen van 180 fte nu naar circa 350 fte Q1 2026. Dat is bijna een verdubbeling in een jaar tijd. Of deze opschaling mogelijk is, is zeer onzeker ook gelet op de Wet DBA. Hier is nog geen budget voor.
- Als vanaf nu tijdens IB 100% ouderdossiers worden verstrekt, zullen er grote werkvoorraden van af te handelen IB's ontstaan, omdat er te weinig capaciteit is. De afhandeling van elke IB zal 6-15 maanden duren als gewacht moet worden op het ouderdossier (is nu 2-3 maanden zonder ouderdossier en 3-4 maanden met ouderdossier op verzoek).
- De laatste beoordeling wordt volgens de huidige planning naar verwachting eind maart 2025 opgepakt. De huidige opschaling bij dossierversprekking leidt echter pas tweede helft 2025 tot versnelling. Het standaard verstrekken aan de nog 12.000 te nemen IB's zal dan ook doorlopen in 2026. Dat betekent dat de IB dan niet in 2025 klaar is, maar pas medio 2026.
- Dit heeft ook impact op de behandeltermijnen van IB, die naar verwachting ook leiden tot een verdere toename van ingebrekestellingen en BNTB's. Bij gevolg schuift dan ook de einddatum op van de bezwaarafhandeling IB, van beroep en van een deel van de verzoeken om aanvullende schadevergoeding.
- Naast de optie om het dossierteam op te schalen of anderszins in te zetten zou, er ook capaciteit ingezet kunnen worden van PZB'ers die gedurende de IB al werken aan het samenstellen van het dossier. Dit alternatief zal zeker tot vertraging leiden in de IB, omdat PZB'ers dan een deel van hun tijd aan extra dossiervorming moeten besteden. Daarnaast vergt het tijd om een dergelijke aanpassing in processen ingeregeld te krijgen.
- Een ander risico is de wet DBA. Veel PZB'ers zijn ZZP'ers en hier wordt gaandeweg afscheid van genomen. De PZB'ers die nog wel blijven en bereid zijn om stukken samen te stellen en te lakken, moeten hiervoor worden opgeleid en begeleid. Deze herinrichting van de organisatie vergt tijd. En de PZB'er zelf is extra tijd kwijt met deze aanvullende taak en zal ook gecontroleerd moeten worden. Dus ook dit alternatief zal mogelijk leiden tot vertraging in de afhandeling van de IB's.

?

hoeveel dan?

- De benodigde personele bezetting over 2025 en 2026 dient dan opnieuw vastgesteld te worden.

Versnelling/efficiëntie:

- De maatregel om standaard te verstrekken zorgt waarschijnlijk voor vertraging in de afhandeling van IB's. Het IB-proces moet dusdanig vertragen, om in het tragere tempo van de dossierv verstrekking mee te gaan.
- Als PZB'ers een deel van hun tijd besteden aan dossiervorming leidt dit tot vertraging in IB. Waarbij de inzet van PZB'ers niet van de een op de andere dag ingeregeld is.
- Of en welk effect de maatregel heeft op het bezwaarpercentage is onbekend. Dit kan positief zijn (daling), maar ook negatief of neutraal. Wel weten we dat er slechts enkele tientallen bezwaarmakers zijn die hun bezwaar intrekken nadat ze het dossier hebben ontvangen. Het overgrote deel vult de gronden aan na het ontvangen van het dossier.

> verlengt dus de beslis termijn

Politiek-bestuurlijk:

- Deze maatregel is in lijn met diverse oproepen van de Kamer en alle stakeholders om het dossier in de IB tijdig te verstrekken.
- Tegelijkertijd vraagt de Kamer en alle stakeholders ook om zo spoedige mogelijke afronding van de IB. De variant om standaard te verstrekken staat op gespannen voet hiermee indien IB's moeten wachten op dossiers.

Eventuele maatregel: Stoppen met verstrekking van het persoonlijk dossier.

Juridisch:

- Deze maatregel is juridisch houdbaar. Er is geen juridische verplichting tot het verstrekking van het persoonlijk dossier.

Gevolgen voor ouders:

- Ouders wachten soms langer dan 5 jaar op het persoonlijk dossier. Het wachten op het dossier en de uitzichtloze termijn van vele jaren waarbinnen ze het dossier kunnen verwachten heeft grote impact op hun vertrouwen en afronding van hun herstelproces.
- Voor ouders die bewust hebben verzocht om het persoonlijk dossier zodat zij alle informatie over alle toeslagen over alle jaren ontvangen zal het stoppen met het persoonlijk dossier leiden tot grote ontevredenheid. Bij gevolg ook kan leiden tot een toename aan klachten en ongeacht het feit of het niet verstrekken als besluit kwalificeert, ook leiden tot toename van bezwaren.

Uitvoering & haalbaarheid:

- Deze maatregel is uitvoerbaar.
- In de afgelopen jaren is geen prioriteit gegeven aan het persoonlijk dossier. UHT is op dit moment bezig met een plan om ouders die wachten op hun persoonlijk dossier te benaderen en te vragen naar hun huidige informatiebehoefte.

Versnelling/efficiëntie:

- Geen significant effect.

- Het stoppen zorgt niet direct voor versnelling van het proces, omdat er op dit moment geen prioriteit wordt gegeven aan deze verzoeken.
- Voor de lange termijn heeft het wel degelijk positieve effecten omdat het samenstellen en verstrekken van persoonlijke dossiers zeer tijdrovend is.

Politiek-bestuurlijk:

- Aan de Kamer en de ouder zelf is toegezegd het persoonlijk dossier te verstrekken aan ouders. Er is aangegeven dat er geen prioriteit wordt gegeven aan het verstrekken van persoonlijke dossiers, maar voorrang aan ouderdossiers die betrekking hebben op de herstelprocedures binnen UHT. De Kamer is hierover geïnformeerd.

Financieel:

- De mate waarin maatregelen per saldo meer inzet van capaciteit en middelen vragen hangt sterk samen met de mate waarin de maatregelen leiden tot minder inzet op afhandeling bezwaar en beroep. Waarbij de inschatting is dat de maatregelen minimaal bijdragen aan het verminderen van bezwaren, en de mate waarin mogelijke vertraging van de afhandeling van IB leidt tot meer BNTB / dwangsommen.

II Aanbeveling ongelakt verstrekken aan advocaten

Stop met lakken bij stukken die onder geheimhouding naar advocaten gaan. Het lakken van dossiers is onnodig en veel te tijdrovend. Het ongelakt verstrekken van dossiers aan advocaten onder vertrouwelijkheid is in andere rechtsgebieden gebruikelijk. De commissie ziet geen inhoudelijke redenen waarom dit in de hersteloperatie anders moet zijn. Ouders die ervoor kiezen om geen advocaat in de arm te nemen, krijgen hun dossier gelakt. Het duurt dan ook langer voordat ze hun dossier krijgen.

Eventuele maatregel: Na het samenstellen van het ouderdossier wordt deze alvast ongelakt gedeeld met advocaten. Of de meer vergaande variant waarbij ook de ouder de beschikking krijgt over een (grotendeels) ongelakt dossier. Waarbij variatie mogelijk is welke stukken ongelakt verstrekt worden en welke niet.

Juridisch:

- Op het moment van schrijven is het advies van de AP nog niet binnen gekomen. Het is van belang om met de AP af te stemmen ter voorkoming van mogelijke handhaving. De LA heeft wel geadviseerd. Hun advies komt er, kort gezegd op neer dat; ' [het] geheel ongelakt verstrekken van het ouderdossier juridisch kwetsbaar is in de gevallen dat het betreffende ouderdossier gevoelige persoonsgegevens van derden bevat'.
- Daarnaast adviseert de Landsadvocaat om de AP expliciet te vragen of de noodzaak dat ouders op kortere termijn inzage kunnen krijgen in hun dossiers mogelijke privacy risico's van derden kan rechtvaardigen zodat van strijd met artikel 5 en 6 AVG geen sprake is. Het advies treft u aan als bijlage.

Gevolgen ouder:

- Een advocaat krijgt sneller het dossier, en kan bijvoorbeeld sneller een inschatting maken of bezwaar nodig is. Een ouder krijgt niet sneller een dossier, wellicht zelfs later omdat de inzet verschuift richting advocaten.
- Ouders kunnen er moeite mee hebben dat hun advocaat wel het dossier in handen heeft dat over hun verleden gaat en zij (nog) niet. Ouders zonder advocaat of een gemachtigde niet zijnde advocaat moeten langer wachten wat leidt tot ongelijke behandeling.

Uitvoering en haalbaarheid

- Dit is sterk afhankelijk van uiteindelijke besluitvorming en de mate waarin er gedifferentieerd wordt in wie het dossier ongelakt krijgt en of er nog een vorm van toetsing plaats moet vinden.
- Mocht het leiden tot het ongelakt verstrekken aan alleen advocaten, dan is de verwachting dat er een apart werkproces moet worden ingericht voor deze groep, met aparte instructie voor medewerkers.

Versnelling/effactief:

- Ongelakt verstrekken is naar verwachting slechts effectief als het dossier ook ongelakt naar ouder en gemachtigden niet zijnde advocaat mag. Waarbij nog uitgezocht moet worden of het noodzakelijk en mogelijk is om een check in te bouwen op extra gevoelige informatie van derden; Caf zaken, geheime adressen, bsn van derden etc.
- Daarbij wordt opgemerkt dat het lakken slecht een deel van het proces is en het dossier nog steeds moet worden samengesteld.
- Als er enkel ongelakt aan advocaten verstrekt gaat worden zal voor de ouder die de advocaat ondersteunt en ook zijn dossier wil, alsnog het dossier geanonimiseerd moeten worden. Dat betekent dat dossiers meerdere malen delen van het dossierproces moet doorlopen. Dit kan leiden tot vertraging.
- Het eerder leveren van het dossier zorgt daarnaast ook niet voor een forse versnelling van de bezwaarafhandeling. Er zullen gelet op het verleden niet significant minder bezwaren komen.
- Wel zal er dan meer zicht zijn voor de bezwaarafhandeling en kan er beter gestuurd worden op termijnen en het aanvullen van gronden.

Politiek bestuurlijk:

- De motie Erkin roept op tot zo mogelijk ongelakt verstrekken.
- Nu besluiten vooruitlopend op advisering van de AP brengt bestuurlijke risico's mee.

Financieel:

- Indien alleen ongelakt voor advocaten zal deze maatregel naar verwachting meer inzet van mensen vergen en daarmee meer middelen vragen dan nu opgenomen in de begroting en dan in de ramingen voor de voorjaarsbesluitvorming. Extra inzet zal nodig zijn voor het inrichten en uitvoeren van en communiceren over een aparte werkstroom voor ouders en advocaten. Het betekent dubbel werk door eerst ongelakt en daarna gelakt een dossier te verstrekken. De omvang dient nog uitgewerkt te worden.

Communicatie

Via Kamerbief

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Advies

voor Ministerie van Financiën
van Persoonsgegevens (kantoor landsadvocaat)
datum 29 januari 2025
inzake Advies privacy van derden in relatie tot verstrekking ouderdossiers
zaaknr 11023388

1 Inleiding

- 1.1 Aanleiding voor dit advies is de wens om zogenoemde ouderdossiers sneller te verstrekken aan de ouder¹ die een op de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht) gebaseerde aanvraag heeft gedaan.
- 1.2 U heeft ons gevraagd te adviseren over de vraag of met oog op het privacyrecht de ouderdossiers van toeslagenouders in de hersteloperatie toeslagen standaard (dus zonder inhoudelijke beoordeling) geheel ongelakt kunnen worden verstrekt aan de ouder, de advocaat of een andere gemachtigde (niet advocaat). Zo ja, onder welke voorwaarden en met welke eventuele waarborgen? U heeft ons daarbij gevraagd aandacht te besteden aan de in ieder geval de volgende vragen.

- Kan bij de beantwoording van deze vraag ingegaan worden op de arbeidsrechtelijke verplichtingen van de overheid als werkgever?
- Kan bij het antwoord de praktijk in het strafrecht worden betrokken waarbij dossiers ongelakt met advocaten gedeeld kunnen worden onder geheimhouding?
- Wordt het oordeel anders als het ongelakte dossier op kantoor van Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) ter inzage wordt aangeboden?

U heeft ons laten weten dat u de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) ook heeft gevraagd om over de voorliggende kwestie te adviseren. Op verzoek van de AP brengen wij ons advies eerst uit. Wij merken daarbij wel op dat de AP de privacytoezichthouder is en als toezichthouder in algemene zin ruimte heeft eigen afwegingen te maken. Ons advies moet daarom tegen de achtergrond van het advies van de AP worden gelezen. Mogelijk behoeft ons advies naar aanleiding van het advies van de AP nog actualisering of aanpassing.

¹ In dit advies wordt steeds, conform de aan ons voorgelegde vraagstelling, over ouder gesproken.

2 Feiten en achtergronden

2.1 Ten behoeve van dit advies heeft u ons de volgende feiten en achtergronden verstrekt.

2.2 Indien een ouder daarom verzoekt verstrekt het UHT het ouderdossier voorafgaand aan een eventuele bezwaarfase aan die ouder. De grondslag daarvoor is artikel 5:2 lid 4 van de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht). In de bezwaar- en beroepsfase wordt het ouderdossier op grond van de artikelen 7:4 resp. 8:42 Algemene wet bestuursrecht (Awb) als op de zaak betrekking hebbende stukken standaard verstrekt.

2.3 Er wordt daarbij gewerkt met één type ouderdossier, dat een vaste opbouw kent, en altijd bestaat uit hetzelfde type documenten voor zover die documenten er zijn. Het kan daarbij onder meer gaan om een verzoek om herbeoordeling bij UHT, gespreksverslagen, definitieve compensatiebeschikking, gegevens over kinderopvanginstelling, door de ouder ingediende klachten, dossier(s) inzake beroep(en) die in het verleden tegen een beslissing zijn gemaakt, informatie over O/GS en FSV², het individueel fraudedossier³, CAF-bevindingen⁴, CAF- Groepsgewijze onderzoeken⁵ en de stukken behorend bij een eventueel bezwaar tegen een besluit van UHT.

U heeft voor dit advies als uitgangspunt geformuleerd dat de gegevens in het ouderdossier allemaal op de zaak betrekking hebbende stukken zijn. Wij gaan daar in dit advies dan ook vanuit. De vraag of de genoemde drie artikelen in alle gevallen een afdoende grondslag vormen voor de verstrekking van het gehele ouderdossier valt daarom buiten de reikwijdte van dit advies.

2.4 Sommige documenten in het ouderdossier zijn reeds aan de ouder bekend, andere documenten niet. Van belang voor dit advies is dat u heeft toegelicht dat in ouderdossiers persoonsgegevens van derden voorkomen.

2.5 Alvorens een ouderdossier wordt verstrekt, wordt een deel van de daarin voorkomende persoonsgegevens van derden gelakt.⁶ Dat geldt onder meer voor geheime adressen

² O/GS staat voor Opzet/Grove Schuld. Hier was sprake van wanneer gegevens over de kinderopvang volgens de Belastingdienst/Toeslagen verkeerd waren doorgegeven. De betrokkene kreeg dan geen persoonlijke betalingsregeling en moest het toeslagbedrag in 1 keer terugbetalen. FSV staat voor Fraude Signalerings Voorziening. Dit is een computersysteem van de Belastingdienst dat kon zeggen dat een belastingaangifte misschien niet klopte. Dit werd een risicosignaal genoemd. Dit kon een reden zijn om een belastingaangifte of een aanvraag van een toeslag handmatig te controleren.

³ In het individueel fraudedossier staan documenten die gaan over een fraudeonderzoek van kinderopvangtoeslag. Dit kunnen verschillende documenten zijn, zoals bewijsstukken of e-mails met de kinderopvanginstelling. De inhoud van de stukken verschilt per dossier. Een individueel fraudedossier is alleen aanwezig als een ouder onderdeel is geweest van een individueel fraudeonderzoek.

⁴ Deze informatie is alleen aanwezig als een ouder te maken heeft gehad met een CAF-onderzoek. CAF staat voor Combiteam Aanpak Facilitators. Dit team onderzocht of er fraude was bij organisaties die toeslagen voor mensen aanvroegen, zoals gastouderbureaus.

⁵ CAF - Groepsgewijze onderzoeken maakt deel uit van een onderzoek naar de kinderopvanginstelling. Hier staat informatie over het onderzoek dat eerder is gedaan. Dit onderdeel is alleen aanwezig als de ouder als ouder betrokken is geweest bij een CAF-onderzoek.

⁶ Gegevens van derden die niet worden gelakt bestaan uit onder meer gegevens die relevant zijn voor de beoordeling van de beschikking van UHT.

(zoals bij verblijf in een blijf-van-mijn-lijf-huis), gegevens over medewerkers van de Dienst Toeslagen (zoals naam, telefoonnummer en mailadres) en (bepaalde) gegevens over ex-toeslagpartners en gastouders.

- 2.6 De gegevens die worden gelakt zijn, zo begrepen wij van u en nemen wij in dit advies tot uitgangspunt, niet noodzakelijk voor de beoordeling van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen.
- 2.7 Het samenstellen van dossiers en vervolgens verwijderen van niet noodzakelijke persoonsgegevens (lakken) is arbeidsintensief. In 2022 kampte UHT met grote achterstanden bij het verstrekken van dossiers, waardoor het niet altijd lukte het dossier tijdig vóór het gesprek met de Commissie van onafhankelijke deskundigen hersteloperatie toeslagen en tijdig vóór de hoorzitting bij de bezwaarschriftenadviescommissie hersteloperatie toeslagen aan (de gemachtigde van) de ouder te verstrekken.
- 2.8 Destijds zijn meerdere maatregelen genomen om dit op te lossen en het verstrekken van dossiers zodoende te versnellen. Maatregelen zoals het verlenen van voorrang aan dossiers in de bezwaarfase en CWS-dossiers en opschaling van het aantal medewerkers dat zich bezighoudt met het samenstellen en lakken van de dossiers. U heeft ons laten weten dat met de getroffen maatregelen een aanzienlijke versnelling is gerealiseerd, waardoor de dossiers die in het kader van de bezwaarfase en CWS-zaken moeten worden verstrekt inmiddels tijdig verstrekt worden. U heeft aangegeven dat de achterstand in de zogenoemde integrale beoordelingsfase (IB-fase) eind 2023 is weggewerkt.
- 2.9 Vervolgens zijn nieuwe maatregelen genomen die zich (deels) in de pilotfase bevinden, zoals het werken met laksoftware. De verwachting is dat deze minder ingrijpende maatregelen tot een verdere versnelling kunnen leiden, waardoor het ouderdossier in de IB-fase binnen 8 weken kan worden verstrekt. De wens bestaat echter om het proces nog verder te versnellen door het ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan ouders, dan wel de gemachtigde.

3 Managementsamenvatting

- 3.1 Wij begrijpen de noodzaak dat een ouder in het kader van een voortvarend herstel snel over zijn of haar dossier kan beschikken. Uitgangspunt is ook dat UHT het ouderdossier inclusief de daarin voorkomende persoonsgegevens dient te verstrekken op grond van artikel 5.2 lid 4 Wht en/of artikel 7:4 lid 2 Awb of artikel 8:42 Awb. De omstandigheid dat in het ouderdossier persoonsgegevens van derden voorkomen betekent niet zonder meer dat die persoonsgegevens zouden moeten worden gelakt. Hetzelfde geldt voor de omstandigheid dat slechts een deel van een stuk relevant is

voor de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen. Ook in dat geval is uitgangspunt dat het gehele stuk ongelakt wordt verstrekt.

- 3.2 Ten aanzien van de ouderdossiers geldt evenwel – zo heeft u ons laten weten en nemen wij voor dit advies als uitgangspunt – dat er sprake is van een reële kans dat in een dergelijk dossier gevoelige gegevens van derden voorkomen waarvan verstrekking in sommige gevallen (veiligheids)risico's of ernstig nadeel voor derden oplevert. Het gaat dan bijvoorbeeld om geheime adressen, waaronder opvanglocaties zoals blijf-van-mijn-lijfhuizen en persoonsgegevens van medewerkers van de Belastingdienst/Toeslagen, zoals namen, telefoonnummers en e-mailadressen als er sprake is van (mogelijke) veiligheidsrisico's. Tegelijkertijd geldt zo heeft u laten weten dat deze gegevens niet relevant zijn voor de beoordeling van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen.
- 3.3 Tegen deze achtergrond bestaan bij ons sterke aarzelingen of artikel 5.2 lid 4 Wht en/of artikel 7:4 lid 2 Awb en/of artikel 8:42 Awb, mede in het licht van artikel 5 lid 1 aanhef en onder c en 6 lid 1 aanhef en onder c, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), een afdoende grondslag vormen voor het (mogelijk) standaard ongezien verstrekken van dit soort gegevens voorafgaand aan of gedurende de bezwaar en/of beroepsfase. Van een zorgvuldig handelend overheid kan naar ons oordeel, mede uit een oogpunt van goed werkgeverschap, worden verwacht dat deze de diverse betrokken belangen in kaart brengt, tegen elkaar afweegt en, indien sprake is van gewichtige redenen die aan verstrekking in de weg staan, overgaat tot lakken (in de IB-fase of in de bezwaarfase) of een verzoek om beperkte kennisneming doet (in de beroepsfase).
- 3.4 Het regime voor verstrekking van dossiers in het strafrecht en de artikelen 5.5 en 5.6 van de Wet open overheid (Woo) werpen geen ander licht op voornoemde conclusie. Ook in het strafrecht en ook bij toepassing van de Woo dient bij verstrekking van stukken ingeval van gevoelige gegevens van derden steeds een belangenafweging plaats te vinden.
- 3.5 Wij komen dan ook tot de conclusie dat het standaard (zonder inhoudelijke beoordeling) geheel ongelakt verstrekken van het ouderdossier juridisch kwetsbaar is in de gevallen dat het betreffende ouderdossier gevoelige persoonsgegevens van derden bevat.

Inzage aan ouder en/of gemachtigde (niet-advocaat)

- 3.6 Een volgende vraag is dan of aan bovenstaand bezwaar tegemoet kan worden gekomen indien het ouderdossier niet (ongezien) wordt verstrekt maar uitsluitend (ongezien) ter inzage wordt gegeven. Naar ons oordeel zal van het uitsluitend verlenen

van inzage een mitigerend effect uit kunnen gaan. Tegelijkertijd blijven mogelijke risico's van een onrechtmatige verspreiding van gevoelige gegevens van derden aanwezig, waarbij bovendien bedacht moet worden dat op grond van de Wht verstrekking aan de ouder is voorgeschreven zodat alleen met instemming van de ouder met geven van inzage kan worden volstaan. In een eventuele bezwaar- en beroepsfase zal alsnog het ouderdossier verstrekt moeten worden, met weglating van de gevoelige gegevens waarvoor gewichtige redenen aan verstrekking in de weg staan. Wij adviseren u de AP om advies te vragen over of de noodzaak dat ouders op kortere termijn inzage kunnen krijgen in hun dossiers de mogelijke privacyrechtelijke risico's van derden kan rechtvaardigen zodat van strijd met artikel 5 en 6 AVG geen sprake is.

Verstrekken aan advocaat?

- 3.7 Een andere, ook door de spoedadviescommissie voortgang hersteloperatie toeslagen in haar adviesrapport⁷ van 23 januari jl. genoemde mogelijkheid, is om ouderdossiers ongelakt te verstrekken aan de advocaat van de ouder (p. 8 en p. 36). De gedachte is dan dat het samenstel van regels en gedragsnormen voor een advocaat een waarborg biedt tegen ongewenste en onnodige verspreiding van gevoelige persoonsgegevens van derden die mogelijk in een ouderdossier voorkomen. Wij kunnen ons goed voorstellen dat deze route een waarborg biedt om onnodige verspreiding van de gevoelige gegevens te voorkomen. Voorwaarde is wel dat de betreffende advocaat zich (mede namens zijn cliënt) nadrukkelijk bereid verklaart deze poortwachtersfunctie te vervullen en aan de advocaat ook duidelijk wordt gemaakt welke gegevens gevoelig (kunnen) zijn. Tegelijkertijd blijft ook hier gelden dat mogelijke risico's van een (abusievelijke) verspreiding van gevoelige gegevens van derden blijft bestaan. Er moet rekening mee worden gehouden dat indien dat risico zich daadwerkelijk verwezenlijkt, de Staat voor de gevolgen daarvan aansprakelijk zal kunnen zijn. Bovendien moet ook hier worden bedacht dat op grond van de Wht verstrekking is voorgeschreven zodat ook voor deze constructie instemming van de ouder noodzakelijk is. In een eventuele bezwaar- en beroepsfase zal verder alsnog het ouderdossier verstrekt moeten worden, met weglating van de gevoelige gegevens waarvoor gewichtige redenen aan verstrekking in de weg staan.
- 3.8 Wij adviseren u de AP ook om advies te vragen over of de noodzaak dat ouders op kortere termijn inzage kunnen krijgen in hun dossiers de mogelijke privacyrechtelijke risico's voor derden van deze constructie kunnen rechtvaardigen zodat van strijd met artikel 5 en 6 AVG geen sprake is.
- 3.9 Wij hebben tot slot nog gezien of er nog andere alternatieven denkbaar zijn waarbij niet gelakt hoeft te worden en die tot een versnelling zouden kunnen leiden. Er zou

⁷ Getiteld 'Minder beloven, meer doen'.

bijvoorbeeld onderzocht kunnen worden of er in het ouderdossier onderdelen voorkomen waarvan min of meer uitgesloten is dat daarin bedoelde gevoelige persoonsgegevens van derden voorkomen. Dergelijke onderdelen zouden dan alvast verstrekt kunnen worden, voorafgaand aan de verstrekking van het overige (te lakken) dossier. Hiernaast en/of in aanvulling hierop zou, in ieder geval voor de IB-fase, bijvoorbeeld kunnen worden nagedacht over een (technisch vorm te geven) oplossing waarbij aan de ouder inzicht wordt geboden in welke type documenten er beschikbaar zijn en de ouder per document kan aanvinken welke hij/zij graag zou ontvangen. De (eventuele) documenten waar een ouder dan niet om verzoekt, hoeven (in de IB-fase) dan niet gelakt te worden.

4 Juridisch kader

Artikel 5.2 Wet hersteloperatie toeslagen

- 4.1 De Wht kent met artikel 5.2 een bepaling waarin is geregeld dat de ouder in de fase voorafgaand aan bezwaar (door u ook wel aangeduid als de integrale behandelingsfase, IB-fase) bepaalde stukken moet krijgen (lid 3) en desgevraagd mag krijgen (lid 4).

Artikel 5.2 Wht

"1 Bij ministeriële regeling stelt Onze Minister commissies in met het oog op de uitvoering van de artikelen 2.1 tot en met 2.6, 2.9, eerste lid, 2.9a en 2.9b. [Deze artikelen zien, kort gezegd, op de toekenning van compensatie, de omvang van toegekende compensatie, de toekenning van een (aanvullende) O/GS-tegemoetkoming en de toekenning van een bijzondere tegemoetkoming als sprake is van een schrijnend geval, adv.]

2 De commissies hebben tot taak het dossier van een aanvrager van een kinderopvangtoeslag of de partner of het kind van een overleden aanvrager dat door de Dienst Toeslagen aan hen is voorgelegd te voorzien van een advies over de toepassing van de artikelen 2.1 tot en met 2.6 en 2.9, eerste lid, onderscheidenlijk de artikelen 2.9a en 2.9b. De Dienst Toeslagen verstrekt daartoe aan de betrokken commissie een afschrift van de op de zaak betrekking hebbende gegevens, waaronder mede wordt begrepen de informatie die niet aan het dossier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest op de beoordeling of behandeling ervan.

3 De Dienst Toeslagen zendt de beschikking omtrent de toepassing van de artikelen 2.1 tot en met 2.6 en 2.9, eerste lid, onderscheidenlijk de artikelen 2.9a en 2.9b, aan de aanvrager van een kinderopvangtoeslag, onderscheidenlijk de partner of het kind van een overleden aanvrager, tezamen met het advies van de betrokken commissie en de gegevens die direct ten grondslag liggen aan de beschikking. Indien de beschikking in het nadeel van de aanvrager van een kinderopvangtoeslag, onderscheidenlijk de

partner of het kind van een overleden aanvrager, afwijkt van het advies van de commissie, wordt in de beschikking de reden voor die afwijking vermeld.

4 De Dienst Toeslagen verstrekt desgevraagd tevens het onderzoekdossier, inclusief die informatie die niet aan het dossier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeling ervan, aan de aanvrager van een kinderopvangtoeslag, onderscheidenlijk de partner of het kind van een overleden aanvrager.

5 Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de commissies.” (onderstreping toegevoegd)

- 4.2 Uit de memorie van toelichting bij artikel 5.2 Wht is af te leiden dat de commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen moeten kunnen beschikken over alle op een dossier betrekking hebbende gegevens. En dat ‘op de zaak betrekking hebbende gegevens’ in voornoemde zin, ruim moet worden uitgelegd en objectief moet worden toegepast.⁸
- 4.3 Artikel 5.2 Wht is de opvolger van artikel 43e Awir. Laatstgenoemd artikel is in de wet opgenomen naar aanleiding van een amendement, dat meermaals is gewijzigd.⁹ In de eerste versies werd ook in lid 2 nog gesproken van ‘onderzoeksdossier’.¹⁰ Een term die in lid 4 is blijven staan, maar in lid 2 uiteindelijk is vervangen door ‘op de zaak betrekking hebbende stukken’ (art. 43e lid 2 oud Awir). Onder onderzoeksdossier werd volgens de indieners van de amendementen (in ieder geval) verstaan alle op de zaak betrekking hebbende stukken.¹¹ Het ligt mede daarom voor de hand ervan uit te gaan dat aan de term ‘onderzoeksdossier’ in de zin van (artikel 43e lid 4 Awir oud en) artikel 5.2 lid 4 Wht eenzelfde betekenis toekomt, te weten (in ieder geval) alle op de zaak betrekking hebbende stukken. Daarbij moet als gezegd worden uitgegaan van een ruime opvatting van wat onder de zaak betrekking hebbende stukken valt.¹²
- 4.4 De Wht bevat geen bepaling die de mogelijkheid of verplichting schept om de verstrekking van (onderdelen van) stukken achterwege te laten. Hierover is in de parlementaire geschiedenis bij zowel artikel 5.2 Wht als artikel 43e Awir ook niks vermeld.¹³ Dit in tegenstelling tot de Algemene wet bestuursrecht (Awb), waarin voor de bezwaar- en beroepsfase expliciet is geregeld dat de verplichting uit artikel 7:4 lid 2 resp. 8:42 Awb om de op de zaak betrekking hebbende stukken over te leggen, niet

⁸ *Kamerstukken II*, 2021/2022, 36 151, nr. 3, p. 136-137: “Het criterium op de zaak betrekking hebbende dient royaal te worden uitgelegd en objectief te worden toegepast, waarbij toepassing wordt gegeven aan de relevante jurisprudentie waaruit blijkt dat ook bijvoorbeeld telefoonnotities tot die stukken behoren.” Zie ook *Kamerstukken II*, 2019/2020, 35 468, nr. 37.

⁹ Zie **bijlage 1** voor een overzicht van de relevante parlementaire geschiedenis van artikel 5.2 Wht en 43e Awir.

¹⁰ Zie het ingesprongen stuk in de randnrs. 1, 2 en 3 van **bijlage 1**.

¹¹ Zie het ingesprongen stuk in de randnrs. 1 en 3 van **bijlage 1**.

¹² Zie voetnoot 8.

¹³ Zie **bijlage 1**.

geldt voor zover gewichtige redenen zich daartegen verzetten (artikel 7:4 lid 6 Awb resp. artikel 8:29 lid 1 Awb).

- 4.5 Naar wij begrijpen wordt het op artikel 5.2 lid 4 Wht gebaseerde verzoek om het onderzoeksdossier aan de ouder te verstrekken veelal gedaan voorafgaand aan de bezwaarfase, oftewel tijdens de integrale behandeling van de betreffende aanvraag (de IB-fase). Daarmee is niet gezegd dat de regels voor het verstrekken van 'op de zaak betreffende hebbende stukken' die gelden tijdens de bezwaar-en beroepsfase op grond van Awb (resp. artikel 7:4 Awb en 8:42 jo. 8:29 Awb) geen betekenis hebben voor de verstrekking van stukken tijdens de IB-fase. Om die reden besteden wij ook aan die regels nadere aandacht.

Bezwaarfase

- 4.6 Tijdens de bezwaarfase heeft de belanghebbende op grond van artikel 7:4, tweede lid, Awb recht op inzage in de 'op de zaak betrekking hebbende stukken'.

Artikel 7:4, tweede lid, Awb

2 Het bestuursorgaan legt het bezwaarschrift en alle verder op de zaak betrekking hebbende stukken voorafgaand aan het horen gedurende ten minste een week voor belanghebbenden ter inzage.

- 4.7 Het inzagerecht geregeld in artikel 7:4, tweede lid, Awb wordt gezien als fundamentele waarborg voor een goed verlopende bezwaarschriftprocedure. Zo veel mogelijk moet worden vermeden dat een bestuursorgaan zijn beslissing steunt op informatie welke de betrokken belanghebbenden niet hebben kunnen kennen. Ongewenst is de situatie dat een belanghebbende pas in een latere fase (bijvoorbeeld bij de administratieve rechter) kennis kan nemen van stukken die voor hem in een eerdere fase ontoegankelijk waren.¹⁴

- 4.8 De omstandigheid dat stukken behoren tot de op de zaak betrekking hebbende stukken, brengt niet mee dat die stukken altijd ten volle ook aan de wederpartij ter kennis moeten worden gebracht. In artikel 7:4 lid 6 Awb is daarover het volgende bepaald.

Artikel 7:4 lid Awb bepaalt:

6 Het bestuursorgaan kan, al dan niet op verzoek van een belanghebbende, toepassing van het tweede lid voorts achterwege laten, voor zover geheimhouding om gewichtige redenen is geboden. Van de toepassing van deze bepaling wordt mededeling gedaan.

¹⁴ *Kamerstukken II*, 1988/1989, 21 221, nr. 3, p. 149.

- 4.9 Uit het gebruik van de term “voor zover” vloeit voort dat het bestuursorgaan dient te onderzoeken in hoeverre de beperking noodzakelijk is, en of belanghebbenden inzage kunnen verkrijgen in een ‘geschoond’ rapport of een samenvatting ervan.¹⁵
- 4.10 Gewichtige redenen zijn in ieder geval niet aanwezig, voor zover ingevolge de Wet open overheid (Woo) de verplichting bestaat een verzoek om openbaarmaking van informatie, vervat in deze stukken, in te willigen (artikel 7:4, zevende lid, Awb).

Beroepsfase

- 4.11 Ook tijdens de beroepsfase geldt op grond van artikel 8:42 Awb dat, in beginsel, alle op de zaak betrekking hebbende stukken moeten worden verstrekt.

Artikel 8:42 Awb luidt:

“1 Binnen vier weken na de dag van verzending van de gronden van het beroepschrift aan het bestuursorgaan zendt dit de op de zaak betrekking hebbende stukken aan de bestuursrechter en kan het een verweerschrift indienen. Indien de bestuursrechter om een verweerschrift heeft verzocht, dient het bestuursorgaan binnen vier weken een verweerschrift in.

2 De bestuursrechter kan de in het eerste lid bedoelde termijnen verlengen.”

- 4.12 Deze verplichting om de op de zaak betrekking hebbende stukken over te leggen strekt er mede toe om zeker te stellen dat de rechter volledig wordt voorgelicht over de zaak.¹⁶ Eveneens waarborgt het artikel de ‘equality of arms’ doordat de eiser op deze wijze ingevolge artikel 8:39 lid 1 Awb kennis kan nemen van de voor hem relevante processtukken.¹⁷
- 4.13 Met toepassing van artikel 8:29 Awb kan de kennisneming van de op de zaak betrekking hebbende stukken worden geweigerd of beperkt in de zin dat alleen de bestuursrechter daarvan kennis mag nemen, indien daarvoor ‘gewichtige redenen’ zijn.¹⁸ Het criterium is gelijk aan het criterium in de soortgelijke regeling voor bezwaar in artikel 7:4 lid 6, Awb, zoals hierboven besproken.

¹⁵ Zie *Kamerstukken II*, 1988/1989, 21 221, nr. 3, p. 149.

¹⁶ ABRvS 9 februari 2001, ECLI:NL:RVS:2001:AA9961.

¹⁷ Zie bijvoorbeeld CRvB 19 september 2001, ECLI:NL:CRVB:2001:AD4639; CRvB 10 maart 2021, ECLI:NL:CRVB:2021:540, JB 2021/89; CRvB 3 november 2021, ECLI:NL:CRVB:2021:2726, JB 2022/13.

¹⁸ Artikel 8:29 Awb luidt:

1 Partijen die verplicht zijn inlichtingen te geven dan wel stukken over te leggen, kunnen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn, het geven van inlichtingen dan wel het overleggen van stukken weigeren of de bestuursrechter mededelen dat uitsluitend hij kennis zal mogen nemen van de inlichtingen onderscheidenlijk de stukken.

2 Gewichtige redenen zijn voor een bestuursorgaan in ieder geval niet aanwezig, voor zover ingevolge de Wet open overheid de verplichting zou bestaan een verzoek om informatie, vervat in de over te leggen stukken, in te willigen.

3 De bestuursrechter beslist of de in het eerste lid bedoelde weigering onderscheidenlijk de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is.

4 Indien de bestuursrechter heeft beslist dat de weigering gerechtvaardigd is, vervalt de verplichting.

5 Indien de bestuursrechter heeft beslist dat de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is, kan hij slechts met toestemming van de andere partijen mede op de grondslag van die inlichtingen

- 4.14 Ook hier geldt, net als in de bezwaarfase, dat gewichtige redenen in ieder geval niet aanwezig zijn, voor zover ingevolge de Wet open overheid de verplichting zou bestaan een verzoek om informatie, vervat in de over te leggen stukken, in te willigen (lid 2).
- 4.15 Indien de rechter beslist dat de weigering of beperkte kennisneming niet gerechtvaardigd is, blijft de verplichting om de stukken over te leggen bestaan. Worden de stukken desondanks niet overgelegd, dan is het op grond van artikel 8:31 Awb aan de rechter om daaruit gevolgtrekkingen te maken die hem geraden voorkomen.
- 4.16 Omdat de inwilliging van een verzoek om beperkte kennisneming een beperking oplevert van het recht op gelijke proceskansen, stelt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS of Afdeling) aan de motivering van een dergelijk verzoek hoge eisen. De verzoeker moet motiveren vanwege welke belangen of waarom anderszins sprake is van gewichtige redenen. Verder moet de verzoeker duidelijk maken waarom volgens hem het belang bij beperkte kennisneming zwaarder weegt dan het belang dat de andere partij(en) van het stuk kennisnemen.¹⁹
- 4.17 Bij de beoordeling van een verzoek om beperkte kennisneming speelt de betekenis van het stuk voor het oordeel van de rechter in de hoofdzaak en de procespositie van partijen een belangrijke rol. Verder is daarbij van belang of de partij aan wie kennisneming van een stuk wordt onthouden door de beperkte kennisneming wezenlijk in zijn procesvoering wordt belemmerd.²⁰
- 4.18 De aanwezigheid van gewichtige redenen is voor de rechter nog geen doorslaggevende reden om een weigering tot het verschaffen van informatie gerechtvaardigd te achten.

onderscheidenlijk die stukken uitspraak doen. Indien de toestemming wordt geweigerd, wordt de zaak verwezen naar een andere kamer.

6 Inzake een beroep tegen een besluit op grond van de Wet open overheid neemt, in zo verre in afwijking van het eerste en derde lid, uitsluitend de bestuursrechter kennis van de stukken waarvan op grond van de Wet open overheid om openbaarmaking of verstrekking is verzocht. De toestemming, bedoeld in het vijfde lid, is van rechtswege verleend.

¹⁹ ABRvS 10 juni 2020 ECLI:NL:RVS:2020:1367, r.o. 11. Zo werd een verzoek om beperkte kennisneming van de namen en functies van politiemedewerkers in een bestuurlijke rapportage door de Afdeling geweigerd, omdat het risico op intimidatie en bedreigingen dat de politiemedewerkers beweerdelijk liepen niet nader was toegelicht of gestaafd (ABRvS 26 juni 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1507, r.o. 4). Ook volgens de Centrale Raad van Beroep (CRvB) is de enkele stelling dat betrokkenen gevaar kunnen lopen in zijn algemeenheid onvoldoende om reeds daarom een belang bij beperkte kennisneming op die grond aanwezig te achten. Vereist is dat voldoende aannemelijk wordt gemaakt dat de mogelijkheid van gevaar in concreto aanwezig is. Zie CRvB 10 oktober 2001, ECLI:NL:CRVB:2001:AD5972, JB 2001/301.

²⁰ ABRvS 10 juni 2020 ECLI:NL:RVS:2020:1367, r.o. 8. Zie ook CBb 8 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:794, r.o. 9.2: "De in de stukken genoemde personen zijn ambtsdragers van de politie en uit hoofde van hun functie betrokken bij de totstandkoming van de rapportages. De rechter-commissaris acht aannemelijk dat kennisneming van de in de rapportages vermelde namen zal leiden tot aantasting van het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van deze ambtsdragers. Naar het oordeel van de rechter-commissaris weegt het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de genoemde personen, met uitzondering van de aanbieder van de rapportages die ook de rapportages heeft ondertekend, in dit geval zwaarder dan het belang van appellant dat hij hiervan kennis neemt. Daarbij neemt de rechter-commissaris in aanmerking dat ook zonder deze informatie is na te gaan wat de bevindingen zijn die zijn opgenomen in de rapportages. De rechter-commissaris acht daarom het verzoek tot beperkte kennisneming in zoverre gerechtvaardigd." (in dezelfde zin: r.o. 11.1).

Als er gewichtige redenen aanwezig zijn, kan een weigering toch niet gerechtvaardigd zijn, indien de informatie van groot belang is voor een beoordeling van het bestreden besluit. Een weigering is wel gerechtvaardigd als gewichtige redenen aanwezig zijn en de informatie niet van significant belang is.²¹ In bijzondere omstandigheden kan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden ook grond zijn voor het aannemen van gewichtige redenen die aan verstrekking in de weg staan.²² Er zal steeds een afweging in het concrete geval moeten worden gemaakt.

Zie bijvoorbeeld:

- Hof Arnhem-Leeuwarden 7 maart 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1907, r.o. 3.10 en ECLI:NL:GHARL:2023:1908, r.o. 10 over beperkte kennisneming van persoonsgegevens van medewerkers van de Belastingdienst met specifieke betrokkenheid bij FSV-registraties.
- Hof Den Bosch 11 november 2021, ECLI:NL:GHSHE:2021:3397, r.o. 3.16 e.v. over onder meer beperkte kennisneming van de naam van belastingambtenaren.
- CBB 8 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:794, r.o. 9.2 over beperkte kennisneming van de namen van ambtsdragers van de politie.
- CBB 4 september 2020, ECLI:NL:CBB:2020:629, r.o. 5 over beperkte kennisneming van namen van de medewerkers van bedrijven die een bepaalde zaak onder de aandacht van de Autoriteit Consument en Markt onder de aandacht hebben gebracht.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

- 4.19 Artikel 5.2, vierde lid, van de Wht en de artikelen 7:4, tweede lid, Awb en 8:42 Awb vormen de grondslag voor de verstrekking van het ouderdossier en de persoonsgegevens daarin in de IB-fase, de bezwaarfase resp. de beroepsfase. Meer specifiek kwalificeren de genoemde artikelen als een wettelijke verplichting zoals bedoeld in artikel 6 lid 1 aanhef en onder c, AVG. De verplichting om een op de zaak betrekking hebbend stuk over te leggen, ziet niet slechts op de voor de beoordeling van voor de zaak relevante passages.²³ Daarnaast kan niet, met een beroep op de AVG, worden volstaan met het inzenden van een geanonimiseerde versie van een op de zaak betrekking hebbend stuk. Dit neemt echter niet weg dat met toepassing van artikel 8:29 van de Awb kennisneming van de persoonsgegevens kan worden beperkt.²⁴ Verder is van belang dat voor een geslaagd beroep op artikel 6 lid 1 aanhef en onder c, AVG vereist is dat de betreffende verwerking (i.c. verstrekking) van

²¹ Zie Hof Arnhem-Leeuwarden 7 maart 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1907, r.o. 3.2 en ECLI:NL:GHARL:2023:1908, r.o. 3.2, waarin hierbij wordt verwezen naar *Kamerstukken II 1996/97*, 25 175, nr. 5, p. 13.

²² Vgl. in dit verband ook artikel 8:32 Awb.

²³ HR 4 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:672, r.o. 3.4.2.

²⁴ Zie bijv. CBB 8 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:794, r.o. 5, CBB 8 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:795, r.o. 5 en CBB 26 januari 2023, ECLI:NL:CBB:2023:45 r.o. 9.6. Vgl. ook Hof Arnhem-Leeuwarden, 7 maart 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1907, r.o. 3.11 t/m 3.15.

persoonsgegevens daadwerkelijk noodzakelijk moet zijn om de betreffende wettelijke verplichting na te komen.²⁵ Dat volgt zowel uit de tekst van artikel 6 lid 1 aanhef en onder c AVG als uit artikel 5 lid 1 aanhef en onder c AVG dat, voor zover van belang, bepaalt dat persoonsgegevens beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

Arbeidsrechtelijke verplichtingen van de overheid als werkgever

- 4.20 De Staat moet als werkgever op grond van de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet) zorgdragen voor “de veiligheid en de gezondheid van de werknemers inzake alle met de arbeid verbonden aspecten en [...] daartoe een beleid [voeren] dat is gericht op zo goed mogelijke arbeidsomstandigheden” (art. 3 lid 1 Arbowet). Daarbij verplicht de Arbeidsomstandighedenwet de werkgever binnen het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, een beleid te voeren gericht op voorkoming en indien dat niet mogelijk is beperking van psychosociale arbeidsbelasting (art. 3 lid 2 Arbowet). Psychosociale arbeidsbelasting kan onder meer ontstaan door agressie en geweld, pesten en werkdruk etc. Agressie en geweld kan volgens de Nederlandse Arbeidsinspectie op verschillende manieren plaatsvinden, waaronder psychisch (bedreigen, intimideren, chanteren, vernederen).²⁶
- 4.21 Als een werkgever tekortschiet in het treffen van toereikende maatregelen ter voorkoming en/of beperking van dergelijke risico's, dan handelt hij daarmee in strijd met zijn zorgplicht en is hij in beginsel aansprakelijk voor de eventueel daaruit voortvloeiende (psychische) schade²⁷ die een werknemers lijdt. Daarbij is het zo dat de zorgplicht geen absolute waarborg beoogt te bieden, maar wel een hoog veiligheidsniveau vergt.²⁸ Het antwoord op de vraag welke maatregelen de Staat als werkgever in een concrete situatie dient te treffen, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waaronder de aard van de werkzaamheden, de kans dat zich een 'ongeval' zal voordoen, de ernst die de gevolgen van een 'ongeval' kunnen hebben en de mate van de bezwaarlijkheid van de te nemen veiligheidsmaatregelen.²⁹
- 4.22 Naast de zorgplicht kan de werkgever ons inziens onder omstandigheden ook vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap gehouden zijn om (mogelijke) openbaarmaking van persoonsgegevens van zijn medewerkers tegen te gaan. Deze verplichting zal met name bestaan als valt te voorzien dat openbaarmaking daarvan in strijd is met de AVG of leidt tot een ongerechtvaardigde inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken medewerkers.³⁰

²⁵ Hof van Justitie 4 juli 2023, ECLI:EU:C:2023:537 (*Meta/Bundeskartellamt*), r.o. 138.

²⁶ [Agressie en geweld | Werkdruk en ongewenst gedrag | Nederlandse Arbeidsinspectie](#).

²⁷ Zie Hoge Raad 11 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR6657, r.o. 4.1.2. In deze zaak heeft de Hoge Raad bevestigd dat een werkgever ook aansprakelijk kan zijn voor psychische schade die de werknemer lijdt.

²⁸ Vgl. Hoge Raad 11 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BR5223, r.o. 4.3.

²⁹ Vgl. Hoge Raad 5 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3519, r.o. 3.5.2.

³⁰ Vgl. Hoge Raad 31 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:569.

5 Beoordeling

Het zonder afweging verstrekken van integrale ongelakte ouderdossiers

- 5.1 Wij begrijpen de noodzaak dat een ouder in het kader van een voortvarend herstel snel over zijn of haar dossier kan beschikken. Uitgangspunt is ook dat UHT het ouderdossier inclusief de daarin voorkomende persoonsgegevens dient te verstrekken op grond van artikel 5.2 lid 4 Wht en/of artikel 7:4 lid 2 Awb of artikel 8:42 Awb. De omstandigheid dat in het ouderdossier persoonsgegevens van derden voorkomen betekent niet zonder meer dat die persoonsgegevens zouden moeten worden gelakt. Hetzelfde geldt voor de omstandigheid dat slechts een deel van een stuk relevant is voor de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen. Ook in dat geval is uitgangspunt dat het gehele stuk ongelakt wordt verstrekt.
- 5.2 Ten aanzien van de ouderdossiers geldt evenwel – zo heeft u ons laten weten en nemen wij voor dit advies als uitgangspunt – dat er sprake is van een reële kans dat in een dergelijk dossier gevoelige gegevens van derden voorkomen waarvan verstrekking in sommige gevallen (veiligheids)risico's of ernstig nadeel voor derden oplevert. Het gaat dan bijvoorbeeld om geheime adressen, waaronder opvanglocaties zoals blijf-van-mijn-lijfhuizen en persoonsgegevens van medewerkers van de Belastingdienst/Toeslagen, zoals namen, telefoonnummers en e-mailadressen als er sprake is van (mogelijke) veiligheidsrisico's. Tegelijkertijd geldt zo heeft u laten weten dat deze gegevens niet relevant zijn voor de beoordeling van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen.
- 5.3 Tegen deze achtergrond bestaan bij ons sterke aarzelingen of artikel 5.2 lid 4 Wht en/of artikel 7:4 lid 2 Awb en/of artikel 8:42 Awb, mede in het licht van artikel 5 lid 1 aanhef en onder c en 6 lid 1 aanhef en onder c, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), een afdoende grondslag vormen voor het (mogelijk) standaard ongezien verstrekken van dit soort gegevens voorafgaand aan of gedurende de bezwaar en/of beroepsfase. Van een zorgvuldig handelend overheid kan naar ons oordeel, mede uit een oogpunt van goed werkgeverschap (zie ook hierna), worden verwacht dat deze de diverse betrokken belangen in kaart brengt, tegen elkaar afweegt en, indien sprake is van gewichtige redenen die aan verstrekking in de weg staan, overgaat tot lakken (in de IB-fase of in de bezwaarfase) of een verzoek om beperkte kennisneming doet (in de beroepsfase).

Hoewel de Wht als gezegd geen bepaling bevat die de mogelijkheid of verplichting schept om de verstrekking van (onderdelen van) stukken achterwege te laten, menen wij dat artikel 5.2 lid 4 Wht niet zo kan worden gelezen dat het ouderdossier in alle gevallen zonder nadere afweging integraal verstrekt moet worden. Een dergelijke uitleg zou ertoe leiden dat de

ruimte die de artikelen 7:4 lid 6 Awb en 8:29 lid 1 Awb in de bezwaar- en beroepsfase beogen te bieden aan de bescherming van (andere) gewichtige belangen, illusoir zou worden. Niet aannemelijk is dat de wetgever dat met artikel 5.2 lid 4 Wht heeft beoogd.

Wij merken hier verder nog op dat voor zover in het ouderdossier méér stukken zouden voorkomen dan waarop de artikelen 5.2, derde en vierde lid, Wht, 7:4 lid 2 Awb en artikel 8:42 Awb zien, ten aanzien van de persoonsgegevens in die stukken in het concrete geval zal moeten worden beoordeeld of er een andere wettelijke grondslag in de zin van de AVG is voor de verstrekking ervan dan artikel 6 lid 1 aanhef en onder c AVG (vgl. randnr. 4.19).

- 5.4 Naar ons oordeel is ook bepaald niet uitgesloten dat de bestuursrechter over de band van een 8:29-verzoek in concrete gevallen tot de conclusie zou kunnen komen dat sprake is van gewichtige redenen die aan kennisgeving van bepaalde gegevens in de weg staan, temeer nu de gegevens die thans gelakt worden niet noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen. Gewichtige redenen zouden bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, aan de orde kunnen zijn ten aanzien van:

- geheime adressen, waaronder opvanglocaties zoals blijf-van-mijn-lijfhuizen;
- persoonsgegevens van medewerkers van de Belastingdienst/Toeslagen, zoals namen, telefoonnummers en e-mailadressen als er sprake is van (mogelijke) veiligheidsrisico's (zie randnr. 5.5 en vergelijk daarnaast CBB 8 december 2022, ECLI:NL:CBB:2022:794 en Hof Arnhem-Leeuwarden 7 maart 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:1907, r.o. 3.10 en ECLI:NL:GHARL:2023:1908 r.o. 3.10).

- 5.5 De conclusie dat het standaard (zonder inhoudelijke beoordeling) geheel ongelakt verstrekken van het ouderdossier juridisch kwetsbaar is in de gevallen dat het betreffende ouderdossier gevoelige persoonsgegevens van derden bevat, volgt voor zover het gaat om persoonsgegevens van medewerkers van de Belastingdienst/Toeslagen (zoals namen, telefoonnummers en e-mailadressen) ook uit de op de Staat als werkgever rustende zorgplicht en zijn verplichtingen uit hoofde van het goed werkgeverschap. Toegepast op onderhavige kwestie zien wij de volgende omstandigheden die van belang zijn.

- (a) Anders dan tot nu toe het geval is, worden bij het ongelakt verstrekken van de ouderdossiers de namen van de bij de dossiers betrokken medewerkers zichtbaar.
- (b) Technisch gezien is het goed mogelijk deze namen weg te halen en naar wij begrijpen zijn deze namen niet noodzakelijk voor de beoordeling van de

- juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen. Evenmin betreft dit naar wij begrijpen medewerkers met een publiek profiel.
- (c) Het ongelakt verstrekken heeft tot doel doorlooptijden te verkorten, in welk kader ook andere maatregelen zijn en worden geïmplementeerd. Naar wij begrijpen zijn de doorlooptijden hierdoor reeds aanzienlijk teruggedrongen.
 - (d) Uit de jaarverslagen van (de voorlopers van) het Centraal Meldpunt Agressie van het Ministerie van Financiën begrijpen wij dat het aantal meldingen over online agressie op sociale media waarbij o.a. persoonsgegevens van medewerkers van het ministerie worden gedeeld toeneemt. Dit heeft een forse impact op de betrokken medewerkers.³¹
 - (e) Specifiek vanwege de toeslagenaffaire is naar wij begrijpen in bepaalde gevallen sprake van een concretere dreiging t.a.v. de veiligheid van bij die dossiers betrokken medewerkers, o.a. verband houdend met de (mogelijke gevolgen van) openbaring van hun persoonsgegevens.³²

5.6 Bovenstaande omstandigheden maken het standaard, zonder inhoudelijke beoordeling, integraal ongelakt verstrekken van namen van betrokken medewerkers naar ons oordeel arbeidsrechtelijk gezien kwetsbaar, mede gelet op de zorgplicht die de Staat als werkgever heeft.³³

5.7 Wij komen dan ook tot de conclusie dat het standaard (zonder inhoudelijke beoordeling) geheel ongelakt verstrekken van het ouderdossier juridisch kwetsbaar is in de gevallen dat het betreffende ouderdossier gevoelige persoonsgegevens van derden bevat.

Ook de spoedcommissie lijkt overigens te onderkennen dat dossiers (in bepaalde gevallen) gelakt (moeten) worden: *"Ouders die ervoor kiezen om geen advocaat in de arm te nemen, krijgen hun dossier gelakt. Het duurt dan ook langer voordat ze hun dossier krijgen"* (p. 36). Zie over het ongelakt verstrekken van ouderdossiers aan de advocaat van een ouder hierna.

³¹ Zie bijv. Jaarverslag Centraal Meldpunt Agressie 2022, p. 15 en Jaarverslag 2021 Meldpunt Agressie Belastingen, p. 10.

³² Voorgaande begrijpen wij uit de van u ontvangen toelichting, maar zie bijv. ook Jaarverslag 2021 Meldpunt Agressie Belastingen, p. 10.

³³ Vgl. Hoge Raad 31 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:569 en Hoge Raad 22 januari 1999, NJ 1999, 534. In deze uitspraak oordeelde de Hoge Raad kort gezegd dat een werkgever op grond van het goed werkgeverschap onder bijzondere omstandigheden gehouden kan zijn werknemers ook tegen risico's in de privésituatie te beschermen indien deze met de werkzaamheden samenhangen. Daarbij kan worden gedacht aan een, ook aan de werkgever bekend, specifiek en ernstig gevaar. Vgl. daarnaast ook de memorie van toelichting bij het inmiddels aangenomen wetsvoorstel *strafbaarstelling gebruik persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden* (Kamerstukken II 2021/22, 36171, nr. 3). Op de eerste pagina valt te lezen: "De publieke toegankelijkheid van het internet en de bereikbaarheid van anderen door middel van sociale media bieden kwaadwillenden de mogelijkheid om deze persoonsgegevens te gebruiken om mensen vrees aan te (laten) jagen, ernstige overlast aan te (laten) doen of ernstig te (laten) hinderen in hun dagelijks leven. Dit kan leiden tot gedragingen die een dusdanige inbreuk op iemands persoonlijke levenssfeer maken dat deze gedragingen naar de huidige in de maatschappij levende opvattingen als uiterst onwenselijk en strafwaardig worden gezien."

- 5.8 Het regime voor verstrekking van dossiers in het strafrecht en de artikelen 5.5³⁴ en 5.6³⁵ van de Wet open overheid werpen geen ander licht werpen op voornoemde conclusie. Ook in het strafrecht en ook bij toepassing van de Woo dient bij verstrekking van stukken ingeval van gevoelige gegevens van derden steeds een belangenafweging plaats te vinden. Ter toelichting daarop verwijzen wij naar **bijlage 2** resp. **bijlage 3**.

Inzage aan ouder en/of gemachtigde (niet-advocaat)?

- 5.9 Een volgende vraag is dan of aan bovenstaand bezwaar tegemoet kan worden gekomen indien het ouderdossier niet (ongezien) wordt verstrekt maar uitsluitend (ongezien) ter inzage wordt gegeven. Naar ons oordeel zal van het uitsluitend verlenen van inzage een mitigerend effect uit kunnen gaan. Tegelijkertijd blijven mogelijke risico's van een onrechtmatige verspreiding van gevoelige gegevens van derden aanwezig, waarbij bovendien bedacht moet worden dat op grond van artikel 5.2 lid 4 van de Wht verstrekking aan de ouder is voorgeschreven zodat alleen met instemming van de ouder met geven van inzage kan worden volstaan. In een eventuele bezwaar- en beroepsfase zal alsnog het ouderdossier verstrekt moeten worden, met weglating van de gevoelige gegevens waarvoor gewichtige redenen aan verstrekking in de weg staan. Wij adviseren u de AP om advies te vragen over de vraag of de noodzaak dat ouders op kortere termijn inzage kunnen krijgen in hun dossiers de mogelijke privacyrechtelijke risico's van derden kan rechtvaardigen zodat van strijd met artikel 5 en 6 AVG geen sprake is.

Verstrekken aan advocaat?

- 5.10 Een andere, ook door de spoedadviescommissie voortgang hersteloperatie toeslagen in haar adviesrapport³⁶ van 23 januari jl. genoemde mogelijkheid, is om ouderdossiers ongelakt te verstrekken aan de advocaat van de ouder (p. 8 en p. 36).
- 5.11 De gedachte is dan dat het samenstel van regels en gedragsnormen voor een advocaat een waarborg biedt tegen ongewenste en onnodige verspreiding van gevoelige persoonsgegevens van derden die mogelijk in een ouderdossier voorkomen. Wij kunnen ons goed voorstellen dat deze route een waarborg biedt om onnodige verspreiding van de gevoelige gegevens te voorkomen. Voorwaarde is wel dat de

³⁴ Artikel 5.5 Woo lid 1 bepaalt: "Onverminderd het elders bij wet bepaalde, verstrekt een bestuursorgaan iedere natuurlijke of rechtspersoon op diens verzoek de op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie, tenzij een in artikel 5.1, eerste lid, onderdelen a, b en c, alsmede d en e, voor zover betrekking hebbend op derden, genoemd belang aan de orde is of een in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 genoemd belang zwaarder weegt dan het belang van de verzoeker bij toegang tot op hem betrekking hebbende informatie. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen."

³⁵ Artikel 5.6 lid 1 Woo bepaalt: "Het bestuursorgaan kan, in geval informatie ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 niet openbaar gemaakt kan worden, besluiten de informatie uitsluitend aan de verzoeker te verstrekken, indien er klemmende redenen zijn om de verzoeker niettegenstaande de toepasselijke uitzonderingsgrond of -gronden de gevraagde informatie niet te onthouden."

³⁶ Getiteld 'Minder beloven, meer doen'.

betreffende advocaat zich (mede namens zijn cliënt) nadrukkelijk bereid verklaart deze poortwachtersfunctie te vervullen en aan de advocaat ook duidelijk wordt gemaakt welke gegevens gevoelig (kunnen) zijn. Tegelijkertijd blijft ook hier gelden dat mogelijke risico's van een (abusievelijke) verspreiding van gevoelige gegevens van derden blijft bestaan. Er moet rekening mee worden gehouden dat indien dat risico zich daadwerkelijk verwezenlijkt, de Staat voor de gevolgen daarvan aansprakelijk zal kunnen zijn. Bovendien moet ook hier worden bedacht dat op grond van de Wht verstrekking is voorgeschreven zodat ook voor deze constructie instemming van de ouder noodzakelijk is. In een eventuele bezwaar- en beroepsfase zal verder alsnog het ouderdossier verstrekt moeten worden, met weglating van de gevoelige gegevens waarvoor gewichtige redenen aan verstrekking in de weg staan.

- 5.12 Wij adviseren u de AP ook om advies te vragen over de vraag of de noodzaak dat ouders op kortere termijn inzage kunnen krijgen in hun dossiers de mogelijke privacyrechtelijke risico's voor derden van deze constructie kunnen rechtvaardigen zodat van strijd met artikel 5 en 6 AVG geen sprake is.

Andere alternatieven?

- 5.13 Wij hebben tot slot nog gezien of er nog andere alternatieven denkbaar zijn waarbij niet gelakt hoeft te worden en die tot een versnelling zouden kunnen leiden. Er zou bijvoorbeeld onderzocht kunnen worden of er in het ouderdossier onderdelen voorkomen waarvan min of meer uitgesloten is dat daarin bedoelde gevoelige persoonsgegevens van derden voorkomen. Dergelijke onderdelen zouden dan alvast verstrekt kunnen worden, voorafgaand aan de verstrekking van het overige (te lakken) dossier. Hiernaast en/of in aanvulling hierop zou, in ieder geval voor de IB-fase, bijvoorbeeld kunnen worden nagedacht over een (technisch vorm te geven) oplossing waarbij aan de ouder inzicht wordt geboden in welke type documenten er beschikbaar zijn en de ouder per document kan aanvinken welke hij/zij graag zou ontvangen. De (eventuele) documenten waar een ouder dan niet om verzoekt, hoeven (in de IB-fase) dan niet gelakt te worden.

6 Conclusie

- 6.1 Tot zover dit advies. Voor onze conclusies verwijzen wij naar de managementsamenvatting hiervoor.

Bijlage 1: wetsgeschiedenis artikel 5.2 Wht

- 1 Het (inmiddels vervallen) artikel 49e algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) is de voorloper van artikel 5.2 Wht.³⁷ Het eerste voorstel voor artikel 49e Awir is te vinden in het amendement van het lid Omtzigt (toen nog genummerd als artikel 49c).

Kamerstukken II, 2019/2020, 35468, nr. 16:

“Artikel 49c Commissies

1 Bij ministeriële regeling stelt Onze Minister commissies in met het oog op de uitvoering van de artikelen 49 tot en met 49b.

2 De commissies hebben tot taak het onderzoeksdossier van een belanghebbende te voorzien van een oordeel of advies over de toepassing van artikel 49, 49a of 49b. De Belastingdienst/Toeslagen verstrekt daarvoor een afschrift van het gehele onderzoeksdossier aan de betreffende commissie.

3 De Belastingdienst/Toeslagen zendt het besluit omtrent de toepassing van artikel 49, 49a of 49b aan de belanghebbende tezamen met het oordeel of advies van de betreffende commissie en het onderzoeksdossier. Indien het besluit afwijkt van het oordeel of het advies van de betreffende commissie, wordt het besluit extra gemotiveerd.

4 Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de commissies.”

De toelichting hierop luidt als volgt:

“Dit amendement regelt dat de commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen of over de toepassing van de vangnetbepaling adviseren kunnen beschikken over de complete onderzoeksdossiers van de belastingdienst/Toeslagen, dat wil zeggen alle op de zaak betrekking hebbende stukken. Dat zijn dus de individuele dossiers en in relevante gevallen ook het groeps (CAF)dossier.

Het oordeel of het advies van de commissie dient voorts gemotiveerd te zijn en moet, gezien de bewoordingen van het artikel, individueel zijn. Het besluit dat de belastingdienst neemt op basis van dit oordeel moet al gemotiveerd worden naar de belanghebbenden toe. De belanghebbende ontvangt daarom ook niet alleen het besluit van de Belastingdienst, maar ook het oordeel van de commissie en het bijbehorende onderzoeksdossier. Indien de Belastingdienst afwijkt van het oordeel van de commissie dient het besluit extra gemotiveerd te worden.” (onderstreping toegevoegd)

³⁷ Zie *Kamerstukken II 2023/24, 36577*, nr. 3: “Artikel 5.2 vervangt artikel 49e Awir, dat tot stand is gekomen door een amendement van de Kamerleden Omtzigt en Leijten.”

- 2 Naar aanleiding van een subamendement van het lid Leijten is vervolgens de volgende wijziging doorgevoerd:

Kamerstukken II, 2019/2020, 35 468, nr. 22:

“In het voorgestelde artikel 49c wordt in het tweede lid na «gehele onderzoeksdoosier» ingevoegd », waaronder mede wordt begrepen die informatie die niet aan doosier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeeling of behandeling ervan ».”

De toelichting op dit subamendement luidt als volgt:

“Dit amendement regelt dat ook die informatie die op andere plekken aanwezig is bij de Belastingdienst/Toeslagen en van invloed is geweest op de behandeling of beoordeeling van een onderzoeksdoosier, onderdeel uitmaakt van dat onderzoeksdoosier.”

- 3 Hierop volgde een amendement van de leden Omtzigt en Leijten dat het hiervoor onder genoemde amendement van het lid Omtzigt (nr. 16) wijzigde. Het amendement stelt de volgende tekst voor:

Kamerstukken II, 2019/2020, 35468, nr. 36:

“Artikel 49c Commissies

1 Bij ministeriële regeling stelt Onze Minister commissies in met het oog op de uitvoering van de artikelen 49 tot en met 49b.

2 De commissies hebben tot taak het onderzoeksdoosier van een belanghebbende te voorzien van een oordeel of advies over de toepassing van artikel 49, 49a of 49b. De Belastingdienst/Toeslagen verstrekt daarvoor een afschrift van het gehele onderzoeksdoosier, waaronder mede wordt begrepen die informatie die niet aan het doosier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeeling of behandeling ervan, aan de betreffende commissie.

3 De Belastingdienst/Toeslagen zendt het besluit omtrent de toepassing van artikel 49, 49a of 49b aan de belanghebbende tezamen met het oordeel of advies van de betreffende commissie en de documenten die direct ten grondslag liggen aan het besluit. Indien het besluit ten nadeel van de belanghebbende afwijkt van het oordeel of het advies van de betreffende commissie, wordt het besluit extra gemotiveerd.

4 De Belastingdienst/Toeslagen verstrekt desgevraagd tevens het onderzoeksdoosier, inclusief die informatie die niet aan het doosiers is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeeling ervan, aan de belanghebbende.

5 Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de commissies.”

De toelichting hierop luidt als volgt:

“Dit amendement regelt dat de commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen of over de toepassing van de vangnetbepaling adviseren kunnen beschikken over de complete onderzoeksdossiers van de belastingdienst/Toeslagen, dat wil zeggen in ieder geval alle op de zaak betrekking hebbende stukken. Dat zijn dus de individuele dossiers en in relevante gevallen ook het groeps-(CAF)dossier.

Het oordeel of het advies van de commissie dient voorts gemotiveerd te zijn en moet, gezien de bewoordingen van het artikel, individueel zijn. Het besluit dat de Belastingdienst neemt op basis van dit oordeel moet al gemotiveerd worden naar de belanghebbenden toe. De belanghebbende ontvangt daarom ook niet alleen het besluit van de Belastingdienst, maar ook het oordeel van de commissie en de documenten die ten grondslag liggen aan het besluit. Het is immers van groot belang dat de belanghebbende kennis kan nemen van de reden in het geval van een afwijzing, zodat de belanghebbende daarop kan reageren. De belanghebbende kan tevens verzoeken om het gehele onderzoeks dossier. Indien de Belastingdienst afwijkt van het oordeel van de commissie dient het besluit extra gemotiveerd te worden.”

- 4 Vervolgens volgde een nader gewijzigd amendement van de leden Omtzigt en Leijten ter vervanging van dat gedrukt onder nr. 36, dat als volgt luidde resp. was toegelicht:

Zie Kamerstukken II, 2019/2020, 35 468, nr. 37:

“Artikel 49c Commissies

1 Bij ministeriële regeling stelt Onze Minister commissies in met het oog op de uitvoering van de artikelen 49 tot en met 49b.

2 De commissies hebben tot taak het dossier van een belanghebbende te voorzien van een oordeel of advies over de toepassing van artikel 49, 49a of 49b. De Belastingdienst/Toeslagen verstrekt daarvoor een afschrift van de op de zaak betrekking hebben documenten, waaronder mede wordt begrepen die informatie die niet aan het dossier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeling of behandeling ervan, aan de betreffende commissie.

3 De Belastingdienst/Toeslagen zendt het besluit omtrent de toepassing van artikel 49, 49a of 49b aan de belanghebbende tezamen met het oordeel of advies van de betreffende commissie en de documenten die direct ten grondslag liggen aan het besluit. Indien het besluit ten nadeel van de belanghebbende afwijkt van het oordeel of het advies van de betreffende commissie, wordt het besluit extra gemotiveerd.

4 De Belastingdienst/Toeslagen verstrekt desgevraagd tevens het onderzoeksdossier, inclusief die informatie die niet aan het dossier is toegevoegd, maar wel van invloed is geweest bij de beoordeling ervan, aan de belanghebbende.

5 Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de commissies.”

De toelichting op dit amendement luidt als volgt:

“Dit amendement regelt dat de commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen of over de toepassing van de vangnetbepaling adviseren kunnen beschikken over alle op de zaak betrekking hebbende stukken van de belastingdienst/Toeslagen. Het criterium op de zaak betrekking hebbende dient royaal te worden uitgelegd en objectief te worden toegepast, waarbij toepassing wordt gegeven aan de relevante jurisprudentie waaruit blijkt dat ook bijvoorbeeld telefoonnotities tot die stukken behoren. Dat zijn dus de stukken uit de individuele dossiers en in relevante gevallen ook het groeps-(CAF)dossier. Het oordeel of het advies van de commissie dient voorts gemotiveerd te zijn en moet, gezien de bewoordingen van het artikel, individueel zijn. Het besluit dat de Belastingdienst neemt op basis van dit oordeel moet al gemotiveerd worden naar de belanghebbenden toe. De belanghebbende ontvangt daarom ook niet alleen het besluit van de Belastingdienst, maar ook het oordeel van de commissie en de documenten die ten grondslag liggen aan het besluit. Het is immers van groot belang dat de belanghebbende kennis kan nemen van de reden in het geval van een afwijzing, zodat de belanghebbende daarop kan reageren. De belanghebbende kan tevens verzoeken om het gehele onderzoeksdossier. Indien de Belastingdienst afwijkt van het oordeel van de commissie dient het besluit extra gemotiveerd te worden.” (onderstreping toegevoegd)

- 5 Het hiervoor in randnr. 4 geciteerde artikel is, als artikel 43e, vervolgens in de Awir opgenomen.

Zie Kamerstukken I, 2019/2020, 35 468, nr. A.

- 6 In de toelichting op artikel 5.2 Wht wordt verwezen naar (de toelichting op) het in randnr. 4 bedoelde amendement:

Zie Kamerstukken II, 2021/2022, 36 151, nr. 3, p. 136-137³⁸:

“Artikel 5.2 vervangt artikel 49e Awir, dat tot stand is gekomen door een amendement van de Kamerleden Omzigt en Leijten. (...) Artikel 5.2, tweede lid, eerste zin, omschrijft de taak van de commissies. Voorgesteld wordt om in de tekst te vermelden dat een commissie tot taak heeft te adviseren over een dossier van een aanvrager van een

³⁸ Er is nadere toelichting gegeven op artikel 5.2 Wht in *Kamerstukken II 2023/24, 36577, nr. 3*. Deze toelichting is voor onderhavig advies echter niet relevant.

kinderopvangtoeslag dat door de Belastingdienst/Toeslagen aan de commissie wordt voorgelegd. Zonder deze toevoeging zou de indruk kunnen ontstaan dat ieder dossier, dus ook een dossier van iemand wiens verzoek om herstel volledig door de Belastingdienst/Toeslagen is toegewezen, aan een commissie moet worden voorgelegd. In welke gevallen dossiers voorgelegd worden aan een commissie, is geregeld in de instellingsregelingen voor de bovengenoemde commissies. Om hun taak te kunnen uitoefenen is het van belang dat commissies die de dossiers van de toeslagenaffaire beoordelen, kunnen beschikken over alle op een dossier betrekking hebbende gegevens. Dat zijn de gegevens uit de individuele dossiers en in relevante gevallen ook het groeps-(CAF)dossier.

Volgens de toelichting op het eerdergenoemde amendement moet «op de zaak betrekking hebbende gegevens» ruim worden uitgelegd en objectief worden toegepast. Daartoe behoren bijvoorbeeld ook telefoonnotities die betrekking hebben op de zaak.

Zoals blijkt uit de tekst van artikel 5.2, tweede lid, dient het advies van de commissie toegesneden te zijn op het individuele dossier. Uit artikel 5.2, derde lid, blijkt dat de commissies waarop artikel 5.2 betrekking heeft adviescommissies zijn. Om die reden is waar in artikel 49e Awir sprake was van «oordeel of advies», in artikel 5.2 alleen het woord «advies» gebruikt. Een derde wijziging ten opzichte van artikel 49e Awir betreft het derde lid, tweede zin. Daarin is bepaald dat indien de Belastingdienst/Toeslagen in haar beschikking afwijkt van het advies van een commissie, zij de beschikking extra dient te motiveren. Die extra motivering betreft de reden voor de afwijking. Dit is nu ook zo verwoord in artikel 5.2, derde lid, tweede zin. Artikel 5.2 werkt nadat dit artikel in werking is getreden terug tot en met 26 januari 2021. Artikel 49e Awir vervalt met ingang van dezelfde datum. Dit wordt geregeld in artikel 9.2, eerste lid, aanhef en onderdeel e. De redenen voor de terugwerking tot en met 26 januari 2021 zijn toegelicht in paragraaf 2.2 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.”
(onderstreping toegevoegd)

Bijlage 2: de verstrekking van dossiers in het strafrecht

- 1 In het strafrecht worden alle stukken aan het procesdossier gevoegd die voor de ter terechtzitting door de rechter te nemen beslissingen (in het licht van de artikelen 348 en 350 Sv) redelijkerwijs van belang kunnen zijn (zo bepaalt art. 149a Sv). Kennisneming van de processtukken wordt op grond van art. 30 Sv aan de verdachte toegestaan – tenzij het belang van het onderzoek zich tegen kennisname van bepaalde stukken verzet – in elk geval vanaf het eerst verhoor na aanhouding. Kennisgeving van *alle* processtukken mag de verdachte op grond van art. 33 Sv niet meer worden onthouden na betekening van de dagvaarding in eerste aanleg of de uitvaardiging van een strafbeschikking. De strafvorderlijke regeling van kennisneming van processtukken vloeit voort uit het recht op een eerlijk proces als gewaarborgd in art. 6 EVRM, op grond waarvan de verdachte op de hoogte moet zijn van de gronden van de tegen hem gerichte beschuldiging en, ter verwezenlijking van zijn verdedigingsrechten, van de inhoud van het procesdossier.³⁹
- 2 Dat betekent niet dat de toegang tot het procesdossier niet aan beperkingen onderhevig mag zijn. Art. 33 Sv – dat de kennisneming door de verdachte van de processtukken na dagvaarding regelt – verwijst in dat verband naar het bepaalde in art. 149b Sv. Op grond van art. 149b Sv is de officier van justitie bevoegd, indien hij dit met het oog op de in art. 187d lid 1 Sv vermelde belangen noodzakelijk acht, de voeging van bepaalde stukken of gedeelten daarvan achterwege te laten. Daartoe dient een schriftelijke machtiging te worden verleend door de rechter-commissaris. Deze mogelijkheid betreft dus de situatie dat de stukken *wel* voldoen aan het relevantiecriteria, maar desondanks worden onthouden vanwege zwaarwegende belangen. De belangen genoemd in art. 187d lid 1 Sv (de regeling van het beletten van een getuige om bepaalde vragen te beantwoorden) zijn de volgende:

- “a. de getuige ernstige overlast zal ondervinden of in de uitoefening van zijn ambt of beroep ernstig zal worden belemmerd,
- b. een zwaarwegend opsporingsbelang wordt geschaad, of
- c. het belang van de staatsveiligheid wordt geschaad.”

In aanvulling op deze belangen heeft de Hoge Raad in uitzonderlijke gevallen aanvaard dat het recht op voeging en kennisneming van processtukken op grond van art. 8 EVRM mag worden beperkt. Het gaat dan om gegevens van zeer persoonlijke en vertrouwelijke aard.⁴⁰

De mogelijkheid van beperking vloeit ook voort uit de Richtlijn betreffende het recht op informatie in strafprocedures (2012/13/EU). Artikel 7 van de Richtlijn geeft minimumregels voor het recht op toegang tot de stukken van het dossier. Uit het vierde lid volgt dat toegang tot stukken kan worden

³⁹ EHRM 16 februari 2000, app. nr. 29777/96 (*Fitt t. het Verenigd Koninkrijk*), par. 44.

⁴⁰ HR 27 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB8765 en concl. A-G Knigge HR 4 maart 2014, ECLI:NL:PHR:2013:2490, ov. 5.11.

geweigerd, op voorwaarde dat het recht op een eerlijk proces hierdoor niet wordt geschonden, indien:

“door die toegang het leven of de grondrechten van een andere persoon ernstig in het gedrang zouden kunnen komen of indien die weigering strikt noodzakelijk is ter bescherming van een zwaarwegend algemeen belang, zoals wanneer door de toegang een lopend onderzoek zou kunnen worden geschaad of de nationale veiligheid van de lidstaat waar de strafprocedure wordt gevoerd ernstig zou kunnen worden bedreigd.”

- 3 Het voorgaande betekent aldus dat voeging aan het procesdossier (en de kennisneming van de stukken door de verdachte) niet is vereist voor zover het gaat om stukken die niet voldoen aan het relevantiecriterium ex art. 149a Sv. Als stukken die *niet* voldoen aan het relevantiecriterium desondanks aan het procesdossier worden gevoegd, ligt voor de hand dat de officier van justitie zich in dat geval rekenschap geeft van eventuele belangen van derden die mogelijk door kennisneming van de stukken door de verdachte worden geschaad.

- 4 Indien sprake is van processtukken in de zin van art. 149a Sv, kan de voeging ervan achterwege blijven vanwege zwaarwegende belangen als genoemd in art. 187d lid 1 Sv of vanwege zwaarwegende privacybelangen. Het gaat hier uitdrukkelijk om een uitzonderingscategorie, nu de onthouding in een dergelijk geval een beperking oplevert van art. 6 EVRM, terwijl de bescherming van art. 6 EVRM in het kader van strafrechtelijke procedures verder gaat dan in bestuursrechtelijke (niet punitieve) procedures.

Ingevolge de Wet uitbreiding slachtofferrechten zal een lid worden toegevoegd aan art. 149a Sv dat gegevens in bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen gevallen daarin aan te wijzen gegevens in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van het slachtoffer onvermeld blijven, tenzij die gegevens voor door de rechter te nemen beslissingen redelijkerwijs van belang kunnen zijn (*Stb.* 2021, 220). Deze bepaling moet nog in werking treden. Ook in het wetsvoorstel voor het nieuwe Wetboek is deze bepaling overgenomen (art. 1.8.11 lid 3 nieuw Sv). De op de bepaling te baseren algemene maatregel van bestuur is thans in voorbereiding.

- 5 Het strafrechtelijk kader wat betreft het achterwege laten van gegevens in *processtukken* is, tegen de achtergrond van art. 6 EVRM, strikter dan het bestuursrechtelijke kader. Dat neemt niet weg dat ook in het strafrecht de (privacy)belangen van derden dienen te worden betrokken in de beoordeling welke stukken aan het procesdossier worden toegevoegd. In de strafrechtelijke regeling kunnen aldus geen aanknopingspunten worden gevonden voor het standaard ongelakt verstrekken van ouderdossiers. Dat geldt te meer indien het gaat om gegevens die

niet noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen.

- 6 Daarbij geldt in algemene zin dat indien stukken niet als processtukken kunnen worden aangemerkt (omdat niet wordt voldaan aan het relevantiecriterium), het in de rede ligt dat eventueel betrokken (privacy)belangen van derden zich tegen verstrekking aan de verdachte zullen verzetten. Als stukken wél als processtukken moeten worden aangemerkt, geldt, tegen de achtergrond van art. 6 EVRM, dat zwaarwegende belangen (als bedoeld in art. 187d Sv) moeten kunnen rechtvaardigen dat processtukken worden onthouden. Ter bescherming van de belangen van slachtoffers kunnen in die stukken de persoonsgegevens van slachtoffers onvermeld blijven, tenzij (ook) die gegevens voor de door de rechter te nemen beslissingen relevant zijn.

Bijlage 3: verstrekking op grond van de artikelen 5.5 of 5.6 Woo

- 1 Wij hebben nog beoordeeld of artikel 5.5 Woo een basis zou kunnen bieden voor het standaard integraal ongelakt verstrekken van ouderdossiers.⁴¹ Dat is naar ons oordeel niet het geval. In de memorie van toelichting bij artikel 5.5 Woo is expliciet opgenomen dat de bepaling niet is bedoeld voor de toegang tot informatie waarbij "de verzoeker een zeker belang heeft", bijvoorbeeld als het gaat om het verkrijgen van op de zaak betrekking hebbende stukken ten behoeve van een hoorzitting:

*"Het is niet bedoeld voor toegang tot informatie waarbij de verzoeker een zeker belang heeft. Hiervoor zijn andere bepalingen, zoals artikel 7:4 Awb, dat recht op inzage biedt in de op een zaak betrekking hebbende stukken voorafgaand aan een hoorzitting."*⁴²

- 2 Daar komt bij dat artikel 5.5 Woo een vangnetbepaling is voor gevallen waarin de verstrekking van informatie over de betrokkene zelf aan de betrokkene (de zgn. 'individuele verstrekking') niet elders al uitputtend is geregeld. In dit geval bevat artikel 5.2 Wht een bepaling voor het verstrekken van ouderdossiers aan de ouder. Artikel 5.5 Woo is dan niet van toepassing. Bovendien zou, zelfs als artikel 5.5 Woo van toepassing zou zijn, nog een belangenafweging moeten plaatsvinden tussen het belang van de betrokkene bij verkrijging van de informatie en de belangen die worden beschermd door de uitzonderingsgronden van de Woo (waaronder de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van derden).
- 3 Ook artikel 5.6 Woo⁴³ kan onzes inziens geen soelaas bieden. Deze bepaling biedt bestuursorganen de bevoegdheid om in uitzonderlijke gevallen informatie aan een verzoeker te verstrekken die niet openbaar kan worden gemaakt. Het moet dan gaan om een geval waarin er *klemmende redenen zijn om de verzoeker de informatie niet te onthouden*, ondanks van toepassing zijnde uitzonderingsgronden van de Woo. Met de term klemmende redenen heeft de wetgever willen aangeven dat slechts om zwaarwegende redenen tot verstrekking van de gevraagde gegevens op grond van dit artikel kan worden overgegaan.⁴⁴ In dit geval kan vermoedelijk niet van dergelijke klemmende redenen in de zin van artikel 5.6 Woo voor de verzoeker worden gesproken, omdat het gaat om gegevens die niet noodzakelijk zijn voor de beoordeling

⁴¹ Artikel 5.5 Woo lid 1 bepaalt: "Onverminderd het elders bij wet bepaalde, verstrekt een bestuursorgaan iedere natuurlijke of rechtspersoon op diens verzoek de op de verzoeker betrekking hebbende in documenten neergelegde informatie, tenzij een in artikel 5.1, eerste lid, onderdelen a, b en c, alsmede d en e, voor zover betrekking hebbend op derden, genoemd belang aan de orde is of een in artikel 5.1, tweede of vijfde lid, of artikel 5.2 genoemd belang zwaarder weegt dan het belang van de verzoeker bij toegang tot op hem betrekking hebbende informatie. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen."

⁴² *Kamerstukken II 2019/20, 35 112, nr. 9, p. 51.*

⁴³ Artikel 5.6 lid 1 Woo bepaalt: "Het bestuursorgaan kan, in geval informatie ingevolge de artikelen 5.1 en 5.2 niet openbaar gemaakt kan worden, besluiten de informatie uitsluitend aan de verzoeker te verstrekken, indien er klemmende redenen zijn om de verzoeker niettegenstaande de toepasselijke uitzonderingsgrond of -gronden de gevraagde informatie niet te onthouden."

⁴⁴ *Kamerstukken II 2013/14, 33 328, nr. 9, p. 83.*

van de juistheid van in het kader van de hersteloperatie genomen beschikkingen (zie randnr. 2.6 hierboven).

4. Betoogd zou nog kunnen worden dat verstrekking van ongelakte dossiers in algemene zin de hersteloperatie sneller kan worden uitgevoerd en dat dat ook de betrokkene(n) baat. Ook dat rechtvaardigt naar ons oordeel niet de ongelakte verstrekking van ouderdossiers op grond van artikel 5.6 Woo. Bij deze redenering zou immers een grootschalige gegevensverstrekking op gang komen aan een groot aantal betrokkenen, terwijl artikel 5.6 Woo is bedoeld voor onvoorziene, uitzonderlijke (individuele) gevallen. Daarbij merken wij volledigheidshalve nog op dat de wetgever in de toelichting op dit artikel expliciet heeft vermeld dat slecht denkbaar is dat op grond van artikel 5.6 Woo bijzondere persoonsgegevens van derden worden verstrekt.⁴⁵

⁴⁵ Idem.



2-3 '25
nieuwe versie
§

TER INFORMATIE

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

DG Toeslagen
Strategie, Recht en
Beleid



Persoonsgegevens

nota

Kernpunten van het gesprek met de voorzitter AP

Datum

24 februari 2025

Notanummer

2025-0000053661

Bijlagen

geen

Aanleiding

U heeft dinsdag 18 februari jl. een gesprek gehad met de voorzitter van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), dhr. Mr. Aleid Wolfsen. Tevens waren aanwezig

Persoonsgegevens (AP) en Persoonsgegevens (DJZ), Persoonsgegevens (SR&B) en Persoonsgegevens

Het gesprek ging over het ongelakt verstrekken van het ouderdossier aan advocaten en ouders. Met u is afgesproken dat u een korte nota zou krijgen met de kernpunten van het gesprek.

Kernpunten

- De AP begrijpt het dilemma waar de organisatie mee te maken heeft. Dossiervorming is een bottleneck en daarnaast vergroot lakken het wantrouwen.
- De AP ziet mogelijkheden in het ongelakt, en onbeoordeeld, verstrekken van ouderdossiers aan advocaten onder geheimhouding. Voorwaarde is wel dat met iedere advocaat afspraken zijn gemaakt over de geheimhoudingsverplichting.
- De AP geeft aan dat verstrekken aan ouders zonder een voorafgaande belangenafweging gemaakt niet is toegestaan. Er zal altijd een marginale toets moeten plaatsvinden op:
 - Welke potentieel gevoelige gegevens zich in een dossier bevinden.
 - Welke gegevens vervolgens op grond van het overwegende belang moeten worden gelakt.
- Bij de toch te lakken informatie kan weliswaar terughoudend gelakt worden, maar er zullen situaties zijn waar de belangenafweging vergt dat informatie gelakt wordt. Voor het verstrekken aan ouders zal worden gekeken hoe het proces van belangenafweging en anonimiseren kan worden versneld en gemarginaliseerd.
- In de annotatie voor dit gesprek werd gewezen op de Woo. Het relevante wettelijk regime voor het verstrekken van dossiers in de hersteloperatie is evenwel de Awb en de Wht. ~~De verwijzing naar de WOO strekte er toe om te duiden dat de privacy van ambtenaren een beschermenswaardig belang kan zijn.~~

Recht op
informatie
bevoegdheid te
controlleren etc.
zie uitspraak
RvS over
lakken

§.29 situatie
Awb

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

belangen-
→ eerst afwegen
dan anonimiseren
ipv standaard
alles lakken

Algemeen advies: Deze instructies gelden alleen voor **Wett. Afdracht Dossiers**. Zo min mogelijk lakken, zodat een burger zoveel mogelijk inzicht krijgt in het dossier.

Neem bij twijfel altijd contact op met een VT controleur of VTAC.

1. Persoonsgegevens in communicatie tussen dossieraanvrager en de Belastingdienst/Toeslagen

Type gegevens	Beschrijving	Sub-type gegevens	Lak instructie	Voorbeeld	Opmerking
Communicatie van de dossieraanvrager naar de Belastingdienst/Toeslagen of		Brieven; e-mails; gespreksverslagen	Niet lakken		Allemaal niet lakken. De dossieraanvrager heeft dit gehad.

2. Persoonsgegevens in communicatie tussen de vertegenwoordiger van dossieraanvrager en de Belastingdienst/Toeslagen

Type gegevens	Beschrijving	Sub-type gegevens	Lak instructie	Voorbeeld	Opmerking
Communicatie van de vertegenwoordiger van dossieraanvrager naar de Belastingdienst/Toeslagen of andersom	Herleidbare gegevens van personen zoals bijvoorbeeld advocaten, schuldhulpverleners, bewindvoerders, fiscaal dienstverleners, curators enz. die de ouder vertegenwoordigen	NAW gegevens; e-mail adressen; telefoonnummers; rekeningnummers; handtekeningen	Niet lakken		
	herleidbare gegevens van andere cliënten van de advocaat	BSN; NAW gegevens; e-mail adressen; telefoonnummers;	Wel lakken	Denk aan advocaten die optreden namens meerdere ouders en middels 1 brief persoonlijke dossiers opvragen van meerdere cliënten.	

3. BSN's van de onderstaande 4 personen kunnen ongelakt blijven in het dossier zolang deze BSN's ongelakt voorkomen in het dossier in communicatiesoort 1 of 2

Type gegevens	Beschrijving	Sub-type gegevens	Lak instructie	Voorbeeld	Opmerking
Huidige Toeslagpartner	De persoon waarmee dossieraanvrager op dit moment gehuwd is, een geregistreerd partnerschap heeft of omdat zij in ieder geval op hetzelfde adres staan ingeschreven en daarnaast voldoen aan een aanvullende voorwaarde uit de wet.	BSN	Niet lakken		
Ex-toeslagpartner binnen de periode van toeslagpartnerschap met dossieraanvrager	Met ex-toeslagpartner binnen de periode van toeslagpartnerschap met dossieraanvrager bedoelen we de <i>toenmalige</i> toeslagpartner (die nu dus ex-toeslagpartner is) betreffende de periode dat zij een toeslagpartnerschap hadden.	BSN	Niet lakken		
Niet-eigen kind(eren)	Aangetrouwde/inwonende kinderen	BSN	Niet lakken		
Medebewoners	Geen toeslagpartner of kind	BSN	Niet lakken		

4. Gegevens in interne communicatie binnen de Belastingdienst/Toeslagen of communicatie tussen de Belastingdienst/Toeslagen en derden

Type gegevens	Beschrijving	Sub-type gegevens	Lak instructie	Voorbeeld	Opmerking
Dossieraanvrager	n.v.t.	BSN; naam, adres en woonplaats; telefoonnummer	Niet lakken		
Kind(eren)	n.v.t.	BSN; naam, adres en woonplaats	Niet lakken	Ook adoptiekinderen..	
		Adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Wel lakken		
Niet-eigen kind(eren)	Aangetrouwde/inwonende kinderen	Naam; adres en woonplaats (als hetzelfde als de dossieraanvrager)	Niet lakken		
		BSN; adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Wel lakken	Pleegkinderen.	Wanneer er meerdere personen met dezelfde voorletter(s) en achternaam zijn; laatste drie cijfers van BSN niet lakken.
	De persoon waarmee dossieraanvrager op dit moment gehuwd is, een geregistreerd	Naam; adres en woonplaats (als hetzelfde als de dossieraanvrager); telefoonnummer, rekeningnummers, inkomen	Niet lakken		

Huidige Toeslagpartner	partnerschap heeft of omdat zij in ieder geval op hetzelfde adres staan ingeschreven en daarnaast voldoen aan een aanvullende voorwaarde uit de wet.	BSN; adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Wel lakken		Wanneer er meerdere personen met dezelfde voorletter(s) en achternaam zijn; laatste drie cijfers van BSN niet lakken.
Familieleden van dossieraanvrager of toeslagpartner	Ouders; zussen; broers etc.	Naam; adres en woonplaats (als hetzelfde als de dossieraanvrager) BSN; telefoonnummer; adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Niet lakken Wel lakken		
Ex-toeslagpartner binnen de periode van toeslagpartnerschap met dossieraanvrager	Met ex-toeslagpartner binnen de periode van toeslagpartnerschap met dossieraanvrager bedoelen we de toenmalige toeslagpartner (die nu dus ex-toeslagpartner is) betreffende de periode dat zij een toeslagpartnerschap hadden.	Naam; adres en woonplaats (als hetzelfde als de dossieraanvrager); telefoonnummer, rekeningnummer BSN; adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Niet lakken Wel lakken		Wanneer er meerdere personen met dezelfde voorletter(s) en achternaam zijn; laatste drie cijfers van BSN niet lakken.
(Ex-)toeslagpartner buiten de periode van toeslagpartnerschap met dossieraanvrager	Met (ex-)toeslagpartner buiten de periode van toeslagpartnerschap bedoelen we de (ex-)toeslagpartner betreffende de periode dat zij geen toeslagpartnerschap (meer) hadden.	BSN, naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, rekeningnummers, inkomensgegevens	Wel lakken		
Medebewoners	Geen toeslagpartner of kind	Naam; inkomen, adres en woonplaats (als hetzelfde als de dossieraanvrager) BSN; adres en woonplaats (als anders dan de adressen waarop dossieraanvrager heeft gewoond)	Niet lakken Wel lakken		Wanneer er meerdere personen met dezelfde voorletter(s) en achternaam zijn; laatste drie cijfers van BSN niet lakken.
Gastouder	Gastouder aangesloten bij een gastouderbureau die voorzag in de opvang van de kinderen	NAW gegevens; telefoonnummer; LRK-nummer BSN; aangifte IB; inkomen en gevoelige informatie	Niet lakken Wel lakken		Wanneer er meerdere personen met dezelfde voorletter(s) en achternaam zijn; laatste drie cijfers van BSN niet lakken.
Opvallende teksten in interne correspondentie	Opvallende teksten	Teksten vanuit de Belastingdienst die niet netjes geformuleerd zijn	Niet lakken	"duo Pek & Veren"; "©HansjeBrinker Producties"; "We gaan ze pakken." Over de dossieraanvrager, maar ook over andere medewerkers van de Belastingdienst.	Signaleer dit altijd bij de VT controle en escaleer dit indien nodig naar de VTAC uit eigen pod.
Kinderopvanginstelling	Kinderopvanginstelling die voorzag in de opvang van de kinderen	NAW gegevens; LRK-nummer	Niet lakken		
Derden	Andere ouders, andere gastouders Medewerkers kinderopvanginstelling of nationale ombudsman Gerechtsdeurwaarders	NAW-gegevens; BSN; telefoonnummer; e-mail adres Naam, telefoonnummer, e-mailadres 06-nummers	Wel lakken Wel lakken Wel lakken		
Medewerkerinformatie	Identificeerbare gegevens over medewerkers van de Belastingdienst	Naam; voorletters en achternaam e-mail, user-id; telefoonnummer; kamernummers; parafen, handtekeningen Kantooradres; functie, werkdagen Naam van Directeur	Wel lakken Niet lakken Niet lakken	Let bij de oplegformulieren in DAS goed op medewerkersinformatie. Let ook op bij FSV bestanden op de gegevens die staan na "Opgevoerd door", "Beoordeeld door", "Behandeld door".	Medewerkers moeten in interne communicatie nooit herleidbaar zijn. 'atbelastingdienst.nl hoeft niet gelakt te worden. Let op e-mails met bijlagen; daar staat ook "verwijderd door". Staat meestal in handtekening; we lakken de functietitel niet zodat de ouder inzicht heeft welke rol een besluit heeft genomen.
PZB	Persoonlijk zaakbehandelaar UHT die de ouder begeleidt gedurende de integrale beoordeling	Naam; telefoonnummer; e-mailadres userid	Niet lakken Wel lakken	Persoonsgegevens	

Systeem informatie	Identificeerbare gegevens over Belastingdienst systemen	Interne schijflocaties	Wet lakken	EDF(Q,) en file:// let op als userids of medewerkersnamen voorkomen in schijflocaties dan dient deze medewerkersinformatie	
		URL	Wet lakken	http://	
		Interne postbusmailadressen	Wet lakken		
		Intern beraad en beleidsopvattingen	Wet lakken		
Beleid en intern beraad	Interne informatie van de Belastingdienst	Toezichtstrategie	Wet lakken	Toeslagbedrag valt boven de HOTHOR grens van 20.000.	
Fraudesignalen	Tipgevers			Identificeerbare / herleidbare gegevens over een mogelijke tipgever. Denk aan alles wat herleidbaar kan zijn: woordkeus; handschrift, leeftijd, aantal uren kinderopvang, bedragen, geslacht, tijdstip van melding	Signaleer dit altijd bij de VT controle en escaleer dit indien nodig naar de VTAC uit eigen pod.
		NAW-gegevens; BSN; telefoonnummer; e-mail adres; herleidbare gegevens	Wet lakken	Let bij FSV bestanden goed op de gegevens die staan na woordgebruik als "Melder/bron/tipgever". Let tevens goed op gegevens die staan na de sectie "Aantekening". Daar kan herleidbare informatie worden vermeld.	
Procesinformatie	Informatie over de processtromen binnen de Belastingdienst	Soortnamen van actiestromen van inning	Wet lakken	Zoals CAF	
Beroep	Informatie reeds bekend bij de burger	Documenten van en naar de rechtbank/Raad van State en de Belastingdienst. Deze krijgt de dossieraanvrager via de rechtbank in te zien: ZIE UITZONDERING HIER ONDER	Wet lakken	Communicatie tussen BD en rechtbank en BD en dossieraanvrager, zoals de formele stukken naar de rechtbank.	
	Informatie verzonden naar de geheimhoudingskamer (gesloten map)	Informatie achter vermelding Artikel 8.29 Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Stukken naar rechter met onderwerp: "Motivering verzoek indienen stuk onder geheimhouding"	Wet lakken	Informatie achter voorblad met vermelding Artikel 8.29 AWB.	Signaleer dit altijd bij de VT controle en escaleer dit naar de VTAC uit eigen pod.
	Informatie nog niet bekend bij de burger	Identificeerbare gegevens op een mutatieformulier; plan van aanpak; of een selectieformulier; of interne communicatie van medewerkers onderling	Wet lakken	NAW-gegevens; e-mail adressen; telefoonnummers; medewerker namen; user-ids, telefoonnummers.	
Publieke figuren	Ministers, staatssecretarissen, kamerleden etc..	n.v.t.	Wet lakken	Mark Rutte; Alexandra van Huffelen; Pieter Omtzigt.	